

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2011
KOM(2011) 896 lopullinen

2011/0438 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

julkisista hankinnoista

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

{SEC(2011) 1585}
{SEC(2011) 1586}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

- **Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet**

Älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun Eurooppa 2020 -strategiassa [KOM(2010) 2020] tukeudutaan kolmeen toisiinsa liittyvään ja toisiaan vahvistavaan painopistealueeseen: osaamiseen ja innovointiin perustuvan talouden kehittämiseen, vähähiilisen, resursseja tehokkaasti käyttävän ja kilpailukykyisen talouden edistämiseen sekä sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta lisäävän korkean työllisyyden talouden edistämiseen.

Julkisilla hankinnoilla on Eurooppa 2020 -strategiassa keskeinen merkitys yhtenä niistä markkinalähtöisistä välineistä, joita on tarkoitus käyttää näiden tavoitteiden saavuttamiseksi parantamalla yritysten liiketoimintaympäristöä ja innovointiolosuhteita sekä edistämällä vihreiden hankintojen laajempaa käyttöä, mikä tukee siirtymistä resurssitehokkaaseen ja vähähiiliseen talouteen. Eurooppa 2020 -strategiassa painotetaan myös, että julkisissa hankinnoissa on varmistettava julkisten varojen mahdollisimman tehokas käyttö ja että julkisten hankintojen markkinat on pidettävä avoimina EU:n laajuisesti.

Näiden haasteiden vuoksi nykyistä julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä olisi tarkistettava ja uudistettava, jotta sitä voitaisiin käyttää paremmin muuttuvassa poliittisessa, yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa tilanteessa.

Komissio määritteli 13. huhtikuuta 2011 julkaisemassaan tiedonannossa *Sisämarkkinoiden toimenpidepaketti: 12 viputekijää kasvun vauhdittamiseksi ja luottamuksen lisäämiseksi* kaksitoista ensisijaista toimenpidettä, jotka EU:n toimielinten on määrä hyväksyä vuoden 2012 loppuun mennessä. Niihin kuuluu julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tarkistaminen ja nykyaikaistaminen, jotta hankintasopimuksia voitaisiin tehdä joustavammin ja niitä voitaisiin hyödyntää paremmin muiden politiikanalojen tukemiseksi.

Ehdotuksella oli kaksi toisiaan täydentävää tavoitetta:

- Tehostaa julkisten varojen käyttöä, jotta hankinnoissa päästäisiin kustannus-hyötysuhteen kannalta parhaisiin mahdollisiin tuloksiin. Tämä edellyttää ennen muuta nykyisten hankintasääntöjen yksinkertaistamista ja joustavoittamista. Selkeämmät ja tehokkaammat menettelyt hyödyttävät kaikkia talouden toimijoita ja helpottavat pk-yritysten osallistumista sekä tarjousten tekemistä rajojen yli.
- Luoda edellytykset sille, että hankkijat voivat käyttää julkisia hankintoja paremmin yhteisten yhteiskunnallisten tavoitteiden tukemiseksi. Näitä tavoitteita ovat ympäristönsuojelu, resurssi- ja energiatehokkuuden lisääminen, ilmastonmuutoksen torjunta, innovoinnin, työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä parhaiden mahdollisten edellytysten varmistaminen korkealuokkaisten sosiaalipalvelujen tarjoamiselle.

- **Yleinen tausta**

Julkisilla hankinnoilla on suuri merkitys Euroopan unionin talouden yleisen suorituskyvyn kannalta. Viranomaisten tavara-, palvelu- ja rakennusmenot ovat noin 18 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen. Menojen volyymin vuoksi julkisia hankintoja voidaan käyttää niin, että niillä on vahva vipuvaikutus älykästä, kestäväää ja osallistavaa kasvua edistävien sisämarkkinoiden aikaansaamisessa.

Nykyiset julkisia hankintoja koskevat direktiivit eli direktiivit 2004/17/EY¹ ja 2004/18/EY² ovat tulosta pitkästä kehityksestä, joka pantiin alulle vuonna 1971 antamalla direktiivi 71/305/ETY. Direktiivien päätavoitteena on taata avoimet ja syrjimättömät menettelyt ja sitä kautta varmistaa, että talouden toimijat hyötyvät sisämarkkinoilla täysimääräisesti perusvapauksista julkisista hankintasopimuksista kilpailtaessa.

Kattava taloudellinen arviointi on osoittanut, että julkisia hankintoja koskevat direktiivit ovat saavuttaneet tavoitteensa merkittävässä määrin. Niiden ansiosta läpinäkyvyys on parantunut ja kilpailu lisääntynyt. Niiden avulla on myös päästy mitattavissa oleviin säästöihin, kun hinnat ovat alentuneet.

Sidosryhmät haluavat kuitenkin tiettyjä muutoksia julkisia hankintoja koskeviin direktiiveihin sääntöjen yksinkertaistamiseksi, tehokkuuden ja tuloksekkuuden lisäämiseksi ja direktiivien käyttämiseksi paremmin muuttuvassa poliittisessa, yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa tilanteessa. Selkeämmät ja tehokkaammat menettelyt antaisivat hankintaviranomaisille lisää joustovaraa, hyödyttäisivät kaikkia talouden toimijoita ja helpottaisivat pk-yritysten osallistumista sekä tarjousten tekemistä rajojen yli. Julkisia hankintoja koskevia sääntöjä parantamalla voitaisiin myös luoda edellytykset sille, että hankintaviranomaiset voivat käyttää julkisia hankintoja paremmin tukemaan yhteisiä yhteiskunnallisia tavoitteita, joita ovat ympäristönsuojelu, resurssi- ja energiatehokkuuden lisääminen, ilmastonmuutoksen torjunta, innovoinnin ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä parhaiden mahdollisten edellytysten varmistaminen korkealuokkaisten sosiaalipalvelujen tarjoamiselle. Nämä linjanvedot saivat vahvistuksen komission keväällä 2011 järjestämässä sidosryhmäkuulemisessa, kun suuri enemmistö sidosryhmistä tuki julkisia hankintoja koskevien direktiivien tarkistamista, jotta niiden avulla voitaisiin vastata paremmin julkisten hankkijoiden ja talouden toimijoiden edessä oleviin uusiin haasteisiin.

- **Voimassa olevat aiemmat säännökset**

Tämä ehdotus ja yleishyödyllisiä palveluja koskeva direktiiviehdotus yhdessä korvaisivat direktiivit 2004/17/EY ja 2004/18/EY ja muodostaisivat keskeiset osat julkisia hankintoja koskevasta Euroopan unionin lainsäädännöstä.

Direktiiviä täydentävät lainsäädännön muut osat eli

¹ Direktiivi 2004/17/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta, EUVL L 134, 30.4.2004, s. 1.

² Direktiivi 2004/18/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta, EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114.

- direktiivi 2009/81/EY³, joka sisältää erityissäännöt puolustus- ja turvallisuusalojen hankintoja varten, ja
- direktiivi 89/665/ETY⁴, jossa vahvistetaan yhteiset standardit kansallisia muutoksenhakumenettelyjä varten ja varmistetaan, että kaikissa EU-maissa on käytössä nopeat ja tehokkaat muutoksenhakukeinot siltä varalta, että tarjoajat katsovat, että sopimukset on myönnetty epäoikeudenmukaisesti.

- **Johdonmukaisuus suhteessa unionin muuhun politiikkaan ja muihin tavoitteisiin**

Aloitteella pantaan täytäntöön älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun Eurooppa 2020 -strategia [KOM(2010) 2020] sekä Eurooppa 2020 -lippulaivahankkeet *Euroopan digitaali-strategia* [KOM(2010) 245], *Innovaatiounioni* [KOM(2010) 546], *Globalisaation aikakauden yhdenmennyttävä teollisuuspolitiikka* [KOM(2010) 614], *Energia 2020* [KOM(2010) 639] ja *Resurssitehokas Eurooppa* [KOM(2011) 21]. Sillä pannaan täytäntöön myös sisämarkkinoiden toimenpidepaketti [KOM(2011) 206] ja erityisesti sen kahdestoista avaintoimi ”Julkisia hankintoja koskevan lainsäädäntökehityksen tarkistaminen ja nykyaikaistaminen”. Aloite on komission vuoden 2011 työohjelmaan kuuluva strateginen aloite.

2. KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Intressitahojen kuuleminen**

Kuulemismenettely, tärkeimmät kohderyhmät ja yleiskuvaus vastaajista

Komissio julkaisi 27. tammikuuta 2011 vihreän kirjan EU:n julkisten hankintojen politiikan uudistamisesta *Kohti tehokkaampia eurooppalaisia hankintamarkkinoita*⁵. Vihreällä kirjalla käynnistettiin laaja julkinen sidosryhmäkuuleminen eri vaihtoehtoista lainsäädännön muuttamiseksi siten, että sopimusten tekoa voidaan helpottaa ja joustavoittaa ja julkisia hankintasopimuksia hyödyntää paremmin muiden politiikanalojen tukena. Vihreässä kirjassa mainitaan useita keskeisiä aloja, joilla uudistuksia voidaan tehdä, ja pyydetään sidosryhmien näkemyksiä mahdollisista lainsäädäntömuutoksista. Kannanottoja pyydettiin muun muassa yksinkertaisempien ja joustavampien menettelyjen tarpeesta, julkisten hankintojen strategisesta käytöstä muiden poliittisten tavoitteiden tukemiseksi, suosinnan, korruption ja eturistiriitojen välttämiseksi sekä siitä, miten voidaan parantaa pk-yritysten mahdollisuuksia saada julkisia hankintasopimuksia.

Julkinen kuuleminen päättyi 18. huhtikuuta 2011, ja osallistumisaste oli korkea. Kannanottoja saatiin kaikkiaan 623 ja lukuisilta eri sidosryhmiltä, muun muassa jäsenvaltioiden keskusviranomaisilta, paikallisilta ja alueellisilta julkisilta hankkijoilta ja niiden

³ Direktiivi 2009/81/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuusaloilla ja direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta, EUVL L 216, 20.8.2009, s. 76.

⁴ Direktiivi 89/665/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, julkisia tavaranhankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, EYVL L 395, 30.12.1989, s. 33.

⁵ KOM(2011) 15: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0015:FIN:EN:PDF>.

yhteenliittymiltä, yrityksiltä, liiketoimintajärjestöiltä, tiedelaitoksilta, kansalaisyhteiskunnan järjestöiltä (myös ammattiyhdistyksiltä) ja yksittäisiltä kansalaisilta. Suurin osa kannanotoista tuli Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Saksasta ja Ranskasta. Myös Belgiasta, Italiasta, Alankomaista, Itävaltasta, Ruotsista, Espanjasta ja Tanskasta saatiin runsaasti kannanottoja.

Sidosryhmäkuulemisen tulokset esitetään tiivistetysti yhteenvedoasiakirjassa⁶, ja niistä keskusteltiin 30. kesäkuuta 2011 järjestetyssä julkisessa konferenssissa⁷.

Tiivistelmä vastauksista ja siitä, miten ne on otettu huomioon

Suuri enemmistö sidosryhmistä suhtautuu myönteisesti komission aloitteeseen tarkistaa nykyistä julkisia hankintoja koskevaa politiikkaa. Vihreässä kirjassa käsitellyistä eri aiheista sidosryhmät painottivat erityisesti tarvetta yksinkertaistaa ja joustavoittaa menettelyjä. Sidosryhmien selkeä enemmistö muun muassa tuki ajatusta siitä, että käytettäisiin enemmän erityistä tarjousperusteista neuvottelumenettelyä. Vahvaa tukea saivat myös toimenpiteet, joilla kevennettäisiin tarjoajan valintaan liittyvien hallinnollisia rasitteita.

Sidosryhmillä on eriäviä näkemyksiä julkisten hankintojen strategisesta käytöstä Eurooppa 2020 -strategian yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Monet sidosryhmät ja varsinkin yritykset suhtautuvat kaiken kaikkiaan kielteisesti ajatukseen julkisten hankintojen käyttämisestä muiden poliittisten tavoitteiden tukemiseen. Toisaalta muut sidosryhmät, etenkin kansalaisyhteiskunnan järjestöt, puoltavat voimakkaasti tällaista strategista käyttöä ja kannattavat pitkälle meneviä muutoksia julkisia hankintoja koskevan Euroopan unionin politiikan peruseräkkeisiin.

• Asiantuntijatiedon käyttö

Vihreään kirjaan perustuneen sidosryhmäkuulemisen lisäksi komissio teki vuosina 2010–2011 EU:n hankintalainsäädännön vaikutusta ja tuloksekkuutta koskeneen kattavan arvioinnin, jossa hyödynnettiin laajaa kokemusaineistoa ja uutta puolueetonta tutkimustietoa. Tutkimuksissa oli arvioitu ensisijaisesti hankintamenettelyjen kustannuksia ja tuloksekkuutta, rajatylittäviin hankintoihin liittyviä kysymyksiä, pk-yritysten pääsyä julkisten hankintojen markkinoille ja julkisten hankintojen strategista käyttöä Euroopassa.

Arviointi osoitti selvästi, että julkisia hankintoja koskevat direktiivit 2004/17/EY ja 2004/18/EY ovat auttaneet luomaan avointa ja tulossuuntautunutta hankintakulttuuria, joka johtaa säästöihin ja parantaa hankintojen laatua. Hyödyt ovat paljon suuremmat kuin menettelyjen käyttämisestä hankkijoille ja toimittajille aiheutuvat kustannukset. Arviointi osoitti myös, että jäsenvaltioiden väliset erot direktiivien täytäntöönpanossa ja soveltamisessa ovat johtaneet erilaisiin tuloksiin eri jäsenvaltioissa. Menettelyjen toteuttamiseen kuluva aika ja julkisille hankkijoille aiheutuvat kustannukset vaihtelevat paljon jäsenvaltioittain.

• Vaikutusten arviointi

Vaikutusarviointiraportti ja siitä tehty tiivistelmä antavat yleiskuvan eri toimintavaihtoehtoista kussakin viidessä perusongelmaryhmässä (hallinnollinen organisaatio, soveltamisala, menettelyt, hankintojen strateginen hyödyntäminen ja pääsy hankintamarkkinoille). Eri

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2011/public_procurement/synthesis_document_en.pdf.

⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/modernising_rules/conferences/index_en.htm.

toimintavaihtoehtojen etuja ja haittoja koskevan analyysin pohjalta on koottu paketti etusijalle asetettavista toimintavaihtoehtoista. Tässä paketissa on tarkoitus hyödyntää optimaalisesti eri vaihtoehtojen väliset synergiat siten, että yhden vaihtoehdon tuomilla säästöillä voidaan korvata toisesta vaihtoehdosta koituvia kustannuksia (esim. strategisten hankintatoimintojen mahdollisesti mukanaan tuoma menettelyvaatimusten kasvu voitaisiin osittain korvata hankintamenettelyjen paremmasta suunnittelusta aiheutuvilla säästöillä). Vaikutusten arvioinnissa etusijalle asetetut vaihtoehdot muodostavat tämän ehdotuksen perustan.

Vaikutusarviointiraportin luonnosta tarkastellut vaikutustenarviointilautakunta ehdotti muutoksia, jotka koskivat muun muassa niiden yksittäisten lainsäädännön osatekijöiden määrittelyä, joihin vaihtoehdoilla on määrä puuttua, tarkasteltavana olevien vaihtoehtojen kuvausta, valittujen keskeisten toimenpiteiden kustannus-hyötyanalyysin syventämistä sekä sidosryhmien näkökantojen järjestelmällistä huomioon ottamista sekä ongelman määrittelyssä että vaikutusanalyysin täydentämiseksi. Nämä parannusehdotukset otettiin huomioon lopullisessa raportissa. Vaikutustenarviointilautakunnan raportista antamat lausunnot samoin kuin lopullinen vaikutustenarviointiraportti ja siitä tehty tiivistelmä julkaistaan yhdessä tämän ehdotuksen kanssa.

3. EHDOTUKSEN OIKEUDELLINEN SISÄLTÖ

- **Oikeusperusta**

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 53 artiklan 1 kohtaan sekä 62 ja 114 artiklaan.

- **Toissijaisuusperiaate**

Toissijaisuusperiaatetta sovelletaan, koska asia, jota ehdotus koskee, ei kuulu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan.

Ehdotuksen tavoitteita ei voida saavuttaa riittävällä tavalla pelkästään jäsenvaltioiden toimin seuraavista syistä:

Julkisten hankintamenettelyjen koordinointi tietyt kynnysarvot ylittävissä tapauksissa on osoittautunut tärkeäksi keinoksi sisämarkkinoiden aikaansaamiseksi julkisten hankintojen alalla, koska sen avulla voidaan varmistaa, että talouden toimijoilla on tehokkaat ja yhdenvertaiset mahdollisuudet saada julkisia hankintasopimuksia sisämarkkinoilla. Direktiiveistä 2004/17/EY ja 2004/18/EY ja niitä edeltäneistä julkisia hankintoja koskevista direktiiveistä saatu kokemus on osoittanut, että Euroopan laajuisten hankintamenettelyjen avulla voidaan huolehtia läpinäkyvyydestä ja puolueettomuudesta julkisissa hankinnoissa, mikä johtaa merkittäviin säästöihin ja parantaa hankinnan tuloksia jäsenvaltioiden viranomaisten ja viime kädessä Euroopan veronmaksajien hyödyksi.

Tähän tavoitteeseen ei päästäisi riittävän hyvin jäsenvaltioiden toimilla, jotka väistämättä johtaisivat keskenään erilaisiin vaatimuksiin ja mahdollisesti ristiriitaisiin hankintasääntöihin, mikä monimutkaistaisi sääntelyä ja aiheuttaisi tarpeettomia esteitä rajatylittäville toiminnoille.

Ehdotus on näin ollen toissijaisuusperiaatteen mukainen.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska se ei ylitä sitä, mikä on tarpeen sen tavoitteiden saavuttamiseksi eli sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi Euroopan laajuisten koordinoitujen hankintamenettelyjen avulla. Lisäksi ehdotuksen lähestymistapa perustuu ns. välinevalikoimaan, joka antaa jäsenvaltiolle mahdollisimman suuren joustovaran mukauttaa menettelyt ja välineet omaan tilanteeseensa.

Nykyisiin julkisia hankintoja koskeviin direktiiveihin verrattuna ehdotus vähentäisi tuntuvasti menettelyn noudattamisesta hankintaviranomaisille ja talouden toimijoille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Uusien vaatimuksen käyttöönottoa (esimerkiksi hankintojen strategisen käytön yhteydessä) kompensoisi rajoitteiden poistaminen muilla osa-alueilla.

- **Säätelytavan valinta**

Koska ehdotus perustuu SEUT-sopimuksen 53 artiklan 1 kohtaan sekä 62 ja 114 artiklaan, perussopimus ei anna mahdollisuutta käyttää asetusta vahvistettaessa säännöksiä, joita sovelletaan sekä tavaroiden että palvelujen hankintaan. Ehdotettu säätelytapa on näin ollen direktiivi.

Vaikutusten arviointia tehtäessä hylättiin muihin kuin lainsäädäntötoimenpiteisiin kuuluvat vaihtoehdot syistä, jotka selostetaan yksityiskohtaisesti vaikutusten arvioinnissa.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole talousarviovaikutuksia.

5. LISÄTIEDOT

- **Lainsäädännön kumoaminen**

Ehdotuksen hyväksymisestä seuraa, että aiempi lainsäädäntö (direktiivi 2004/18/EY) kumotaan.

- **Uudelleentarkastelu-, tarkistus- tai raukeamislauseke**

Ehdotus sisältää uudelleentarkastelulausekkeen, joka koskee kynnysarvojen taloudellisia vaikutuksia.

- **Toimenpiteet, joilla säännökset saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja selvitykset**

Ehdotus koskee alaa, jolla unionin lainsäädännöllä on koordinoiva päämäärä ja merkittävä vaikutus useisiin kansallisen lainsäädännön aloihin. Koordinoivasta tarkoituksesta huolimatta monet säännökset johtavat täysimääräiseen yhdenmukaistamiseen, ja ehdotus sisältää suuren määrän oikeudellisia velvoitteita. Jäsenvaltiot täydentävät unionin sääntöjä kansallisilla lisäsäännöksillä, jotta koko järjestelmän toiminta voidaan varmistaa.

Tämän vuoksi seuraavat tekijät edellyttävät komission näkemyksen mukaan jäsenvaltioilta saatavia selvityksiä, jotta toimenpiteistä, joilla säännökset saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja hankintasääntöjen koko toiminnasta kansallisella tasolla saataisiin kattava käsitys:

- toimenpiteet, joilla säännökset saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pannaan täytäntöön, vahvistetaan erilaisilla institutionaalisilla tasoilla (kansallisella tai liittovaltion tasolla, alueellisella tasolla tai paikallisella tasolla);
- erilaisten sääntelytasojen lisäksi monissa jäsenvaltioissa säännöt vahvistetaan myös asianomaisen sektorin tai hankintojen tyyppin mukaan;
- luonteeltaan yleiset tai erityiset hallinnolliset toimenpiteet täydentävät pääasiallista oikeudellista kehystä ja joissain tapauksissa menevät sen kanssa päällekkäin.

Ainoastaan jäsenvaltiot voivat selvittää, miten julkisia hankintoja koskevat unionin direktiivit saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä eri toimenpiteillä ja miten nämä toimenpiteet ovat vuorovaikutuksessa muiden toimenpiteiden kanssa.

Ilmoitettaessa toimenpiteistä, joilla säännökset saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, olisi sen vuoksi toimitettava myös selvitykset (erityisesti vastaavuustaulukot), joissa selostetaan tämän direktiivin eri osien välinen suhde vastaavaan kansalliseen lainsäädäntöön ja joita voidaan käyttää apuvälineenä kansallisten toimenpiteiden analysoinnissa.

• Euroopan talousalue

Ehdotettu toimenpide koskee ETA-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa alaa, minkä vuoksi se on ulotettava koskemaan Euroopan talousaluetta.

• Ehdotuksen yksityiskohtainen kuvaus

1) Hankintamenettelyjen yksinkertaistaminen ja joustavoittaminen

Ehdotetulla direktiivillä yksinkertaistetaan ja joustavoitetaan nykyisillä julkisia hankintoja koskevilla direktiiveillä käyttöön otettuja menettelysääntöjä. Tätä varten se sisältää seuraavat toimenpiteet:

Soveltamisalan täsmentäminen: ”Hankinnan” peruskonsepti, joka esiintyy myös ehdotetun direktiivin nimessä, on otettu käyttöön hankintalainsäädännön soveltamisalan ja kohteen määrittämiseksi paremmin ja kynnysarvojen soveltamisen helpottamiseksi. Direktiivin soveltamisalan määrittämisen kannalta keskeisiä käsitteitä (kuten julkisoikeudellinen laitos, julkisia rakennusurakoita ja palveluhankintoja koskevat sopimukset ja sekamuotoiset hankintasopimukset) on tarkistettu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella. Samalla ehdotuksessa pyritään säilyttämään jatkuvuus käsitteissä ja konsepteissa, jotka ovat kehittyneet vuosien mittaan tuomioistuimen oikeuskäytännön myötä ja jotka ovat tunnettuja toimijoiden keskuudessa. Tässä yhteydessä on huomattava, että vähäiset sanamuodon tai

esitystavan muutokset verrattuna edellisiin direktiiveihin eivät välttämättä merkitse sisällöllistä muutosta, vaan voivat johtua pelkästä tekstin yksinkertaistamisesta.

Perinteinen ero ns. ensisijaisten palvelujen ja muiden kuin ensisijaisten palvelujen (A- ja B-palvelujen) välillä poistuu. Arviointi on osoittanut, ettei ole enää perusteltua rajoittaa hankintalainsäädännön täysimääräistä soveltamista rajattuun ryhmään palveluja. On kuitenkin myös käynyt selväksi, että hankintasäännöt eivät sovellu sosiaalipalveluihin, joita varten tarvitaan erityiset säännöt (ks. jäljempänä).

”Välinevalikoimaan” perustuva lähestymistapa: Jäsenvaltioiden järjestelmät voivat soveltaa kahta perusmenettelyä: avointa menettelyä ja rajoitettua menettelyä. Lisäksi ne voivat tiettyjä lisäedellytyksiä noudattaen soveltaa tarjousperusteista neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä ja/tai ns. innovaatiokumppanuutta, joka on uusi innovatiivisiin hankintoihin tarkoitettu menettely (ks. jäljempänä).

Hankintaviranomaisilla on käytössään myös kuusi erityistä hankintatekniikkaa ja -välinettä yhdistettyjä hankintoja ja sähköisiä hankintoja varten: puitejärjestelyt, dynaamiset hankintajärjestelmät, sähköiset huutokaupat, sähköiset luettelot, yhteishankintayksiköt ja yhteishankinnat. Näitä välineitä on nykyiseen direktiiviin verrattuna parannettu ja selkeytetty sähköisten hankintojen helpottamista silmällä pitäen.

Kevyemmät säännöt keskustasoa alemmalla tasolla toimiville hankintaviranomaisille: WTO:n julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (GPA-sopimus) mukaisesti ehdotetaan, että kaikkiin keskushallintotasoa alemmalla tasolla toimiviin hankintaviranomaisiin, muun muassa paikallisiin ja alueellisiin viranomaisiin, sovelletaan yksinkertaistettuja hankintasääntöjä. Nämä hankkijat voivat käyttää ennakoilmoitusta keinona kutsua tarjouskilpailuun. Jos ne käyttävät tätä mahdollisuutta, niiden ei tarvitse julkaista erillistä hankintailmoitusta ennen hankintamenettelyn käynnistämistä. Ne voivat myös asettaa tiettyjä aikarajoja nykyistä joustavammin sopimalla siitä osallistujien kanssa.

Sähköisten hankintojen edistäminen: Kun julkiset hankkijat käyttäjät sähköistä viestintää ja käsittelevät liiketoimet sähköisesti, voidaan aikaansaada merkittäviä säästöjä ja parantaa hankinnan tuloksia sekä samalla vähentää hukkia ja virheitä. Ehdotuksen tavoitteena on auttaa jäsenvaltioita siirtymään sähköisten hankintojen käyttöön luomalla edellytykset sille, että hankintapalvelujen tarjoajat voivat osallistua hankintamenettelyihin verkossa kaikkialla sisämarkkinoilla. Tätä varten ehdotuksessa esitetään, että ilmoitukset on lähetettävä sähköisesti, että hankinta-asiakirjojen on oltava saatavilla sähköisesti ja että kaikissa hankintamenettelyissä on kahden vuoden siirtymäkauden aikana siirryttävä käyttämään kaikilta osin sähköistä viestintää muun muassa tarjousten esittämisessä. Ehdotuksella selvennetään ja parannetaan dynaamisia hankintajärjestelmiä ja sähköisiä luetteloja. Nämä ovat täysin sähköisiä hankintavälineitä, jotka soveltuvat hyvin yhteishankintayksiköiden tekemiin yhdistettyihin hankintoihin. Sähköisten hankintojen välinettä käyttämällä hankintaviranomaiset kykenisivät myös estämään, havaitsemaan ja korjaamaan hankintasääntöjen väärinymmärtämisestä tai väärintulkinnasta tavallisesti johtuvat virheet.

Menettelyjen nykyaikaistaminen: Ehdotuksessa omaksutaan joustavampi ja käyttäjäläheisempi lähestymistapa hankintamenettelyjen tiettyihin olennaisiin osatekijöihin. Osallistumisen ja tarjousten esittämisen aikarajoja on lyhennetty, mikä nopeuttaa ja yksinkertaistaa hankintoja. Tarjoajien valintavaiheen ja sopimuksentekovaiheen välillä tehtävä ero on usein johtanut virheisiin ja väärinkäsityksiin. Näihin vaiheisiin tuodaan nyt joustoa sallimalla, että hankintaviranomaiset voivat päättää käytännöllisimmistä järjestyksestä arvioimalla

halutessaan sopimuksentekoperusteet ennen valintaperusteita ja ottamalla huomioon yhtenä sopimuksentekoperusteena sopimuksen toteutukseen osoitetun henkilöstön organisoinnin ja pätevyyden.

Ehdokkaiden ja tarjoajien poissulkemisperusteita on tarkistettu ja selvennetty. Hankintaviranomaisilla on oikeus sulkea pois talouden toimijat, joiden toimintaan on liittynyt merkittäviä tai toistuvia puutteita aikaisempien hankintasopimusten toteuttamisessa. Ehdotus antaa myös mahdollisuuden ottaa huomioon vapaaehtoiset toimenpiteet (ns. self-cleaning measures): hankintaviranomaiset voivat hyväksyä ehdokkaan tai tarjoajan poissulkemisperusteen täyttymisestä huolimatta, jos kyseinen ehdokas tai tarjoaja on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin, joilla korjataan lainvastaisen toiminnan seuraukset ja estetään tehokkaasti asiattoman toiminnan toistuminen.

Sopimusten muuttamisesta niiden voimassaolokauden aikana on tullut yhä merkittävämpi ja ongelmallisempi kysymys toimijoille. Sopimusten muuttamista koskevassa erityisessä säännöksessä otetaan huomioon oikeuskäytännön myötä syntyneet perusratkaisut ja tarjotaan pragmaattinen ratkaisu siltä varalta, että ennakoimattomat olosuhteet edellyttävät hankintasopimuksen muuttamista sen voimassaoloaikana.

2) Julkisten hankintojen strateginen käyttö uusiin haasteisiin vastaamiseksi

Ehdotetun direktiivin lähestymistapana on *edellytysten luominen*. Se tarjoaa hankintaviranomaisille välineet, jotta ne voivat osaltaan tukea strategisten Eurooppa 2020 -tavoitteiden saavuttamista käyttämällä ostovoimaansa sellaisten tavaroiden ja palvelujen hankkimiseen, jotka edistävät innovointia, säästävät ympäristöä, torjuvat ilmastonmuutosta ja parantavat työllisyyttä, kansanterveyttä ja sosiaalisia olosuhteita.

Elinkaarikustannukset: Ehdotuksella annetaan julkisille hankkijoille mahdollisuus myöntää sopimukset hankittavien tuotteiden, palvelujen tai rakennusurakoiden elinkaarikustannusten perusteella. Elinkaari kattaa tuotteen, rakennusurakan tai palveluntarjoamisen kaikki vaiheet raaka-aineiden ostosta tai resurssien hankkimisesta aina loppukäsittelyyn tai loppuunsaattamiseen. Elinkaarikustannuksiin kuuluvat rahallisten menojen lisäksi ulkoiset ympäristökustannukset, jos ne voidaan ilmaista rahallisesti ja verifioida. Jos elinkaarikustannusten laskemista varten on kehitetty yhteiset Euroopan unionin menetelmät, hankintaviranomaisilla on velvollisuus käyttää niitä.

Tuotantoprosessi: Hankintaviranomaiset voivat viitata teknisissä eritelmissä ja sopimuksentekoperusteissa mihin tahansa tekijöihin, jos ne suoraan liittyvät tuotantoprosessiin ja koskevat sellaisia tuotantoprosessin näkökohtia, jotka liittyvät läheisesti hankinnan kohteena olevan tavaran tai palvelun tuotantoon tai tarjoamiseen. Hankintaviranomaiset eivät saa asettaa vaatimuksia, jotka eivät liity hankittavien tuotteiden, rakennusurakoiden tai palvelujen tuotantoprosessiin. Poissuljettuja ovat esimerkiksi yrityksen yhteiskunnalliseen vastuuseen liittyvät yleiset ja toimeksisaajan koko toimintaa koskevat vaatimukset.

Merkki: Hankintaviranomaiset voivat vaatia, että rakennustöillä, tavarantoimituksilla tai palveluilla on erityinen merkki sertifiointina niiden ympäristöominaisuuksista, sosiaalisista ominaisuuksista tai muista ominaisuuksista, edellyttäen että ne hyväksyvät myös vastaavat merkit. Tämä koskee esimerkiksi eurooppalaisia tai (moni)kansallisia ympäristömerkkejä tai sertifiointeja, jotka osoittavat, ettei tuotteen valmistuksessa ole käytetty lapsityövoimaa. Kyseisten sertifiointijärjestelmien on koskettava ominaisuuksia, jotka liittyvät sopimuksen

kohteeseen, ja niiden on perustuttava tieteelliseen tietoon sekä oltava avoimen ja läpinäkyvän menettelyn mukaisesti perustettuja ja kaikkien asianomaisten osapuolten hyödynnettävissä.

Seuraamukset sitovan sosiaali-, työ- tai ympäristölainsäädännön rikkomisesta: Direktiiviehdotuksen mukaan hankintaviranomainen voi sulkea talouden toimijoita menettelyn ulkopuolelle, jos se toteaa niiden rikkoneen unionin lainsäädännön sosiaali-, työ- tai ympäristöoikeudellisia velvoitteita tai kansainvälisen työoikeuden säännöksiä. Lisäksi hankintaviranomaisilla on velvollisuus hylätä tarjoukset, jos ne toteavat niiden olevan hinnaltaan epätavallisen alhaisia siksi, että unionin sosiaali-, työ- tai ympäristölainsäädäntöä on rikottu.

Sosiaalipalvelut: Julkisia hankintoja koskevan EU:n lainsäädännön vaikutusta ja tuloksekkuutta koskeva arviointi on osoittanut, että sosiaali-, terveydenhuolto- ja koulutuspalveluilla on erityisominaisuuksia, joiden vuoksi niihin ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tavanomaisia tekomenettelyjä. Näitä palveluja tarjotaan tyypillisesti tietyssä kontekstissa, joka vaihtelee suuresti jäsenvaltiosta toiseen erilaisten hallinto-, organisaatio- ja kulttuuriolosuhteiden vuoksi. Näiden palvelujen rajatylittävä ulottuvuus on niiden luonteesta johtuen vähäinen. Jäsenvaltioilla pitäisi sen vuoksi olla laaja harkintavalta palveluntarjoajien valinnan järjestämisessä. Ehdotuksessa otetaan tämä huomioon kyseisiin palveluihin sovellettavilla erityisillä säännöillä, joihin liittyvä kynnysarvo on korkeampi (500 000 euroa) ja joiden osalta veloitetaan noudattamaan ainoastaan avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun perusperiaatteita. Määrällinen analyysi niiden sopimusten arvosta, joita ulkomaisille talouden toimijoille on myönnetty kyseisten palvelujen tarjoamiseksi, on osoittanut, että jos sopimuksen arvo on alle 1 000 000 euroa, siihen ei liity rajat ylittävää intressiä.

Innovointi: Tutkimuksella ja innovoinnilla on keskeinen merkitys älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun Eurooppa 2020 -strategiassa. Julkisilla hankkijoilla olisi oltava mahdollisuudet ostaa innovatiivisia tuotteita ja palveluja ja edistää sitä kautta kasvua ja julkisten palvelujen tehokkuutta ja laatua. Ehdotus tarjoaa välineeksi innovaatiokumppanuuden, joka on uusi erityismenettely uusien ja innovatiivisten tuotteiden, rakennusurakoiden ja palvelujen kehittämistä ja myöhempää hankintaa varten. Menettelyn käytön edellytyksenä on, että tuotteet, rakennusurakat ja palvelut voidaan toimittaa sovitulla suoritustasolla ja sovituin kustannuksin. Ehdotuksella myös parannetaan ja yksinkertaistetaan kilpailullista neuvottelumenettelyä ja helpotetaan rajatylittäviä yhteishankintoja, jotka ovat tärkeitä innovatiivisen hankinnan välineitä.

3) Pk-yritysten ja uusyritysten markkinoillepääsyn parantaminen

Pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) tarjoavat mittavia mahdollisuuksia luoda työpaikkoja, kasvua ja innovaatioita. Helppo pääsy hankintamarkkinoille voi auttaa vapauttamaan tämän potentiaalin ja antaa hankintaviranomaisille mahdollisuuden laajentaa toimittajakantaansa myönteisin seurauksin, kun kilpailu julkisista hankintasopimuksista lisääntyy. Julkisten hankintasopimusten saattamiseksi mahdollisimman hyvin pk-yritysten saataville komissio julkaisi vuonna 2008 eurooppalaiset julkisia hankintoja koskevat käytäntesäännöt, jotka parantavat pk-yritysten mahdollisuuksia saada julkisia hankintasopimuksia⁸. Direktiiviehdotus rakentuu tämän työn pohjalle ja sisältää käytännön toimenpiteitä, joilla voidaan poistaa esteet pk-yritysten markkinoillepääsyn tieltä.

⁸ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja SEC(2008) 2193.

Ilmoitusvelvoitteiden yksinkertaistaminen: Hankintamenettelyihin liittyviä ilmoitusvelvoitteita yksinkertaistetaan yleisesti, mistä on suuri hyöty pk-yrityksille. Ehdotuksen mukaan yritysten omat lausunnot on hyväksyttävä alustavana näyttönä valintatarkoituksissa. Varsinaisen asiakirjanäytön antaminen helpottuu, kun käyttöön otetaan vakioasiakirjana erityinen Euroopan hankintapassi, joka toimii näyttönä siitä, ettei mikään poissulkemisperuste täyty.

Hankintasopimuksen jakaminen osiin: Hankintaviranomaisia pyydetään jakamaan julkiset hankintasopimukset – homogeenisiin tai heterogeenisiin – osiin, jotta pk-yritysten olisi helpompi osallistua tällaisiin sopimuksiin. Jos ne päättävät olla jakamatta sopimusta osiin, niiden on esitettävä perusteensa.

Osallistumisedellytysten rajoittaminen: Jotta pk-yritysten osallistumiselle ei asetettaisi aiheettomia esteitä, ehdotetussa direktiivissä annetaan tyhjentävä luettelo mahdollisista hankintamenettelyihin osallistumisen edellytyksistä ja todetaan yksiselitteisesti, että tällaiset edellytykset on rajoitettava niihin, joiden avulla voidaan asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on valmiudet ja voimavarat sopimuksen toteuttamiseksi. Liikevaihtovaatimukset, jotka muodostavat usein ylitsepääsemättömän esteen pk-yritysten osallistumiselle, rajoitetaan – asianmukaisesti perusteltuja tapauksia lukuun ottamatta – määrään, joka on sopimuksen arvioitu arvo kerrottuna kolmella. Lisäksi talouden toimijoiden ryhmittymille (pk-yrityksille tärkeä toimintamuoto) asetettavien osallistumisedellytysten on oltava objektiivisesti perusteltuja ja oikeasuhteisia.

Suorat maksut alihankkijoille: Jäsenvaltiot voivat myös säätää, että alihankkijat voivat pyytää hankintaviranomaista maksamaan niille suoraan tavarantoimituksista, rakennusurakoista ja palveluista, jotka ne ovat toimittaneet päätoimeksisaajalle hankintasopimuksen toteutuksen yhteydessä. Tällä tavoin alihankkijat, jotka ovat usein pk-yrityksiä, voivat tehokkaasti suojata etunsa maksun saamisessa.

4) Asianmukaiset menettelyt

Julkisiin hankintoihin liittyvien taloudellisten intressien sekä julkisen ja yksityisen sektorin välisen läheisen vuorovaikutuksen vuoksi julkiset hankinnat ovat alttiita sääntöjenvastaisille liiketoimintakäytännöille, kuten eturistiriidoille, suosinnalle ja korruptiolle. Ehdotus parantaa tämänhetkisiä takeita tällaisten riskien varalta ja tarjoaa lisäsuojaa.

Eturistiriidat: Ehdotuksen sisältämä eturistiriitoja koskeva erityissäännös kattaa sellaiset tosiasialliset, mahdolliset tai epäillyt eturistiriidat, jotka liittyvät menettelyssä mukana oleviin hankintaviranomaisen tai hankintapalvelujen tarjoajan henkilöstön jäseniin sekä hankintaviranomaisen johdon jäseniin, jotka pystyvät vaikuttamaan hankintamenettelyn tulokseen, vaikka he eivät olisi muodollisesti mukana siinä.

Lainvastainen toiminta: Ehdotus sisältää erityissäännöksen ehdokkaiden ja tarjoajien lainvastaisen toiminnan varalta. Lainvastaista toimintaa ovat muun muassa yritykset vaikuttaa sääntöjenvastaisesti päätöksentekoprosessiin tai sopimusten teko muiden osallistujien kanssa menettelyn tuloksen manipuloinniseksi. Tällainen toiminta rikkoo Euroopan unionin oikeuden perusperiaatteita ja voi johtaa vakavaan kilpailun vääristymiseen.

Kohtuuttomat edut: Markkinatutkimukset tarjoavat hankintaviranomaisille hyödyllisen välineen saada tietoa markkinoiden rakenteesta, edellytyksistä ja kapasiteetista. Ne myös antavat markkinatoimijoille tietoa julkisten hankkijoiden hankintaprojekteista ja -vaatimuksista. Alustavat yhteydet markkinatoimijoihin eivät kuitenkaan saa johtaa

kohtuuttomiin etuihin ja kilpailun vääristymiseen. Ehdotukseen sisältyvä erityissäännös antaa siksi takeet siitä, että hankintaviranomaista neuvoneita tai menettelyssä valmistelussa mukana olleita osallistujia ei aseteta aiheuttomasti etusijalle.

5) Hallinto

Kansalliset valvontaelimet: Arviointi on osoittanut, että kaikki jäsenvaltiot eivät valvo johdonmukaisesti eivätkä järjestelmällisesti julkisia hankintoja koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa ja toimivuutta. Tämä vaarantaa Euroopan unionin lainsäädännön tehokkaan ja yhdenmukaisen soveltamisen. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi nimettävä yksi kansallinen viranomainen, joka vastaa julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön seurannasta, täytäntöönpanosta ja valvonnasta. Vain tällainen viranomainen, jonka tehtäväkenttä on kattava, voi tarjota yleiskäsityksen keskeisistä täytäntöönpanoon liittyvistä vaikeuksista ja ehdottaa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja rakenteellisempiin ongelmiin. Se voi antaa välitöntä palautetta politiikan toimivuudesta ja kansallisen lainsäädännön ja käytännön mahdollisista heikkouksista, mikä auttaa löytämään nopeasti ratkaisuja ja parantamaan hankintamenettelyjä.

Tietokeskukset: Monissa tapauksissa hankintaviranomaisilla ei ole sisäistä asiantuntemusta monimutkaisiin hankintaprojekteihin. Hallinnollisilta rakenteilta saatava asianmukainen ja riippumaton ammatillinen tuki voisi parantaa merkittävästi hankinnan tuloksia laajentamalla julkisten hankkijoiden tietämyspohjaa ja ammattimaisuutta ja tarjoamalla apua yrityksille, erityisesti pk-yrityksille. Tämän vuoksi ehdotuksessa veloitetaan jäsenvaltiot huolehtimaan tukirakenteista, jotka tarjoavat oikeudellista ja taloudellista neuvontaa, ohjausta, koulutusta ja apua hankintamenettelyjen valmistelussa ja toteuttamisessa. Tukirakenteita ja -mekanismeja on jo käytössä kansallisella tasolla, vaikkakin ne on järjestetty hyvin eri tavoin ja ne keskittyvät hankintaviranomaisia kiinnostaviin eri painopistealueisiin. Jäsenvaltiot voivat näin ollen käyttää tukirakenteissaan näitä mekanismeja, rakentaa niiden asiantuntemuksen varaan ja edistää niiden palveluja tarkoituksenmukaisena ja uudenaikaisena välineenä, jonka avulla voidaan antaa asianmukaista tukea hankintaviranomaisille ja talouden toimijoille.

Korruption ja suosinnan vastaisten toimien tehostamiseksi hankintaviranomaiset veloitetaan toimittamaan tehtyjen hankintasopimusten teksti valvontaelimelle, joka voi tarkastella niitä havaitakseen epäilyttävät tapaukset, sekä huolehtimaan siitä, että asiasta kiinnostuneilla henkilöillä on mahdollisuus tutustua näihin asiakirjoihin, jos tämä ei vaaranna oikeutettuja julkisia tai yksityisiä etuja. Kohtuuttoman hallinnollisen rasitteen välttämiseksi veloitte toimittaa tehtyjen sopimusten koko teksti tulisi kuitenkin rajoittaa sopimuksiin, joiden arvo on suhteellisen suuri. Hallinnollisen rasitteen kasvaminen ja suuremman avoimuuden varmistaminen olisivat oikeassa tasapainossa ehdotetuissa kynnysarvoissa: kun kynnysarvoiksi valitaan 1 000 000 euroa (tavarat ja palvelut) ja 10 000 000 euroa, kyseistä veloitetta sovellettaisiin 10–20 prosenttiin kaikista virallisessa lehdessä julkaistavista hankinnoista.

Valvontaelimiin ja tietokeskuksiin liittyvistä vaatimuksista ei kaiken kaikkiaan ennakoida koituvan taloudellista lisätaakkaa jäsenvaltioille. Kustannuksia odotetaan aiheutuvan nykyisten mekanismien ja rakenteiden toiminnan uudelleenorganisoinnista tai hienosäädöstä, mutta tämä korvautuu sellaisten kustannusten supistumisella, jotka liittyvät riita-asioihin (sekä hankintaviranomaisissa että yrityksissä), sopimusten myöntämisessä tapahtuviin viiveisiin, julkisia hankintoja koskevien sääntöjen virheelliseen soveltamiseen, hankintamenettelyjen huonoon valmisteluun sekä siihen, että hankintaviranomaisten neuvonta tapahtuu tällä hetkellä hajanaisella ja tehottomalla tavalla.

Hallinnollinen yhteistyö: Ehdotus sisältää säännöksiä myös tehokkaasta yhteistyöstä, jotta kansalliset valvontaelimet voivat vaihtaa keskenään tietoja ja parhaita toimintatapoja sekä tehdä yhteistyötä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI) kautta.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

julkisista hankinnoista

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 53 artiklan 1 kohdan sekä 62 ja 114 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisyksikössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille⁹,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹⁰,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon¹¹,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksiköstä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Kun jäsenvaltioiden viranomaiset tekevät julkista hankintaa koskevia sopimuksia tai tällaisia sopimuksia tehdään niiden puolesta, sopimusten teossa on noudatettava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen periaatteita ja erityisesti tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta, sijoittautumisvapauden periaatetta ja palvelujen tarjoamisen vapauden periaatetta sekä niistä johtuvia periaatteita, kuten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, syrjimättömyyden periaatetta, vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, suhteellisuusperiaatetta ja avoimuusperiaatetta. Tietyn arvon ylittäviä julkista hankintaa koskevia sopimuksia varten olisi kuitenkin laadittava säännöt, joilla sovitetaan yhteen kansallisia hankintamenettelyjä sen varmistamiseksi, että näitä periaatteita noudatetaan käytännössä ja että julkinen hankinta avataan kilpailulle.
- (2) Julkisella hankinnalla on olennainen merkitys Eurooppa 2020 -strategiassa¹² yhtenä niistä markkinapohjaisista ohjauskeinoista, joiden avulla voidaan saavuttaa älykäs, kestävä ja osallistava kasvu ja varmistaa samalla julkisten varojen mahdollisimman

⁹ EUVL C

¹⁰ EUVL C

¹¹ EUVL C

¹² KOM(2010) 2020 lopullinen, 3.3.2010.

tehokas käyttö. Sen vuoksi on tarkistettava ja uudistettava julkista hankintaa koskevia nykyisiä sääntöjä, jotka on annettu vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta 31 päivänä maaliskuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/17/EY¹³ ja julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31 päivänä maaliskuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/18/EY¹⁴ nojalla, jotta voidaan tehostaa julkisten varojen käyttöä, helpottaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin ja luoda hankkijoille paremmat edellytykset hyödyntää julkisia hankintoja yhteisten yhteiskunnallisten tavoitteiden tukemisessa. Lisäksi on tarpeen selventää peruskäsitteitä ja -konsepteja, jotta voidaan parantaa oikeusvarmuutta ja ottaa huomioon tietyt näkökohdat, jotka liittyvät asiaa koskevaan Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön.

- (3) Koska julkinen toiminta on yhä monimuotoisempaa, on tarpeen määritellä selvemmin itse hankinnan käsite. Julkista hankintaa koskevilla unionin säännöillä ei pyritä sääntelemään kaikkia julkisten varojen maksumuotoja vaan ainoastaan niitä, jotka on tarkoitettu vastikkeelliseen rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen hankintaan. Hankinnan käsite olisi ymmärrettävä laajasti hyötyjen saamisena kyseisistä rakennusurakoista, tavaroista tai palveluista, jolloin hankinta ei välttämättä edellytä omistusoikeuden siirtoa hankintaviranomaisille. Lisäksi pelkkä toiminnan rahoittaminen, johon liittyy usein velvollisuus korvata saadut määrät, jollei niitä käytetä aiottuihin tarkoituksiin, ei yleensä kuulu julkista hankintaa koskevien sääntöjen soveltamisalaan.
- (4) On myös osoittautunut tarpeelliseksi selventää, mitä yksittäisellä hankinnalla tarkoitetaan, koska kaikkien yksittäistä hankintaa varten tehtyjen hankintasopimusten yhteenlaskettu arvo on otettava huomioon käytettäessä tässä direktiivissä säädettyjä kynnysarvoja ja koska yksittäistä hankintaa on käsiteltävänä hankintailmoituksessa kokonaisuutena, joka on mahdollisesti jaettu osiin. Yksittäisen hankinnan käsite kattaa kaikki tavarat, rakennusurakat ja palvelut, jotka tarvitaan tietyn hankkeen toteuttamiseksi, esimerkiksi rakennusurakkahankkeen tai rakennusurakat, tavarat ja/tai palvelut yhtenä kokonaisuutena. Yksittäisen hankkeen olemassaolosta voi olla osoituksena muun muassa se, että hankintaviranomainen suorittaa yleisen ennakkosuunnittelun ja varsinaisen suunnittelun tai että erilaiset hankitut osatekijät palvelevat yhtä taloudellista ja teknistä tarkoitusta tai että ne liittyvät muulla tavoin loogisesti toisiinsa ja niiden välillä on läheinen ajallinen yhteys.
- (5) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 11 artiklan mukaan ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä unionin politiikan ja toiminnan määrittelyyn ja toteuttamiseen, erityisesti kestävä kehityksen edistämiseksi. Tässä direktiivissä selvennetään, miten hankintaviranomaiset voivat edistää ympäristönsuojelua ja kestävä kehitystä varmistaen samalla, että ne saavat hankintasopimuksilleen parhaan mahdolliseen hinta-laatusuhteen.

¹³ EUVL L 134, 30.4.2004, s. 1.

¹⁴ EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114.

- (6) Vaikka tosiasialliset, potentiaaliset tai epäillyt eturistiriidat eivät välttämättä johda korruptioon, on hyvinkin mahdollista, että ne vaikuttavat epäasianmukaisesti julkista hankintaa koskeviin päätöksiin vääristäen kilpailua ja vaarantaen tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun. Sen vuoksi olisi luotava tehokkaat mekanismit, joilla estetään, havaitaan ja poistetaan eturistiriidat.
- (7) Hankintamenettelyn osanottajien lainvastainen käyttäytyminen hankintamenettelyssä, kuten pyrkimykset vaikuttaa epäasianmukaisesti päätöksentekoprosessiin tai tehdä muiden ehdokkaiden kanssa sopimuksia hankintamenettelyn tuloksen manipuloimiseksi, voi johtaa unionin oikeuden peruseriaatteiden rikkomiseen ja vakaviin kilpailun vääristymiin. Sen vuoksi talouden toimijoita olisi vaadittava antamaan valahtoinen vakuutus siitä, että ne eivät ryhdy tällaiseen lainvastaaseen toimintaan, ja jos tällainen vakuutus osoittautuu paikkansapitämättömäksi, kyseinen toimija olisi jätettävä hankintamenettelyn ulkopuolelle.
- (8) Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY¹⁵ on hyväksytty erityisesti julkisia hankintoja koskeva Maailman kauppajärjestön sopimus, jäljempänä 'GPA-sopimus'. GPA-sopimuksen tarkoituksena on luoda kansainvälinen julkista hankintaa koskeviin sopimuksiin liittyvä keskenään tasapainossa olevien oikeuksien ja velvollisuuksien monenvälinen järjestelmä maailmankaupan vapauttamiseksi ja laajentamiseksi. Hankintaviranomaiset täyttävät niiden hankintasopimusten osalta, jotka kuuluvat GPA-sopimuksen ja unionin allekirjoittamien muiden asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten soveltamisalaan, näiden sopimusten mukaiset velvollisuutensa soveltamalla tätä direktiiviä kyseiset sopimukset allekirjoittaneiden kolmansien maiden talouden toimijoihin.
- (9) GPA-sopimusta sovelletaan hankintasopimuksiin, jotka ylittävät tietyt mainitussa sopimuksessa vahvistetut kynnysarvot, jotka on ilmaistu erityisnosto-oikeuksina. Tässä direktiivissä säädettyjä kynnysarvoja olisi mukautettava sen varmistamiseksi, että ne vastaavat GPA-sopimuksessa vahvistettujen kynnysarvojen euromääräisiä vasta-arvoja. Lisäksi olisi säädettävä euroina ilmaistujen kynnysarvojen säännöllisestä tarkistamisesta, jotta nämä kynnysarvot voitaisiin mukauttaa puhtaasti matemaattisella laskutoimituksella euron arvon mahdollisiin muutoksiin erityisiin nosto-oikeuksiin nähden.
- (10) Julkista hankintaa koskevan EU:n lainsäädännön vaikutuksista ja tehokkuudesta tehdyn arvioinnin¹⁶ tulokset ovat osoittaneet, että tiettyjen palvelujen jättämistä direktiivin täydellisen soveltamisen ulkopuolelle olisi tarkasteltava uudelleen. Sen vuoksi tämä direktiivi ulotetaan koskemaan täydellisesti useita palveluja (kuten hotellipalveluja ja oikeudellisia palveluja, joissa molemmissa rajatylittävän kaupan osuuden on todettu olevan erityisen suuri).
- (11) Muille palvelujen pääluokille, nimittäin henkilöpalveluina tunnetuille palveluille, kuten tietyille sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluille, on yhä luonteenomaista, ettei niillä ole suurta rajatylittävää ulottuvuutta. Näitä palveluja tarjotaan tietyssä

¹⁵ EYVL L 336, 23.12.1994, s. 1.

¹⁶ SEC(2011) 853 lopullinen, 27.6.2011.

kontekstissa, joka vaihtelee suuresti jäsenvaltiosta toiseen erilaisten kulttuuriperinteiden vuoksi. Sen vuoksi näiden palvelujen julkista hankintaa koskevia sopimuksia varten olisi luotava erityisjärjestely, jossa sovellettaisiin korkeampaa, 500 000 euron kynnysarvoa. Henkilöpalvelut, joiden arvot alittavat tämän kynnysarvon, eivät yleensä kiinnosta muista jäsenvaltioista tulevia palveluntarjoajia, jollei päivävästaisesta ole konkreettista näyttöä, kuten unionin rahoittaessa ylikansallisia hankkeita. Henkilöpalveluja koskevilta hankintasopimuksilta, jotka ylittävät edellä mainitun kynnysarvon, olisi edellytettävä unionin laajuista avoimuutta. Näiden palvelujen kulttuurisidonnaisuuden ja arkaluonteisuuden vuoksi jäsenvaltioille olisi annettava runsaasti harkintavaltaa järjestää palvelujen suorittajien valinta parhaaksi katsomallaan tavalla. Tämä ehdoton tarve otetaan huomioon tämän direktiivin säännöissä, joissa vaaditaan ainoastaan avoimuutta ja yhdenvertaista kohtelua koskevien peruseriaatteiden noudattamista ja joilla varmistetaan, että hankintaviranomaisilla on mahdollisuus soveltaa palvelujen suorittajien valintaan erityisiä laadullisia perusteita, kuten niitä, jotka on vahvistettu Euroopan unionin neuvoston sosiaalisen suojelun komitean vapaaehtoisessa eurooppalaisessa sosiaalipalvelujen laatukehityksessä¹⁷. Jäsenvaltiot ja/tai viranomaiset voivat yhä vapaasti tarjota näitä palveluja itse tai järjestää sosiaalipalvelut tavalla, johon ei liity julkista hankintaa koskevien sopimusten tekoa, kuten pelkästään rahoittamalla näitä palveluja tai myöntämällä toimilupia tai muita lupia kaikille talouden toimijoille, jotka täyttävät hankintaviranomaisen ennalta vahvistamat edellytykset, ilman rajoituksia tai kiintiöitä, jos tällaisella järjestelmällä varmistetaan riittävä mainostaminen ja siinä noudatetaan avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteita.

- (12) Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen- ja postipalvelujen alalla toimivien hankintaviranomaisten tekemät ja näihin toimintoihin liittyvät julkista hankintaa koskevat sopimukset kuuluvat vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista [...] annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin [...] ¹⁸ soveltamisalaan. Hankintaviranomaisten tekemät meri-, rannikko- tai jokiliikennepalvelujen tuottamiseen liittyvät hankintasopimukset kuuluvat kuitenkin tämän direktiivin soveltamisalaan.
- (13) Tätä direktiiviä, joka on osoitettu jäsenvaltioille, ei sovelleta hankintoihin, joita kansainväliset järjestöt tekevät omasta puolestaan ja omaan lukuunsa. On kuitenkin tarpeen selvittää, missä määrin direktiiviä olisi sovellettava kansainvälisten erityissääntöjen soveltamisalaan kuuluviin hankintoihin.
- (14) Siitä, kuinka pitkälle viranomaisten välistä yhteistyötä olisi säänneltävä julkista hankintaa koskevalla säännöllä, vallitsee huomattava oikeudellinen epävarmuus. Asiaa koskevaa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä on tulkittu eri tavoin eri jäsenvaltioissa ja jopa eri hankintaviranomaisten keskuudessa. Sen vuoksi olisi selvennettävä, milloin hankintaviranomaisten välisiin hankintasopimuksiin ei sovelleta julkista hankintaa koskevia sääntöjä. Tällaisen selvittämisen olisi perustuttava asiaa koskevassa unionin oikeuskäytännössä esitettyihin periaatteisiin. Pelkästään se, että molemmat sopimuspuolet ovat itse hankintaviranomaisia, ei sinänsä sulje pois hankintasääntöjen soveltamista. Julkista hankintaa koskevien sääntöjen soveltaminen ei saisi kuitenkaan vaikuttaa viranomaisten vapauteen päättää siitä,

¹⁷ SPC/2010/10/8 lopullinen, 6.10.2010.

¹⁸ ...

miten ne järjestävät julkiseen palveluun liittyvien tehtäviensä hoitamisen. Määräysvallan alaisten yksikköjen kanssa tehdyt hankintasopimukset tai yhteistyö, jossa hankintaviranomaiset hoitavat yhdessä julkiseen palveluun liittyviä tehtäviään, olisi näin ollen jätettävä sääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, jos tässä direktiivissä säädetty edellytykset täyttyvät. Tällä direktiivillä olisi pyrittävä varmistamaan, että soveltamisalan ulkopuolelle jätetty julkisen sektorin sisäinen yhteistyö ei aiheuta kilpailun vääristymistä yksityisiin talouden toimijoihin nähden. Hankintaviranomaisen osallistuminen tarjoajana julkista hankintaa koskevan sopimuksen tekomenettelyn ei saisi myöskään aiheuttaa kilpailun vääristymistä.

- (15) Yleisenä tarpeena on lisätä joustavuutta ja erityisesti laajentaa mahdollisuutta osallistua GPA-sopimuksen mukaisesti hankintamenettelyihin, joihin liittyy neuvotteluja, sillä mainitussa sopimuksessa nimenomaisesti sallitaan neuvottelut kaikissa menettelyissä. Jollei asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä toisin säädetä, hankintaviranomaisten olisi voitava käyttää tässä direktiivissä säädettyä tarjousperusteista neuvottelumenettelyä erilaisissa tilanteissa, joissa avoimet tai rajoitetut menettelyt, joihin ei liity neuvotteluja, eivät todennäköisesti johtaisi tyydyttäviin hankintatuloksiin. Tähän menettelyyn olisi liityttävät asianmukaiset takeet siitä, että yhdenvertaisen kohtelun ja avoimuuden periaatteita noudatetaan. Tämä antaa hankintaviranomaisille suuremman vapauden hankkia rakennusurakoita, tavaroita ja palveluja, jotka vastaavat täydellisesti niiden erityistarpeita. Samalla voidaan todennäköisesti lisätä myös rajatylittävää kauppaa, sillä edellä mainittu arviointi on osoittanut, että muista jäsenvaltioista tulleet tarjoajat ovat kilpailleet erityisen menestyksekkäästi hankintasopimuksista, jotka on tehty ennakolta ilmoitettavalla neuvottelumenettelyllä.
- (16) Samoista syistä hankintaviranomaisten olisi voitava käyttää vapaasti kilpailullista neuvottelumenettelyä. Tämän menettelyn käyttö on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina hankintasopimusten arvojen perusteella mitattuna. Se on osoittautunut käyttökelpoiseksi tapauksissa, joissa hankintaviranomaiset eivät ole pystyneet määrittelemään, millä tavoin niiden tarpeet voitaisiin tyydyttää, tai arvioimaan, millaisia teknisiä, taloudellisia tai oikeudellisia ratkaisuja markkinat voisivat tarjota. Tällainen tilanne voi syntyä erityisesti silloin, kun on kyse innovatiivisista hankkeista tai suurten integroitujen liikenneinfrastruktuurihankkeiden, mittavien tietoverkkojen tai sellaisten hankkeiden toteutuksesta, joihin liittyy monimuotoista ja strukturoitua rahoitusta.
- (17) Tutkimus ja innovointi, myös ekoinnovointi ja sosiaaliset innovaatiot, kuuluvat tärkeimpiin tulevaa kasvua edistäviin tekijöihin, ja niille on annettu keskeinen sija älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun Eurooppa 2020 -strategiassa. Viranomaisten olisi käytettävä julkisia hankintoja strategisesti parhaalla mahdollisella tavalla edistääkseen innovointia. Innovatiivisten tavaroiden ja palvelujen ostaminen vaikuttaa olennaisesti julkisten palvelujen tehostumiseen ja niiden laadun paranemiseen sekä suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaamiseen. Se auttaa saamaan parhaan vastineen julkisille varoille ja saavuttamaan laajempia taloudellisia, ympäristöön liittyviä ja yhteiskunnallisia hyötyjä tuottamalla uusia ideoita, muuttamalla ne innovatiivisiksi tuotteiksi ja palveluiksi ja edistämällä siten kestävä talouskasvua. Tällä direktiivillä olisi helpotettava innovaatioiden julkista hankintaa ja autettava jäsenvaltioita saavuttamaan innovaatiunionin tavoitteet. Sen vuoksi olisi säädettävä erityisestä hankintamenettelystä, joka antaisi hankintaviranomaisille mahdollisuuden luoda pitkäaikaisia innovaatiokumppanuuksia uusien, innovatiivisten tuotteiden,

palvelujen tai rakennusurakoiden kehittämistä ja myöhempää hankintaa varten sillä varauksella, että toimitettavat tuotteet, palvelut tai rakennusurakat vastaavat sovittuja suoritustasoja ja kustannuksia. Tällainen kumppanuus olisi järjestettävä riittävän markkinavetoiseksi, jotta se kannustaisi innovatiivisen ratkaisun kehittämiseen sulkematta kuitenkaan markkinoita.

- (18) Neuvottelumenettelyjä, joissa hankintailmoitusta ei julkaista etukäteen, olisi käytettävä ainoastaan hyvin poikkeuksellisissa olosuhteissa, koska ne vaikuttavat haitallisesti kilpailuun. Tällainen poikkeus olisi rajoitettava koskemaan tapauksia, joissa tarjouskilpailun julkaiseminen ei ole Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan mahdollista ylivoimaisen esteen vuoksi tai joissa on alusta alkaen selvää, että julkaiseminen ei lisäisi kilpailua etenkin sen vuoksi, että objektiivisesti katsoen vain yhdellä talouden toimijalla on mahdollisuus hankintasopimuksen toteuttamiseen. Neuvottelumenettelyä, josta ei ilmoiteta ennakolta, on aiheellista käyttää ainoastaan sellaisissa tilanteissa, joissa on kyse objektiivisesta yksinoikeudesta ja joissa hankintaviranomainen ei ole itse luonut tällaista tilannetta tulevaa hankintamenettelyä varten ja joissa ei ole sopivia korvikkeita, jollaisten saatavuus olisi arvioitava perusteellisesti
- (19) Sähköiset tieto- ja viestintämuodot voivat yksinkertaistaa suuresti hankintasopimusten julkaisemista ja lisätä hankintaprosessien tehokkuutta ja avoimuutta. Niistä olisi tultava vakiovälineitä hankintamenettelyihin liittyvässä viestinnässä ja tietojenvaihdossa. Sähköisten välineiden käyttö säästää myös aikaa. Tämän vuoksi olisi säädettävä vähimmäisaikojen lyhentämisestä sähköisten välineiden käytön yhteydessä edellyttäen kuitenkin, että tällaiset välineet ovat yhteensopivia unionin tasolla suunnitellun erityisen tiedonsiirtomuodon kanssa. Asianmukaisilla toiminnoilla varustetut sähköiset tieto- ja viestintämuodot voivat myös antaa hankintaviranomaisille valmiudet estää, havaita ja korjata hankintamenettelyjen aikana tehtyjä virheitä.
- (20) Unionissa on kehittymässä vahvaksi suuntaukseksi julkisten hankintojen markkinoilla, että julkiset hankkijat yhdistävät kysyntää saavuttaakseen mittakaavaetuja muun muassa alhaisempien hintojen ja liiketoimikustannusten muodossa sekä parantaakseen hankintojen hallinnointia ja tehdäkseen hankintoja ammattitaitoisemmin. Nämä tavoitteet voidaan saavuttaa keskittämällä hankinnat joko niihin osallistuvien hankintaviranomaisten määrän tai hankintojen ajan myötä muuttuvan volyymin ja arvon perusteella. Hankintojen yhdistämistä ja keskittämistä olisi kuitenkin valvottava tarkasti, jotta vältettäisiin ostovoiman liiallinen keskittyminen ja kilpailunvastainen yhteistyö sekä säilytettäisiin avoimuus ja kilpailu ja pienten ja keskusuurten yritykset mahdollisuudet päästä markkinoille.
- (21) Puitejärjestelyt ovat hyvin yleisesti käytetty väline, jota pidetään tehokkaana hankintamenetelmänä koko Euroopassa. Sen vuoksi tämä väline olisi säilytettävä pitkälti sellaisenaan. On kuitenkin tarpeen selvittää joitakin näkökohtia, erityisesti niitä edellytyksiä, joilla hankintaviranomaiset, jotka eivät ole itse puitejärjestelyn osapuolia, voivat käyttää tätä välinettä.
- (22) Lisäksi on tarpeen mukauttaa dynaamisia hankintajärjestelmiä koskevia sääntöjä saatujen kokemusten perusteella, jotta hankintaviranomaiset voisivat hyödyntää täysimittaisesti tämän välineen tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä järjestelmiä olisi yksinkertaistettava erityisesti käyttämällä niitä rajoitetun menettelyn muodossa, jolloin

ei tarvittaisi alustavia tarjouksia, joiden on todettu olevan yksi näihin järjestelmiin liittyvistä suurimmista rasitteista. Näin ollen mille tahansa talouden toimijalle, joka esittää osallistumishakemuksen ja täyttää valintaperusteet, olisi annettava lupa osallistua dynaamisella hankintajärjestelmällä toteutettuihin hankintamenettelyihin. Tällä hankintamenetelmällä hankintaviranomainen voi saada erityisen suuren määrän tarjouksia ja varmistaa siten, että varoja käytetään laajan kilpailun ansiosta parhaalla mahdollisella tavalla.

- (23) Lisäksi kehitetään jatkuvasti uusia sähköisiä hankintamenetelmiä, kuten sähköisiä luetteloja. Niiden avulla lisätään kilpailua ja yksinkertaistetaan julkisia hankintoja ennen kaikkea säästämällä aikaa ja rahaa. Olisi kuitenkin vahvistettava tiettyjä sääntöjä sen varmistamiseksi, että uusien menetelmien käytössä noudatetaan tämän direktiivin sääntöjä sekä yhdenvertaisen kohtelun, syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteita. Hankintaviranomaisille olisi annettava lupa teettää yksittäisiin hankintoihin liittyviä tarjouksia aiemmin toimitettujen sähköisten luetteloiden perusteella erityisesti silloin, kun kilpailu on avattu uudelleen puitejärjestelyn nojalla tai kun käytetään dynaamista hankintajärjestelmää ja kun jäljitettävyydestä, yhdenvertaisesta kohtelusta ja ennakoitavuudesta on annettu riittävät takeet. Hankintaviranomaisten olisi sähköisiä viestintämuotoja koskevien sääntöjen vaatimusten mukaisesti oltava asettamatta perusteettomia esteitä talouden toimijoiden mahdollisuuksille osallistua hankintamenettelyihin, joissa tarjoukset on esitettävä sähköisten luetteloiden muodossa ja joissa taataan syrjimättömyyttä ja yhdenvertaista kohtelua koskevien yleisten periaatteiden noudattaminen.
- (24) Useimmissa jäsenvaltioissa käytetään yhä enemmän keskitettyjä hankintamenetelmiä. Yhteishankintayksiköt vastaavat hankintojen tekemisestä tai hankintasopimusten tai puitejärjestelyjen tekemisestä muita hankintaviranomaisia varten. Suurten hankintamäärien vuoksi tällaisilla menetelmillä lisätään kilpailua ja julkisia hankintoja tehdään ammattitaitoisemmin. Sen vuoksi olisi säädettävä hankintaviranomaisia varten perustettuja yhteishankintayksiköjä koskevasta unionin määritelmästä estämättä kuitenkin vähemmän institutionaalisten ja järjestelmällisten yhteisten hankintojen jatkamista tai vakiintunutta käytäntöä, jossa turvaudutaan palveluntarjoajiin, jotka valmistelevat ja hallinnoivat hankintamenettelyjä hankintaviranomaisen nimissä ja puolesta. Lisäksi olisi vahvistettava säännöt siitä, miten vastuu tämän direktiivin mukaisten velvollisuuksien noudattamisesta, korjaavat toimenpiteet mukaan luettuina, jaetaan yhteishankintayksikön ja niiden hankintaviranomaisten kesken, jotka tekevät hankintoja yhteishankintayksiköstä tai sen välityksellä. Jos yhteishankintayksikkö on yksin vastuussa hankintamenettelyjen suorittamisesta, sen olisi myös oltava yksin ja suoraan vastuussa näiden menettelyjen laillisuudesta. Jos hankintaviranomainen suorittaa tietyt osat menettelystä, kuten puitejärjestelyn mukaisen uudelleen kilpailuttamisen tai yksittäisten hankintasopimusten tekemisen dynaamisen hankintajärjestelmän perusteella, sen olisi myöhemminkin oltava vastuussa suorittamisestaan vaiheista.
- (25) Sähköiset viestintämuodot sopivat erityisen hyvin keskitettyjen hankintakäytäntöjen ja -välineiden tueksi, koska ne antavat mahdollisuuden käyttää tietoja uudelleen, käsitellä niitä automaattisesti ja minimoida informaatio- ja liiketoimikustannukset. Sen vuoksi sähköisten viestintämuotojen käyttö olisi ensimmäisessä vaiheessa tehtävä pakolliseksi yhteishankintayksiköille, ja samalla olisi helpotettava käytäntöjen lähentymistä koko unionissa. Tämän jälkeen sähköisten viestintämuotojen käytöstä olisi tehtävä yleinen

velvollisuus kaikissa hankintamenettelyissä kahden vuoden pituisen siirtymäkauden jälkeen.

- (26) Eri jäsenvaltioista olevat hankintaviranomaiset, jotka haluavat tehdä yhteisiä hankintasopimuksia, kohtaavat nykyään oikeudellisia erityisongelmia etenkin kansallisten lainsäädäntöjen välisten ristiriitojen vuoksi. Vaikka rajatylittävät julkiset yhteishankinnat on epäsuorasti sallittu direktiivissä 2004/18/EY, käytännössä niistä on tehty monissa kansallisissa oikeusjärjestelmissä nimenomaisesti tai epäsuorasti oikeudellisesti epävarmoja tai mahdottomia. Eri jäsenvaltioista olevat hankintaviranomaiset voivat olla kiinnostuneita tekemään yhteistyötä ja yhteisiä hankintasopimuksia hyödyntääkseen mahdollisimman paljon sisämarkkinoiden potentiaalia, joka tarjoaa mittakaavaetuja ja mahdollistaa riskien ja hyötyjen jakamisen erityisesti innovatiivisissa hankkeissa, joihin liittyy suurempia riskejä kuin yksi hankintaviranomainen voi kohtuullisesti kantaa. Sen vuoksi olisi vahvistettava rajatylittäviä yhteishankintoja koskevat uudet säännöt, joissa nimetään sovellettava lainsäädäntö, jotta voidaan helpottaa hankintaviranomaisten välistä yhteistyötä koko sisämarkkinoilla. Lisäksi eri jäsenvaltioista olevat hankintaviranomaiset voivat perustaa yhteisiä oikeushenkilöitä kansallisen tai unionin lainsäädännön mukaisesti. Tällaista yhteishankintojen muotoa varten olisi vahvistettava erityiset säännöt.
- (27) Julkisten hankkijoiden laatimien teknisten eritelmien olisi oltava sellaisia, että julkiset hankinnat avautuvat kilpailulle. Sen vuoksi olisi oltava mahdollista esittää tarjouksia, jotka perustuvat erilaisiin teknisiin ratkaisuihin, jotta saadaan aikaan riittävästi kilpailua. Tekniset eritelmät olisi tämän vuoksi laadittava siten, ettei kilpailua kavenneta keinotekoisesti vaatimuksilla, joilla suositetaan tiettyä talouden toimijaa edellyttämällä sen yleensä tarjoamien tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden keskeisiä ominaisuuksia. Tämä tavoite voidaan yleensä saavuttaa parhaiten laatimalla tekniset eritelmät toiminnallisten ja suorituskykyä koskevien vaatimusten mukaisesti, mikä edistää innovointia. Jos viitataan eurooppalaisen standardiin tai sellaisen puuttuessa kansalliseen standardiin, hankintaviranomaisten on otettava huomioon muihin vastaaviin järjestelyihin perustuvat tarjoukset. Vastaavuuden osoittamiseksi tarjoajia voidaan vaatia esittämään kolmannen osapuolen todentama näyttö; olisi kuitenkin sallittava myös muut asianmukaiset todistuskeinot, kuten valmistajan tekniset asiakirjat, jos kyseisellä talouden toimijalla ei ole mahdollisuutta saada tällaisia todistuksia tai testausraportteja tai se ei voi saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa.
- (28) Hankintaviranomaisten, jotka haluavat hankkia rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja, joilla on erityiset ympäristöominaisuudet tai sosiaaliset tai muut ominaisuudet, olisi voitava viitata erityisiin merkkeihin, kuten Euroopan ympäristömerkkiin, (moni)kansallisiin ympäristömerkkeihin tai muihin merkkeihin, jos kyseistä merkkiä koskevat vaatimukset liittyvät hankintasopimuksen kohteeseen, kuten tuotteen kuvaukseen ja tarjontamuotoon, pakkausvaatimukset mukaan luettuina. Olennaista on myös se, että nämä vaatimukset laaditaan ja hyväksytään puolueettomasti varmistettavissa olevilla perusteilla käyttäen menettelyä, johon sidosryhmät, kuten viranomaiset, kuluttajat, valmistajat, jakelijat ja ympäristöjärjestöt voivat osallistua, ja että merkki on kaikkien kiinnostuneiden osapuolten saatavilla ja käytettävissä.
- (29) Kaikissa hankinnoissa, jotka on tarkoitettu henkilöiden käyttöön riippumatta siitä, onko ne tarkoitettu suurelle yleisölle vai hankintaviranomaisen henkilöstölle,

hankintaviranomaisten olisi laadittava tekniset eritelmät ottaen huomioon vammaiskäytön edellytykset tai kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu, lukuun ottamatta asianmukaisesti perusteltuja tapauksia.

- (30) Jotta voidaan edistää pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) osallistumista julkisten hankintojen markkinoille, hankintaviranomaisia olisi kannustettava jakamaan hankintasopimukset osiin ja, jos ne eivät toimi tällä tavoin, niiden olisi esitettävä perusteensa. Jos hankintasopimukset jaetaan osiin, hankintaviranomaiset voivat esimerkiksi kilpailun säilyttämiseksi tai toimitusvarmuuden turvaamiseksi rajoittaa niiden osien määrää, joista talouden toimija voi tehdä tarjouksen, ja myös niiden osien määrää, jotka voidaan myöntää yhdelle tarjoajalle.
- (31) Taloudellista ja rahoituksellista kapasiteettia koskevat kohtuuttomat vaatimukset ovat usein perusteettomana esteenä pk-yritysten osallistumiselle julkisiin hankintoihin. Sen vuoksi hankintaviranomaiset eivät saisi vaatia talouden toimijoilta vähimmäisliikevaihtoa, joka on yli kolme kertaa suurempi kuin ennakoitu hankintasopimuksen arvo. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa voidaan kuitenkin soveltaa suurempia vaatimuksia. Tällaisissa tapauksissa voi olla kyse hankintasopimuksen toteuttamiseen liittyvistä suurista riskeistä tai siitä, että hankintasopimuksen oikea-aikainen ja asianmukainen toteuttaminen on ratkaisevan tärkeää esimerkiksi sen vuoksi, että se on välttämätön edellytys muiden hankintasopimusten toteuttamiselle.
- (32) Monet talouden toimijat ja ennen kaikkea pk-yritykset katsovat, että suurena esteenä niiden osallistumiselle julkisiin hankintoihin ovat hallinnolliset rasitteet, jotka johtuvat siitä, että toimijoiden on esitettävä huomattava määrä todistuksia tai muita asiakirjoja, jotka liittyvät poissulkemis- ja valintaperusteisiin. Tilannetta voitaisiin yksinkertaistaa huomattavasti rajoittamalla tällaisia vaatimuksia, esimerkiksi edellyttämällä talouden toimijoilta omia lausuntoja, mikä hyödyttäisi sekä hankintaviranomaisia että talouden toimijoita. Tarjoajaa, jonka kanssa hankintasopimus on päätetty tehdä, olisi kuitenkin vaadittavaa toimittamaan asianmukaiset todisteet, ja hankintaviranomaiset eivät saisi tehdä hankintasopimusta sellaisten tarjoajien kanssa, jotka eivät pysty niitä toimittamaan. Julkisiin hankintoihin osallistumista voidaan yksinkertaistaa myös vakioasiakirjoilla, kuten Euroopan hankintapassilla, jotka kaikkien hankintaviranomaisten olisi tunnustettava ja joiden käyttöä olisi edistettävä laajalti talouden toimijoiden ja etenkin pk-yritysten keskuudessa, koska tällaiset asiakirjat voivat vähentää merkittävästi näiden yritysten hallinnollisia rasitteita.
- (33) Komissio tarjoaa ja hoitaa sähköistä e-Certis-järjestelmää, jota kansalliset viranomaiset tarkistavat ja päivittävät vapaaehtoisesti. Järjestelmän tavoitteena on helpottaa hankintaviranomaisten usein vaatimien todistusten ja muiden kirjallisten todisteiden vaihtoa. Tähänastisten kokemusten perusteella e-Certis-järjestelmän vapaaehtoinen tarkistaminen ja päivittäminen eivät riitä takaamaan sitä, että järjestelmän koko potentiaalia voidaan hyödyntää asiakirjavaihdon yksinkertaistamisessa ja helpottamisessa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten eduksi. Sen vuoksi e-Certis-järjestelmän ylläpito olisi aluksi tehtävä pakolliseksi, ja myöhemmin olisi velvoitettava myös sen käyttöön.
- (34) Julkista hankintaa koskevia sopimuksia ei saisi tehdä sellaisten talouden toimijoiden kanssa, jotka ovat osallistuneet rikollisjärjestön toimintaan tai syyllistyneet unionin taloudellisia etuja vahingoittavaan lahjontaan tai petokseen taikka rahanpesuun. Jos

talouden toimijat jättävät verot tai sosiaaliturvamaksut maksamatta, tästä olisi seurattava niiden pakollinen poissulkeminen unionin tasolla. Lisäksi hankintaviranomaisille olisi annettava mahdollisuus sulkea pois ehdokkaat tai tarjoajat ympäristövelvoitteiden tai sosiaalisten velvoitteiden rikkomisten perusteella myös silloin, kun on kyse vammaiskäytön edellytyksiä koskevien sääntöjen rikkomisista tai muunlaisista ammatin harjoittamiseen liittyvistä vakavista virheistä, kuten kilpailusääntöjen tai immateriaalioikeuksien rikkomisista.

- (35) Talouden toimijoille olisi kuitenkin annettava mahdollisuus toteuttaa säännösten noudattamiseksi toimenpiteitä, joilla on tarkoitus korjata rikosten tai virheiden seuraukset ja estää tehokkaasti asiattoman toiminnan toistuminen. Tällaiset toimenpiteet voivat olla erityisesti henkilöstöä ja organisaatiota koskevia toimenpiteitä, kuten kaikkien yhteyksien katkaiseminen henkilöihin tai organisaatioihin, jotka ovat osallistuneet asiattomaan toimintaan, asianmukaiset henkilöstön uudelleenorganisointitoimet, raportointi- ja valvontajärjestelmien käyttöönotto, sisäisen tarkastusrakenteen perustaminen valvomaan säännösten noudattamista sekä sisäisten vastuu- ja korvaussääntöjen antaminen. Talouden toimijaa ei saisi enää sulkea pois edellä mainituilla perusteilla, jos tällaisilla toimenpiteillä saadaan riittävät takeet. Talouden toimijoiden olisi voitava pyytää, että hankintaviranomaiset tarkastelevat säännösten noudattamiseksi toteutettuja toimenpiteitä, jotta kyseiset toimijat saisivat mahdollisuuden osallistua hankintamenettelyyn.
- (36) Hankintaviranomaiset voivat vaatia, että julkista hankintaa koskevaa sopimusta toteutettaessa sovelletaan ympäristönhoitotoimenpiteitä tai ympäristöjärjestelmiä. Ympäristöjärjestelmät voivat osoittaa talouden toimijan tekniset edellytykset sopimuksen toteuttamiseen riippumatta siitä, onko kyseiset järjestelmät rekisteröity unionin välineiden, kuten organisaatioiden vapaaehtoisesta osallistumisesta yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS-järjestelmä) 25 päivänä marraskuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1221/2009 (EMAS)¹⁹ mukaisesti. Talouden toimijan kuvaus toimenpiteistä, joita se soveltaa samantasoisien ympäristönsuojelun varmistamiseksi, olisi hyväksyttävä rekisteröityjen ympäristöjärjestelmien kanssa vaihtoehtoiseksi selvitykseksi, jos talouden toimijalla ei ole pääsyä tällaisiin järjestelmiin tai se ei voida saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa.
- (37) Hankintasopimukset olisi tehtävä puolueettomin perustein, joilla varmistetaan avoimuuden, syrjimättömyyden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden noudattaminen. Perusteilla olisi taattava, että tarjoukset arvioidaan todellisen kilpailun olosuhteissa myös silloin, kun hankintaviranomaiset vaativat laadukkaita rakennusurakoita, tavaroita ja palveluja, jotka sopivat optimaalisesti niiden tarpeisiin, esimerkiksi kun valittuihin hankintasopimuksen tekoperusteisiin sisältyy tuotantoprosessiin liittyviä tekijöitä. Sen vuoksi olisi sallittava, että hankintaviranomaiset asettavat hankintasopimuksen tekoperusteiksi joko ”kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen” tai ”alhaisimmat kustannukset”, ottaen huomioon, että jälkimmäisessä tapauksessa ne voivat vapaasti asettaa riittävät laadulliset perusteet teknisten eritelmien tai hankintasopimuksen toteuttamiskehtojen avulla.

¹⁹ EUVL L 342, 22.12.2009, s. 1.

- (38) Jos hankintaviranomaiset päättävät tehdä hankintasopimuksen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella, niiden on määritettävä hankintasopimuksen tekoperusteet, joilla ne arvioivat tarjoukset hinta-laatusuhteeltaan parhaan tarjouksen löytämiseksi. Nämä perusteet on määritettävä hankintasopimuksen kohteen mukaisesti siten, että niillä voidaan arvioida kunkin tarjouksen suoritustaso suhteessa teknisissä eritelmissä määritettyyn hankintasopimuksen kohteeseen sekä kunkin tarjouksen hinta-laatusuhde. Valitut hankintasopimuksen tekoperusteet eivät saisi myöskään antaa hankintaviranomaiselle rajatonta valinnanvapautta, niillä olisi varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus ja niihin olisi liityttävä vaatimuksia, jotka mahdollistavat tarjoajan esittäminen tietojen tosiasiallisen tarkistamisen.
- (39) On ehdottoman tärkeää hyödyntää täysimittaisesti julkisten hankintojen potentiaalia, jotta voidaan saavuttaa kestävä kasvua koskevan Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet. Koska yksittäisten sektoreiden ja markkinoiden välillä on merkittäviä eroja, ei olisi kuitenkaan asianmukaista asettaa yleisiä pakollisia vaatimuksia ympäristön, yhteiskunnan tai innovoinnin kannalta tärkeille hankinnoille. Unionin lainsäätäjä on jo asettanut pakolliset hankintavaatimukset tieliikenteen moottoriajoneuvoja koskevien erityistavoitteiden saavuttamiseksi (puhtaiden ja energiatehokkaiden tieliikenteen moottoriajoneuvojen edistämisestä 23 päivänä huhtikuuta 2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/33/EY²⁰) ja toimistolaitteita koskevien erityistavoitteiden saavuttamiseksi (toimistolaitteiden energiatehokkuutta osoittavia merkintöjä koskevasta yhteisön ohjelmasta 15 päivänä tammikuuta 2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 106/2008²¹). Lisäksi yhteisten menetelmien määrittelemisen elinkaarikustannuksia varten on edistynyt merkittävästi. Sen vuoksi vaikuttaa asianmukaiselta jatkaa tätä menettelytapaa ja asettaa alakohtaisessa lainsäädännössä pakolliset tavoitteet ja päämäärät, jotka palvelevat kyseisen alan politiikkaa ja olosuhteita, sekä edistää elinkaarikustannuksiin sovellettavien eurooppalaisten lähestymistapojen kehittämistä ja käyttöä, jotta julkisilla hankinnoilla voidaan tukea vielä enemmän kestävä kehitystä.
- (40) Näitä alakohtaisia toimenpiteitä on täydennettävä mukauttamalla julkista hankintaa koskevia direktiivejä ja antamalla siten hankintaviranomaisille mahdollisuudet pyrkiä hankintastrategioissaan Eurooppa 2020 -strategian tavoitteisiin. Sen vuoksi on täsmennettävä, että hankintaviranomaiset voivat määrittää kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen ja alhaisimmat kustannukset käyttämällä elinkaarikustannusmallia, jos käytettävä menetelmä määrittää riippumattomalla ja syrjimättömällä tavalla ja jos se on kaikki kiinnostuneiden osapuolten saatavilla. Elinkaarikustannuksen käsite sisältää kaikki rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen elinkaaren aikaiset kustannukset eli niiden sisäiset kustannukset (kuten kehitys-, tuotanto-, käyttö-, ylläpito- ja käytöstäpoistokustannukset) ja ulkoiset kustannukset, jos näitä voidaan arvioida rahallisesti ja seurata. Unionin tasolla olisi kehitettävä yhteisiä menetelmiä yksittäisiin luokkiin kuuluvien tavaroiden ja palvelujen elinkaarikustannusten laskemiseksi. Aina, kun tällainen menetelmä on kehitetty, sen käyttö olisi tehtävä pakolliseksi.
- (41) Lisäksi olisi sallittava, että hankintaviranomaiset viittaavat teknisissä eritelmissä ja hankintasopimusten tekoperusteissa tiettyyn tuotantoprosessiin, tiettyyn palvelujen

²⁰ EUVL L 120, 15.5.2009, s. 5.

²¹ EUVL L 39, 13.2.2008, s. 1.

tarjontamuotoon tai tiettyyn prosessiin, joka koskee jotain muuta tuotteen tai palvelun elinkaaren vaihetta, jos nämä liittyvät julkista hankintaa koskevan sopimuksen kohteeseen. Jotta sosiaaliset näkökohdat voitaisiin ottaa paremmin huomioon julkisissa hankinnoissa, hankkijoille voitaisiin myös antaa mahdollisuus käyttää kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valintaperusteena ominaisuuksia, jotka koskevat kyseiseen tuotantoprosessiin tai palvelujen suorittamiseen suoraan osallistuvan henkilöstön työoloja. Tällaiset ominaisuudet voivat koskea vain tuotantoprosesseihin osallistuvan henkilöstön terveyden suojelua tai hankintasopimuksen toteuttamiseen osallistuvien vähäosaisten henkilöiden tai heikossa asemassa olevien ryhmien jäsenten parempaa integroitumista yhteiskuntaan, vammaiskäytön edellytykset mukaan luettuina. Valintaperusteet, joissa tällaiset ominaisuudet otetaan huomioon, olisi joka tapauksessa rajattava koskemaan niitä ominaisuuksia, joista aiheutuu välittömiä seurauksia henkilöstön jäsenille heidän työympäristössään. Perusteita olisi sovellettava palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY²² mukaisesti siten, että niiden soveltamisella ei syrjitä suoraan tai välillisesti talouden toimijoita, jotka tulevat muista jäsenvaltioista tai sellaisista kolmansista maista, jotka ovat sopimuspuolina GPA-sopimuksessa tai sellaisissa vapaakauppasopimuksissa, joissa myös unioni on sopimuspuolena. Kun kyseessä ovat palveluhankintasopimukset sekä hankintasopimukset, joihin sisältyy rakennusurakoiden suunnittelua, olisi sallittava myös, että hankintaviranomaiset käyttävät hankintasopimuksen tekoperusteena kyseisen sopimuksen toteuttamiseen nimettävän henkilöstön organisointia, pätevyyttä ja kokemusta, koska nämä voivat vaikuttaa hankintasopimuksen toteuttamisen laatuun ja näin ollen myös tarjouksen taloudelliseen arvoon.

- (42) Tarjoukset, jotka vaikuttavat poikkeuksellisen alhaisilta suhteessa kyseisiin rakennusurakoihin, tavaroihin tai palveluihin, saattavat perustua teknisesti, taloudellisesti tai oikeudellisesti epäterveisiin oletuksiin tai käytäntöihin. Jotta estettäisiin mahdolliset haitat hankintasopimusten toteuttamisen aikana, hankintaviranomaiset olisi velvoitettava pyytämään selitystä hintatarjoukseen, jos tarjouksessa olevat hinnat ovat huomattavasti alhaisemmat kuin muiden tarjoajien pyytämät hinnat. Jos tarjoaja ei kykene antamaan riittävää selitystä, hankintaviranomaisella olisi oltava oikeus hylätä tarjous. Hylkäämisen olisi oltava pakollista tapauksissa, joissa hankintaviranomainen on todennut, että poikkeuksellisen alhainen hinta johtuu unionin pakollisen sosiaali-, työ- tai ympäristölainsäädännön tai kansainvälisen työoikeuden määräysten noudattamatta jättämisestä.
- (43) Hankintasopimuksen toteuttamisedot ovat tämän direktiivin mukaiset, jos ne eivät ole suoraan tai välillisesti syrjiviä, jos ne liittyvät hankintasopimuksen kohteeseen ja jos ne mainitaan hankintailmoituksessa, ennakkoilmoituksessa, jolla kutsutaan tarjouskilpailuun, tai hankinta-asiakirjoissa. Niillä voidaan erityisesti pyrkiä tukemaan ammatillista koulutusta työmaalla tai erityisistä työllistymisvaikeuksista kärsivien henkilöiden työllistämistä, torjumaan työttömyyttä tai edistämään ympäristönsuojelua tai eläinten hyvinvointia. Esimerkkinä voidaan mainita vaatimukset, joita sovelletaan hankintasopimusta toteuttamisen aikana ja jotka koskevat pitkäaikaistyöttömien palvelukseen ottamista tai työttömien tai nuorten kouluttamiseen tarkoitettuja

²² EYVL L 18, 21.1.1997, s. 1.

toimenpiteitä, Kansainvälisen työjärjestön (ILO) perusluonteisten yleissopimusten noudattamista, vaikka näitä yleissopimuksia ei olisi pantu kansallisessa lainsäädännössä täytäntöön, sekä useampien vähäosaisten ottamista palvelukseen kuin kansallisessa lainsäädännössä edellytetään.

- (44) Julkista hankintaa koskevan sopimuksen toteuttamisen aikana sovelletaan kansallisen tason ja unionin tason lakeja, asetuksia ja työehtosopimuksia, jotka ovat voimassa työehtojen ja työturvallisuuden alalla, edellyttäen, että kyseiset säännöt ja niiden soveltaminen ovat unionin oikeuden mukaisia. Palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 96/71/EY²³ on vahvistettu vähimmäisedellytykset, joita vastaanottajamaan on noudatettava lähetettyjen työntekijöiden osalta rajatylittävissä tapauksissa, joissa jostakin jäsenvaltiosta olevat työntekijät suorittavat palveluja toisessa jäsenvaltiossa julkista hankintaa koskevan sopimuksen toteuttamiseksi. Jos kansallisessa lainsäädännössä on tätä koskevia säännöksiä, näiden velvollisuuksien noudattamatta jättäminen voidaan katsoa talouden toimijan vakavaksi virheeksi, joka voi johtaa kyseisen talouden toimijan sulkemiseen pois julkista hankintaa koskevan sopimuksen tekomenettelystä.
- (45) On tarpeen selventää, missä olosuhteissa hankintasopimukseen sen toteutuksen aikana tehtävät muutokset edellyttävät uutta hankintamenettelyä, ottaen huomioon asiaa koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Uusi hankintamenettely vaaditaan, kun tehdään olennaisia muutoksista alkuperäiseen hankintasopimukseen, erityisesti sopimuspuolten keskinäisten oikeuksien ja velvollisuuksien soveltamisalaan ja sisältöön, immateriaalioikeuksien jakaminen mukaan luettuna. Tällaiset muutokset osoittavat sopimuspuolten aikovan neuvotella hankintasopimuksen keskeiset ehdot tai edellytykset uudelleen. Tämä pätee erityisesti silloin, kun muutetut edellytykset olisivat vaikuttaneet alkuperäisen menettelyn tulokseen.
- (46) Hankintaviranomaiset saattavat kohdata ulkoisia olosuhteita, joita ne eivät ole osanneet ennakoida hankintasopimusta tehdessään. Tällöin tarvitaan tietynasteista joustavuutta, jotta hankintasopimus voidaan mukauttaa näihin olosuhteisiin ilman uutta hankintamenettelyä. Ennalta arvaamattomien olosuhteiden käsite viittaa olosuhteisiin, joita hankintaviranomainen ei olisi voinut ennustaa alkuperäisen hankintasopimuksen tekemisen kohtuullisen huolellisesta valmistelusta huolimatta, ottaen huomioon hankintaviranomaisen käytettävissä olevat keinot, hankkeen luonne ja ominaisuudet, alan hyvät toimintatavat sekä tarve varmistaa, että resurssit, jotka käytetään valmisteltaessa hankintasopimuksen tekoa, ovat asianmukaisessa suhteessa hankintasopimuksen ennakoitavissa olevaan arvoon. Tätä ei voida kuitenkaan soveltaa tapauksiin, joissa muutos muuttaa koko hankinnan luonteen esimerkiksi siten, että hankittavat rakennusurakat, tavarat tai palvelut korvataan jollakin muulla tai hankintatyyppiä muutetaan perusteellisesti, koska tällaisessa tilanteessa muutoksen voidaan olettaa vaikuttavan tulokseen.
- (47) Yhdenvertaisen kohtelun ja avoimuuden periaatteiden mukaisesti tarjoajaa, joka on valittu, ei saisi korvata toisella talouden toimijalla kilpailuttamatta hankintasopimusta uudelleen. Valittu tarjoaja, joka toteuttaa hankintasopimuksen, saattaa kuitenkin kokea

²³ EYVL L 18, 21.1.1997, s. 1.

hankintasopimuksen toteuttamisen aikana tiettyjä rakenteellisia muutoksia, kuten puhtaasti sisäisiä uudelleenjärjestelyjä, sulautumisia ja yritysostoja tai maksukyvyttömyyttä. Tällaiset rakenteelliset muutokset eivät saisi automaattisesti johtaa siihen, että kaikki kyseisen yrityksen toteuttamat julkista hankintaa koskevat sopimukset joutuvat uusien hankintamenettelyjen kohteiksi.

- (48) Hankintaviranomaisilla olisi oltava mahdollisuus määrätä muutoksista tarkistuslausekkeilla itse hankintasopimuksissa, mutta tällaiset lausekkeet eivät saisi antaa niille rajatonta harkintavaltaa. Sen vuoksi tässä direktiivissä olisi säädettävä, missä määrin muutoksista voidaan määrätä alkuperäisissä hankintasopimuksissa.
- (49) Edellä mainittu arviointi on osoittanut, että jäsenvaltiot eivät valvo yhdenmukaisesti eivätkä järjestelmällisesti julkista hankintaa koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa ja toimivuutta. Tämä vaikuttaa haitallisesti kyseisistä direktiiveistä johtuvien säännösten asianmukaiseen täytäntöönpanoon, mikä aiheuttaa suuria kustannuksia ja suurta epävarmuutta. Monet jäsenvaltiot ovat nimenneet kansallisen keskuselimen käsittelemään julkista hankintaa koskevia asioita, mutta tehtävät, joihin tällaiset elimet on valtuutettu, vaihtelevat suuresti jäsenvaltiosta toiseen. Selvemmillä, yhdenmukaisemmilla ja määräävämmillä seuranta- ja valvontamekanismeilla lisättäisiin tietämystä hankintasääntöjen toimivuudesta, tarjottaisiin enemmän oikeusvarmuutta yrityksille ja hankintaviranomaisille ja edistettäisiin tasapuolisten toimintaedellytysten kehittymistä. Tällaisten mekanismien avulla voitaisiin havaita ongelmia ja ratkaista ne varhaisessa vaiheessa varsinkin sellaisissa hankkeissa, joihin unioni myöntää yhteisrahoitusta, sekä todeta rakenteelliset puutteet. Erityisen tarpeellista on sovittaa nämä mekanismit yhteen, jotta voidaan varmistaa julkista hankintaa koskevan politiikan yhdenmukainen soveltaminen, seuraaminen ja valvonta sekä hankintapolitiikan tulosten järjestelmällinen arviointi koko unionissa.
- (50) Jäsenvaltioiden olisi nimettävä yksi kansallinen viranomainen, joka vastaa julkisten hankintojen seurannasta, täytäntöönpanosta ja valvonnasta. Tällaisella keskuselimellä olisi oltava ajantasaista ensi käden tietoa erityisesti sellaisista ongelmista, jotka vaikuttavat julkista hankintaa koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoon. Keskuselimen olisi voitava antaa välitöntä palautetta politiikan toimivuudesta ja kansallisen lainsäädännön ja käytännön mahdollisista heikkouksista sekä myötävaikuttaa nopeaan ratkaisujen löytämiseen. Sillä ja suurella yleisöllä olisi myös oltava mahdollisuus tarkastaa tehtyjen hankintasopimusten tekstit, jotta voitaisiin taistella tehokkaasti korruptiota ja petoksia vastaan. Arvoltaan suuret hankintasopimukset olisi näin ollen toimitettava valvontaelimelle, ja asiasta kiinnostuneilla henkilöillä täytyisi olla mahdollisuus tutustua näihin asiakirjoihin edellyttäen, että sillä ei vaaranneta oikeutettuja julkisia tai yksityisiä etuja.
- (51) Kaikilla hankintaviranomaisilla ei ole välttämättä omaa asiantuntemusta taloudellisesti tai teknisesti monimutkaisten hankintasopimusten käsittelyä varten. Asianmukainen ammatillinen tuki täydentäisi näin ollen tehokkaasti seuranta- ja valvontatoimintoja. Tämä tavoite voidaan saavuttaa tehokkailla tiedonjaon välineillä (tietokeskukset), jotka tarjoavat hankintaviranomaisille teknistä tukea, mutta yritysten, etenkin pk-yritysten, olisi myös voitava saada hallinnollista apua erityisesti silloin, kun ne osallistuvat rajatylittäviin hankintamenettelyihin.
- (52) Kansallisella tasolla on jo olemassa seuranta-, valvonta- ja tukirakenteita tai -mekanismeja, joita voidaan luonnollisesti käyttää julkisten hankintojen seurantaan,

täytäntöönpanoon ja valvontaan sekä hankintaviranomaisten ja talouden toimijoiden tarvitseman tuen antamiseen.

- (53) Tehokas yhteistyö on tarpeen yhdenmukaisen neuvonnan ja käytännön varmistamiseksi kussakin jäsenvaltiossa ja koko unionissa. Seurantaa, täytäntöönpanoa, valvontaa ja teknistä tukea varten nimettyjen elinten olisi voitava jakaa tietoja ja tehdä yhteistyötä toistensa kanssa; kunkin jäsenvaltion nimeämän kansallisen viranomaisen olisi samassa yhteydessä toimittava komission yksiköiden ensisijaisena yhteyspisteenä tietojen keruussa ja vaihdossa sekä julkista hankintaa koskevan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnassa.
- (54) Nopeisiin tekniikan, talouden ja sääntelyn muutoksiin mukautumiseksi komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä, jotka koskevat tämän direktiivin useita muita kuin keskeisiä osia. Kansainvälisten sopimusten noudattamiseksi komissiolle olisi siirrettävä valta muuttaa teknisiä menettelyjä, jotka koskevat kynnysarvojen laskentamenetelmiä, sekä tarkistaa määräajoin itse kynnysarvoja ja mukauttaa liitteitä V ja XI. Keskushallinnon viranomaisia koskevat luettelot muuttuvat kansallisella tasolla tapahtuvien hallinnollisten muutosten vuoksi. Niistä ilmoitetaan komissiolle, jolle olisi siirrettävä valta mukauttaa liitettä I. CPV-nimikkeistöä koskeviin viittauksiin voidaan tehdä EU:n tasolla sääntelyyn liittyviä muutoksia, jotka on tarpeen ottaa huomioon tämän direktiivin tekstissä. Sähköisten vastaanottolaitteiden tekniset yksityiskohdat ja ominaisuudet olisi pidettävä ajan tasalla teknologian kehityksen ja hallinnollisten tarpeiden kanssa. Lisäksi on tarpeen siirtää komissiolle valta tehdä sähköistä viestintää koskevat tekniset standardit pakollisiksi, jotta voidaan varmistaa teknisten formaattien, prosessien ja sanomanvälityksen yhteentoimivuus sähköisten viestintämuotojen avulla toteutettavissa hankintamenettelyissä ottaen huomioon teknologian kehitys ja hallinnolliset tarpeet. Euroopan hankintapassin sisällössä olisi otettava huomioon hallinnolliset tarpeet ja sääntelyn muutokset sekä kansallisella tasolla että EU:n tasolla. Luetteloa unionin säädöksistä, joissa vahvistetaan yhteiset elinkaarikustannusten laskentamenetelmät, olisi voitava mukauttaa nopeasti, jotta siihen voitaisiin sisällyttää alakohtaiset toimenpiteet. Näiden tarpeiden täyttämiseksi komissiolle olisi siirrettävä valta pitää kyseinen säädösluettelo ajan tasalla, elinkaarikustannusten laskentamenetelmät mukaan luettuina.
- (55) On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla. Komission olisi delegoituja säädöksiä valmistellessaan ja laatiessaan varmistettava, että asianomaiset asiakirjat toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhtäaikaaisesti, hyvissä ajoin ja asianmukaisesti.
- (56) Komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa, jotta voidaan varmistaa yhdenmukaiset edellytykset tämän direktiivin yhdenmukaiselle täytäntöönpanolle, vakiolomakkeiden laatimisille ilmoitusten julkaisemista ja Euroopan hankintapassia varten sekä yhteiselle mallille, jota valvontaelinten on käytettävä laatiessaan täytäntöönpano- ja tilastokertomusta. Tätä täytäntöönpanovaltaa olisi käytettävä yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovalan käyttöä, 16 päivänä helmikuuta 2011 annetun Euroopan

parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011²⁴ mukaisesti. Olisi käytettävä neuvoa-antavaa menettelyä annettaessa näitä täytäntöönpanosäädöksiä, jotka eivät vaikuta tästä direktiivistä johtuviin velvollisuuksiin taloudellisesti eivätkä myöskään niiden luonteeseen tai soveltamisalaan. Näillä säädöksillä on päinvastoin puhtaasti hallinnollinen tarkoitus, ja niillä pyritään helpottamaan tällä direktiivillä vahvistettujen sääntöjen soveltamista.

- (57) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita, jotka ovat tiettyjä julkisia hankintamenettelyjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittaminen, vaan ne voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.
- (58) Direktiivi 2004/18/EY olisi sen vuoksi kumottava.
- (59) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista [päivämäärä] annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä koskevista toimenpiteistä yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjä pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I OSASTO: SOVELTAMISALA, MÄÄRITELMÄT JA YLEISET PERIAATTEET

I LUKU: Soveltamisala ja määritelmät

1 JAKSO: Kohde ja määritelmät

1 artikla: Kohde

2 artikla: Määritelmät

3 artikla: Sekamuotoiset hankinnat

2 JAKSO: Kynnysarvot

4 artikla: Kynnysarvojen määrät

5 artikla: Hankintojen ennakoidun arvon laskentamenetelmät

6 artikla: Kynnysarvojen tarkistus

3 JAKSO: Poikkeukset

²⁴ EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13.

7 artikla: Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla tehdyt hankintasopimukset

8 artikla: Erityiset poikkeukset sähköisen viestinnän alalla

9 artikla: Kansainvälisten sääntöjen nojalla tehtävät hankintasopimukset ja järjestettävät suunnittelukilpailut

10 artikla: Palveluhankintasopimuksia koskevat erityispoikkeukset

11 artikla: Viranomaisten väliset suhteet

4 JAKSO: ERITYISTILANTEET

12 artikla: Sopimukset, joita hankintaviranomaiset rahoittavat yli 50 prosentin osuudella

13 artikla: Tutkimus- ja kehittämispalvelut

14 artikla: Puolustus ja turvallisuus

II LUKU: Yleiset säännöt

15 artikla: Hankintaperiaatteet

16 artikla: Talouden toimijat

17 artikla: Varatut hankintasopimukset

18 artikla: Luottamuksellisuus

19 artikla: Viestintään sovellettavat säännöt

20 artikla: Nimikkeistöt

21 artikla: Eturistiriidat

22 artikla: Lainvastainen toiminta

II OSASTO: JULKISIIN HANKINTOIHIN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

I LUKU: Menettelyt

23 artikla: Julkisia hankintoja koskevaan sopimukseen ja muihin kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät ehdot

24 artikla: Menettelyjen valinta

25 artikla: Avoin menettely

26 artikla: Rajoitettu menettely

27 artikla: Tarjousperusteinen neuvottelumenettely

28 artikla: Kilpailullinen neuvottelumenettely

29 artikla: Innovaatiokumppanuus

30 artikla: Neuvottelumenettely, josta ei ilmoiteta ennakolta

II LUKU: Sähköisissä ja yhdistetyissä hankinnoissa käytettävät tekniikat ja välineet

31 artikla: Puitejärjestelyt

32 artikla: Dynaamiset hankintajärjestelmät

33 artikla: Sähköiset huutokaupat

34 artikla: Sähköiset luettelot

35 artikla: Keskitetyt hankintatoiminnot ja yhteishankintayksiköt

36 artikla: Hankintojen tukitoiminnot

37 artikla: Tilapäiset yhteishankinnat

38 artikla: Eri jäsenvaltioista olevien hankintaviranomaisten väliset yhteishankinnat

III LUKU: Menettelyn kulku

1 JAKSO: VALMISTELUVAIHE

39 artikla: Alustavat markkinatutkimukset

40 artikla: Tekniset eritelmät

41 artikla: Merkit

42 artikla: Testausraportit, sertifiointi ja muut todistuskeinot

43 artikla: Vaihtoehdot

44 artikla: Hankintasopimusten jakaminen osiin

45 artikla: Määräaikojen asettaminen

2 JAKSO: JULKAISEMINEN JA AVOIMUUS

46 artikla: Ennakkoilmoitukset

47 artikla: Hankintailmoitukset

48 artikla: Jälki-ilmoitukset

49 artikla: Ilmoitusten muoto ja julkaisemistapa

50 artikla: Julkaiseminen kansallisella tasolla

51 artikla: Hankinta-asiakirjojen saatavuus sähköisessä muodossa

52 artikla: Tarjouspyynnöt, vuoropuheluun osallistumista koskevat kutsut ja kiinnostuksen vahvistamista koskevat pyynnöt

53 artikla: Ehdokkaille ja tarjoajille ilmoittaminen

3 JAKSO: OSALLISTUJIEN VALITSEMINEN JA HANKINTASOPIMUSTEN TEKEMINEN

54 artikla: Yleiset periaatteet

1 alajakso: Laadulliset valintaperusteet

55 artikla: Menettelystä poissulkemista koskevat perusteet

56 artikla: Valintaperusteet

57 artikla: Omat lausunnot ja muu näyttö

58 artikla: Sähköinen todistushakemisto (e-Certis)

59 artikla: Euroopan hankintapassi

60 artikla: Todistukset

61 artikla: Laadunvarmistusstandardit ja ympäristöhoitoa koskevat standardit

62 artikla: Muiden yksiköiden resurssien hyväksi käyttäminen

63 artikla: Hyväksytyjen talouden toimijoiden viralliset luettelot ja yksityis- tai julkisoikeudellisten laitosten suorittama sertifiointi

2 alajakso: Ehdokkaiden, tarjousten ja ratkaisujen määrän vähentäminen

64 artikla: Kilpailuun kutsuttavien muuten kelpuutettujen ehdokkaiden määrän vähentäminen

65 artikla: Tarjousten ja ratkaisujen määrän vähentäminen

3 alajakso: Hankintasopimuksen tekeminen

66 artikla: Hankintasopimuksen tekoperusteet

67 artikla: Elinkaari ja elinkaarikustannukset

68 artikla: Hankintasopimuksen tekemisen estävät tekijät

69 artikla: Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

IV LUKU: Hankintasopimuksen toteuttaminen

70 artikla: Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot

71 artikla: Alihankinta

72 artikla: Hankintasopimusten muuttaminen niiden voimassaoloaikana

73 artikla: Irtisanomisoikeus

III OSASTO: ERITYISET HANKINTAJÄRJESTELMÄT

I LUKU: Sosiaalipalvelut ja muut erityiset palvelut

74 artikla: Sosiaalipalveluja ja muita erityisiä palveluja koskevien sopimusten tekeminen

75 artikla: Ilmoitusten julkaiseminen

76 artikla: Hankintasopimusten teossa noudatettavat periaatteet

II luku: Suunnittelukilpailuihin sovellettavat säännöt

77 artikla: Yleiset säännökset

78 artikla: Soveltamisala

79 artikla: Ilmoitukset

80 artikla: Suunnittelukilpailujen järjestämistä ja osallistujien valintaa koskevat säännöt

81 artikla: Valintalautakunnan kokoonpano

82 artikla: Valintalautakunnan päätökset

IV OSASTO: HALLINTOTAPA

83 artikla: Täytäntöönpano

84 artikla: Julkinen valvonta

85 artikla: Erilliset kertomukset menettelyistä hankintasopimusten tekemisessä

86 artikla: Kansalliset kertomukset

87 artikla: Tuki hankintaviranomaisille ja yrityksille

88 artikla: Hallinnollinen yhteistyö

V OSASTO: DELEGOITU VALTA, TÄYTÄNTÖÖNPANOVALTA JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

89 artikla: Siirretyn säädösvallan käyttäminen

90 artikla: Kiireellinen menettely

91 artikla: Komiteamenettely

92 artikla: Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

93 artikla: Kumoaminen

94 artikla: Uudelleentarkastelu

95 artikla: Voimaantulo

96 artikla: Osoitus

LIITTEET

LIITE I: KESKUSHALLINNON VIRANOMAISET

LIITE II: LUETTELO 2 ARTIKLAN 8 KOHDAN a ALAKOHDASSA TARKOITETUISTA TOIMINNOISTA

LIITE III: LUETTELO PUOLUSTUSALAN HANKINTAVIRANOMAISTEN TEKEMIIN HANKINTASOPIMUKSIIN KUULUVISTA 4 ARTIKLAN b ALAKOHDASSA TARKOITETUISTA TUOTTEISTA

LIITE IV: TARJOUSTEN, OSALLISTUMISHAKEMUSTEN TAI SUUNNITTELUKILPAILUIHIN TOIMITETTAVIEN SUUNNITELMIEN JA HANKKEIDEN SÄHKÖISIÄ VASTAANOTTOMENETELMIÄ KOSKEVAT VAATIMUKSET

LIITE V: LUETTELO 23 ARTIKLASSA TARKOITETUISTA KANSAINVÄLISISTÄ SOPIMUKSISTA

LIITE VI: ILMOITUKSIIN SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT

LIITE VII: ERITELMIIN SÄHKÖISISSÄ HUUTOKAUPOISSA SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT (33 ARTIKLAN 4 KOHTA)

LIITE VIII: TIETTYJEN TEKNISTEN ERITELMIEN MÄÄRITELMÄT

LIITE IX: JULKAISEMISTA KOSKEVAT TIEDOT

LIITE X: 52 ARTIKLAN MUKAISEN TARJOUSPYYNNÖN, VUOROPUHELUUN OSALLISTUMISTA KOSKEVAN KUTSUN TAI VAHVISTUSPYYNNÖN SISÄLTÖ

LIITE XI: LUETTELO 54 ARTIKLAN 2 KOHDASSA, 55 ARTIKLAN 3 KOHDAN a ALAKOHDASSA SEKÄ 69 ARTIKLAN 4 KOHDASSA TARKOITETUISTA KANSAINVÄLISISTÄ SOSIAALI- JA YMPÄRISTÖALOJEN SOPIMUKSISTA

LIITE XII: REKISTERIT

LIITE XIII: EUROOPAN HANKINTAPASSIN SISÄLTÖ

LIITE XIV: VALINTAPERUSTEIDEN TÄYTTÄMISEN TODISTUSKEINOT

LIITE XV: LUETTELO 67 ARTIKLAN 4 KOHDASSA TARKOITETUSTA EU:N LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

LIITE XVI: 74 ARTIKLASSA TARKOITETUT PALVELUT

LIITE XVII: VASTAAVUUSTAULUKKO

I OSASTO SOVELTAMISALA, MÄÄRITELMÄT JA YLEISET PERIAATTEET

I LUKU *Soveltamisala ja määritelmät*

1 JAKSO **KOHDE JA MÄÄRITELMÄT**

1 artikla *Kohde ja soveltamisala*

1. Tässä direktiivissä annetaan hankintaviranomaisten noudattamia hankintamenettelyjä koskevat säännöt sellaisia julkista hankintaa koskevia sopimuksia ja suunnittelukilpailuja varten, joiden ennakoitu arvo ei alita 4 artiklassa säädettyjä kynnyksarvoja.
2. Tässä direktiivissä hankinnalla tarkoitetaan rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen ostoa tai muunlaista hankintaa, jonka yksi tai useampi hankintaviranomainen tekee valitsemiltaan talouden toimijoilta, riippumatta siitä, ovatko kyseiset rakennusurakat, tavarat tai palvelut tarkoitettu julkiseen käyttöön.

Vaikka rakennusurakoiden, tavaroiden ja/tai palvelujen muodostama kokonaisuus olisi hankittu eri hankintasopimuksilla, sillä tarkoitetaan kuitenkin tässä direktiivissä yhtä hankintaa, jos kyseiset hankintasopimukset kuuluvat samaan hankkeeseen.

2 artikla *Määritelmät*

Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- 1) 'hankintaviranomaisilla' tarkoitetaan valtion viranomaisia, alueellisia tai paikallisia viranomaisia, julkisoikeudellisia laitoksia sekä yhden tai useamman tällaisen viranomaisen tai julkisoikeudellisen laitoksen muodostamia yhteenliittymiä;
- 2) 'keskushallinnon viranomaisilla' tarkoitetaan liitteessä I mainittuja hankintaviranomaisia ja, jos kansallisella tasolla on tehty korjauksia, muutoksia tai tarkistuksia, niiden tilalle tulleita yksiköjä;
- 3) 'keskushallintoa alemmalla tasolla toimivilla hankintaviranomaisilla' tarkoitetaan kaikkia hankintaviranomaisia, jotka eivät ole keskushallinnon viranomaisia;

- 4) 'alueellisiin viranomaisiin' kuuluvat kaikki Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1059/2003²⁵ tarkoitettujen NUTS-tasojen 1 ja 2 hallinnollisten yksikköjen viranomaiset;
- 5) 'paikallisiin viranomaisiin' kuuluvat kaikki asetuksessa (EY) N:o 1059/2003 tarkoitettujen NUTS-tason 3 hallinnollisten yksikköjen tai pienempien hallinnollisten yksikköjen viranomaiset;
- 6) 'julkisoikeudellisilla laitoksilla' tarkoitetaan laitoksia, joilla on kaikki seuraavat ominaisuudet:
- a) ne on perustettu tyydyttämään tai niiden erityisenä tarkoituksena on tyydyttää yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta; tätä sovellettaessa sellaisen laitoksen tarkoituksena, joka toimii tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, tavoittelee voittoa ja vastaa toimintansa harjoittamisesta aiheutuneista tappioista, ei ole tyydyttää yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei olisi teollista tai kaupallista luonnetta;
 - b) ne ovat oikeushenkilöitä;
 - c) niitä rahoittavat pääosin valtion viranomaiset, alueelliset tai paikalliset viranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset; tai niiden johto on näiden laitosten valvonnan alainen; tai valtio, alueelliset tai paikalliset viranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset nimittävät yli puolet niiden hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä;
- 7) 'julkista hankintaa koskevilla sopimuksilla' tarkoitetaan rahallista vastiketta vastaan tehtyjä kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty yhden tai useamman talouden toimijan ja yhden tai useamman hankintaviranomaisen välillä ja joiden tarkoituksena on tässä direktiivissä tarkoitettu rakennusurakoiden toteuttaminen, tuotteiden toimittaminen tai palvelujen suorittaminen;
- 8) 'julkisia rakennusurakoita koskevilla sopimuksilla' tarkoitetaan julkista hankintaa koskevia sopimuksia, joilla on jokin seuraavista tarkoituksista:
- a) jonkin liitteessä II tarkoitettuun toimintaan liittyvän rakennustyön tai rakennusurakan toteuttaminen tai sen suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä;
 - b) rakennusurakan toteuttaminen tai sen suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä;
 - c) rakennusurakan tyyppiin tai suunnitteluun ratkaisevaa vaikutusvaltaa käyttävän hankintaviranomaisen asettamia vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttaminen millä tahansa tavalla;
- 9) 'rakennusurakalla' tarkoitetaan talonrakennus- tai maa- ja vesirakennustöiden kokonaisuutta, joka sellaisenaan riittää täyttämään jonkin taloudellisen tai teknisen tehtävän;

²⁵ EUVL L 154, 21.6.2003, s. 1.

- 10) 'julkisia tavarahankintoja koskevilla sopimuksilla' tarkoitetaan julkista hankintaa koskevia sopimuksia, joiden tarkoituksena on tuotteiden osto, liisaus, vuokraus tai osamaksukauppa osto-optioin tai ilman niitä. Julkista tavarahankintaa koskevan sopimukseen voi kuulua liittäen kokoamis- ja asennustöitä;
- 11) 'julkisia palveluhankintoja koskevilla sopimuksilla' tarkoitetaan sopimuksia, joiden tarkoituksena on muiden kuin 8 kohdassa tarkoitettujen palvelujen suorittaminen;
- 12) 'talouden toimijalla' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä tai julkista yksikköä tai tällaisten henkilöiden ja/tai yksiköiden ryhmää, joka tarjoaa markkinoilla rakennustöiden ja/tai -urakoiden toteuttamista, tuotteiden toimittamista tai palvelujen suorittamista;
- 13) 'tarjoajalla' tarkoitetaan talouden toimijaa, joka on jättänyt tarjouksen;
- 14) 'ehdokkaalla' tarkoitetaan talouden toimijaa, joka on pyytänyt kutsua tai joka on kutsuttu osallistumaan rajoitettuun menettelyyn, tarjousperusteiseen neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyyn, josta ei ilmoiteta ennakolta, kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn tai innovaatiokumppanuuteen;
- 15) 'hankinta-asiakirjoilla' tarkoitetaan kaikkia asiakirjoja, jotka hankintaviranomainen on tuottanut tai joihin se viittaa kuvatakseen tai määrittääkseen hankinnan tai menettelyn osatekijöitä, mukaan luettuina hankintailmoitus, ennakkoilmoitus, jolla kutsutaan tarjouskilpailuun, tekniset eritelmät, hankekuvaus, ehdotetut sopimusehdot, ehdokkaiden ja tarjoajien asiakirjojen esittämismuodot, yleisesti sovellettavia velvollisuuksia koskevat tiedot ja mahdolliset täydentävät asiakirjat;
- 16) 'keskitetyillä hankintatoiminnoilla' tarkoitetaan toimintoja, joita suoritetaan vakituisesti jossakin seuraavista muodoista:
- a) hankintaviranomaisille tarkoitettujen tavaroiden ja/tai palvelujen hankinta;
 - b) hankintaviranomaisille tarkoitettujen julkisia rakennusurakoita, tavarahankintoja tai palveluhankintoja koskevien sopimusten tai puitejärjestelyjen tekeminen;
- 17) 'hankintojen tukitoiminnoilla' tarkoitetaan toimintoja, jotka muodostuvat tuen antamisesta hankintatoimintoihin erityisesti seuraavissa muodoissa:
- a) tekninen infrastruktuuri, joka antaa hankintaviranomaisille mahdollisuuden tehdä julkisia rakennusurakoita, tavarahankintoja tai palveluhankintoja koskevia sopimuksia tai puitejärjestelyjä;
 - b) julkista hankintaa koskevien menettelyjen toteutukseen tai suunnitteluun liittyvä neuvonta;
 - c) hankintamenettelyjen valmistelu ja hallinnointi asianomaisen hankintaviranomaisen nimissä ja puolesta;
- 18) 'yhteishankintayksiköllä' tarkoitetaan hankintaviranomaista, joka tarjoaa keskitettyjä hankintatoimintoja ja mahdollisesti hankintojen tukitoimintoja;

- 19) 'hankintapalvelujen tarjoajalla' tarkoitetaan julkista tai yksityistä elintä, joka tarjoaa hankintojen tukitoimintoja markkinoilla;
- 20) ilmaisulla 'kirjallinen' tarkoitetaan sanojen tai numeroiden yhdistelmää, joka voidaan lukea, tuottaa uudelleen ja sen jälkeen antaa tiedoksi, mukaan luettuina sähköisessä muodossa lähetetyt ja tallennetut tiedot;
- 21) 'sähköisellä muodolla' tarkoitetaan viestintämuotoa, jossa käytetään sähköteknisiä tietojen käsittely- ja tallennusvälineitä (myös digitaalista kompressiota) ja jossa tietoja levitetään, välitetään ja vastaanotetaan johtimien avulla, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla;
- 22) 'elinkaarella' tarkoitetaan kaikkia peräkkäisiä ja/tai toisiinsa liittyviä vaiheita, mukaan luettuina tuotanto, kuljetus, käyttö ja ylläpito, tuotteen olemassaolon tai rakennusurakan tai palvelun suorittamisen aikana raaka-aineiden ostosta tai resurssien kokoamisesta hävittämiseen, poistamiseen ja viimeistelyyn saakka;
- 23) 'suunnittelukilpailulla' tarkoitetaan menettelyjä, joilla hankintaviranomainen voi hankkia pääasiassa kaavoituksen, kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin ja teknisen suunnittelun tai tietojenkäsittelyn tarpeisiin suunnitelman tai hankkeen, jonka valintalautakunta valitsee kilpailulla, jossa saatetaan antaa palkintoja.

3 artikla

Sekamuotoiset hankinnat

1. Sopimukset, jotka koskevat kahden- tai useammantyyppisiä hankintoja (rakennusurakoita, palveluja tai tavaroita), on tehtävä sentyyppiseen hankintaan sovellettavien säännösten mukaisesti, joka on luonteenomainen kyseisen hankintasopimuksen pääkohteelle.

Jos on kyse sekamuotoisista hankintasopimuksista, jotka koskevat III osaston I luvussa tarkoitettuja palveluja ja muita palveluja taikka palveluja ja tavaroita, niiden pääkohde on määritettävä vertaamalla kyseisten palvelujen tai tavaroiden arvoja.

2. Jos on kyse sopimuksista, jotka koskevat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia hankintoja ja sellaisia hankintoja tai muita osatekijöitä, jotka eivät kuulu tämän direktiivin eivätkä direktiivin [direktiivin 2004/17/EY korvaava direktiivi] tai direktiivin 2009/81/EY²⁶ soveltamisalaan, se osuus hankintasopimuksesta, joka muodostaa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvan hankinnan, on tehtävä tämän direktiivin säännösten mukaisesti.

Jos on kyse sekamuotoisista hankintasopimuksista, joihin sisältyy julkista hankintaa koskevien sopimusten ja käyttöoikeussopimusten osatekijöitä, se osuus hankintasopimuksesta, joka muodostaa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvan julkista hankintaa koskevan sopimuksen, on tehtävä tämän direktiivin säännösten mukaisesti.

²⁶ EUVL L 217, 20.8.2009, s. 76.

Jos eri osuudet hankintasopimuksesta ovat objektiivisesti erottamattomat, tämän direktiivin soveltamisesta päätetään hankintasopimuksen pääkohteen perusteella.

2 JAKSO

KYNNYSARVOT

4 artikla

Kynnysarvojen määrät

Tätä direktiiviä sovelletaan hankintoihin, joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisävero vastaa vähintään seuraavia kynnysarvoja:

- a) 5 000 000 euroa julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten osalta;
- b) 130 000 euroa keskushallinnon viranomaisten tekemien julkisia tavarahankintoja tai palveluhankintoja koskevien sopimusten tai näiden viranomaisten järjestämien suunnittelukilpailujen osalta; puolustuksen alalla toimivien hankintaviranomaisten tekemien julkisia tavarahankintoja koskevien sopimusten osalta tämä koskee ainoastaan liitteessä III tarkoitettuja tuotteita koskevia sopimuksia;
- c) 200 000 euroa keskushallintoa alemmalla tasolla toimivien hankintaviranomaisten tekemien julkisia tavarahankintoja tai palveluhankintoja koskevien sopimusten tai tällaisten viranomaisten järjestämien suunnittelukilpailujen osalta;
- d) 500 000 euroa liitteessä XVI lueteltuja julkisia sosiaalipalveluhankintoja ja muita erityispalveluhankintoja koskevien sopimusten osalta.

5 artikla

Hankintojen ennakoidun arvon laskentamenetelmät

1. Hankinnan ennakoidun arvon laskentaperusteena käytetään hankintaviranomaisen arvioimaa maksettavaa kokonaismäärää ilman arvonlisäveroa, mukaan luettuina mahdolliset vaihtoehtomuodot ja hankintasopimuksen uusimiset.

Jos hankintaviranomaisen on määrä suorittaa ehdokkaille tai tarjoajille palkintoja tai maksuja, se ottaa ne huomioon laskettaessa hankintasopimuksen ennakoitua arvoa.

2. Hankinnan ennakoidun arvon laskentamenetelmää ei saa valita siten, että valinnalla pyritään välttämään tämän direktiivin soveltaminen hankintaan. Sen vuoksi yksittäistä hankintaa ei saa jakaa osiin tämän direktiivin soveltamisen välttämiseksi, jollei siihen ole puolueettomia perusteita.
3. Arvion on pädeävä silloin, kun tarjouskilpailukutsu lähetetään, tai, jos tällaista kutsua ei aiota lähettää, kun hankintaviranomainen aloittaa hankintamenettelyn erityisesti määrittelemällä suunnitellun hankinnan olennaiset ominaisuudet.
4. Puitejärjestelyissä ja dynaamisissa hankintajärjestelmissä huomioon otettavana arvona on kaikkien kyseisen puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän

koko keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitu enimmäisarvo ilman arvonlisäveroa.

5. Innovaatiokumppanuuksissa huomioon otettavana arvona on suunnitellun kumppanuuden eri vaiheiden aikana toteutettavien tutkimus- ja kehittämistoimintojen sekä suunnitellun kumppanuuden lopussa kehitettävien ja hankittavien tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden ennakoitu enimmäisarvo ilman arvonlisäveroa.
6. Julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa on otettava huomioon sekä rakennusurakoiden kustannukset että kaikkien niiden tavaroiden tai palvelujen ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintaviranomaiset asettavat urakoitsijan saataville, jos nämä ovat välttämättömiä rakennusurakan toteuttamiseksi.
7. Jos suunniteltu rakennusurakka tai suunniteltu palveluhankinta voi johtaa siihen, että hankintasopimuksia tehdään samanaikaisesti erillisinä osina, on otettava huomioon kaikkien näiden osien ennakoitu kokonaisarvo.

Jos osien yhteenlaskettu arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin 4 artiklassa säädetty kynnysarvo, tätä direktiiviä sovelletaan kutakin osaa koskevan hankintasopimuksen tekoon.

8. Jos samanlaisten tavaroiden hankintaa koskeva ehdotus voi johtaa siihen, että hankintasopimuksia tehdään samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien näiden osien ennakoitu kokonaisarvo on otettava huomioon sovellettaessa 4 artiklan b ja c alakohtaa.

Jos osien yhteenlaskettu arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin 4 artiklassa säädetty kynnysarvo, tätä direktiiviä sovelletaan kutakin osaa koskevan sopimuksen tekoon.

9. Hankintaviranomaiset voivat tehdä yksittäisiä osia koskevia hankintasopimuksia soveltamatta tässä direktiivissä säädettyjä menettelyjä, jos kyseisen osan ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on tavaroiden tai palvelujen osalta alle 80 000 euroa ja rakennusurakoiden osalta alle 1 miljoona euroa. Niiden osien yhteenlaskettu arvo, joita koskevat hankintasopimukset on tehty tällä tavoin soveltamatta tätä direktiiviä, saa kuitenkin olla enintään 20 prosenttia kaikkien niiden osien yhteenlasketusta arvosta, johon ehdotettu rakennusurakka, ehdotettu samanlaisten tavaroiden hankinta tai ehdotettu palveluhankinta on jaettu.

10. Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien julkisia tavarahankintoja tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskentaperusteena on käytettävä

- a) joko edellisten 12 kuukauden tai edellisen varainhoitokauden aikana tehtyjen samantyyppisten peräkkäisten hankintasopimusten todellista kokonaisarvoa, jota on mahdollisuuksien mukaan oikaistu alkuperäisen sopimuksen alkamista seuraavien 12 kuukauden aikana odotettavissa olevien määrän tai arvon muutosten perusteella;
- b) tai niiden peräkkäisten hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä tavarantoimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana tai varainhoitokauden aikana, jos tämä on pitempi kuin 12 kuukautta.

11. Julkisia tavarahankintoja koskevissa sopimuksissa, jotka liittyvät tuotteiden liisaukseen, vuokraukseen tai osamaksukauppaan, hankintasopimuksen ennakoidun arvon laskentaperusteena on käytettävä seuraavia:
- a) kun kyseessä ovat määräaikaiset, enintään 12 kuukautta voimassa olevat julkista hankintaa koskevat sopimukset, ennakoitu sopimuksen voimassaolon aikainen kokonaisarvo, tai kun kyseessä ovat määräaikaiset, yli 12 kuukautta voimassa olevat hankintasopimukset, kokonaisarvo, ennakoitu jäännösarvo mukaan luettuna;
 - b) kun kyseessä ovat määräämättömäksi ajaksi tehdyt julkista hankintaa koskevat sopimukset tai sellaiset julkista hankintaa koskevat sopimukset, joiden voimassaoloa ei voida määrittää, kuukausiarvo kerrottuna luvulla 48.
12. Julkisia palveluhankintoja koskevissa sopimuksissa hankintasopimuksen ennakoidun arvon laskentaperusteena on tapauksen mukaan käytettävä seuraavia:
- a) vakuutuspalvelut: suoritettavat vakuutusmaksut ja muunlaiset korvaukset;
 - b) pankkipalvelut ja muut finanssipalvelut: suoritettavat maksut, palkkiot, korot ja muunlaiset korvaukset;
 - c) suunnittelua koskevat hankintasopimukset: suoritettavat maksut, palkkiot ja muunlaiset korvaukset.
13. Julkisia palveluhankintoja koskevissa sopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, hankintasopimuksen ennakoidun arvon laskentaperusteena on käytettävä seuraavia:
- a) määräaikaiset, enintään 48 kuukautta voimassa olevat hankintasopimukset: voimassaolon aikainen ennakoitu kokonaisarvo;
 - b) määräämättömäksi ajaksi tehdyt tai yli 48 kuukautta voimassa olevat hankintasopimukset: kuukausiarvo kerrottuna luvulla 48.

6 artikla

Kynnysarvojen tarkistus

1. Komissio varmistaa kahden vuoden välein 30 päivästä kesäkuuta 2014 alkaen, että 4 artiklan a, b ja c alakohdassa säädettyt kynnysarvot vastaavat GPA-sopimuksessa vahvistettuja kynnysarvoja, ja tarkistaa niitä tarvittaessa.

Komissio laskee GPA-sopimuksessa määrätyn laskentamenetelmän mukaisesti kyseiset kynnysarvot euron erityisnosto-oikeuksina ilmastun ja 1 päivänä tammikuuta voimaan tulevaa tarkistusta edeltävän elokuun viimeisenä päivänä päättyvän 24 kuukauden jakson keskimääräisen päivänkurssin perusteella. Tällä tavoin tarkistettu kynnysarvo pyöristetään tarvittaessa alaspäin lähimpään tuhanteen euroon laskennan tuloksena saadusta luvusta, jotta varmistetaan GPA-sopimuksessa määrättyjen voimassa olevien, erityisnosto-oikeuksina ilmaistujen kynnysarvojen noudattaminen.

2. Tehdessään tämän artiklan 1 kohdan mukaista tarkistusta komissio tarkistaa myös
- a) 12 artiklan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa vahvistettua kynnysarvoa julkisia rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin sovellettavan tarkistetun kynnysarvon mukaisesti;
 - b) 12 artiklan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa vahvistettua kynnysarvoa keskushallintoa alemmalla tasolla toimivien hankintaviranomaisten tekemiin julkisia palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin sovellettavan tarkistetun kynnysarvon mukaisesti.

3. Komissio määrittää 4 artiklan a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen ja tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti tarkistettujen kynnysarvojen vasta-arvot kahden vuoden välein 1 päivästä tammikuuta 2014 alkaen niiden jäsenvaltioiden kansallisina valuuttoina, jotka eivät osallistu rahaliittoon.

Samalla komissio määrittää 4 artiklan d alakohdassa tarkoitetun kynnysarvon vasta-arvon niiden jäsenvaltioiden kansallisina valuuttoina, jotka eivät osallistu rahaliittoon.

Tämän vasta-arvon määrittäminen perustuu GPA-sopimuksessa määrätyn laskentamenetelmän mukaisesti kyseisten valuuttojen keskimääräisiin päivänkursseihin, jotka vastaavat 1 päivänä tammikuuta voimaan tulevaa tarkistusta edeltävän elokuun viimeisenä päivänä päättyvän 24 kuukauden jakson sovellettavaa, euroina ilmaistua kynnysarvoa.

4. Komissio julkaisee 1 kohdassa tarkoitetut tarkistettavat kynnysarvot ja 3 kohdassa tarkoitetut niiden kansallisina valuuttoina ilmaistut vasta-arvot *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* niiden tarkistusta seuraavan marraskuun alussa.
5. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetyn menetelmän mukauttamiseksi GPA-sopimuksessa määrätyn menetelmän mahdollisiin muutoksiin, jotta voidaan tarkistaa 4 artiklan a, b ja c alakohdassa tarkoitettuja kynnysarvoja ja määrittää kynnysarvojen vasta-arvot tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti niiden jäsenvaltioiden kansallisina valuuttoina, jotka eivät osallistu rahaliittoon.

Lisäksi komissiolle siirretään valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti 4 artiklan a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen kynnysarvojen tarkistamiseksi tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissiolle siirretään myös valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti 12 artiklan ensimmäisen kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen kynnysarvojen tarkistamiseksi tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti.

6. Jos on tarpeen tarkistaa 4 artiklan a, b ja c alakohdassa tarkoitettuja kynnysarvoja ja 12 artiklan ensimmäisen kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja kynnysarvoja ja aikarajoitukset estävät 89 artiklassa säädetyn menettelyn käytön, jolloin on kyse erittäin kiireellisestä tapauksesta, tämän artiklan 5 kohdan toisen alakohdan nojalla annettaviin delegoituihin säädöksiin sovelletaan 90 artiklassa säädettyä menettelyä.

3 JAKSO

POIKKEUKSET

7 artikla

Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla tehdyt hankintasopimukset

Tätä direktiiviä ei sovelleta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin tai suunnittelukilpailuihin, joita yhtä tai useampaa [direktiivin 2004/17/EY korvaavan] direktiivin 5–11 artiklassa tarkoitettua toimintaa harjoittavat hankintaviranomaiset tekevät tai järjestävät mainitun direktiivin nojalla tällaisen toiminnan harjoittamiseksi, eikä julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin, jotka on suljettu pois mainitun direktiivin soveltamisalasta sen [15, 20 ja 27 artiklan] nojalla.

8 artikla

Erityiset poikkeukset sähköisen viestinnän alalla

Tätä direktiiviä ei sovelleta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin tai suunnittelukilpailuihin, joiden päätarkoituksena on se, että hankintaviranomaiset voivat antaa yleisiä viestintäverkkoja käyttöön tai harjoittaa kyseistä verkkotoimintaa tai tarjota yleisölle yhtä tai useampaa sähköistä viestintäpalvelua.

Tässä artiklassa

- a) 'yleisellä viestintäverkolla' tarkoitetaan sähköistä viestintäverkkoa, jota käytetään ainoastaan tai pääasiallisesti sellaisten yleisön saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan, jotka tukevat tiedonsiirtoa verkon liityntäpisteiden välillä;
- b) 'sähköisellä viestintäverkolla' tarkoitetaan siirtojärjestelmiä sekä soveltuvien osien kytkentä- tai reitityslaitteistoa ja muita välineitä – myös verkkoelementtejä, jotka eivät ole aktiivisia – joilla voidaan siirtää signaaleja johtojen välityksellä, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla, mukaan luettuina satelliittiverkot, kiinteät (piiri- ja pakettikytkentäiset, mukaan luettuna internet) ja matkaviestinnän maanpäälliset verkot, sähkökaapelijärjestelmät siinä määrin kuin niitä käytetään signaalinsiirtoon, radio- ja televisiolähetyksiin käytetyt verkot sekä kaapelitelevisioverkot riippumatta siitä, minkä tyyppistä informaatiota niissä siirretään;
- c) 'verkon liityntäpisteellä' tarkoitetaan konkreettista pistettä, jossa tilaajalle tarjotaan liittymä yleiseen viestintäverkkoon; verkoissa, joissa käytetään kytkentää tai reititystä, verkon liityntäpiste määritellään tietyn verkko-osoitteen avulla, joka voidaan yhdistää tilaajan numeroon tai nimeen;
- d) 'sähköisillä viestintäpalveluilla' tarkoitetaan tavallisesti korvausta vastaan suoritettuja palveluja, jotka muodostuvat kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa, mukaan luettuina televiestintäpalvelut ja siirtopalvelut radio- ja televisiotoiminnassa käytetyissä verkoissa, mutta jättäen ulkopuolelle sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen avulla siirretyt

sisältöpalvelut tai sisältöä toimituksellisessa valvonnassaan pitävät palvelut; kyseinen palvelu ei käsitä myöskään direktiivin 98/34/EY ensimmäisessä artiklassa määriteltyjä tietoyhteiskunnan palveluja, jotka eivät muodostu kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa.

9 artikla

Kansainvälisten sääntöjen nojalla tehtävät hankintasopimukset ja järjestettävät suunnittelukilpailut

Tätä direktiiviä ei sovelleta julkista hankintaa koskeviin sopimuksiin tai suunnittelukilpailuihin, jotka hankintaviranomainen on velvollinen tekemään tai järjestämään tässä direktiivissä säädetyistä poikkeavien hankintamenettelyjen mukaisesti, jotka on vahvistettu seuraavien nojalla:

- a) perussopimuksen mukaisesti jonkin jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan välillä tehty kansainvälinen sopimus, joka koskee allekirjoittajavaltioiden yhteisen hankkeen toteuttamiseen tai hyödyntämiseen tarkoitettuja rakennusurakoita, tavaroita tai palveluja;
- b) joukkojen sijoittamiseen liittyvä kansainvälinen sopimus, joka koskee jossakin jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa toimivia yrityksiä;
- c) kansainvälisen järjestön erityismenettely;
- d) hankintasäännöt, jotka kansainvälinen järjestö tai kansainvälinen finanssilaitos on antanut kokonaan rahoittamiaan julkista hankintaa koskevia sopimuksia tai suunnittelukilpailuja varten; jos on kyse julkista hankintaa koskevista sopimuksista tai suunnittelukilpailuista, joihin kansainvälinen järjestö tai kansainvälinen finanssilaitos antaa merkittävässä määrin yhteisrahoitusta, sopimuspuolten on sovittava sovellettavista hankintamenettelyistä, joiden on oltava perussopimuksen mukaisia.

Kaikista ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitetuista sopimuksista on ilmoitettava komissiolle, joka voi kuulla niistä 91 artiklassa tarkoitettua julkisia hankintoja käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa.

10 artikla

Palveluhankintasopimuksia koskevat erityispoikkeukset

Tätä direktiiviä ei sovelleta julkisia palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin, jotka koskevat

- a) maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaa tai vuokrausta millä tahansa rahoitusmuodolla tai näihin liittyviä oikeuksia; tätä direktiiviä sovelletaan kuitenkin finanssipalveluja koskeviin sopimuksiin, jotka tehdään missä tahansa muodossa tehdyn osto- tai vuokrasopimuksen kanssa samanaikaisesti, ennen sitä tai sen jälkeen;
- b) audiovisuaalisiin mediapalveluihin tarkoitettujen ohjelmien ostoa, kehittämistä, tuotantoa tai yhteistuotantoa ja ovat radio- ja televisiotoiminnan harjoittajien tekemiä

sopimuksia, tai jotka koskevat radio- ja televisiolähetysaikaa ja jotka tehdään audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoajien kanssa;

- c) välimies- ja sovittelupalveluja,
- d) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/39/EY²⁷ tarkoitettujen arvopapereiden tai muiden rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskuun, ostoon, myyntiin tai siirtoon liittyviä finanssipalveluja, keskuspankkipalveluja ja Euroopan rahoitusvakausvälineellä (ERVV) toteutettuja toimia;
- e) työsopimuksia;
- f) rautateiden tai metron julkisia henkilöliikennepalveluja.

Ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitetut audiovisuaaliset mediapalvelut käsittävät minkä tahansa sähköisen verkon välityksellä tapahtuvan siirron ja levityksen.

11 artikla

Viranomaisten väliset suhteet

1. Hankintasopimus, jonka hankintaviranomainen tekee toisen oikeushenkilön kanssa, jää tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, jos seuraavat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät:
 - a) hankintaviranomainen käyttää kyseisessä oikeushenkilössä samanlaista määräysvaltaa kuin omissa toimipaikoissaan;
 - b) vähintään 90 prosenttia kyseisen oikeushenkilön toiminnoista suoritetaan määräysvaltaa käyttävälle hankintaviranomaiselle tai muille kyseisen hankintaviranomaisen määräysvallan alaisille oikeushenkilöille;
 - c) määräysvallan alaisessa oikeushenkilössä ei ole yksityisiä osakkuuksia.

Hankintaviranomaisen katsotaan käyttävän oikeushenkilössä samanlaista määräysvaltaa kuin omissa toimipaikoissaan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla, jos se käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa määräysvallan alaisen oikeushenkilön strategiaan tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin.
2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan myös silloin, kun määräysvallan alainen yksikkö, joka on hankintaviranomainen, tekee sopimuksen tätä määräysvaltaa käyttävän yksikön kanssa tai saman hankintaviranomaisen määräysvallan alaisen toisen oikeushenkilön kanssa edellyttäen, että oikeushenkilössä, jonka kanssa julkisia hankintoja koskeva sopimus tehdään, ei ole yksityisiä osakkuuksia.
3. Hankintaviranomainen, joka ei käytä oikeushenkilössä 1 kohdassa tarkoitettua määräysvaltaa, voi kuitenkin tehdä tätä direktiiviä soveltamatta julkista hankintaa koskevan sopimuksen sellaisen oikeushenkilön kanssa, jossa se käyttää

²⁷ EUVL L 145, 30.4.2004, s. 1.

määräysvaltaa yhdessä muiden hankintaviranomaisten kanssa, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) hankintaviranomaiset käyttävät yhdessä samanlaista määräysvaltaa kyseisessä oikeushenkilössä kuin ne käyttävät omissa toimipaikoissaan;
- b) vähintään 90 prosenttia kyseisen oikeushenkilön toiminnoista suoritetaan määräysvaltaa käyttäville hankintaviranomaisille tai muille samojen hankintaviranomaisten määräysvallan alaisille oikeushenkilöille;
- c) määräysvallan alaisessa oikeushenkilössä ei ole yksityisiä osakkuuksia.

Sovellettaessa a alakohdtaa hankintaviranomaisten katsotaan käyttävän yhdessä määräysvaltaa oikeushenkilössä, jos seuraavat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät:

- a) määräysvallan alaisen oikeushenkilön päätöksentekuelimet koostuvat kaikkien määräysvallan käyttöön osallistuvien hankintaviranomaisten edustajista;
- b) kyseiset hankintaviranomaiset voivat yhdessä käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa määräysvallan alaisen oikeushenkilön strategiaan tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin;
- c) määräysvallan alainen oikeushenkilö ei aja sellaisia etuja, jotka poikkeaisivat siihen sidoksissa olevien viranomaisten eduista;
- d) määräysvallan alainen oikeushenkilö ei saa todellisten kustannusten korvaamisen lisäksi muita etuja hankintaviranomaisten kanssa tehdyistä julkisia hankintoja koskevista sopimuksista.

4. Kahden tai useamman hankintaviranomaisen välillä tehtyä sopimusta ei katsota tämän direktiivin 2 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuksi julkista hankintaa koskevaksi sopimukseksi, jos seuraavat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät:

- a) sopimuksella käynnistetään siihen osallistuvien hankintaviranomaisten välinen todellinen yhteistyö, jonka tavoitteena on näillä viranomaisilla olevien julkisiin palveluihin liittyvien tehtävien yhteinen hoitaminen ja johon sisältyy sopimuspuolten keskinäisiä oikeuksia ja velvollisuuksia;
- b) sopimusta hallitsevat ainoastaan yleiseen etuun liittyvät näkökohdat;
- c) sopimukseen osallistuvat hankintaviranomaiset harjoittavat avoimilla markkinoilla enintään 10:tä prosenttia sopimuksen kannalta merkityksellisistä toiminnoista liikevaihdon perusteella mitattuna;
- d) sopimukseen ei liity muita siihen osallistuvien hankintaviranomaisten välisiä varojen siirtoja kuin rakennusurakoiden, palvelujen tai tavaroiden todellisten kustannusten korvaamista vastaavat siirrot;
- e) missään sopimukseen osallistuvassa hankintaviranomaisessa ei ole yksityisiä osakkuuksia.

5. Edellä 1–4 kohdassa tarkoitettu yksityisten osakkuuksien poissaolo on todennettava hankintasopimusta tai edellä mainittua sopimusta tehtäessä.

Edellä 1–4 kohdassa säädettyjä poikkeuksia ei enää sovelleta siitä alkaen, kun yksityisiä osakkuuksia tulee mukaan, jolloin voimassa olevat hankintasopimukset on avattava kilpailulle tavanomaisilla hankintamenettelyillä.

4 JAKSO

ERITYISTILANTEET

12 artikla

Hankintaviranomaisten rahoittamat hankintasopimukset

Tätä direktiiviä sovelletaan seuraavien hankintasopimusten tekoon:

- a) rakennusurakkasopimukset, joita hankintaviranomaiset rahoittavat suoraan yli 50 prosentin osuudella ja joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 5 000 000 euroa, siinä tapauksessa, että kyseiset hankintasopimukset koskevat jotakin seuraavista toiminnoista:
 - i) liitteessä II tarkoitettut maa- ja vesirakennustyöt;
 - ii) rakennustyöt, jotka liittyvät sairaaloihin, urheilu- ja virkistystiloihin ja vapaa-ajan tiloihin sekä koulu- ja korkeakoulurakennuksiin ja hallintorakennuksiin;
- b) palveluhankintasopimukset, joita hankintaviranomaiset rahoittavat suoraan yli 50 prosentin osuudella ja joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 200 000 euroa, siinä tapauksessa, että kyseiset hankintasopimukset liittyvät a alakohdassa tarkoitettuun rakennusurakkasopimukseen.

Ensimmäisen alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitettua rahoitusta antavien hankintaviranomaisten on varmistettava tämän direktiivin noudattaminen, jos ne eivät tee rahoitettavia hankintasopimuksia itse tai jos ne tekevät kyseiset sopimukset muiden yksikköjen puolesta.

13 artikla

Tutkimus- ja kehittämispalvelut

- 1. Tätä direktiiviä sovelletaan niiden tutkimus- ja kehittämispalvelujen julkista hankintaa koskeviin sopimuksiin, joiden CPV-viitenumerot ovat 73000000-2 – 73436000-7, lukuun ottamatta viitenumeroa 73200000-4, 73210000-7 tai 73220000-0, seuraavien edellytysten täytyessä:
 - a) saatavat hyödyt koituvat yksinomaan hankintaviranomaiselle käytettäväksi tämän toiminnassa,
 - b) hankintaviranomainen korvaa suoritettua palvelua kokonaan.

Tätä direktiiviä ei sovelleta niiden tutkimus- ja kehittämispalvelujen julkista hankintaa koskeviin sopimuksiin, joiden CPV-viitenumerot ovat 73000000-2 – 73436000-7, lukuun ottamatta viitenumeroa 73200000-4, 73210000-7 tai 73220000-0, jos jompikumpi ensimmäisen alakohdan a tai b alakohdassa mainituista edellytyksistä ei täyty.

2. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti 1 kohdassa tarkoitettujen CPV-viitenumerojen muuttamiseksi, jotta voidaan ottaa huomioon CPV-nimikkeistön muutokset, jos tällaisilla muutoksilla ei muuteta tämän direktiivin soveltamisalaa.

14 artikla

Puolustus ja turvallisuus

1. Jollei Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 346 artiklasta muuta johdu, tätä direktiiviä sovelletaan puolustus- ja turvallisuusalalla julkista hankintaa koskevien sopimusten tekoon ja suunnittelukilpailujen järjestämiseen seuraavia hankintasopimuksia lukuun ottamatta:
 - a) hankintasopimukset, joihin sovelletaan direktiiviä 2009/81/EY;
 - b) hankintasopimukset, jotka jäävät direktiivin 2009/81/EY soveltamisalan ulkopuolelle sen 8, 12 ja 13 artiklan nojalla.
2. Tätä direktiiviä ei sovelleta julkista hankintaa koskeviin sopimuksiin ja suunnittelukilpailuihin, jotka eivät ole 1 kohdassa tarkoitettuja sopimuksia ja suunnittelukilpailuja, jos jäsenvaltion keskeisten turvallisuusasetusten suojaamista ei voida taata tämän direktiivin mukaisessa hankintamenettelyssä.

II LUKU

Yleiset säännöt

15 artikla

Hankintaperiaatteet

Hankintaviranomaisten on kohdeltava talouden toimijoita yhdenvertaisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja oikeasuhteisella tavalla.

Hankintaa suunniteltaessa ei saa pyrkiä sen jättämiseen tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle tai kilpailun keinotekoiseen kaventamiseen.

16 artikla

Talouden toimijat

1. Talouden toimijoita, jotka sen jäsenvaltion lain mukaan, johon ne ovat sijoittautuneet, saavat tarjota asianomaista palvelua, ei saa hylätä pelkästään sillä perusteella, että sen jäsenvaltion lain mukaan, jossa hankintasopimus tehdään, niiden on oltava joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

Jos on kyse julkisia palveluhankintoja ja julkisia rakennusurakoita koskevista sopimuksista sekä julkisia tavarahankintoja koskevista sopimuksista, jotka koskevat myös palveluja tai kokoamis- ja asennustöitä, oikeushenkilöt voidaan kuitenkin velvoittaa ilmoittamaan tarjouksissaan tai osallistumishakemuksissaan hankintasopimuksen toteuttamisesta vastaavien henkilöiden nimet ja ammatilliset pätevyyydet.

2. Talouden toimijat saavat tehdä tarjouksia tai ilmoittautua ehdokkaiksi ryhmittyminä. Hankintaviranomaiset eivät saa asettaa ryhmittymien hankintamenettelyihin osallistumiselle sellaisia erityisedellytyksiä, joita ei aseteta yksittäisille ehdokkaille. Hankintaviranomaiset eivät saa myöskään edellyttää, että ryhmittymillä on oltava tietty oikeudellinen muoto tarjouksen tai osallistumishakemuksen tekemiseksi.

Hankintaviranomaiset voivat asettaa erityisedellytyksiä sille, miten ryhmittymä toteuttaa hankintasopimuksen, jos nämä edellytykset ovat objektiivisesti perusteltuja ja oikeasuhteisia. Edellytyksissä voidaan vaatia ryhmittymältä tiettyä oikeudellista muotoa hankintasopimuksen teon jälkeen, jos hankintasopimuksen asianmukainen toteutus edellyttää tällaista muutosta.

17 artikla

Varatut hankintasopimukset

Jäsenvaltiot voivat varata oikeuden osallistua julkista hankintaa koskeviin menettelyihin sellaisille suojatyökeskuksille ja talouden toimijoille, joiden päätarkoituksena on vammaisten ja heikommassa asemassa olevien työntekijöiden integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään, tai rajata hankintasopimusten toteuttamisen suojatyöohjelmiin, jos yli 30 prosenttia kyseisten suojatyökeskusten, talouden toimijoiden tai suojatyöohjelmien työntekijöistä on vammaisia tai heikommassa asemassa olevia työntekijöitä.

Tarjouskilpailukutsussa on oltava viittaus tähän säännökseen.

18 artikla

Luottamuksellisuus

1. Jollei tämän direktiivin säännöksistä ja tiedonsaantia koskevasta kansallisesta lainsäädännöstä muuta johdu, hankintaviranomainen ei saa paljastaa talouden toimijoiden sille toimittamia tietoja, jotka nämä ovat määritelleet luottamuksellisiksi, mukaan luettuina muttei yksinomaan tekniset salaisuudet tai liikesalaisuudet ja tarjouksiin liittyvät luottamukselliset näkökohdat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta velvollisuuksia, jotka liittyvät tämän direktiivin 48 artiklassa säädettyihin jälki-ilmoituksiin ja 53 artiklassa säädettyyn ehdokkaille ja tarjoajille ilmoittamiseen.
2. Hankintaviranomaiset voivat asettaa talouden toimijoille vaatimuksia, joiden tarkoituksena on suojata niiden tietojen luottamuksellisuutta, jotka hankintaviranomaiset antavat saataville hankintamenettelyn kuluessa.

19 artikla
Viestintään sovellettavat säännöt

1. Hankintaviranomaiset voivat valintansa mukaan käyttää kaikessa viestinnässä ja tietojenvaihdossa seuraavia viestintämuotoja, lukuun ottamatta tapauksia, joissa on tämän direktiivin 32, 33 ja 34 artiklan, 35 artiklan 4 kohdan, 49 artiklan 2 kohdan tai 51 artiklan mukaan käytettävä sähköistä muotoa:

- a) 3, 4 ja 5 kohdan mukainen sähköinen muoto;
- b) posti tai faksi;
- c) puhelin 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ja olosuhteissa;
- d) näiden viestintämuotojen yhdistelmä.

Jäsenvaltiot voivat tehdä sähköisten viestintämuotojen käytön pakolliseksi muissa tilanteissa kuin niissä, joista säädetään tämän direktiivin 32, 33 ja 34 artiklassa, 35 artiklan 2 kohdassa, 49 artiklan 2 kohdassa tai 51 artiklassa.

2. Valittujen viestintämuotojen on oltava yleisesti käytettävissä, eivätkä ne saa rajoittaa talouden toimijoiden mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Hankintaviranomaisten on varmistettava kaikessa viestinnässä, tietojenvaihdossa ja tietojen tallentamisessa, että tietojen eheys sekä tarjousten ja osallistumishakemusten luottamuksellisuus säilytetään. Ne saavat tarkastella tarjousten ja osallistumishakemusten sisältöä vasta niiden jättämiselle asetetun määräajan päätyttyä.

3. Sähköisessä viestinnässä käytettävien välineiden ja näiden välineiden teknisten ominaisuuksien on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteentoimivia yleisesti käytössä olevien tieto- ja viestintäteknologisten tuotteiden kanssa, eivätkä ne saa rajoittaa talouden toimijoiden mahdollisuuksia osallistua hankintamenettelyyn. Tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisiksi katsottavien sähköisten vastaanottolaitteiden tekniset yksityiskohdat ja ominaisuudet vahvistetaan liitteessä IV.

Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti liitteessä IV vahvistettujen teknisten yksityiskohtien ja ominaisuuksien muuttamisesta teknisen kehityksen vuoksi tai hallinnollisista syistä.

Teknisten formaattien, prosessien ja sanomastandardien yhteentoimivuuden varmistamiseksi erityisesti rajatylittävissä kontekstissa komissiolle siirretään valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti tiettyjen teknisten standardien käytön tekemisestä pakolliseksi ainakin tarjousten tai hakemusten sähköisen esittämisen, sähköisten luetteloiden ja sähköisten todentamismuotojen käytön osalta.

4. Hankintaviranomaiset voivat tarvittaessa edellyttää sellaisten välineiden käyttöä, jotka eivät ole yleisesti saatavissa, edellyttäen, että nämä välineet tarjoavat vaihtoehtoisia käyttömuotoja.

Hankintaviranomaisten katsotaan tarjoavan sopivia vaihtoehtoisia käyttömuotoja missä tahansa seuraavista tilanteista:

- a) ne antavat kyseiset välineet vapaasti, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa liitteen IX mukaisen ilmoituksen julkaisupäivästä tai siitä päivästä alkaen, jona kiinnostuksen vahvistamista koskeva pyyntö lähetetään; ilmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä on mainittava internetosoite, josta kyseiset välineet ovat saatavilla;
- b) ne varmistavat, että muihin jäsenvaltioihin kuin hankintaviranomaisen kotijäsenvaltioon sijoittautuneet tarjoajat voivat päästä hankintamenettelyyn käyttämällä väliaikaisia tunnistevälineitä, jotka annetaan verkossa saataville ilman lisäkustannuksia;
- c) ne tarjoavat vaihtoehtoisen kanavan tarjousten sähköistä toimittamista varten.

5. Tarjousten sähköiseen toimittamiseen ja vastaanottamiseen käytettäviin laitteisiin sekä osallistumishakemusten sähköiseen vastaanottamiseen käytettäviin laitteisiin sovelletaan seuraavia sääntöjä:

- a) tarjousten ja osallistumishakemusten sähköiseen toimittamiseen tarvittavia eritelmiä, myös salausta ja aikaleimausta koskevien tietojen on oltava kiinnostuneiden osapuolten käytettävissä;
- b) laitteiden, todentamismenetelmien ja sähköisten allekirjoitusten on oltava liitteen IV vaatimusten mukaisia;
- c) hankintaviranomaisten on määritettävä turvataso, joka sähköisiltä viestintämuodoilta vaaditaan yksittäisen hankintamenettelyn eri vaiheissa; turvataso on oltava oikeassa suhteessa kuhunkin vaiheeseen liittyviin riskeihin;
- d) jos edellytetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 1999/93/EY²⁸ määriteltyjä kehittyneitä sähköisiä allekirjoituksia, hankintaviranomaisten on, mikäli allekirjoitus on kelvollinen, hyväksyttävä allekirjoitukset, jotka perustuvat komission päätöksessä 2009/767/EY²⁹ säädetyssä luotettavassa luettelossa tarkoitettuihin hyväksyttyihin sähköisiin varmenteisiin ja jotka on luotu turvallisilla allekirjoitusten luomismenetelmillä tai ilman niitä, seuraavien edellytysten täyttyessä:
 - i) hankintaviranomaisten on vahvistettava vaadittu kehittyneen allekirjoituksen muoto komission päätöksessä 2011/130/EU³⁰ säädettyjen muotojen perusteella ja otettava käyttöön tarvittavat toimenpiteet, jotta näitä allekirjoitusmuotoja pystytään käsittelemään teknisesti;
 - ii) jos tarjous allekirjoitetaan luotettavaan luetteloon sisältyvän hyväksytyn varmenteen perusteella, hankintaviranomaiset eivät saa soveltaa

²⁸ EYVL L 13, 19.1.2000, s. 12.

²⁹ EUVL L 274, 20.10.2009, s. 36.

³⁰ EUVL L 53, 26.2.2011, s. 66.

lisävaatimuksia, jotka voivat estää tarjoajia käyttämästä kyseisiä allekirjoituksia.

6. Osallistumishakemusten toimittamiseen sovelletaan seuraavia sääntöjä:

- a) julkista hankintaa koskeviin sopimuksiin liittyvää hankintamenettelyä koskevat osallistumishakemukset voidaan tehdä kirjallisesti tai puhelimitse; jälkimmäisessä tapauksessa on lähetettävä kirjallinen vahvistus ennen hakemusten vastaanottamiselle asetetun määräajan päättymistä;
- b) hankintaviranomaiset voivat edellyttää, että faksilla lähetetyt osallistumishakemukset on vahvistettava postitse tai sähköisessä muodossa, jos tämä on todistelun kannalta tarpeen.

Sovellettaessa b alakohtaa hankintaviranomaisen on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä, että se edellyttää faksilla toimitettujen osallistumishakemusten vahvistamista postitse tai sähköisessä muodossa, ja ilmoitettava määräaika, johon mennessä tällainen vahvistus on lähetettävä.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viimeistään kahden vuoden kuluttua 92 artiklan 1 kohdassa säädetyistä päivämäärästä kaikki tämän direktiivin mukaiset hankintamenettelyt suoritetaan käyttämällä sähköisiä viestintämuotoja, erityisesti tarjousten ja hakemusten sähköistä toimittamista, tämän artiklan vaatimusten mukaisesti.

Tätä velvollisuutta ei sovelleta, jos sähköisten muotojen käyttö edellyttäisi erikoisvälineitä tai tiedostomuotoja, jotka eivät ole yleisesti saatavilla kaikissa jäsenvaltioissa 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Hankintaviranomaiset, jotka käyttävät muita viestintämuotoja tarjousten tekemiseen, ovat velvollisia osoittamaan hankinta-asiakirjoissa, että sähköisten muotojen käyttö edellyttäisi talouden toimijoiden kanssa vaihdettavien tietojen erityisen luonteen vuoksi erikoisvälineitä tai tiedostomuotoja, jotka eivät ole yleisesti saatavilla kaikissa jäsenvaltioissa.

Hankintaviranomaisilla katsotaan olevan perustellut syyt olla vaatimatta sähköisten viestintämuotojen käyttöä tarjousten tekemiseen seuraavissa tapauksissa:

- a) hankinnan erityisluonteen vuoksi teknisten eritelmien kuvausta ei voida antaa käyttämällä tiedostomuotoja, joita yleisesti käytetyt sovellukset yleensä tukevat;
- b) sovellukset, jotka tukevat teknisten eritelmien kuvaamiseen soveltuvia tiedostomuotoja, kuuluvat omistusoikeudelliseen lisensointijärjestelmään eikä niitä voida antaa hankintaviranomaisen saataville latausta tai etäkäyttöä varten;
- c) sovelluksissa, jotka tukevat teknisten eritelmien kuvaamiseen soveltuvia tiedostomuotoja, käytetään tiedostomuotoja, joita ei voida käsitellä millään muulla avoimilla tai ladattavilla sovelluksilla.

8. Hankintaviranomaiset voivat käyttää tietoja, jotka on käsitelty sähköisesti julkista hankintaa koskevia menettelyjä varten, estääkseen, havaitakseen ja korjatakseen kussakin vaiheessa tehtävät virheet kehittämällä asianmukaisia välineitä.

20 artikla

Nimikkeistöt

1. Jos julkisen hankinnan yhteydessä viitataan nimikkeistöihin, viittaukset on tehtävä käyttämällä asetuksella (EY) N:o 2195/2002³¹ vahvistettua yhteistä hankintanimikkeistöä (CPV).
2. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti liitteissä II ja XVI käytettyjen viitenumeroiden muuttamiseksi aina, kun CPV-nimikkeistön muutokset on otettava tässä direktiivissä huomioon eikä niillä muuteta tämän direktiivin soveltamisalaa.

21 artikla

Eturistiriidat

1. Jäsenvaltioiden on annettava säännöt, joilla estetään ja havaitaan tehokkaasti ja poistetaan viipymättä eturistiriidat, joita syntyy tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia hankintamenettelyjä suoritettaessa, mukaan luettuina hankintamenettelyn suunnittelu ja valmistelu, hankinta-asiakirjojen laatiminen, ehdokkaiden ja tarjoajien valinta ja hankintasopimuksen teko, jotta vältetään kilpailun vääristyminen ja varmistetaan kaikkien tarjoajien yhdenvertainen kohtelu.

Eturistiriidan käsitteen piiriin kuuluvat ainakin sellaiset tilanteet, joissa hankintamenettelyn tulos suoraan tai välillisesti koskee 2 kohdassa mainittuihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden yksityistä etua, minkä voidaan katsoa heikentävän heidän tehtäviensä puolueetonta ja objektiivista hoitamista.

Tässä artiklassa 'yksityisillä eduilla' tarkoitetaan perheeseen tai tunne-elämään liittyviä tai taloudellisia, poliittisia tai muita ehdokkaiden tai tarjoajien kanssa olevia yhteisiä etuja, ristiriidassa olevat ammatilliset edut mukaan luettuina.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä sovelletaan eturistiriitoihin, jotka koskevat ainakin seuraavia henkilöryhmiä:
 - a) hankintaviranomaisen, hankintapalvelujen tarjoajien tai muiden hankintamenettelyyn osallistuvien palveluntarjoajien henkilöstön jäsenet;
 - b) hankintaviranomaisen puheenjohtaja ja sen päätöksentekuelinten jäsenet, jotka voivat vaikuttaa hankintamenettelyyn tulokseen, vaikka he eivät välttämättä osallistu kyseiseen menettelyyn.
3. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että
 - a) 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja henkilöstön jäseniä vaaditaan ilmoittamaan kaikista ehdokkaisiin tai tarjoajiin liittyvistä eturistiriidoista heti, kun he ovat tulleet niistä tietoisiksi, jotta hankintaviranomainen voi toteuttaa korjaavat toimenpiteet;

³¹ EYVL L 340, 16.12.2002, s. 1.

- b) ehdokkaita ja tarjoajia vaaditaan antamaan hankintamenettelyn alussa ilmoitus 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin henkilöihin olevista erityisistä yhteyksistään, jotka todennäköiset asettavat nämä henkilöt eturistiriitatilanteeseen; hankintaviranomaisen on ilmoitettava 85 artiklassa tarkoitettussa erillisessä kertomuksessa, onko mikään ehdokas tai tarjoajan antanut tällaista ilmoitusta.

Jos on kyse eturistiriidasta, hankintaviranomaisen on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet. Toimenpiteisiin voi kuulua henkilöstön jäsenen vapauttaminen siitä hankintamenettelystä, johon eturistiriita vaikuttaa, tai kyseisen henkilön siirtäminen hoitamaan toisia tehtäviä ja velvollisuuksia. Jos eturistiriitaa ei voida poistaa tehokkaasti muulla tavoin, asianomainen ehdokas tai tarjoaja on suljettava pois hankintamenettelystä.

Kun erityiset yhteydet on havaittu, hankintaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava asiasta 84 artiklan mukaisesti nimetylle valvontaelimelle ja toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, joilla estetään sopimaton vaikuttaminen hankintamenettelyyn ja varmistetaan ehdokkaiden ja tarjoajien yhdenvertainen kohtelu. Jos eturistiriitaa ei voida poistaa tehokkaasti muulla tavoin, kyseinen ehdokas tai tarjoaja on suljettava pois hankintamenettelystä.

4. Kaikki tämän artiklan nojalla toteutettavat toimenpiteet on dokumentoitava 85 artiklassa tarkoitettuun erilliseen kertomukseen.

22 artikla

Lainvastainen toiminta

Hankintamenettelyn alussa ehdokkaita on vaadittava antamaan valahtoinen vakuutus siitä, että ne eivät ole pyrkineet eivätkä aio pyrkiä

- a) vaikuttamaan sopimattomasti hankintaviranomaisen päätöksentekomenettelyyn tai saamaan luottamuksellisia tietoja, joiden avulla ne voivat saada sopimattomia etuja hankintamenettelyssä;
- b) tekemään muiden ehdokkaiden tai tarjoajien kanssa sopimuksia, joiden tarkoituksena on vääristää kilpailua;
- c) tarkoituksellisesti antamaan harhaanjohtavia tietoja, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti poissulkemista, valintaa ja hankintasopimuksen tekoa koskeviin päätöksiin.

II OSASTO

JULKISIIN HANKINTOIHIN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

I LUKU

Menettelyt

23 artikla

Julkisia hankintoja koskevaan sopimukseen ja muihin kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät ehdot

1. Siltä osin, kuin sovelletaan liitteitä I, II, IV ja V sekä julkisia hankintoja koskevan sopimuksen Euroopan unionin liitteen 1 yleisiä huomautuksia ja muita unionia sitovia kansainvälisiä sopimuksia, jotka luetellaan tämän direktiivin liitteessä V, hankintaviranomaisten on myönnettävä näiden sopimusten allekirjoittajien rakennusurakoille, tavarantoimituksille, palveluille ja talouden toimijoille vähintään yhtä edullinen kohtelu kuin unionin rakennusurakoille, tavarantoimituksille, palveluille ja talouden toimijoille. Kun hankintaviranomaiset soveltavat tätä direktiiviä kyseisten sopimusten allekirjoittajien talouden toimijoihin, niiden on noudatettava kyseisiä sopimuksia.
2. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti liitteen V luettelon muuttamiseksi silloin, kun se on uusien kansainvälisten sopimusten tekemisen tai olemassa olevien kansainvälisten sopimusten muuttamisen vuoksi tarpeen.

24 artikla

Menettelyjen valinta

1. Julkista hankintaa sopimuksia tehdessään hankintaviranomaisten on noudatettava menettelyjä, jotka on mukautettu tämän direktiivin mukaisiksi, edellyttäen että tarjouskilpailu on julkaistu tämän direktiivin mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 30 artiklan soveltamista.

Jäsenvaltioiden on säädettävä, että hankintaviranomaiset voivat soveltaa avoimia tai rajoitettuja menettelyjä tämän direktiivin säännösten mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että hankintaviranomaiset voivat hakea innovaatiokumppanuuksia tämän direktiivin säännösten mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat myös säätää, että hankintaviranomaiset voivat käyttää tarjousperusteista neuvottelumenettelyä tai kilpailullista neuvottelumenettelyä seuraavissa tapauksissa:

- a) kun rakennusurakkaa koskevan sopimuksen kohteena ovat sekä rakennusurakan suunnittelu että toteuttaminen 2 artiklan 8 kohdan mukaisesti tai kun neuvottelut ovat hankkeen oikeudellisen tai rahoituksellisen rakenteen muodostamiseksi tarpeen;
- b) kun julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten rakennustyöt tehdään ainoastaan tutkimusta tai innovaatiota, kokeilua tai kehittämistä varten eikä kannattavuuden varmistamiseksi taikka tutkimus- ja kehittämiskustannusten kattamiseksi;
- c) kun kyseessä ovat palvelut tai tavarantoimitukset, joista ei voida laatia riittävän tarkkoja teknisiä eritelmiä viittaamalla liitteessä VIII olevan 2–5 kohdan mukaisiin standardeihin, eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin, yhteisiin teknisiin eritelmiin tai teknisiin viitteisiin;
- d) kun kyseessä ovat avoimella tai rajoitetulla menettelyllä saadut tarjoukset, jotka eivät vastaa tarjouspyyntöä tai ole hyväksyttäviä 30 artiklan 2 kohdan a alakohdan merkityksessä;
- e) kun kyseessä ovat erityiset olosuhteet, joissa hankintasopimusta ei rakennusurakoiden tai tavara- tai palveluhankintojen luonteen tai monitahoisuuden vuoksi voida tehdä ilman edeltäviä neuvotteluita.

Jäsenvaltiot voivat päättää olla saattamatta tarjousperusteista neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä ja innovaatiokumppanuusmenettelyä osaksi kansallista lainsäädäntöä.

2. Tarjouskilpailuun voidaan kutsua jollakin seuraavista tavoista:

- a) 47 artiklan mukaisella hankintailmoituksella,
- b) kun keskushallintoa alemmalla tasolla toimiva hankintaviranomainen tekee hankintasopimuksen rajoitetulla menettelyllä tai tarjousperusteisella neuvottelumenettelyllä, 46 artiklan 2 mukaista ennakkoilmoitusta käyttäen.

Edellä b alakohdassa tarkoitettussa tapauksessa ennakkoilmoituksen perusteella kiinnostuksensa ilmaiseita talouden toimijoita on pyydettyä vahvistamaan kiinnostuksensa kirjallisesti 52 artiklan mukaisella vahvistuspyynnöllä.

3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että hankintaviranomaiset voivat soveltaa neuvottelumenettelyä, josta ei ilmoiteta ennakolta, ainoastaan 30 artiklassa määritellyissä erityisissä tapauksissa ja olosuhteissa.

25 artikla Avoin menettely

1. Avoimissa menettelyissä kaikki halukkaat talouden toimijat voivat jättää tarjouskilpailukutsun perusteella tarjouksen.

Vähimmäismääräaika tarjousten vastaanottamiselle on 40 päivää hankintailmoituksen lähettämispäivästä.

Tarjoukseen on liitettävä laatuun perustuvaa valintaa varten vaaditut tiedot.

2. Jos hankintaviranomaiset ovat julkaisseet ennakkoilmoituksen, jota ei käytetä tarjouskilpailukutsuna, tämän artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa asetettu tarjousten vastaanottamisen vähimmäismääräaika voidaan lyhentää 20 päivään, jos molemmat seuraavista edellytyksistä täyttyvät:
 - a) ennakkoilmoitus sisältää kaikki liitteessä IV olevan B osan I jaksossa vaaditut tiedot, sikäli kuin nämä tiedot ovat saatavilla ennakkoilmoituksen julkaisemishetkellä;
 - b) ennakkoilmoitus on lähetetty julkaistavaksi vähintään 45 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä.
3. Jos 1 kohdan toisessa alakohdassa säädettyjen määräaikojen noudattaminen on hankintaviranomaisten asianmukaisesti perusteleman kiireen vuoksi käytännössä mahdotonta, hankintaviranomaiset voivat vahvistaa määräajan, jonka on oltava vähintään 20 päivää hankintailmoituksen lähettämispäivästä.
4. Hankintaviranomainen voi lyhentää 1 kohdan toisessa alakohdassa asetettua tarjousten vastaanottamisen vähimmäismääräaika viidellä päivällä, jos se hyväksyy tarjousten esittämisen sähköisessä muodossa 19 artiklan 3, 4 ja 5 kohdan mukaisesti.

26 artikla Rajoitettu menettely

1. Rajoitetuissa menettelyissä kaikki halukkaat talouden toimijat voivat jättää tarjouskilpailukutsun perusteella osallistumishakemuksen toimittamalla laatuun perustuvaa valintaa varten vaaditut tiedot.

Osallistumishakemusten vastaanottamisen vähimmäismääräaika on 30 päivää hankintailmoituksen lähetyspäivästä, tai jos tarjouskilpailuun kutsutaan ennakkoilmoituksella, kiinnostuksen vahvistamista koskevan pyynnön lähetyspäivästä.
2. Tarjouksia voivat jättää ainoastaan hankintaviranomaisen vaadittujen tietojen arvioinnin perusteella kutsumat talouden toimijat. Hankintaviranomaiset voivat rajata niiden sopivien ehdokkaiden lukumäärää, jotka kutsutaan osallistumaan menettelyyn, 64 artiklan mukaisesti.

Vähimmäismääräaika tarjousten vastaanottamiselle on 35 päivää tarjouspyynnön lähettämispäivästä.
3. Jos hankintaviranomaiset ovat julkaisseet ennakkoilmoituksen, jota ei käytetä tarjouskilpailukutsuna, tämän artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa asetettu tarjousten vastaanottamisen vähimmäismääräaika voidaan lyhentää 15 päivään, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - a) ennakkoilmoitus sisältää kaikki liitteessä IV olevan B osan I jaksossa vaaditut tiedot, sikäli kuin nämä tiedot ovat saatavilla ennakkoilmoituksen julkaisemishetkellä;

- b) ennakoilmoitus on lähetetty julkaistavaksi vähintään 45 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä.
4. Keskushallintoa alemmalla tasolla toimivat hankintaviranomaiset voivat asettaa määräajan tarjousten vastaanottamiselle hankintaviranomaisen ja valittujen ehdokkaiden välisellä sopimuksella, jos kaikille ehdokkaille annetaan yhtä pitkä määräaika tarjousten valmistelua ja jättämistä varten. Jos määräajasta tarjousten vastaanottamiselle ei päästä sopimukseen, hankintaviranomaisen on asetettava määräaika, joka on vähintään 10 päivää tarjouspyynnön esittämispäivästä.
5. Edellä 2 kohdassa asetettua tarjousten vastaanottamisen vähimmäismääräaika voidaan lyhentää viidellä päivällä, jos hankintaviranomainen hyväksyy tarjousten esittämisen sähköisessä muodossa 19 artiklan 3, 4 ja 5 kohdan mukaisesti.
6. Jos tässä artikkelissa säädettyjen määräaikojen noudattaminen on hankintaviranomaisten asianmukaisesti perusteleman kiireen vuoksi käytännössä mahdotonta, hankintaviranomaiset voivat vahvistaa
- a) osallistumishakemusten jättämiselle määräajan, joka on vähintään 15 päivää hankintailmoituksen lähetyspäivästä;
- b) tarjousten vastaanottamiselle määräajan, joka on vähintään 10 päivää tarjouspyynnön lähettämispäivästä.

27 artikla

Tarjousperusteinen neuvottelumenettely

1. Tarjousperusteisissa neuvottelumenettelyissä kaikki halukkaat talouden toimijat voivat jättää tarjouskilpailukutsun perusteella osallistumishakemuksen toimittamalla laatuun perustuvaa valintaa varten vaaditut tiedot.

Hankintaviranomaisten on hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä esitettävä hankinnan kuvaus, täytettävät vähimmäisvaatimukset sekä hankintasopimuksen tekoperusteet, jotta talouden toimijat voivat kartoittaa hankinnan luonteen ja laajuuden ja päättää, esittävätkö ne neuvotteluihin osallistumista koskevan hakemuksen. Hankintaviranomaisten on teknisissä eritelmissä täsmennettävä kyseiset vähimmäisvaatimukset sisältävät osiot.

Osallistumishakemusten vastaanottamisen vähimmäismääräaika on 30 päivää hankintailmoituksen lähetyspäivästä, tai jos tarjouskilpailuun kutsutaan ennakoilmoituksella, kiinnostuksen vahvistamista koskevan pyynnön lähetyspäivästä. Vähimmäismääräaika tarjousten vastaanottamiselle on 30 päivää tarjouspyynnön lähettämispäivästä. Tältä osin sovelletaan 26 artiklan 3–6 kohtaa.

2. Ainoastaan sellaiset talouden toimijat, jotka hankintaviranomainen on vaadittujen tietojen arvioinnin perusteella kutsunut, voivat jättää kirjallisen tarjouksen, jonka pohjalta neuvottelut käydään. Hankintaviranomaiset voivat rajata niiden sopivien ehdokkaiden lukumäärää, jotka kutsutaan osallistumaan menettelyyn, 64 artiklan mukaisesti.

3. Hankintaviranomaisten on neuvoteltava tarjoajien kanssa näiden tekemistä tarjouksista niiden sisällön parantamiseksi siten, että ne vastaavat paremmin 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja hankintasopimuksen tekoperusteita ja vähimmäisvaatimuksia.

Neuvottelujen aikana ei saa muuttaa seuraavia:

- a) hankinnan kuvaus;
 - b) teknisen eritelmän osio, jossa määritellään vähimmäisvaatimukset;
 - c) hankintasopimuksen tekoperusteet.
4. Neuvottelujen kuluessa hankintaviranomaisten on varmistettava kaikkien tarjoajien yhdenvertainen kohtelu. Ne eivät saa antaa syrjivällä tavalla tietoja, jotka saattavat asettaa yhden tarjoajan muita edullisempaan asemaan. Niiden on erityisesti huolehdittava, että kaikille tarjoajille, joiden tarjouksia ei ole 5 kohdan mukaisesti hylätty, ilmoitetaan kirjallisesti kaikista teknisen eritelmän muista kuin vähimmäisvaatimuksia koskevista muutoksista riittävän ajoissa, jotta tarjoajilla on mahdollisuus muuttaa ja esittää kyseisten muutosten mukaisesti mukautetut tarjouksensa uudelleen.

Hankintaviranomaiset eivät saa paljastaa muille osallistujille jonkin ehdokkaan ehdottamia ratkaisuja tai muita tämän neuvottelujen kuluessa antamia luottamuksellisia tietoja ilman tämän suostumusta. Tällaista suostumusta ei voida antaa yleispätevän suostumuksen muodossa, vaan se on annettava viittaamalla tiettyjen ratkaisujen tai muiden erityisten luottamuksellisten tietojen aiottuun tiedoksiantamiseen.

5. Tarjousperusteinen neuvottelumenettely voidaan toteuttaa vaiheittain neuvoteltavien tarjousten määrän rajoittamiseksi soveltamalla hankintailmoituksessa, kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä tai hankinta-asiakirjoissa ilmoitettuja hankintasopimuksen tekoperusteita. Hankintaviranomaisen on ilmoitettava tällaisen mahdollisuuden käyttämisestä hankintailmoituksessa, kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä tai hankinta-asiakirjoissa.
6. Kun hankintaviranomainen aikoo päättää neuvottelut, sen on ilmoitettava asiasta jäljelle jääville tarjoajille ja asetettava uusien tai tarkistettujen tarjousten tekemiselle yhteinen määräaika. Sen on arvioitava tarjouksia sellaisina, kuin niistä on neuvoteltu alun perin ilmoitettujen hankintasopimuksen tekoperusteiden perusteella, ja tehtävä hankintasopimus 66–69 artiklan mukaisesti.

28 artikla

Kilpailullinen neuvottelumenettely

1. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä kaikki halukkaat talouden toimijat voivat jättää tarjouskilpailukutsun perusteella osallistumishakemuksen toimittamalla laatuun perustuvaa valintaa varten vaaditut tiedot.

Vähimmäismääräaika osallistumishakemusten vastaanottamiselle on 30 päivää hankintailmoituksen lähettämispäivästä.

Neuvotteluihin voivat osallistua ainoastaan sellaiset talouden toimijat, jotka hankintaviranomainen on vaadittujen tietojen arvioinnin perusteella kutsunut. Hankintaviranomaiset voivat rajata niiden sopivien ehdokkaiden lukumäärää, jotka kutsutaan osallistumaan menettelyyn, 64 artiklan mukaisesti. Hankintasopimuksen ainoa tekoperuste saa olla kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valitseminen 66 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

2. Hankintaviranomaiset julkaisevat hankintailmoituksen ja tiedottavat siinä tarpeistaan ja vaatimuksistaan, jotka ne määrittelevät kyseisessä ilmoituksessa ja/tai hankekuvauksessa. Hankintaviranomaiset määrittelevät samanaikaisesti ja samoissa asiakirjoissa perusteet, joiden mukaisesti hankintasopimukset tehdään.
3. Hankintaviranomaiset aloittavat 54–65 artiklan asiaa koskevien säännösten mukaisesti valittujen ehdokkaiden kanssa neuvottelun, jonka tarkoituksena on kartoittaa ja määritellä parhaat keinot hankintaviranomaisen määrittelemien tarpeiden täyttämiseksi. Hankintaviranomaiset voivat neuvottelun kuluessa keskustella valittujen ehdokkaiden kanssa kaikista hankintasopimukseen liittyvistä näkökohdista.

Neuvottelun kuluessa hankintaviranomaiset huolehtivat tarjoajien yhdenvertaisesta kohtelusta. Ne eivät saa antaa syrjivällä tavalla tietoja, jotka saattavat asettaa yhden tarjoajan muita edullisempaan asemaan.

Hankintaviranomaiset eivät saa paljastaa muille osallistujille jonkin ehdokkaan ehdottamia ratkaisuja tai muita tämän neuvottelun kuluessa antamia luottamuksellisia tietoja ilman tämän suostumusta. Tällaista suostumusta ei voida antaa yleispätevän suostumuksen muodossa, vaan se on annettava viittaamalla tiettyjen ratkaisujen tai muiden erityisten luottamuksellisten tietojen aiottuun tiedoksiantamiseen.

4. Kilpailullinen neuvottelumenettely voidaan toteuttaa vaiheittain siten, että neuvoteltavien ratkaisujen määrää rajoitetaan neuvottelun aikana soveltamalla hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa määriteltäviä hankintasopimuksen tekoperusteita. Hankintaviranomaisen on ilmoitettava tällaisen mahdollisuuden käyttämisestä hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa.
5. Hankintaviranomainen jatkaa neuvottelua, kunnes se kykenee kartoittamaan ne ratkaisumallit, joilla kyetään täyttämään sen määrittelemät tarpeet.
6. Kun hankintaviranomainen on julistanut neuvottelun päättyneeksi ja tiedottanut siitä osallistujille, sen on pyydettävä näiltä lopullinen tarjous neuvottelun aikana esitettyjen ja määritettyjen ratkaisujen pohjalta. Tarjouksessa on oltava kaikki hankkeen toteuttamiseksi pyydetty ja tarpeelliset osat.
7. Hankintaviranomaiset arvioivat saadut tarjoukset hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa vahvistettujen sopimuksen tekoperusteiden mukaan.

Hankintaviranomainen voi tarvittaessa rahoituksellisten sitoumusten tai muiden sopimusehtojen vahvistamiseksi neuvotella hankintasopimuksen lopullisista ehdoista sen tarjoajan kanssa, jonka on todettu tehneen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen 66 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti, jos tämä ei muuta tarjouksen tai julkisen hankinnan olennaisia näkökohtia, hankintailmoituksessa tai

hankekuvauksessa esitetyt tarpeet ja vaatimukset mukaan luettuina, eikä uhkaa vääristä kilpailua tai aiheuttaa syrjintää.

8. Hankintaviranomaiset voivat suorittaa neuvotteluun osallistuville palkintoja tai maksuja.

29 artikla

Innovaatiokumppanuus

1. Innovaatiokumppanuuksissa talouden toimivat voivat esittää osallistumishakemuksen 39 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdan mukaisesti, kun tavoitteena on jäsenneellyn kumppanuuden toteuttaminen innovatiivisen tuotteen, palvelun tai rakennustyön kehittämiseksi ja niistä myöhemmin seuraavien tavarantoimitusten, palvelujen tai rakennustöiden hankkimiseksi, edellyttäen että ne voidaan toimittaa sovittua suoritustasoa noudattaen ja sovituin kustannuksin.
2. Kumppanuus on jäsenneeltävä peräkkäisiin vaiheisiin tutkimus- ja innovointiprosessin eri vaiheiden mukaisesti mahdollisesti tuotteiden valmistukseen tai palvelujen suorittamiseen asti. Kumppanuuteen on sisällytettävä kumppanille asetetut välitavoitteet sekä korvauksen suorittaminen asianmukaisina erinä. Hankintaviranomainen voi näiden tavoitteiden perusteella päättää kunkin vaiheen jälkeen kumppanuuden päättämisestä ja aloittaa jäljellä olevia vaiheita varten uuden hankintamenettelyn, jos sillä on asianmukaiset immateriaalioikeudet.
3. Hankintasopimus tehdään 27 artiklassa säädettyjä tarjousperusteista neuvottelumenettelyä koskevien sääntöjen mukaisesti.

Ehdokkaiden valinnassa hankintaviranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota perusteisiin, joilla arvioidaan tarjoajien kykyä ja kokemusta tutkimuksen ja kehittämisen sekä innovatiivisten ratkaisujen kehittämisen alalla. Hankintaviranomaiset voivat rajata niiden sopivien ehdokkaiden lukumäärää, jotka kutsutaan osallistumaan menettelyyn, 64 artiklan mukaisesti.

Ainoastaan sellaiset talouden toimijat, jotka hankintaviranomainen on kutsunut vaadittujen tietojen arvioinnin perusteella, voivat esittää tutkimusta ja kehittämistä koskevia hankkeita, joilla pyritään täyttämään hankintaviranomaisen määrittelemät tarpeet, joita ei voida olemassa olevilla ratkaisulla toteuttaa. Hankintasopimuksen ainoa tekoperuste saa olla kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valitseminen 66 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

4. Kumppanuuden rakenteen ja erityisesti eri vaiheiden keston ja arvon on ilmentettävä ehdotetun ratkaisun innovatiivisuusastetta ja markkinoilla vielä saatamattomilla olevan innovatiivisen ratkaisun kehittämiseksi tarvittavien tutkimus- ja innovointitoimien eri vaiheita. Kumppanuudesta seuraavien myöhempien tavarantoimitusten, palvelujen tai rakennustöiden hankkimista koskevan sopimuksen arvon ja keston on pysyttävä tarkoituksenmukaisissa rajoissa, ja siinä on otettava huomioon tarve kattaa kustannukset, innovatiivisen ratkaisun kehittämisestä aiheutuvat kustannukset mukaan luettuina, sekä saavuttaa riittävä voitto.

Hankintaviranomaiset eivät saa käyttää innovaatiokumppanuuksia siten, että estetään, rajoitetaan tai vääristetään kilpailua.

30 artikla
Neuvottelumenettely, josta ei ilmoiteta ennakolta

1. Jäsenvaltiot voivat säätää, että hankintaviranomaiset voivat julkista hankintaa koskevia sopimuksia tehdessään noudattaa neuvottelumenettelyä, josta ei ilmoiteta ennakolta, ainoastaan 2–5 kohdassa säädetyissä tapauksissa.
2. Neuvottelumenettelyä, josta ei ilmoiteta ennakolta, voidaan soveltaa julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekemisessä seuraavissa tapauksissa:
 - a) kun avoimella tai rajoitetulla menettelyllä ei ole saatu lainkaan tarjouksia tai ei ole saatu sopivia tarjouksia tai yhtään osallistumishakemusta ei ole jätetty, edellyttäen että alkuperäisiä sopimusehtoja ei olennaisesti muuteta ja komissiolle tai 84 artiklan mukaisesti nimetylle kansalliselle valvontaelimelle toimitetaan sen pyynnöstä selostus asiasta.
 - b) kun hankinnan tavoitteena on taideteoksen luominen tai hankkiminen;
 - c) kun rakennustyöt, tavarantoimitukset tai palvelut voidaan antaa ainoastaan tietyn talouden toimijan tehtäväksi jostakin seuraavista syistä:
 - i) teknisistä syistä johtuva kilpailun puuttuminen;
 - ii) patenttien, tekijänoikeuksien tai muiden immateriaalioikeuksien suojaaminen;
 - iii) muiden yksinoikeuksien suojaaminen.Tätä poikkeusta sovelletaan ainoastaan silloin, kun olemassa ei ole järkevää vaihtoehtoja tai korvaavaa ratkaisua, eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan parametrien keinotekoisesta kaventamisesta;
 - d) sikäli kuin se on ehdottoman tarpeellista, kun avoimille tai rajoitetuille menettelyille taikka tarjousperusteisille neuvottelumenettelyille asetettuja määräaikoja ei voida ylivoimaisesta esteestä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi noudattaa. Seikat, jotka esitetään äärimmäisen kiireen perusteiksi, eivät missään tapauksessa saa johtua hankintaviranomaisista;

Edellä a alakohdan soveltamiseksi tarjousta ei pidetä sopivana silloin, kun

- se ei vastaa tarjouspyyntöä tai sitä ei voida hyväksyä, ja
- se on hankintasopimuksen kannalta tarpeeton eikä täytä hankinta-asiakirjoissa määriteltyjä hankintaviranomaisen tarpeita.

Tarjouksia pidetään tarjouspyyntöä vastaamattomina erityisesti silloin, kun ne eivät ole hankinta-asiakirjojen mukaisia tai tarjotut hinnat on suojattu tavanomaisilta kilpailuvoimilta;

Tarjouksia ei voida pitää hyväksyttävinä erityisesti silloin, kun

- a) ne on saatu myöhässä;
 - b) niiden tekijä ei täytä vaadittuja pätevyysvaatimuksia;
 - c) niiden hinta ylittää hankintaviranomaisen ennen hankintamenettelyn aloittamista laatiman talousarvion; ennalta laadittu talousarvio on esitetty kirjallisesti;
 - d) ne on todettu poikkeuksellisen alhaisiksi 69 artiklan mukaisesti.
3. Neuvottelumenettelyä, josta ei ilmoiteta ennakolta, voidaan soveltaa julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekemisessä silloin, kun
- a) hankittavat tuotteet valmistetaan ainoastaan tutkimusta, kokeilua, kehittämistä tai tieteellistä tarkoitusta varten; tätä säännöstä ei sovelleta massatuotantoon tuotteen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehittämiskustannusten takaisinsaamiseksi;
 - b) kyseessä ovat lisätoimitukset alkuperäiseltä tavarantoimittajalta joko tavanomaisten tavarantoimitusten taikka laitteistojen osittaiseksi korvaamiseksi taikka tavarantoimitusten tai olemassa olevien laitteistojen laajentamiseksi, ja jos hankintaviranomaiset joutuisivat tavarantoimittajan vaihtamisen vuoksi hankkimaan teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaista materiaalia, mikä johtaisi yhteensopimattomuuteen tai suhteettomiin teknisiin vaikeuksiin käytössä ja kunnossapidossa; näiden hankintasopimusten samoin kuin uusittavien sopimusten kesto saa pääsääntöisesti olla enintään kolme vuotta;
 - c) kyseessä ovat tavarat, jotka on noteerattu raaka-ainemarkkinoilla tai muilla vastaavanlaisilla markkinoilla kuten sähköpörssi, ja hankittu sieltä;
 - d) kun tavarat on hankittu erityisen edullisin ehdoin joko kaupallisen toimintansa lopullisesti päättävältä tavarantoimittajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai muun samantyyppisen kansallisessa lainsäädännössä säännellyn menettelyn seurauksena.
4. Neuvottelumenettelyä, josta ei ilmoiteta ennakolta, voidaan soveltaa silloin, kun julkisia palveluja koskeva hankintasopimus tehdään tämän direktiivin mukaisesti järjestetyn suunnittelukilpailun tuloksena, ja se on sovellettavien sääntöjen mukaan tehtävä suunnittelukilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; jälkimmäisessä tapauksessa kaikki suunnittelukilpailun voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.
5. Neuvottelumenettelyä, josta ei ilmoiteta ennakolta, voidaan soveltaa silloin, kun kyseessä ovat uudet rakennusurakat tai palvelut, jotka ovat samanlaisen, saman hankintaviranomaisen alkuperäisen hankintasopimuksen sopimuspuoleksi valitulle talouden toimijalle antaman rakennusurakan tai palvelun toistamista, jos nämä uudet rakennusurakat tai palvelut ovat sen perushankkeen mukaisia, josta alkuperäinen hankintasopimus tehtiin 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Perushankkeessa on ilmoitettava mahdollisten lisäurakoiden tai -palvelujen laajuudesta sekä edellytyksistä, joilla niitä koskeva hankintasopimus voidaan tehdä.

Ensimmäisen hankkeen tarjouskilpailun yhteydessä on ilmoitettava siitä, että tätä menettelyä saatetaan noudattaa, ja hankintaviranomaisten on otettava huomioon lisäurakan tai -palvelun arvioitu kokonaisarvo 4 artiklaa soveltaessaan.

Tätä menettelyä voidaan noudattaa vain kolmen vuoden ajan alkuperäisen hankintasopimuksen tekemisestä.

II LUKU

Sähköisissä ja yhdistetyissä hankinnoissa käytettävät tekniikat ja välineet

31 artikla *Puitejärjestelyt*

1. Hankintaviranomaiset voivat tehdä puitejärjestelyjä, edellyttäen että ne soveltavat tässä direktiivissä säädettyjä menettelyjä.

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai useamman hankintaviranomaisen ja yhden tai useamman talouden toimijan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot erityisesti hintojen ja tarvittaessa ennakoidun määrän osalta.

Puitejärjestelyn enimmäiskesto on neljä vuotta lukuun ottamatta poikkeustapauksia, joissa se on asianmukaisesti perusteltua puitejärjestelyn kohteen vuoksi.

2. Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä tässä kohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa säädettyjä menettelyjä noudattaen.

Kyseisiä menettelyjä voidaan soveltaa ainoastaan sellaisten hankintaviranomaisten, jotka on selvästi yksilöity tätä varten tarjouskilpailukutsussa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä ja sellaisten talouden toimijoiden välillä, jotka ovat puitejärjestelyn alkuperäisiä osapuolia.

Puitejärjestelyyn perustuvissa hankintasopimuksissa ei saa missään tapauksessa eikä etenkin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa tehdä huomattavia muutoksia puitejärjestelyssä vahvistettuihin ehtoihin.

Hankintaviranomaiset eivät saa käyttää puitejärjestelyjä sääntöjenvastaisesti eivätkä siten, että estetään, rajoitetaan tai vääristetään kilpailua.

3. Jos puitejärjestely tehdään yhden ainoan talouden toimijan kanssa, puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti.

Kyseisten hankintasopimusten tekemistä varten hankintaviranomaiset voivat kuulla puitejärjestelyn osapuolena olevaa toimijaa kirjallisesti ja pyytää tätä tarvittaessa täydentämään tarjoustaan.

4. Jos puitejärjestely tehdään useamman kuin yhden talouden toimijan kanssa, se voidaan toteuttaa jommallakummalla seuraavista tavoista:
- a) ilman kilpailuttamista puitejärjestelyssä vahvistetuin ehdoin, kun puitejärjestelyyn sisältyy kaikki asianomaisten rakennusurakoiden ja tavarahankintojen toteuttamista sekä palvelujen suorittamista koskevat ehdot ja puolueettomat perusteet sen määrittämiseksi, mikä puitejärjestelyn osapuolena olevista talouden toimijoista toteuttaa urakan tai hankinnan taikka suorittaa palvelun; viimeksi mainitut perusteet on mainittava hankinta-asiakirjoissa;
 - b) kilpailuttamalla puitejärjestelyn osapuolina olevat talouden toimijat uudelleen, kun puitejärjestelyyn eivät sisälly kaikki asianomaisten rakennusurakoiden ja tavarahankintojen toteuttamista sekä palvelujen suorittamista koskevat ehdot.
5. Edellä 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetun kilpailun on perustuttava samoihin ehtoihin, joita on noudatettu puitejärjestelyä tehtäessä, ja tarvittaessa yksityiskohtaisemmin määriteltyihin ehtoihin sekä tarpeen mukaan puitejärjestelyn eritelmissä tarkoitettuihin muihin ehtoihin seuraavaa menettelyä noudattaen:
- a) hankintaviranomaisten on kuultava kirjallisesti kunkin hankintasopimuksen osalta talouden toimijoita, joilla on edellytykset toteuttaa hankintasopimus;
 - b) hankintaviranomaisten on asetettava riittävä määräaika, jossa kuhunkin yksittäiseen hankintasopimukseen liittyvät tarjoukset on esitettävä, ottaen huomioon hankintasopimuksen kohteen monimutkaisuuden ja tarjousten toimittamiseen tarvittavan ajan kaltaiset seikat;
 - c) tarjoukset on esitettävä kirjallisesti, ja niitä ei saa avata ennen kuin annettu vastausaika on päättynyt;
 - d) hankintaviranomaisten on tehtävä kukin hankintasopimus sen tarjoajan kanssa, joka on esittänyt parhaan tarjouksen puitejärjestelyn eritelmissä esitettyjä hankintasopimuksen tekoperusteita noudattaen.

32 artikla

Dynaamiset hankintajärjestelmät

1. Hankintaviranomaiset voivat käyttää dynaamista hankintajärjestelmää tavanomaisiin hankintoihin, joiden markkinoilla yleisesti saatavilla olevat ominaisuudet täyttävät hankintaviranomaisten tarpeet. Dynaaminen hankintajärjestelmä on toteutettava täysin sähköisenä menettelynä, joka on koko kestdnsa ajan avoin kaikille valintaperusteet täyttävälle talouden toimijoille.
2. Tehdäkseen hankintasopimuksen dynaamista hankintajärjestelmää käyttäen hankintaviranomaisten on noudatettava rajoitetun menettelyn sääntöjä. Kaikki valintaperusteet täyttävät ehdokkaat on hyväksyttävä järjestelmään; järjestelmään hyväksyttävien ehdokkaiden määrää ei saa rajoittaa 64 artiklan mukaisesti. Kaikki dynaamiseen hankintajärjestelmään liittyvät ilmoitukset on tehtävä yksinomaan sähköisessä muodossa 19 artiklan 2–6 kohdan mukaisesti.

3. Tehdäkseen hankintasopimuksia dynaamista hankintajärjestelmää käyttäen hankintaviranomaisten on
- a) julkaistava tarjouskilpailu mainiten selvästi, että kyseessä on dynaaminen hankintajärjestelmä;
 - b) ilmoitettava eritelmissä vähintään suunniteltujen hankintojen luonne ja arvioitu määrä sekä kaikki tarvittavat tiedot hankintajärjestelmästä, käytettävästä sähköisestä järjestelmästä ja viestintäyhteyttä koskevista teknisistä järjestelyistä ja eritelmistä;
 - c) asetettava eritelmit ja kaikki niitä täydentävät asiakirjat vapaasti, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville järjestelmän keston ajaksi 51 artiklan mukaisesti.
4. Hankintaviranomaisten on dynaamisen hankintajärjestelmän koko keston ajan annettava kaikille talouden toimijoille mahdollisuus hakea hyväksyntää osallistua järjestelmään 2 kohdassa tarkoitettujen edellytysten mukaisesti. Hankintaviranomaisten on saatettava tällaisten hakemusten valintaperusteiden mukainen arviointi päätökseen 10 työpäivän kuluessa hakemusten vastaanottamisesta.
- Hankintaviranomaisten on ilmoitettava mahdollisimman pian ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettulle talouden toimijalle, onko toimija hyväksytty dynaamiseen hankintajärjestelmään.
5. Hankintaviranomaisten on 52 artiklan mukaisesti pyydettävä kaikkia dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksyttyjä tarjoajia tekemään tarjous kustakin yksittäisestä järjestelmän puitteissa tehtävästä hankinnasta.
- Niiden on tehtävä hankintasopimus sen tarjoajan kanssa, joka on esittänyt parhaan tarjouksen sellaisten hankintasopimuksen tekoperusteiden mukaisesti, jotka mainitaan dynaamisen hankintajärjestelmän toteuttamiseksi käytetyssä hankintailmoituksessa, tai jos tarjouskilpailuun kutsutaan ennakkoilmoituksella, kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä. Nämä perusteet voidaan tarvittaessa määritellä yksityiskohtaisemmin tarjouspyynnössä.
6. Hankintaviranomaisten on ilmoitettava dynaamisen hankintajärjestelmän kesto tarjouskilpailukutsussa. Niiden on ilmoitettava komissiolle keston muutoksesta seuraavia vakiolomakkeita käyttäen:
- a) kun järjestelmän kestoja muutetaan järjestelmän voimassaoloa päättämättä, käytetään lomaketta, jota on alun perin käytetty dynaamisen hankintajärjestelmän tarjouskilpailukutsussa;
 - b) jos järjestelmän voimassaolo on päättynyt, käytetään 48 artiklassa tarkoitettua jälki-ilmoitusta.
7. Asianomaisilta talouden toimijoilta tai dynaamisen hankintajärjestelmän osapuolilta ei saa veloittaa maksuja.

33 artikla
Sähköiset huutokaupat

1. Hankintaviranomaiset voivat käyttää sähköisiä huutokauppoja, joiden kuluessa uusia alennettuja hintoja ja/tai tarjousten sisältämiä tiettyjä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään.

Tätä varten hankintaviranomaisten on käytettävä toistuvaa sähköistä menettelyä (sähköistä huutokauppaa), joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjouksille on tehty alustava kokonaisarviointi, ja joka mahdollistaa tarjousten luokittelun automaattisia arviointimenetelmiä käyttäen.

2. Hankintaviranomaiset voivat päättää avoimissa tai rajoitetuissa menettelyissä taikka tarjousperusteisissa neuvottelumenettelyissä, että ennen julkista hankintaa koskevan sopimuksen tekemistä käydään sähköinen huutokauppa, kun tarjouseritelmät voidaan laatia riittävän tarkasti.

Sähköistä huutokauppaa voidaan käyttää samoissa olosuhteissa puitejärjestelyn osapuolten kilpailuttamisessa uudelleen 31 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti, sekä 32 artiklassa tarkoitetun dynaamisen hankintajärjestelmän puitteissa tehtävän hankintasopimuksen kilpailuttamisessa.

3. Sähköisen huutokaupan on perustuttava yhteen seuraavista perusteista:
 - a) ainoastaan hintoihin, jos hankintasopimus tehdään alhaisimman hinnan sisältävän tarjouksen perusteella;
 - b) hintoihin ja/tai eritelmissä ilmoitettujen tarjoukseen sisältyvien tekijöiden uusiin arvoihin, jos hankintasopimus tehdään kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella.
4. Hankintaviranomaisten, jotka päättävät järjestää sähköisen huutokaupan, on ilmoitettava tästä hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä. Eritelmissä on oltava vähintään liitteessä VII esitetyt tiedot.
5. Ennen sähköisen huutokaupan toteuttamista hankintaviranomaisten on tehtävä tarjousten alustava kokonaisarviointi hankintasopimuksen vahvistetun tekoperusteen / vahvistettujen tekoperusteiden mukaisesti tekoperusteille vahvistettua painotusta noudattaen.

Tarjousta on pidettävä hyväksyttävänä, jos sen on tehnyt hyväksytty tarjoaja ja se on teknisten eritelmien mukainen.

Kaikki hyväksyttävän tarjouksen tehneet tarjoajat on kutsuttava samanaikaisesti sähköisessä muodossa osallistumaan sähköiseen huutokauppaan käyttäen – ilmoitetusta päivämäärästä ja kellonajasta alkaen – yhteyksiä kutsussa esitettyjen ohjeiden mukaisesti. Sähköinen huutokauppa voidaan käydä useissa peräkkäisissä vaiheissa. Sähköinen huutokauppa saa alkaa aikaisintaan kahden työpäivän kuluttua kutsujen lähettämispäivästä.

6. Jos hankintasopimus tehdään kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella, kutsuun on liitettävä asianomaista tarjoajaa koskevan, 66 artiklan 5

kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun painotuksen mukaisesti tehdyn kokonaisarvioinnin tulokset.

Kutsussa on ilmoitettava myös matemaattinen kaava, jonka mukaan uusi järjestys määräytyy sähköisessä huutokaupassa esitettyjen uusien hintojen ja/tai uusien arvojen perusteella automaattisesti. Kaava sisältää kaikkien kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen määrittämiseksi valittujen perusteiden suhteellisen painotuksen, joka on esitettävä tarjouskilpailukutsuna käytettävässä ilmoituksessa, tai eritelmissä. Tätä varten mahdolliset hintahaarukat on kuitenkin esitettävä ennalta määrättynä arvona.

Jos hyväksytään vaihtoehtoja, kullekin vaihtoehdolle on määriteltävä erillinen kaava.

7. Sähköisen huutokaupan jokaisessa vaiheessa hankintaviranomaisten on toimitettava välittömästi kaikille tarjoajille vähintään riittävät tiedot, joiden perusteella tarjoajat voivat milloin tahansa tarkistaa keskinäisen järjestyksensä, ja hankintaviranomaiset voivat myös toimittaa muita tietoja muista esitetyistä hinnoista tai arvoista sekä kyseiseen huutokauppavaiheeseen osallistuvien lukumäärästä missä tahansa huutokaupan vaiheessa, edellyttäen että tästä on ilmoitettu ennalta. Ne eivät kuitenkaan saa missään tapauksessa paljastaa tarjoajien henkilöllisyyttä sähköisen huutokaupan eri vaiheiden aikana.
8. Hankintaviranomaisten on lopetettava sähköinen huutokauppa noudattaen yhtä tai useampaa seuraavista tavoista:
 - a) etukäteen vahvistettuna päivänä ja kellonaikana;
 - b) kun hankintaviranomaisille ei enää tarjota uusia hintoja tai arvoja, jotka vastaavat vähimmäiseroja koskevia vaatimuksia, edellyttäen että hankintaviranomaiset ovat etukäteen ilmoittaneet määräajan, jota noudatetaan viimeisen tarjouksen vastaanoton jälkeen ennen sähköisen huutokaupan lopettamista;
 - c) kun etukäteen ilmoitettu huutokaupan eri vaiheiden lukumäärä on täyttynyt.

Jos hankintaviranomaiset ovat päättäneet lopettaa sähköisen huutokaupan c alakohdan mukaisesti soveltaen tarvittaessa lisäksi b alakohdassa tarkoitettuja menettelytapoja, huutokauppaan osallistumista koskevassa kutsussa on ilmoitettava huutokaupan kunkin vaiheen aikataulu.

9. Lopetettuaan sähköisen huutokaupan hankintaviranomaiset tekevät hankintasopimuksen 66 artiklan mukaisesti sähköisen huutokaupan tulosten perusteella.

34 artikla Sähköiset luettelot

1. Jos hankintaviranomaiset vaativat 19 artiklan nojalla sähköisten viestintätapojen käyttöä, ne voivat vaatia, että tarjoukset esitetään sähköisen luettelon muodossa.

Jäsenvaltiot voivat tehdä sähköisten luetteloiden käytön pakolliseksi tietyntyyppisissä hankinnoissa.

Sähköisen luettelon muodossa esitettäviin tarjouksiin voidaan liittää muita tarjousta täydentäviä asiakirjoja.

2. Ehdokkaiden ja tarjoajien on laadittava sähköiset luettelot voidakseen osallistua yksittäiseen hankintamenettelyyn hankintaviranomaisen vahvistamien teknisten eritelmien ja muodon mukaisesti.

Lisäksi sähköisten luetteloiden on oltava sähköisiä viestintävälineitä koskevien vaatimusten ja hankintaviranomaisen 19 artiklan mukaisesti vahvistamien muiden vaatimusten mukaisia.

3. Jos tarjousten esittämisen sallitaan tai edellytetään tapahtuvan sähköisen luettelon muodossa, hankintaviranomaisten on

- a) mainittava siitä käytetyssä hankintailmoituksessa, tai jos tarjouskilpailuun kutsutaan ennakkoilmoituksella, kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä;
- b) ilmoitettava eritelmissä 19 artiklan 5 kohdan mukaisesti kaikki tarvittavat luetteloon liittyvät tiedot, jotka koskevat muotoa, käytettävää sähköistä järjestelmää ja viestintäyhteyttä koskevia teknisiä järjestelyjä ja eritelmiä.

4. Jos puitejärjestely on tehty useamman kuin yhden talouden toimijan kanssa sähköisten luetteloiden muodossa tehtyjen tarjousten perusteella, hankintaviranomaiset voivat vaatia, että uudelleenkilpailuttaminen yksittäisten hankintasopimusten tekemiseksi tapahtuu ajan tasalle saatettujen luetteloiden perusteella. Tällaisessa tapauksessa hankintaviranomaisten on käytettävä yhtä seuraavista vaihtoehtoisista menetelmistä:

- a) hankintaviranomaiset kutsuvat tarjoajat esittämään uudelleen sähköiset luettelonsa, jotka on mukautettu asianomaisen yksittäisen hankintasopimuksen vaatimusten mukaisiksi;
- b) hankintaviranomaiset ilmoittavat tarjoajille, että ne aikovat poimia jo toimitetuista luetteloista tiedot, joita tarvitaan asianomaisen yksittäisen hankintasopimuksen vaatimuksiin mukautettujen tarjousten muodostamiseksi, jäljempänä 'tietojen poiminta', edellyttäen että tämän menetelmän käytöstä on ilmoitettu puitejärjestelyn hankinta-asiakirjoissa.

5. Jos hankintaviranomaiset avaavat kilpailun uudelleen erityisiä hankintasopimuksia varten 4 kohdan b alakohdan mukaisesti, niiden on ilmoitettava päivä ja kellonaika, jolloin ne aikovat kerätä kyseisen erityisen hankintasopimuksen vaatimuksiin mukautettujen tarjousten muodostamiseksi tarvittavat tiedot ja annettava tarjoajille mahdollisuus kieltäytyä tällaisesta tietojen keräämisestä.

Hankintaviranomaisten on varattava riittävä aika ilmoittamisen ja tietojen tosiasiallisen poimimisen välille.

Ennen hankintasopimuksen tekemistä hankintaviranomaisten on esitettävä poimitut tiedot asianomaiselle tarjoajalle ja annettava sille tilaisuus kiistää tai vahvistaa tällä tavoin muodostetun tarjouksen paikkansapitävyys.

6. Hankintaviranomaiset voivat tehdä dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvia hankintasopimuksia tietoja poimimalla, edellyttäen että dynaamiseen hankintajärjestelmään osallistumista koskevaan pyyntöön on liitetty sähköinen luettelo hankintaviranomaisen vahvistamien teknisten eritelmien ja muodon mukaisesti. Ehdokkaiden on täydennettävä myöhemmin tätä luetteloa, kun niille ilmoitetaan hankintaviranomaisen aikomuksesta muodostaa tarjouksia tietoja poimimalla. Tietojen poimimisen on tapahduttava 4 kohdan b alakohdan ja 5 kohdan mukaisesti.

35 artikla

Keskitetty hankintatoiminnot ja yhteishankintayksiköt

1. Hankintaviranomaiset voivat hankkia rakennusurakoita, tavaroita ja/tai palveluja yhteishankintayksiköitä käyttäen.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että hankintaviranomaisilla on mahdollisuus käyttää toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yhteishankintayksiköiden tarjoamia keskitettyjä hankintatoimintoja.
3. Hankintaviranomaisen katsotaan täyttävän tämän direktiivin mukaiset velvollisuutensa, kun se tekee hankintoja käyttäen keskitettyjä hankintatoimintoja, edellyttäen että yhteishankintayksikkö huolehtii yksinään kyseisten hankintamenettelyjen kaikista vaiheista tarjouskilpailun julkaisemisesta asianomaisen yhden tai useamman hankintasopimuksen toteuttamisen päättymiseen.

Jos kuitenkin asianomainen hankintaviranomainen huolehtii hankintamenettelyn tiettyjen vaiheiden tai asianomaisten hankintasopimusten toteutuksesta, se on edelleen vastuussa tämän direktiivin mukaisten velvollisuuksien täyttämisestä huolehtimiensa vaiheiden osalta.

4. Yhteishankintayksikön huolehtimat kaikki hankintamenettelyt on toteutettava sähköisiä viestintävälineitä käyttämällä 19 artiklan vaatimusten mukaisesti.
5. Hankintaviranomaiset voivat – ilman että ne soveltavat tässä direktiivissä säädettyjä menettelyjä – valita yhteishankintayksikön huolehtimaan keskitetyistä hankintatoiminnoista, mukaan luettuna tilanne, jossa yhteishankintayksikölle maksetaan korvaus siitä.
6. Yhteishankintayksiköiden on huolehdittava keskitettyjen hankintatoimintojensa yhteydessä tekemiensä hankintasopimusten, puitejärjestelyjen tai dynaamisten hankintajärjestelmien toteuttamisen aikana suoritettujen kaikkien liiketapahtumien dokumentoinnista.

36 artikla
Hankintojen tukitoiminnot

Hankintojen tukitoimintojen suorittajat on valittava tässä direktiivissä säädettyjä hankintamenettelyjä noudattaen.

37 artikla
Tilapäiset yhteishankinnat

1. Yksi tai useampi hankintaviranomainen voi sopia tiettyjen yksittäisten hankintojen toteuttamisesta yhteisesti.
2. Jos yksi hankintaviranomainen huolehtii yksinään kyseisten hankintamenettelyjen kaikista vaiheista tarjouskilpailun julkaisemisesta asianomaisten yhden tai useamman hankintasopimuksen toteuttamisen päättymiseen, kyseinen hankintaviranomainen on yksin vastuussa tämän direktiivin mukaisten velvollisuuksien täyttämisestä.

Jos kuitenkin useampi kuin yksi osallistuvista hankintaviranomaisista huolehtii hankintamenettelyjen suorittamisesta tai asianomaisten hankintasopimusten toteuttamisesta, kukin niistä on edelleen vastuussa tämän direktiivin mukaisten velvollisuuksien täyttämisestä huolehtimiensa vaiheiden osalta.

38 artikla
Eri jäsenvaltioista olevien hankintaviranomaisten väliset yhteishankinnat

1. Eri jäsenvaltioista ovat hankintaviranomaiset voivat tehdä yhteisiä hankintasopimuksia jollakin tässä artiklassa kuvatuista tavoista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 11 artiklan soveltamista.
2. Useat hankintaviranomaiset voivat hankkia rakennusurakoita, tavaroita ja/tai palveluja toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalta yhteishankintaviranomaiselta tai sen välityksellä. Tällöin hankintamenettelyn on tapahduttava yhteishankintayksikön sijaintijäsenvaltion kansallisten säännösten mukaisesti.
3. Useat eri jäsenvaltioista ovat hankintaviranomaiset voivat tehdä julkista hankintaa koskevan sopimuksen yhdessä. Tällöin osallistuvien hankintaviranomaisten on tehtävä sopimus, jossa määritetään
 - a) mitä kansallisia säännöksiä on sovellettava hankintamenettelyyn;
 - b) hankintamenettelyn sisäinen rakenne, mukaan luettuina menettelyn hallinnointi, vastuunjako, hankittavien rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen jakaminen ja hankintasopimusten tekeminen.

Kun sovellettavaa kansallista lakia määritetään a alakohdan mukaisesti, hankintaviranomaiset voivat valita minkä tahansa sellaisen jäsenvaltion kansalliset säännökset, jossa vähintään yksi osallistuvista viranomaisista sijaitsee.

4. Jos useat eri jäsenvaltioista ovat hankintaviranomaiset ovat perustaneet yhteisen oikeushenkilön, mukaan luettuina Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen

(EY) N:o 1082/2006³² mukaiset eurooppalaiset alueellisen yhteistyön yhtymät tai muut unionin oikeuden mukaisesti perustetut oikeushenkilöt, osallistuvien hankintaviranomaisten on sovittava yhteisen oikeushenkilön toimivaltaisen elimen tekemällä päätöksellä siitä, minkä seuraavan jäsenvaltion kansallisia hankintasääntöjä sovelletaan:

- a) sen jäsenvaltion kansalliset säännökset, jossa yhteisellä oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka;
- b) sen jäsenvaltion kansalliset säännökset, jossa yhteinen oikeushenkilö harjoittaa toimintaansa.

Tätä sopimusta voidaan soveltaa joko määräämättömän ajan, jos se vahvistetaan yhteisen oikeushenkilön perustamisasiakirjassa, tai sopimuksen soveltamisen voidaan rajata koskemaan tiettyä ajanjaksoa, tietyntyyppisiä hankintasopimuksia taikka yhden tai useamman yksittäisen hankintasopimuksen tekemistä.

5. Jos sopimusta, jossa määritetään sovellettava julkisia hankintoja koskeva laki, ei ole tehty, hankintasopimusten teossa sovellettava kansallinen lainsäädäntö on määritettävä seuraavien sääntöjen mukaisesti:

- a) jos menettelyn toteuttaa tai sitä hallinnoi yksi osallistuva hankintaviranomainen muiden puolesta, on sovellettava kyseisen hankintaviranomaisen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä;
- b) jos menettelyä ei toteuta eikä sitä hallinnoi yksi osallistuva hankintaviranomainen muiden puolesta, ja kyseessä on
 - i) rakennusurakkasopimus, hankintaviranomaisten on sovellettava sen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä, jossa suurin osa rakennustöistä toteutetaan;
 - ii) palvelu- tai tavarahankintasopimus, hankintaviranomaisten on sovellettava sen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä, jos suurin osa palveluista suoritetaan tai tavaroista toimitetaan;
- c) jos ei ole mahdollista määrittää sovellettavaa kansallista lakia a ja b alakohdan mukaisesti, hankintaviranomaisten on sovellettava suurimmasta osasta kustannuksia vastaavan hankintaviranomaisen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä.

6. Jos 4 kohdan mukaista sopimusta, jossa määritetään sovellettava julkisia hankintoja koskeva laki, ei ole tehty, useiden eri jäsenvaltioista olevien hankintaviranomaisten perustamien yhteisten oikeushenkilöiden toteuttamiin hankintamenettelyihin sovellettava kansallinen lainsäädäntö on määritettävä seuraavien sääntöjen mukaisesti:

³² EUVL L 210, 31.7.2006, s. 19.

- a) jos menettelyn toteuttaa tai sitä hallinnoi yhteisen oikeushenkilön toimivaltainen elin, sovelletaan sen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä, jossa oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee;
 - b) jos menettelyn toteuttaa tai sitä hallinnoi oikeushenkilön jäsen kyseisen oikeushenkilön puolesta, on sovellettavan 5 kohdan a ja b alakohdassa esitettyjä sääntöjä.
 - c) jos ei ole mahdollista määrittää sovellettavaa kansallista lakia 5 kohdan a tai b alakohdan mukaisesti, hankintaviranomaisten on sovellettava sen jäsenvaltion kansallisia säännöksiä, jossa oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee.
7. Yksi tai useampi hankintaviranomainen voi tehdä yksittäisiä hankintasopimuksia sellaisen puitejärjestelyn mukaisesti, jonka on tehnyt toisessa jäsenvaltiossa sijaitseva hankintaviranomainen tai joka on tehty yhdessä sen kanssa, edellyttäen että puitejärjestely sisältää erityiset määräykset, joiden nojalla asianomainen yksi tai useampi hankintaviranomainen voi tehdä yksittäisiä hankintasopimuksia.
8. Rajatylittäviä julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekemiseen liittyvissä päätöksissä on noudatettava sovellettavan kansallisen lain mukaisia tavanomaisia muutoksenhakumenettelyjä.
9. Muutoksenhakumenettelyjen tehokkaan toiminnan mahdollistamiseksi jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että neuvoston direktiivin 89/665/ETY³³ mukaisten, toisissa jäsenvaltioissa sijaitsevien muutoksenhakuelinten päätökset pannaan täysimääräisesti täytäntöön niiden kansallisessa oikeusjärestyksessä, kun tällaisiin päätöksiin liittyy jäsenvaltioiden alueelle sijoittautuneita hankintaviranomaisia, jotka osallistuvat asianomaiseen rajatylittäviä julkisia hankintoja koskevaan menettelyyn.

III LUKU

Menettelyn kulku

1 JAKSO

VALMISTELUVAIHE

39 artikla

Alustavat markkinatutkimukset

1. Ennen kuin hankintamenettely aloitetaan hankintaviranomaiset voivat toteuttaa markkinatutkimuksia arvioidakseen markkinoiden rakennetta, edellytyksiä ja valmiuksia ja ilmoittaakseen talouden toimijoille hankintasuunnitelmistaan ja vaatimuksistaan.

³³ EYVL L 395, 30.12. 1989, s. 33.

Tätä varten hankintaviranomaiset voivat pyytää tai hyväksyä neuvoja hallinnollisilta tukirakenteilta, kolmansilta osapuolilta tai markkinoimijoilta, edellyttäen että tällaiset neuvot eivät estä kilpailua eivätkä riko syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteita.

2. Jos ehdokas tai tarjoaja taikka ehdokkaaseen tai tarjoajaan liittyvä yritys on antanut neuvoja hankintaviranomaiselle tai muulla tavoin osallistunut hankintamenettelyn valmisteluun, hankintaviranomaisen on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei kyseisen ehdokkaan tai tarjoajan osallistuminen vääristä kilpailua.

Tällaisina toimenpiteinä on muun muassa toimitettava toisille ehdokkaille ja tarjoajille tiedot, jotka on vaihdettu ehdokkaan tai tarjoajan osallistuessa hankintamenettelyn valmisteluun tai jotka ovat tulosta tällaisesta osallistumisesta; lisäksi on vahvistettava asianmukaiset määräajat tarjousten vastaanottamiselle. Asianomainen ehdokas tai tarjoaja on suljettava pois hankintamenettelystä vain, jos ei ole olemassa muita keinoja varmistaa yhdenvertaista kohtelua koskevan periaatteen noudattamista.

Ennen tällaista poissulkemista ehdokkaille tai tarjoajille on annettava tilaisuus osoittaa, ettei niiden osallistuminen hankintamenettelyn valmisteluun johda kilpailun vääristymiseen. Toteutetut toimenpiteet on dokumentoitava 85 artiklassa säädetyn erillisen kertomuksen muodossa.

40 artikla *Tekniset eritelvät*

1. Liitteessä VIII olevassa 1 kohdassa määritellyt tekniset eritelvät on esitettävä hankinta-asiakirjoissa. Teknisissä eritelmissä on määriteltävä rakennusurakoilta, palveluilta tai tavaroilta vaadittavat ominaisuudet.

Näissä ominaisuuksissa voidaan viitata myös tiettyyn prosessiin pyydettyjen rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen tuotannossa tai toteutuksessa tai missä tahansa 2 artiklan 22 alakohdassa tarkoitetun elinkaaren vaiheessa.

Teknisissä eritelmissä on myös mainittava, edellytetäänkö immateriaalioikeuksien siirtoa.

Kaikissa hankinnoissa, joiden kohde on tarkoitettu henkilöiden käyttöön, olipa kyse yleisöstä tai hankintaviranomaisen henkilöstöstä, tekniset eritelvät on asianmukaisesti perusteltuja tapauksia lukuun ottamatta laadittava siten, että voidaan ottaa huomioon vammaiskäytön edellytykset tai kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu.

Jos pakolliset esteettömyysstandardit vahvistetaan unionin säädöksellä, tekniset eritelvät on määriteltävä esteettömyysnäkökohtien osalta viittaamalla kyseiseen säädökseen.

2. Teknisillä eritelmillä on varmistettava talouden toimijoille yhtäläinen pääsy hankintamenettelyyn, eivätkä ne saa haitata perusteettomasti julkisten hankintojen avaamista kilpailulle.

3. Rajoittamatta pakollisten kansallisten teknisten sääntöjen soveltamista siltä osin kuin ne ovat unionin oikeuden mukaisia, tekniset eritelvät on laadittava jollakin seuraavista tavoista:
- a) suorituskyykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella, mukaan luettuina ympäristövaatimukset, edellyttäen että parametrit ovat riittävän tarkat, jotta tarjoajat pystyvät määrittämään hankintasopimuksen kohteen ja hankintaviranomaiset pystyvät tekemään hankintasopimuksen;
 - b) viittaamalla teknisiin eritelmiin ja seuraavassa luetellussa tärkeysjärjestyksessä: kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin, yhteisiin teknisiin eritelmiin, kansainvälisiin standardeihin, muihin eurooppalaisten standardointielinten laatimiin teknisiin viitejärjestelmiin, tai jos näitä ei ole, kansallisiin standardeihin tai kansallisiin teknisiin hyväksyntöihin tai kansallisiin rakennusurakoiden suunnitteluun, laskentaan ja toteuttamiseen sekä tavaroiden käyttöön liittyviin teknisiin eritelmiin. Jokaiseen viittaukseen on liitettävä ilmaisu ”tai vastaava”;
 - c) a alakohdassa tarkoitettujen suorituskyykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella ja viittaamalla suorituskyykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten mukaisuutta koskevana olettamana b alakohdassa tarkoitettuihin teknisiin eritelmiin;
 - d) viittaamalla b alakohdassa tarkoitettuihin teknisiin eritelmiin tiettyjen ominaisuuksien osalta ja a alakohdassa mainittuihin suorituskyykyä koskeviin tai toiminnallisiin vaatimuksiin muiden ominaisuuksien osalta.
4. Teknisissä eritelmissä ei saa viitata tiettyyn valmistajaan tai tiettyä alkuperää oleviin tuotteisiin tai erityiseen menetelmään eikä tavaramerkkeihin, patenteihin, tyypeihin tai tiettyyn alkuperään tai tuotantoon siten, että maininta suosisi tai sulkisi menettelystä pois tiettyjä yrityksiä tai tiettyjä tuotteita, paitsi jos tämä on perusteltua hankintasopimuksen kohteen vuoksi. Maininta tai viittaus on poikkeuksellisesti sallittu siinä tapauksessa, että hankintasopimuksen kohdetta ei ole mahdollista riittävän täsmällisesti ja täysin selvästi kuvata 3 kohdan mukaisesti. Tällaiseen mainintaan tai viittaukseen on liitettävä ilmaisu ”tai vastaava”.
5. Jos hankintaviranomainen käyttää mahdollisuutta viitata 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin eritelmiin, se ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjotut rakennusurakat, tavarat ja palvelut eivät ole niiden eritelmien mukaisia, joihin se on viitannut, jos tarjoaja osoittaa tarjouksessaan millä tahansa asianmukaisella tavalla, mukaan lukien 42 artiklassa tarkoitettu näyttö, että sen ehdottamat ratkaisut täyttävät teknisissä eritelmissä määritellyt vaatimukset vastaavalla tavalla.
6. Jos hankintaviranomainen käyttää 3 kohdan a alakohdassa säädettyä mahdollisuutta laatia tekniset eritelvät suorituskyykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella, se ei saa hylätä tarjousta rakennusurakoista, tavaroista tai palveluista, jotka ovat kansallisesti voimaan saatetun eurooppalaisen standardin, eurooppalaisen teknisen hyväksynnän, yhteisen teknisen eritelmän, kansainvälisen standardin tai eurooppalaisen standardointielimen laatiman teknisen viitejärjestelmän mukaisia, jos

nämä eritelvät koskevat suorituskyyä koskevia tai toiminnallisia vaatimuksia, jotka se on asettanut.

Tarjoajan on osoitettava tarjouksessaan millä tahansa asianmukaisella tavalla, mukaan luettuina 42 artiklassa tarkoitetut tavat, että standardin mukainen rakennusurakka, tavara tai palvelu täyttää hankintaviranomaisen suorituskyyä koskevat tai toiminnalliset vaatimukset.

41 artikla *Merkit*

1. Kun hankintaviranomaiset vahvistavat 40 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin suorituskyyä koskeviin tai toiminnallisiin vaatimuksiin liittyviä ympäristövaatimuksia taikka sosiaalisia tai muita vaatimuksia, ne voivat vaatia, että kyseisillä rakennusurakoilla, palveluilla tai tavaroilla on erityinen merkki, edellyttäen että kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - a) merkille asetetut vaatimukset koskevat ainoastaan ominaisuuksia, jotka liittyvät hankintasopimuksen kohteeseen ja soveltuvat hankintasopimuksen kohteena olevien rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksien määrittelymiseen;
 - b) merkkiä koskevat vaatimukset laaditaan tieteellisen tiedon pohjalta tai ne perustuvat muihin puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;
 - c) merkit vahvistetaan avoimessa menettelyssä, johon kaikki asianomaiset tahot, kuten viranomaiset, kuluttajat, valmistajat, vähittäiskaupan edustajat ja ympäristöjärjestöt, voivat osallistua;
 - d) merkit ovat kaikkien asianomaisten osapuolten käytettävissä;
 - e) merkkiä koskevat perusteet laatii kolmas osapuoli, joka on riippumaton merkkiä hakevasta talouden toimijasta.

Erityistä merkkiä vaativien hankintaviranomaisten on hyväksyttävä kaikki vastaavat merkit, joihin liittyvät vaatimukset ovat samat kuin hankintaviranomaisten mainitsemalla merkillä. Sellaisten tuotteiden osalta, joilla ei ole merkkiä, hankintaviranomaisten on hyväksyttävä myös valmistajan tekniset asiakirjat tai muu asianmukainen näyttö.

2. Jos merkki täyttää 1 kohdan b, c, d ja e alakohdassa säädetyt edellytykset, mutta siihen sisältyy myös vaatimuksia, jotka eivät liity hankintasopimuksen kohteeseen, hankintaviranomaiset voivat määritellä teknisen eritelmän viittaamalla kyseisen merkin yksityiskohtaisiin eritelmiin tai tarvittaessa niiden osiin, jotka liittyvät hankintasopimuksen kohteeseen ja soveltuvat kyseisen kohteen ominaisuuksien määrittelymiseen.

42 artikla
Testausraportit, sertifiointi ja muut todistuskeinot

1. Hankintaviranomaiset voivat vaatia, että talouden toimijat esittävät tunnustetun laitoksen laatiman testausraportin tai tällaisen laitoksen antaman todistuksen näyttönä teknisten eritelmien mukaisuudesta.

Jos hankintaviranomaiset vaativat tunnustettujen laitosten antamien sellaisten todistusten esittämistä, joissa todistetaan tietyn teknisen eritelmän mukaisuus, hankintaviranomaisten on myös hyväksyttävä vastaavien muiden tunnustettujen laitosten antamat todistukset.

2. Hankintaviranomaisten on hyväksyttävä muu asianmukainen näyttö, jota ei tarkoiteta 1 kohdassa, kuten valmistajan tekniset asiakirjat, jos 1 kohdassa tarkoitetut todistukset tai testausraportit eivät ole asianomaisen talouden toimijan käytettävissä tai toimijalle ei ole mahdollista saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa.
3. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan 'tunnustetuilla laitoksilla' testaus- ja kalibrintilaboratorioita sekä sertifiointi- ja tarkastuselimiä, jotka on akkreditoitu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008³⁴ mukaisesti.
4. Jäsenvaltioiden on asetettava pyydettyä muiden jäsenvaltioiden saataville tiedot, jotka liittyvät 40 artiklan 6 kohdan, 41 artiklan ja tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisesti esitettyihin näyttöön ja asiakirjoihin, joilla osoitetaan teknisten vaatimusten mukaisuus. Sijoittautumisjäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisen on esitettävä nämä tiedot 88 artiklan mukaisesti.

43 artikla
Vaihtoehdot

1. Hankintaviranomaiset voivat sallia tarjoajien esittävän vaihtoehtoja. Hankintaviranomaisten on ilmoitettava hankintailmoituksessa, tai jos tarjouskilpailuun kutsutaan ennakkoilmoituksella, kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä, sallivatko ne vaihtoehtojen esittämisen. Jos tätä ei tehdä, vaihtoehtoja ei hyväksytä.
2. Vaihtoehdot hyväksyvien hankintaviranomaisten on ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa vähimmäisvaatimukset, jotka vaihtoehtojen on täytettävä, sekä niiden esittämiseksi asetetut vaatimukset. Hankintaviranomaisten on myös varmistettava, että valittuja hankintasopimuksen tekoperusteita voidaan soveltaa kätevästi vähimmäisvaatimukset täyttäviin vaihtoehtoihin sekä vaatimusten mukaisiin tarjouksiin, joissa ei ole kyse vaihtoehdoista.
3. Hankintaviranomaiset ottavat huomioon ainoastaan vaaditut vähimmäisvaatimukset täyttävät vaihtoehdot.

Julkisia tavara- tai palveluhankintoja koskevissa menettelyissä vaihtoehtoja hyväksyneet hankintaviranomaiset eivät saa hylätä vaihtoehtoa yksinomaan sillä

³⁴ EUVL L 218, 13.8.2008, s. 30.

perusteella, että se johtaisi valituksi tultuaan joko julkista tavarahankintaa koskevan sopimuksen asemesta palveluhankintaa koskevan sopimuksen tekemiseen tai julkista palveluhankintaa koskevan sopimuksen asemesta tavarahankintaa koskevan sopimuksen tekemiseen.

44 artikla

Hankintasopimusten jakaminen osiin

1. Julkista hankintaa koskevat sopimukset voidaan jakaa homogeenisiin tai heterogeenisiin osiin. Kun kyseessä ovat hankintasopimukset, joiden arvo vastaa vähintään 4 artiklassa asetettuja kynnysarvoja mutta ei alita 500 000:ta euroa 5 artiklan mukaisesti laskettuna, ja hankintaviranomainen ei pidä tarpeenmukaisena jakaa niitä osiin, sen on hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä selvitettävä näkemyksensä perusteet.

Hankintaviranomaisten on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä, rajataanko tarjoukset koskemaan vain yhtä tai useampaa osaa.

2. Vaikka on ilmoitettu mahdollisuudesta esittää tarjous kaikista osista, hankintaviranomaiset voivat rajoittaa niiden osien määrää, josta hankintasopimus voidaan tehdä tarjoajan kanssa, edellyttäen että enimmäismäärä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä. Hankintaviranomaisten on määritettävä ja ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa eri osia koskevien hankintasopimusten tekemistä koskevat puolueettomat ja syrjimättömät perusteet tai säännöt niitä tapauksia vasten, joissa valittujen hankintasopimuksen tekoperusteiden soveltaminen johtaisi hankintasopimuksen tekemiseen yhden tarjoajan kanssa osista, joiden määrä olisi suurempi kuin ilmoitettu enimmäismäärä.
3. Jos saman tarjoajan kanssa voidaan tehdä hankintasopimus useammasta kuin yhdestä osasta, hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa, että ne joko tekevät yhden hankintasopimuksen kullekin osalle tai yhden tai useamman hankintasopimuksen, joihin sisältyy useita osia tai kaikki osat.

Hankintaviranomaisten on mainittava hankinta-asiakirjoissa, varaavatko ne oikeuden käyttää tällaista valintaoikeutta ja jos ne varaavat tällaisen oikeuden, niin mitkä osat voidaan ryhmitellä yhteen hankintasopimukseen.

Hankintaviranomaisten on ensiksi määriteltävä tarjoukset, jotka täyttävät parhaiten 66 artiklan mukaisesti kullekin yksittäiselle osalle vahvistetut hankintasopimuksen tekoperusteet. Ne voivat tehdä hankintasopimuksen useammasta kuin yhdestä osasta sellaisen tarjoajan kanssa, jota ei ole sijoitettu ensimmäiseksi asianomaiseen hankintasopimukseen sisältyvien kaikkien yksittäisen osien osalta, edellyttäen että 66 artiklan mukaisesti vahvistetut hankintasopimuksen tekoperusteet täyttyvät paremmin asianomaiseen hankintasopimukseen sisältyvien kaikkien osien osalta. Hankintaviranomaisten on yksilöitävä hankinta-asiakirjoissa menetelmät, joita ne aikovat käyttää tällaisen vertailun tekemiseksi. Menetelmien on oltava avoimet, puolueettomat ja syrjimättömät.

4. Hankintaviranomaiset voivat vaatia, että kaikkien toimeksisaajien toiminta koordinoidaan sen talouden toimijan ohjauksessa, jonka kanssa on tehty hankintasopimus sellaisesta osasta, johon liittyy koko hankkeen koordinointi, tai hankintasopimus hankinnan keskeisimmistä osista.

45 artikla

Määräaikojen asettaminen

1. Tarjousten ja osallistumishakemusten vastaanottamista koskevia määräaikoja vahvistaessaan hankintaviranomaisten on otettava huomioon hankintasopimuksen monitahoisuus ja tarjousten laatimiseen tarvittava aika, sanotun kuitenkin rajoittamatta 24–30 artiklassa vahvistettujen vähimmäismääräaikojen noudattamista.
2. Jos tarjousten tekeminen edellyttää toteutuspaikkaan tutustumista tai hankinta-asiakirjoja tukevien asiakirjojen tarkastelua paikalla, tarjousten vastaanottamisen määräaikoja on vastaavasti pidennettävä niin, että kaikki asianomaiset talouden toimijat saavat kaikki tarjousten laatimiseksi tarvitsemansa tiedot.

2 JAKSO

JULKAISEMINEN JA AVOIMUUS

46 artikla

Ennakkoilmoitukset

1. Hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa hankintasuunnitelmistaan julkaisemalla ennakkoilmoituksen mahdollisimman pian varainhoitovuoden alettua. Ilmoituksissa on oltava liitteessä VI olevan B osan I jaksossa esitetyt tiedot. Ilmoitukset julkaisee joko komissio tai hankintaviranomaiset hankkijaprofiileissaan liitteessä IX olevan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti. Jos ilmoituksen julkaisevat hankintaviranomaiset hankkijaprofiileissaan, niiden on lähetettävä ilmoitus hankkijaprofiilissaan tapahtuneesta julkaisemisesta liitteessä IX olevan 3 kohdan mukaisesti.
2. Keskushallintoa alemmalla tasolla toimivat hankintaviranomaiset voivat käyttää rajoitetuissa menettelyissä ja tarjousperusteisissa neuvottelumenettelyissä ennakkoilmoitusta kutsuna tarjouskilpailuun 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti, edellyttäen että tällainen ilmoitus täyttää kaikki seuraavat edellytykset:
 - a) ilmoituksessa nimenomaan viitataan tavaroihin, rakennusurakoihin tai palveluihin, jotka ovat tehtävän hankintasopimuksen kohteena;
 - b) ilmoituksessa mainitaan, että hankintasopimus tehdään noudattaen rajoitettua menettelyä tai tarjousperusteista neuvottelumenettelyä julkaisematta myöhemmin tarjouskilpailukutsua, ja siinä kehoitetaan asiasta kiinnostuneita talouden toimijoita ilmaisemaan kiinnostuksensa kirjallisesti;
 - c) ilmoitukseen sisältyvät liitteessä VI olevan B osan I jaksossa esitettyjen tietojen lisäksi liitteessä VI olevan B osan II jaksossa esitetyt tiedot;

- d) ilmoitus on julkaistu enintään 12 kuukautta ennen päivää, jona 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pyyntö lähetetään.

Tällaisia ilmoituksia ei saa julkaista hankkijaprofiilissa.

47 artikla *Hankintailmoitukset*

Kaikki hankintaviranomaiset voivat käyttää hankintailmoitusta tarjouskilpailukutsuna kaikissa menettelyissä. Tällaisissa ilmoituksissa on oltava liitteessä VI olevassa C osassa esitetyt tiedot, ja ne on julkaistava 49 artiklan mukaisesti.

48 artikla *Jälki-ilmoitukset*

1. Hankintaviranomaisten, jotka ovat tehneet hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn, on lähetettävä hankintamenettelyn tuloksia koskeva jälki-ilmoitus 48 päivän kuluessa hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn tekemisestä.

Tällaisissa ilmoituksissa on oltava liitteessä VI olevassa D osassa esitetyt tiedot, ja ne on julkaistava 49 artiklan mukaisesti.

2. Jos asianomaisen hankintasopimuksen tarjouskilpailuun on kutsuttu ennakoilmoituksella eikä hankintaviranomainen aio tehdä uusia sopimuksia ohjeellisen ennakoilmoituksen kattaman 12 kuukauden ajanjakson aikana, asiasta on mainittava erikseen jälki-ilmoituksessa.

Jos hankintaviranomaiset ovat tehneet puitejärjestelyjä 31 artiklan mukaisesti, niiden ei tarvitse lähettää ilmoitusta hankintamenettelyn tuloksista kustakin tähän puitejärjestelyyn perustuvasta hankintasopimuksesta.

3. Hankintaviranomaisten on lähetettävä ilmoitus dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvan hankintamenettelyn tuloksista 48 päivän kuluessa kunkin hankintasopimuksen tekemisestä. Ne voivat kuitenkin ilmoittaa tulokset yhteen koottuina vuosineljänneksittäin. Tässä tapauksessa niiden on lähetettävä nämä yhteen kootut ilmoitukset 48 päivän kuluessa kunkin vuosineljänneksen päättymisestä.
4. Tietty hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn tekoa koskevat tiedot saa jättää julkaisematta, jos se estäisi lain soveltamista tai olisi muuten yleisen edun vastaista, haittaisi julkisten tai yksityisten talouden toimijoiden oikeutettuja kaupallisia etuja taikka voisi haitata niiden välistä rehellistä kilpailua.

49 artikla *Ilmoitusten muoto ja julkaisemistapa*

1. Edellä 46, 47 ja 48 artiklassa tarkoitetuissa ilmoituksissa on oltava liitteessä VI esitetyt tiedot vakiolomakkeiden muodossa, mukaan luettuina oikaisuja koskevat vakiolomakkeet.

Komissio vahvistaa kyseiset vakiolomakkeet. Kyseiset täytäntöönpanosäädökset annetaan 91 artiklassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

2. Edellä 46, 47 ja 48 artiklassa tarkoitetut ilmoitukset on laadittava, toimitettava sähköisessä muodossa komissiolle ja julkaistava liitteen IX mukaisesti. Ilmoitukset on julkaistava viimeistään viisi päivää sen jälkeen, kun ne on lähetetty. Kustannuksista, joita ilmoitusten julkaisemisesta aiheutuu komissiolle, vastaa unioni.
3. Edellä 46 artiklan 2 kohdassa ja 47 artiklassa tarkoitetut ilmoitukset on julkaistava kokonaisuudessaan hankintaviranomaisen valitsemalla unionin virallisella kielellä. Kyseinen kielitoisinto on ainoa todistusvoimainen teksti. Kunkin ilmoituksen keskeisistä kohdista on julkaistava tiivistelmä muilla virallisilla kielillä.
4. Komissio varmistaa, että 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen ennakkoilmoitusten ja 32 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen dynaamisen hankintajärjestelmän perustamista koskevien tarjouskilpailukutsujen koko tekstin ja tiivistelmän julkaisemista jatketaan
 - a) ennakkoilmoitusten tapauksessa 12 kuukauden ajan tai kunnes vastaanotetaan 48 artiklassa säädetty jälki-ilmoitus, jossa ilmoitetaan, ettei uusia hankintasopimuksia tehdä tarjouskilpailukutsun kattaman 12 kuukauden aikana;
 - b) dynaamisen hankintajärjestelmän perustamista koskevien tarjouskilpailukutsujen tapauksessa järjestelmän voimassaolon ajan.
5. Hankintaviranomaisten on voitava osoittaa, minä päivänä ilmoitukset on lähetetty.

Komissio toimittaa hankintaviranomaiselle vahvistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta ja toimitettujen tietojen julkaisemisesta mainiten julkaisupäivämäärän. Tämä vahvistus on osoitus tapahtuneesta julkaisemisesta.
6. Hankintaviranomaiset voivat julkaista ilmoituksia julkista hankintaa koskevista sopimuksista, joihin ei sovelleta tässä direktiivissä säädettyjä julkaisuvaatimuksia, edellyttäen että kyseiset ilmoitukset toimitetaan komissiolle sähköisessä liitteen IX mukaisessa muodossa ja kyseisen liitteen mukaista toimitustapaa noudattaen.

50 artikla

Julkaiseminen kansallisella tasolla

1. Edellä 46, 47 ja 48 artiklassa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista kansallisella tasolla ennen 49 artiklan mukaista julkaisemista.
2. Kansallisella tasolla julkaistuissa ilmoituksissa ei saa olla muita tietoja kuin ne, jotka ovat komissiolle lähetetyissä ilmoituksissa tai jotka on julkaistu hankkijaprofiilissa, ja niissä on mainittava päivä, jona ilmoitus on lähetetty komissiolle tai jona se on julkaistu hankkijaprofiilissa.
3. Ennakkoilmoituksia ei saa julkaista hankkijaprofiilissa ennen kuin niiden julkaisemista tässä muodossa koskeva ilmoitus on lähetetty komissiolle. Niissä on mainittava tämä lähettämispäivä.

51 artikla
Hankinta-asiakirjojen saatavuus sähköisessä muodossa

1. Hankintaviranomaisten on asetettava hankinta-asiakirjat ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa siitä päivästä, jona ilmoitus on julkaistu 49 artiklan mukaisesti tai jona kiinnostuksen vahvistamista koskeva pyyntö on lähetetty. Ilmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä on mainittava internetosoite, jossa asiakirja-aineisto on saatavilla.
2. Jos eritelmiä ja niitä täydentäviä asiakirjoja koskevia lisätietoja on pyydetty ajoissa, hankintaviranomaisten tai toimivaltaisten yksiköiden on toimitettava ne viimeistään kuusi päivää ennen tarjousten vastaanottamiselle asetetun määräajan päättymistä. Edellä 25 artiklan 3 kohdassa ja 26 artiklan 5 kohdassa tarkoitetussa nopeutetussa menettelyssä tämä määräaika on neljä päivää.

52 artikla
Tarjouspyynnöt, vuoropuheluun osallistumista koskevat kutsut ja kiinnostuksen vahvistamista koskevat pyynnöt

1. Hankintaviranomaisten on pyydettävä rajoitetuissa menettelyissä, kilpailullisissa neuvottelumenettelyissä, innovaatiokumppanuuksissa ja tarjousperusteisissa neuvottelumenettelyissä valittuja ehdokkaita samanaikaisesti ja kirjallisesti jättämään tarjouksensa tai jos on kyse kilpailullisesta neuvottelumenettelystä, osallistumaan vuoropuheluun.

Jos tarjouskilpailukutsuna käytetään ennakkoilmoitusta 46 artiklan 2 kohdan mukaisesti, hankintaviranomaisten on pyydettävä kiinnostuksensa ilmaiseita talouden toimijoita samanaikaisesti ja kirjallisesti vahvistamaan olevansa edelleen kiinnostuneita.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa pyynnöissä on mainittava sähköinen osoite, jossa eritelmit tai hankekuvaus ja muut täydentävät asiakirjat on asetettu suoraan saataville sähköisessä muodossa. Lisäksi niissä on oltava liitteessä X esitetyt tiedot.

53 artikla
Ehdokkaille ja tarjoajille ilmoittaminen

1. Hankintaviranomaisten on ilmoitettava kullekin ehdokkaalle ja tarjoajalle mahdollisimman pian päätökset, jotka koskevat puitejärjestelyn tai hankintasopimuksen tekemistä tai dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä, mukaan luettuina seikat, joiden perusteella ne ovat päättäneet olla tekemättä puitejärjestelyä tai tarjouskilpailun kohteena ollutta hankintasopimusta tai päättäneet aloittaa menettelyn uudelleen taikka päättäneet olla toteuttamatta dynaamista hankintajärjestelmää.
2. Hankintaviranomaisen on asianomaisen osapuolen pyynnöstä mahdollisimman pian ja joka tapauksessa 15 päivän kuluessa kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta ilmoitettava

- a) kaikille hylätyille ehdokkaille seikat, joiden perusteella asianomaisen osallistumishakemus on hylätty;
 - b) kaikille hylätyille tarjoajille seikat, joiden perusteella asianomaisen tarjous on hylätty, sekä 40 artiklan 5 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa seikat, joiden perusteella hankintayksikkö on päättänyt, ettei vastaavuutta ole tai etteivät rakennusurakat, tavarat tai palvelut täytä suorituskyskyä koskevia tai toiminnallisia vaatimuksia;
 - c) kaikille hyväksyttävän tarjouksen tehneille tarjoajille valitun tarjouksen ominaisuudet ja suhteelliset edut sekä valitun tarjoajan nimi tai puitejärjestelyn osapuolet;
 - d) kaikille hyväksyttävän tarjouksen tehneille tarjoajille tarjoajien kanssa käytävistä neuvotteluista ja vuoropuhelusta sekä niiden etenemisestä.
3. Hankintaviranomaiset voivat päättää, ettei tiettyjä hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn tekemistä tai dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevia 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja anneta, jos niiden paljastaminen olisi esteenä lainsäädännön soveltamiselle tai olisi muulla tavoin yleisen edun vastaista tai vaarantaisi julkisten tai yksityisten talouden toimijoiden oikeudet kaupalliset edut taikka voisi haitata niiden välistä rehellistä kilpailua.

3 JAKSO

OSALLISTUJIIEN VALITSEMINEN JA HANKINTASOPIMUSTEN TEKEMINEN

54 artikla

Yleiset periaatteet

1. Hankintasopimukset on tehtävä 66–69 artiklassa säädettyjen perusteiden mukaisesti, edellyttäen että seuraavat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät:
 - a) tarjous on hankintailmoituksessa, kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä tai hankinta-asiakirjoissa esitettyjen vaatimusten, edellytysten ja perusteiden mukainen ottaen huomioon 43 artikla;
 - b) tarjouksen on esittänyt tarjoaja, jota ei ole suljettu pois menettelystä 21 ja 55 artiklan mukaisesti ja joka täyttää hankintaviranomaisen 56 artiklan ja tapauksen mukaan 64 artiklassa tarkoitettujen syrjimättömyyssääntöjen ja -perusteiden mukaisesti vahvistamat valintaperusteet.
2. Hankintaviranomaiset voivat päättää olla tekemättä hankintasopimusta parhaimman tarjouksen jättäneen tarjoajan kanssa, jos ne ovat todenneet, ettei tarjous ole vähintään vastaavalla tavalla unionin lainsäädännön sosiaali-, työ- tai ympäristöoikeudellisten velvoitteiden tai liitteessä XI lueteltujen kansainvälisen sosiaali- ja ympäristöoikeuden säännösten mukainen.
3. Hankintaviranomaiset voivat avoimissa menettelyissä päättää tarkastella tarjouksia ennen valintaperusteiden täyttymisen toteamista, edellyttäen että noudatetaan tämän jakson asiaa koskevia säännöksiä, mukaan luettuna sääntö, jonka mukaan

hankintasopimusta ei saa tehdä sellaisen tarjoajan kanssa, joka olisi pitänyt sulkea pois menettelystä 55 artiklan nojalla tai joka ei täytä hankintaviranomaisen tämän jakson 1 alajakson mukaisesti vahvistamia valintaperusteita.

4. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti liitteen XI luettelon muuttamiseksi silloin, kun se on uusien kansainvälisten sopimusten tekemisen tai olemassa olevien kansainvälisten sopimusten muuttamisen vuoksi tarpeen.

1 ALAJAKSO

LAADULLISET VALINTAPERUSTEET

55 artikla

Menettelystä poissulkemista koskevat perusteet

1. Julkista hankintaa koskevasta menettelystä on suljettava pois kaikki ehdokkaat tai tarjoajat, joiden osalta on lainvoimaisella päätöksellä annettu tuomio yhdestä tai useammasta jäljempänä luetellusta syystä:
- a) osallistuminen neuvoston puitepäättöksen 2008/841/YOS³⁵ 2 artiklan 1 kohdassa määritellyn rikollisjärjestön toimintaan;
 - b) sellaisen lahjonnan torjumista, jossa on osallisena Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, koskevan yleissopimuksen³⁶ 3 artiklassa ja neuvoston puitepäättöksen 2003/568/YOS³⁷ 2 artiklassa määritelty korruptio ja hankintaviranomaisen tai talouden toimijan kansallisessa laissa määritelty korruptio;
 - c) Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevan yleissopimuksen³⁸ 1 artiklassa tarkoitetut petokset;
 - d) puitepäättöksen 2002/475/YOS³⁹ 1 artiklassa määriteltyt terrorismirikokset tai 3 artiklassa määriteltyt terroritoimintaan liittyvät rikokset taikka mainitun puitepäättöksen 4 artiklassa tarkoitettu yllyttäminen, avunanto tai yritys;
 - e) neuvoston direktiivin 91/308/ETY⁴⁰ 1 artiklassa määritelty rahanpesu.

Velvollisuutta sulkea ehdokas tai tarjoaja pois julkista hankintaa koskevasta menettelystä on sovellettava myös, jos lainvoimaisella päätöksellä annettu tuomio on annettu yritysjohtajille tai muille henkilöille, joilla on ehdokasta tai tarjoajaa koskeva edustus-, päätös- tai valvontavalta.

³⁵ EUVL L 300, 11.11.2008, s. 42.

³⁶ EYVL C 195, 25.6.1997, s. 1.

³⁷ EUVL L 192, 31.7.2003, s. 54.

³⁸ EYVL C 316, 27.11.1995, s. 48.

³⁹ EYVL L 164, 22.6.2002, s. 3.

⁴⁰ EYVL L 166, 28.6.1991, s. 77.

2. Talouden toimija on suljettava pois hankintamenettelystä, jos hankintaviranomainen on tietoinen lainvoimaisesta päätöksestä, jossa todetaan, että toimija on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa sijoittautumismaansa tai hankintaviranomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisia veroja tai sosiaaliturvamaksuja.
3. Hankintaviranomainen voi sulkea talouden toimijan pois julkista hankintaa koskevasta menettelystä, jos jokin seuraavista perusteista täyttyy:
 - a) hankintaviranomainen on tietoinen unionin lainsäädännöstä johtuvien sosiaali-, työ- tai ympäristöoikeudellisten velvoitteiden tai liitteessä XI lueteltujen kansainvälisen sosiaali- ja ympäristöoikeuden säännösten rikkomisesta. Unionin lainsäädännön tai kansainvälisten säännösten noudattaminen käsittää myös vastaavalla tavalla tapahtuvan noudattamisen;
 - b) talouden toimijan osalta on käynnistetty maksukyvyttömyys- tai likvidaatiomenettelyjä, toimijan varoja hallinnoi selvitysmies tai tuomioistuin, toimija on sopinut järjestelystä velkojien kanssa, toimija on keskeyttänyt liiketoimintansa tai toimija on muun vastaavan kansalliseen lainsäädäntöön ja kansallisiin määräyksiin perustuvan menettelyn alainen;
 - c) hankintaviranomainen pystyy osoittamaan millä tahansa tavalla, että talouden toimija on syyllistynyt muuhun ammatin harjoittamiseen liittyvään vakavaan virheeseen;
 - d) talouden toimijan toimintaan on liittynyt merkittäviä tai toistuvia puutteita saman hankintaviranomaisen kanssa tehdyn yhden tai useamman samankaltaisen aikaisemman hankintasopimuksen toteuttamisessa.

Pystyäkseen soveltamaan ensimmäisen alakohdan d alakohdassa tarkoitettua poissulkemisperustetta, hankintaviranomaisten on vahvistettava sopimuksen toteuttamista koskeva arviointimenetelmä, joka perustuu puolueettomiin ja mitattavissa oleviin perusteisiin ja jota sovelletaan järjestelmällisesti, yhdenmukaisesti ja avoimesti. Kaikista sopimuksen toteuttamista koskevista arvioinneista on ilmoitettava asianomaiselle toimeksisaajalle, jolle on annettava tilaisuus vastustaa päätelmiä ja hankkia oikeussuojaa.

4. Ehdokas tai tarjoaja, joka on jossakin 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista tilanteista, voi esittää hankintaviranomaiselle näytön luotettavuudestaan siitä huolimatta, että asianmukainen poissulkemisperuste on olemassa.

Tätä varten ehdokkaan tai tarjoajan on esitettävä näyttö siitä, että se on korvannut kaikki rangaistavasta teosta tai virheestä aiheutuneet vahingot, selvittänyt tosiasiat ja olosuhteet kattavasti toimimalla aktiivisesti yhteistyössä tutkintaviranomaisten kanssa ja toteuttanut konkreettiset tekniset sekä organisaatioon ja itseensä liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarkoituksenmukaiset estämään uudet rangaistavat teot tai rikkomukset. Hankintaviranomaisten on arvioitava ehdokkaiden ja tarjoajien toteuttamat toimenpiteet ottaen huomioon rangaistavan teon tai rikkomuksen vakavuuden ja niihin liittyvät erityiset olosuhteet. Jos hankintaviranomainen pitää toimenpiteitä riittämättöminä, sen on perusteltava päätöksensä.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hankintaviranomaiset ja talouden toimijat voivat saada tämän artiklan soveltamiseen liittyviä tietoja ja apua helposti 88 artiklassa säädetyn yhteyspisteen kautta.
6. Jäsenvaltioiden on annettava pyynnöstä muiden jäsenvaltioiden käyttöön kaikki tiedot, jotka liittyvät tässä artiklassa lueteltuihin poissulkemisperusteisiin. Sijoittautumisjäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisen on esitettävä nämä tiedot 88 artiklan mukaisesti.

56 artikla *Valintaperusteet*

1. Hankintaviranomaiset voivat asettaa osallistumiselle edellytyksiä, jotka liittyvät
 - a) kelpoisuuteen harjoittaa ammattitoimintaa;
 - b) taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen;
 - c) tekniseen ja ammatilliseen pätevyyteen.

Viranomaiset eivät ole velvoitettuja asettamaan kaikkia 2, 3 ja 4 kohdassa lueteltuja edellytyksiä, mutta ne eivät saa asettaa muita kuin näissä kohdissa lueteltuja vaatimuksia.

Hankintaviranomaisten on rajoitettava osallistumisedellytykset niihin edellytyksiin, joilla voidaan asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeudelliset ja rahoitukselliset voimavarat sekä kaupalliset ja tekniset valmiudet toteuttaa tehtävänä oleva hankintasopimus. Kaikkien vaatimusten on liityttävä hankintasopimuksen kohteeseen ja oltava siihen nähden oikeasuhtaisia ottaen huomioon tarve varmistaa todellinen kilpailu.

2. Ammattitoiminnan harjoittamiskelpoisuuden osalta hankintaviranomaiset voivat vaatia, että talouden toimijat on merkitty johonkin niiden sijoittautumisjäsenvaltiossa pidettävään ammatti- tai kaupparekisteriin liitteessä XII kuvatun mukaisesti.

Jos ehdokkailla tai tarjoajilla on julkista palveluhankintaa koskevista menettelyissä oltava erityinen lupa tai niiden on oltava tietyn järjestön jäseniä voidakseen suorittaa kyseistä palvelua siinä maassa, josta ne ovat peräisin, hankintaviranomainen voi vaatia niitä osoittamaan, että niillä on tämä lupa tai jäsenyys.

3. Riittävän taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteen osalta hankintaviranomaiset voivat vaatia, että talouden toimijoiden rahoituksellinen ja taloudellinen kapasiteetti on riittävä. Tätä varten ne voivat vaatia, että talouden toimijoilla on tietty vuotuinen vähimmäisliikevaihto, johon kuuluu tietty vähimmäisliikevaihto hankintasopimuksen kattamalla alalla ja riittävä ammatinharjoittajan vastuuvakuutus.

Vuotuinen vähimmäisliikevaihto saa olla enintään kolme kertaa hankintasopimuksen arvioidun arvon suuruinen, paitsi asianmukaisesti perustelluissa olosuhteissa, jotka liittyvät rakennusurakan, palvelujen ja tavarahankintojen luonteeseen. Hankintaviranomaisen on mainittava tällaiset poikkeukselliset olosuhteet hankinta-asiakirjoissa.

Jos hankintasopimus on jaettu osiin, tätä artiklaa sovelletaan kuhunkin erilliseen osaan. Hankintaviranomainen voi kuitenkin asettaa vuotuisen vähimmäisliikevaihdon niin, että se viittaa osien ryhmiin siinä tapauksessa, että valitun tarjoajan kanssa tehdään hankintasopimus useista samanaikaisesti toteutettavista eristä.

Jos puitesopimukseen perustuvat hankintasopimukset tehdään uudelleenkilpailuttamisen jälkeen, tämän kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu vuotuinen vähimmäisliikevaihto lasketaan samanaikaisesti toteutettavien hankintasopimusten oletetun enimmäiskoon perusteella tai, jos tätä ei tiedetä, puitesopimuksen arvioidun arvon perusteella.

4. Teknisen ja ammatillisen pätevyyden osalta hankintaviranomaiset voivat vaatia, että talouden toimijoilla on tarvittava henkilöstö ja riittävästi teknisiä voimavaroja ja kokemusta hankintasopimuksen toteuttamiseksi asianmukaisia laatuvaatimuksia noudattaen. Hankintaviranomaiset voivat päätellä, etteivät talouden toimijat toteuta hankintasopimusta asianmukaisia laatuvaatimuksia noudattaen, jos hankintaviranomainen toteaa, että toimijoilla on eturistiriitoja, jotka voivat vaikuttaa kielteisesti hankintasopimuksen toteuttamiseen.

Niitä julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä, joiden tarkoituksena on sijoittamis- tai asennustoimia edellyttävien tavarahankintojen toteuttaminen, palvelujen suorittaminen tai rakennusurakoiden toteuttaminen, talouden toimijoiden kyky suorittaa näitä palveluja tai toteuttaa näitä asennustoimia tai rakennusurakoita voidaan arvioida niiden ammattitaidon, tehokkuuden, kokemuksen ja luotettavuuden perusteella.

5. Hankintaviranomaisten on ilmoitettava osallistumisessa vaaditut edellytykset, jotka voidaan hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä ilmaista suorituskyvyn vähimmäisvaatimuksina ja niitä koskevana asianmukaisena näyttönä.

57 artikla

Omat lausunnot ja muu näyttö

1. Hankintaviranomaisten on hyväksyttävä omat lausunnot alustavana näyttönä siitä, että ehdokkaat ja tarjoajat täyttävät jonkin seuraavista edellytyksistä:
 - a) mikään 55 artiklassa tarkoitetuista tilanteista, joissa talouden toimijat joko hylätään tai voidaan hylätä, ei koske niitä;
 - b) ne täyttävät 56 artiklan mukaisesti asetetut valintaperusteet;
 - c) ne noudattavat, tapauksen mukaan, 64 artiklan mukaisesti asetettuja objektiivisia sääntöjä ja perusteita;
 - d) ne pystyvät pyynnöstä toimittamaan viipymättä liiteasiakirjat, joita hankintaviranomainen vaatii 59 ja 60 artiklan ja tarvittaessa 61 ja 63 artiklan mukaisesti.

2. Hankintaviranomainen voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa missä tahansa menettelyn vaiheessa esittämään kaikki vaaditut asiakirjat tai osan niistä, jos tämä vaikuttaa tarpeelliselta menettelyn asianmukaisen kulun kannalta.

Ennen kuin hankintasopimus tehdään, hankintaviranomaisen on vaadittava tarjoajaa, jonka kanssa se on päättänyt tehdä hankintasopimuksen, toimittamaan 59 ja 60 artiklan ja tarvittaessa 61 artiklan mukaiset asiakirjat. Hankintaviranomainen voi 59, 60 ja 61 artiklan soveltamiseksi pyytää talouden toimijoita täydentämään tai täsmentämään antamiaan todistuksia ja asiakirjoja.

3. Hankintaviranomainen ei saa vaatia muita kuin 60 ja 61 artiklassa tarkoitettuja todistuksia; 62 artiklan osalta talouden toimijat voivat turvautua mihin tahansa näyttöön, jolla ne todistavat hankintaviranomaiselle, että niillä on käytössään tarvittavat voimavarat.

Ehdokkaita ja tarjoajia ei saa vaatia toimittamaan uudelleen todistusta tai muuta asiakirjanäyttöä, joka on jo toimitettu samalle hankintaviranomaiselle edellisen neljän vuoden kuluessa aiemmassa menettelyssä ja joka on vielä voimassa.

4. Jäsenvaltioiden on pyynnöstä annettava 88 artiklan mukaisesti muiden jäsenvaltioiden käyttöön kaikki 55 artiklassa lueteltuihin poissulkemisperusteisiin, 56 artiklassa kuvattuihin tarjoajien soveltuvuuteen ja rahoitukselliseen ja tekniseen kapasiteettiin sekä tässä artiklassa mainittuun näytön sisältöön tai luonteeseen liittyvät tiedot.

58 artikla

Sähköinen todistushakemisto (e-Certis)

1. Rajat ylittävän kilpailuttamisen helpottamiseksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että e-Certis-järjestelmään syötetyt tiedot todistuksista ja muunlaisesta asiakirjanäytöstä pidetään jatkuvasti ajan tasalla.
2. e-Certis-järjestelmän käytöstä tulee pakollista ja hankintaviranomaiset ovat velvoitettuja vaatimaan ainoastaan sellaisia todistuksia tai sellaista muunlaista asiakirjanäyttöä, joka on saatavilla e-Certis-järjestelmässä viimeistään kahden vuoden kuluttua 92 artiklan 1 kohdassa säädetyistä päivämäärästä.

59 artikla

Euroopan hankintapassi

1. Kansallisten viranomaisten on annettava kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen ja tarvittavat edellytykset täyttävän talouden toimijan pyynnöstä Euroopan hankintapassi. Euroopan hankintapassissa on oltava liitteessä XIII vahvistetut tiedot, ja se on laadittava vakimuotoisena.

Komissiolla on valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti liitteen XIII muuttamiseksi teknisen kehityksen vuoksi tai hallinnollisista syistä. Komissio vahvistaa myös Euroopan hankintapassin vakimuodon. Nämä täytäntöönpanosäädökset annetaan 91 artiklassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

2. Passi annetaan yksinomaan sähköisenä viimeistään kahden vuoden kuluttua 92 artiklan 1 kohdassa säädetyistä päivämäärästä.
3. Passin antavan viranomaisen on haettava asiaan liittyvät tiedot suoraan toimivaltaisilta viranomaisilta, paitsi siinä tapauksessa, että tämä on kielletty henkilötietojen suojaamista koskeissa kansallisissa säännöissä.
4. Kaikkien hankintaviranomaisten on hyväksyttävä Euroopan hankintapassi näyttönä passin soveltamisalaan kuuluvien osallistumisedellytysten täyttämistä, eikä sitä saada asettaa kyseenalaiseksi ilman perusteluja. Perustelut voivat liittyä siihen, että passi on yli kuusi kuukautta vanha.
5. Jäsenvaltioiden on annettava pyynnöstä muiden jäsenvaltioiden käyttöön kaikki tiedot, jotka liittyvät Euroopan hankintapassin aitouteen ja sisältöön. Sijoittautumisjäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisen on esitettävä nämä tiedot 88 artiklan mukaisesti.

60 artikla Todistukset

1. Hankintaviranomaisten on hyväksyttävä seuraavat riittävänä näyttönä siitä, ettei mikään 55 artiklassa eritellyistä tapauksista koske talouden toimijaa:
 - a) kyseisen artiklan 1 kohdan osalta ote tarkoituksenmukaisesta rekisteristä, kuten rikosrekisteristä, tai jollei sellaista ole, sen maan, josta talouden toimija on peräisin tai johon tämä on sijoittautunut, toimivaltaisen oikeus- tai hallintoviranomaisen antama vastaava asiakirja, josta ilmenee, että talouden toimija täyttää nämä vaatimukset;
 - b) kyseisen artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan b alakohdan osalta kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus;
 - c) jos kyseinen maa ei anna tällaisia asiakirjoja tai todistuksia tai nämä eivät kata kaikkia kyseisen artiklan 3 kohdan 1 ja 2 kohdassa ja 3 kohdan b alakohdassa eritellyjä tapauksia, ne voidaan korvata 88 artiklan mukaisesti nimetyn kansallisen yhteyspisteen asiasta antamalla virallisella ilmoituksella.
2. Näyttö talouden toimijan taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta voidaan yleensä antaa yhdellä tai useammalla liitteessä XIV olevassa 1 osassa luetellulla asiakirjalla.

Jos talouden toimija ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintaviranomaiselle sen pyytämiä asiakirjoja, se saa osoittaa taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavaransa jollain muulla hankintaviranomaisen hyväksymällä asiakirjalla.
3. Talouden toimijoiden teknisestä pätevyydestä voidaan antaa näyttö yhdellä tai useammalla liitteessä XIV olevassa 2 osassa luetelluista tavoista rakennusurakoiden, tavarahankintojen tai palvelujen luonteen, määrän tai laajuuden ja käyttötarkoituksen mukaan.

4. Jäsenvaltioiden on pyynnöstä annettava muiden jäsenvaltioiden käyttöön 88 artiklan mukaisesti kaikki poissulkemisperusteiden näyttöön, tarjoajien ammattitoiminnan harjoittamiskelpoisuuden ja rahoituksellisen ja teknisen kapasiteetin todistaviin asiakirjoihin sekä mahdolliseen muuhun tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun näyttöön liittyvät tiedot.

61 artikla

Laadunvarmistusstandardit ja ympäristöhoitoa koskevat standardit

1. Jos hankintaviranomaiset vaativat esitettäväksi riippumattomien laitosten antamia todistuksia siitä, että talouden toimija täyttää tiettyjen laadunvarmistusstandardien vaatimukset, mukaan luettuna vammaiskäyttö, niiden on viitattava alan eurooppalaisiin standardisarjoihin perustuviin laadunvarmistusjärjestelmiin, jotka tunnustetut laitokset ovat sertifioineet. Hankintaviranomaisten on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa sijaitsevien laitosten antamat vastaavat todistukset. Niiden on myös hyväksyttävä muu talouden toimijoiden toimittama näyttö vastaavien laadunvarmistustoimenpiteiden toteuttamisesta, jos tällaiset todistukset eivät ole toimijoiden käytettävissä tai toimijoiden ei ole mahdollista saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa.
2. Jos hankintaviranomaiset vaativat esitettäväksi riippumattomien laitosten antamia todistuksia siitä, että talouden toimija täyttää tiettyjen ympäristöjärjestelmien tai ympäristöhoitoa koskevien standardien vaatimukset, niiden on viitattava Euroopan unionin ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) tai muihin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1221/2009⁴¹ 45 artiklan mukaisesti tunnustettuihin ympäristöjärjestelmiin taikka alan eurooppalaisiin tai kansainvälisiin standardeihin perustuviin ympäristöhoitoa koskeviin standardeihin, jotka tunnustetut laitokset ovat sertifioineet. Hankintaviranomaisten on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa sijaitsevien laitosten antamat vastaavat todistukset. Niiden on myös hyväksyttävä muu talouden toimijoiden toimittama näyttö vastaavien ympäristöhoitotoimenpiteiden toteuttamisesta, jos mainittuja todistuksia ei ole toimijoiden käytettävissä tai toimijoiden ei ole mahdollista saada niitä asetettujen määräaikojen kuluessa.
3. Jäsenvaltioiden on asetettava pyydettyäessä 88 artiklan mukaisesti muiden jäsenvaltioiden saataville tiedot, jotka liittyvät asiakirjoihin, jotka on esitetty osoituksena tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen laatu- ja ympäristöstandardien noudattamisesta.

62 artikla

Muiden yksiköiden resurssien hyväksi käyttäminen

1. Niiden perusteiden osalta, jotka liittyvät 56 artiklan 3 kohdan mukaisesti vahvistettuun taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen ja 56 artiklan 4 kohdan mukaisesti vahvistettuun tekniseen ja ammatilliseen pätevyyteen, talouden toimija voi tarkoituksenmukaisissa tapauksissa yksittäistä sopimusta varten käyttää hyväksi muiden yksiköiden voimavaroja riippumatta siitä, minkälaisia oikeudellisia yhteyksiä

⁴¹ EUVL L 342, 22.12.2009, s. 1.

sillä on niihin. Sen on tässä tapauksessa osoitettava hankintaviranomaisille, että sillä on käytettävissään tarvittavat voimavarat, esittämällä esimerkiksi todisteen näiden yksiköiden tätä koskevasta sitoumuksesta. Kun kyse on taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta, hankintaviranomaiset voivat vaatia, että talouden toimija ja kyseiset muut yksiköt ovat yhdessä vastuussa hankintasopimuksen täytäntöönpanosta.

Edellä 16 artiklassa tarkoitettu talouden toimijoiden ryhmittymä voi samoin edellytyksin käyttää hyväksi ryhmittymään osallistuvien toimijoiden tai muiden yksiköiden resursseja.

2. Kun kyse on rakennusurakka- ja palveluhankintasopimuksista sekä tavarahankintasopimuksiin liittyvistä kokoamis- ja asennustöistä, hankintaviranomaiset voivat vaatia, että tarjoaja itse toteuttaa tietyt kriittiset tehtävät tai, jos tarjoajina on 6 artiklassa tarkoitettu talouden toimijoiden ryhmittymä, joku ryhmittymään osallistuvista toimijoista toteuttaa kyseiset kriittiset tehtävät.

63 artikla

Hyväksytyjen talouden toimijoiden viralliset luettelot ja yksityis- tai julkisoikeudellisten laitosten suorittama sertifiointi

1. Jäsenvaltiot voivat laatia tai ylläpitää joko virallisia luetteloja hyväksytyistä urakoitsijoista, tavarantoimittajista tai palveluntarjoajista tai säätää liitteessä VIII tarkoitetut eurooppalaiset sertifiointistandardit täyttävien sertifiointielinten antamista todistuksista.

Niiden on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille sertifiointielimen tai virallisista luetteloista vastaavan elimen osoite, johon hakemukset on lähetettävä.

2. Jäsenvaltioiden on mukautettava 1 kohdassa tarkoitettuihin luetteloihin merkitsemistä koskevat ehdot sekä sertifiointielinten todistusten antamisen ehdot tämän alajakson säännöksiin.

Jäsenvaltioiden on myös mukautettava ehdot 62 artiklan säännöksiin niiden luetteloihin merkintää koskevien hakemusten osalta, joita esittävät talouden toimijat, jotka kuuluvat konserniin ja käyttävät konsernin muiden yhtiöiden näiden käyttöön asettamia voimavaroja. Kyseisten toimijoiden on näissä tapauksissa osoitettava virallisen luettelon laativalle viranomaiselle, että nämä voimavarat ovat niiden käytettävissä viralliseen luetteloon merkitsemistä koskevan todistuksen koko voimassaolon ajan ja että nämä yhtiöt täyttävät koko tänä aikana laadulliset valintavaatimukset, joiden perusteella toimijat on merkitty luetteloon tai joiden perusteella niille on annettu todistus.

3. Virallisiin luetteloihin merkityt talouden toimijat tai talouden toimijat, joilla on todistus, voivat kunkin hankintasopimuksen osalta toimittaa hankintaviranomaisille toimivaltaisen viranomaisen tai toimivaltaisen sertifiointielimen antaman todistuksen luetteloon merkitsemisestä. Todistuksissa on mainittava ne asiakirjat, joiden perusteella talouden toimijat on merkitty luetteloon, sekä luokka, johon ne on luettelossa sijoitettu.

4. Toimivaltaisten elinten varmentama merkintä virallisiin luetteloihin tai sertifiointielimen antama todistus katsotaan osoitukseksi soveltuvuudesta luetteloa tai todistusta koskevien laadullisten valintavaatimusten osalta.
5. Virallisiin luetteloihin tehdyn merkinnän tai todistuksen mukaisia tietoja ei saa perustetta kyseenalaistaa. Talouden toimijalta voidaan kunkin hankintasopimuksen tekemisen yhteydessä vaatia lisätodistus sosiaaliturvamaksujen ja verojen maksamisesta.

Muiden jäsenvaltioiden hankintaviranomaiset saavat soveltaa 3 kohtaa ja tämän kohdan ensimmäistä alakohtaa ainoastaan niihin talouden toimijoihin, jotka ovat sijoittautuneet virallista luetteloa pitävään jäsenvaltioon.

6. Luetteloa tai todistusta koskevien laadullisten valintaperusteiden näyttövaatimusten on oltava 59 ja 60 artiklan ja tarvittaessa 61 artiklan mukaisia. Kun muista jäsenvaltioista olevia talouden toimijoita merkitään viralliseen luetteloon tai niille annetaan todistus, niiltä ei saa vaatia muita kuin kotimaisilta talouden toimijoilta vaadittavia näyttöjä tai ilmoituksia.

Talouden toimijat voivat koska tahansa pyytää viralliseen luetteloon merkitsemistä tai todistuksen antamista. Niille on ilmoitettava luetteloa pitävän viranomaisen tai toimivaltaisen sertifiointielimen päätöksestä kohtuullisen lyhyen ajan kuluessa.

7. Muiden jäsenvaltioiden talouden toimijoilta ei saa vaatia kyseistä luetteloon merkitsemistä tai todistusta edellytyksenä niiden julkiseen hankintasopimukseen osallistumiselle. Hankintaviranomaisten on hyväksyttävä muissa jäsenvaltioissa olevien elinten antamat vastaavat todistukset. Niiden on myös hyväksyttävä muu vastaava näyttö.
8. Jäsenvaltioiden on pyynnöstä 88 artiklan mukaisesti annettava muiden jäsenvaltioiden käyttöön kaikki tiedot asiakirjoista, joita esitetään näyttönä siitä, että kyseinen talouden toimija täyttää hyväksytyjen talouden toimijoiden luetteloon merkitsemisen edellytykset, tai siitä, että toisen jäsenvaltion talouden toimijoilla on vastaavat todistukset.

2 ALAJAKSO

EHDOKKAIDEN, TARJOUSTEN JA RATKAISUJEN MÄÄRÄN VÄHENTÄMINEN

64 artikla

Kilpailuun kutsuttavien muuten kelpuutettujen ehdokkaiden määrän vähentäminen

1. Rajoitetuissa menettelyissä, tarjousperusteisissa neuvottelumenettelyissä, kilpailullisissa neuvottelumenettelyissä ja innovaatiokumppanuuksissa hankintaviranomaiset voivat rajoittaa niiden valintaperusteet täyttävien ehdokkaiden määrää, joilta ne pyytävät tarjousta tai joita ne pyytävät osallistumaan kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn edellyttäen, että sopivia ehdokkaita on riittävä määrä.

Hankintaviranomaisten on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä ne objektiiviset ja syrjimättömät perusteet tai

säännöt, joita ne aikovat soveltaa, niiden ehdokkaiden vähimmäismäärä, joille ne aikovat esittää tarjous- tai neuvottelupyynnön, ja soveltuviissa tapauksissa enimmäismäärä, jonka ne aikovat asettaa.

2. Rajoitetussa menettelyssä ehdokkaiden vähimmäismäärä on viisi. Tarjousperusteisissa neuvottelumenettelyissä, kilpailullisissa neuvottelumenettelyissä ja innovaatiokumppanuuksissa ehdokkaiden vähimmäismäärä on kolme. Joka tapauksessa niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille aiotaan esittää tarjous- tai neuvottelupyynnö, on oltava riittävä, jotta varmistetaan todellinen kilpailu.

Hankintaviranomaisten on kutsuttava vähintään vähimmäismäärää vastaava määrä ehdokkaita. Jos valintaperusteet ja 56 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun vähimmäispätevyystason täyttävien ehdokkaiden määrä on alle vähimmäismäärän, hankintaviranomainen voi jatkaa menettelyä pyytämällä vaaditut edellytykset täyttävät ehdokkaat esittämään tarjouksen tai aloittamaan neuvottelut. Hankintaviranomainen ei saa ottaa samaan menettelyyn muita talouden toimijoita, jotka eivät ole esittäneet osallistumispyyntöä, tai ehdokkaita, joilla ei ole vaadittuja edellytyksiä.

65 artikla

Tarjousten ja ratkaisujen määrän vähentäminen

Kun hankintaviranomaiset käyttävät 27 artiklan 5 kohdassa säädettyä mahdollisuutta rajoittaa neuvoteltavien tarjousten määrää tai 28 artiklan 4 kohdassa säädettyä mahdollisuutta rajoittaa neuvoteltavien ratkaisujen määrää, niiden on suoritettava rajoittaminen soveltamalla hankintailmoituksessa, eritelmissä tai hankekuvauksessa ilmoittamiaan sopimuksen tekemistä koskevia perusteita. Viimeisessä vaiheessa tämän määrän on mahdollistettava todellinen kilpailu siten, että ratkaisuja tai kelpuutettuja ehdokkaita on riittävästi.

3 ALAJAKSO

HANKINTASOPIMUKSEN TEKEMINEN

66 artikla

Hankintasopimuksen tekoperusteet

1. Rajoittamatta yksittäisistä palveluista suoritettavia korvauksia koskevien kansallisten lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten soveltamista hankintaviranomaisten on käytettävä yhtä seuraavista julkisten hankintasopimusten tekoperusteista:

- a) kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous,
- b) alin hinta.

Kustannukset voidaan hankintaviranomaisen niin halutessa arvioida ainoastaan hinnan perusteella tai kustannustehokkuuden perusteella käyttämällä esimerkiksi elinkaarikustannusmallia 67 artiklassa vahvistetuin edellytyksin.

2. Hankintaviranomaisen kannalta 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous määritellään kyseisen hankintasopimuksen

kohteeseen liittyvien perusteiden mukaan. Näihin perusteisiin on kuuluttava 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun hinnan tai kustannusten lisäksi muita kyseisen hankintasopimuksen kohteeseen liittyviä seuraavanlaisia perusteita:

- a) laatu, joka kattaa tekniset ansiot, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, esteettömyyden, kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävän suunnittelun, ympäristönäkökohdat ja innovatiivisen luonteen;
 - b) palvelusopimusten ja rakennusurakoiden suunnittelua koskevien sopimusten osalta voidaan ottaa huomioon sopimuksen toteutukseen osoitetun henkilöstön organisointi, pätevyys ja kokemus, jolloin kyseistä henkilöstöä ei hankintasopimuksen tekemisen jälkeen saa vaihtaa ilman hankintaviranomaisen suostumusta, koska hankintayksikön on varmistettava, että organisointi ja laatu säilyvät vastaavina vaihdoksista huolimatta;
 - c) huolto ja tekninen tuki, toimituspäivä sekä toimitus- tai toteutusaika;
 - d) rakennusurakan, toimitusten tai palvelujen tuotannossa tai suorittamisessa tai missä tahansa 2 artiklan 22 kohdassa tarkoitetun elinkaaren vaiheessa käytetty prosessi siinä määrin, kun nämä perusteet on määriteltä 4 kohdan mukaisesti ja ne koskevat tekijöitä, jotka liittyvät suoraan näihin prosesseihin, ja ovat luonteenomaisia tälle tietylle tuotantoprosessille taikka kyseisten rakennusurakoiden, toimitusten tai palvelujen suorittamiselle.
3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että tietyntyyppiset hankintasopimukset on tehtävä 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdassa tarkoitetun kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella.
4. Hankintasopimuksen tekoperusteet eivät saa antaa hankintaviranomaiselle rajoittamatonta valinnanvapautta. Niillä on varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus ja niihin on liityttävä vaatimuksia, jotka mahdollistavat tarjoajan esittämien tietojen tosiasiallisen tarkistamisen. Hankintaviranomaisten on tarjoajien toimittamien tietojen perusteella tosiasiallisesti tarkistettava, täyttävätkö tarjoajat hankintasopimuksen tekoperusteet.
5. Edellä olevan 1 kohdan a alakohdan mukaisessa tapauksessa hankintaviranomaisen on täsmennettävä kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen määrittämiseksi valitsemansa kunkin perusteen suhteellinen painotus hankintailmoituksessa, kiinnostuksen vahvistamista koskevassa pyynnössä tai hankinta-asiakirjoissa tai, jos on kyse kilpailullisesta neuvottelumenettelystä, hankekuvauksessa.

Painotus voidaan ilmaista määrittämällä suuruusluokka, jonka ääriarvojen väli on tarkoituksenmukainen.

Jos painotusta ei objektiivisista syistä voida tehdä, hankintaviranomaisen on ilmoitettava perusteiden aleneva tärkeysjärjestys.

67 artikla
Elinkaarikustannukset

1. Elinkaarikustannuksiin lasketaan tarkoituksenmukaisessa määrin seuraavat kustannukset tuotteen, palvelun tai rakennusurakan elinkaaren aikana 2 artiklan 22 kohdassa määritellysti:
 - a) sisäiset kustannukset, hankinnoista aiheutuvat kustannukset mukaan luettuina, kuten tuotantokustannukset, energiankulutuksen ja huoltokustannusten kaltaiset käyttökustannukset ja nouto- ja kierrätyskustannusten kaltaiset elinkaaren lopun kustannukset, sekä
 - b) suoraan elinkaareen liittyvät ulkoiset ympäristökustannukset edellyttäen, että niiden rahallinen arvo voidaan määrittää ja tarkistaa; näihin voivat kuulua kasvihuonekaasupäästöjen ja muiden epäpuhtauspäästöjen kustannukset sekä muut ilmastomuutoksen lieventämisen kustannukset.
2. Jos hankintaviranomaiset arvioivat kustannukset käyttämällä elinkaarikustannusmallia, niiden on ilmoitettava hankinta-asiakirjoissa elinkaarikustannusten laskennassa käytettävä menetelmä. Käytettävän menetelmän on täytettävä seuraavat edellytykset:
 - a) se on laadittu tieteellisen tiedon pohjalta tai se perustuu muihin puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;
 - b) se on laadittu toistuvaa tai jatkuvaa soveltamista varten;
 - c) se on kaikkien asianomaisten osapuolten saatavilla ja käytettävissä.

Hankintaviranomaisten on annettava talouden toimijoiden, kolmansista maista tulevat talouden toimijat mukaan luettuina, soveltaa erilaista menetelmää tarjouksensa elinkaarikustannusten määrittämiseksi edellyttäen, että ne osoittavat tämän menetelmän olevan a, b ja c alakohdassa vahvistettujen vaatimusten mukainen ja vastaavan hankintaviranomaisen ilmoittamaa menetelmää.

3. Siinä tapauksessa, että elinkaarikustannusten laskemiseen hyväksytään yhteinen menetelmä unionin säädöksellä, alakohtaisen lainsäädännön nojalla annettavat delegoidut säännökset mukaan luettuina, sitä on sovellettava silloin, kun elinkaarikustannukset sisältyvät 66 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin hankintasopimuksen tekoperusteisiin.

Liitteessä XV on luettelo tällaisista säädöksistä ja delegoiduista säädöksistä. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 89 artiklan mukaisesti tämän luettelon päivittämiseksi, kun tällaiset muutokset osoittautuvat tarpeellisiksi uuden lainsäädännön antamisen tai edellä tarkoitetun lainsäädännön kumoamisen tai muuttamisen perusteella.

68 artikla
Hankintasopimuksen tekemisen estävät tekijät

Hankintaviranomaiset eivät saa tehdä sopimusta parhaan tarjouksen esittäneen tarjoajan kanssa, jos jokin seuraavista ehdoista täyttyy:

- a) tarjoaja ei pysty esittämään 59 artiklan, 60 artiklan ja tarvittaessa 61 artiklan mukaisesti vaadittavia todistuksia ja asiakirjoja;
- b) tarjoajan 22 artiklan mukaisesti esittämä vakuutus ei pidä paikkaansa;
- c) tarjoajan 21 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti esittämä ilmoitus ei pidä paikkaansa.

69 artikla
Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

1. Hankintaviranomaisen on vaadittava, että talouden toimijat selittävät hinnan tai laskutettavat kustannukset, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - a) hinta tai laskutettava kustannus on yli 50 prosenttia alhaisempi kuin muiden tarjoajien keskimääräinen hinta tai kustannukset;
 - b) hinta tai laskutettava kustannus on yli 20 prosenttia alhaisempi kuin toiseksi edullisimman tarjouksen hinta tai kustannukset;
 - c) tarjouksia on jätetty vähintään viisi.
2. Jos tarjoukset vaikuttavat muista syistä poikkeuksellisen alhaisilta, hankintaviranomaiset voivat pyytää myös niitä koskevia selityksiä.
3. Edellä olevassa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut selitykset voivat koskea erityisesti seuraavia seikkoja:
 - a) rakennusmenetelmän, tuotteiden valmistusmenetelmän tai palvelun suorittamisen taloudellisia näkökohtia;
 - b) valittuja teknisiä ratkaisuja tai poikkeuksellisen edullisia, tarjoajaa suosivia urakan toteuttamisen tai tuotteiden toimittamisen taikka palvelun suorittamisen ehtoja;
 - c) tarjoajan ehdottamien rakennusurakoiden, tuotteiden tai palvelujen omintakeisuutta;
 - d) unionin lainsäädännön sosiaali-, työ- tai ympäristöoikeudellisten velvoitteiden taikka liitteessä XI lueteltujen kansainvälisen sosiaali- ja ympäristöoikeuden säännösten noudattamista vähintään vastaavalla tavalla tai, tapauksen mukaan, yhtäläisen suojan tason varmistavien muiden säännösten noudattamista;
 - e) tarjoajan mahdollisesti saamaa valtiontukea.

4. Hankintaviranomaisen on tarkistettava annetut tiedot tarjoajaa kuullen. Se voi hylätä tarjoajan vain siinä tapauksessa, ettei hinnan tai laskutettavien kustannusten alhainen taso ole näytön mukaan perusteltu, kun otetaan huomioon 3 kohdassa tarkoitetut tekijät.

Hankintaviranomaisten on hylättävä parhaimman tarjouksen esittänyt tarjoaja, jos ne ovat todenneet, että tarjous on poikkeuksellisen alhainen, koska se ei ole unionin lainsäädännön sosiaali- ja työoikeudellisten tai ympäristöoikeudellisten velvoitteiden tai liitteessä XI lueteltujen kansainvälisen sosiaali- ja ympäristöoikeuden säännösten mukainen.

5. Jos hankintaviranomainen toteaa, että tarjous on poikkeuksellisen alhainen tarjoajan saaman valtiontuen takia, kyseinen tarjous voidaan hylätä pelkästään tästä syystä vasta tarjoajan kuulemisen jälkeen, jos tämä ei pysty hankintaviranomaisen vahvistamassa riittävässä ajassa näyttämään toteen, että kyseinen tuki on perustamissopimuksen 107 artiklan mukaan sisämarkkinoille soveltuvaa. Jos hankintaviranomainen hylkää tarjouksen näissä olosuhteissa, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle.
6. Jäsenvaltioiden on 88 artiklan mukaisesti saatettava pyynnöstä muiden jäsenvaltioiden saataville kaikki 3 kohdassa lueteltujen yksityiskohtien osalta esitettyjä näyttöjä ja asiakirjoja koskevat tiedot.

IV LUKU

Hankintasopimuksen toteuttaminen

70 artikla

Hankintasopimuksen toteuttamisen ehdot

Hankintaviranomaiset voivat vahvistaa hankintasopimuksen toteuttamista koskevia erityisehtoja, jos niistä ilmoitetaan tarjouskilpailukutsussa tai eritelmissä. Nämä ehdot voivat erityisesti koskea sosiaali- tai ympäristönäkökohtia. Niihin voi myös sisältyä vaatimus, jonka mukaan talouden toimijoiden on varauduttava korvaamaan sellaiset hinnanvaihtelusta aiheutuviin hinnankorotuksiin liittyvät riskit (suojautumisstrategia), jotka voisivat merkittävästi vaikuttaa hankintasopimuksen toteuttamiseen.

71 artikla

Alihankinta

1. Hankintaviranomainen voi pyytää tai jäsenvaltio voi velvoittaa sen pyytämään hankinta-asiakirjoissa, että tarjoaja ilmoittaa tarjouksessaan, minkä osan hankintasopimuksesta tämä saattaa antaa alihankintana kolmansille osapuolille sekä ehdotetut alihankkijat.
2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että alihankkijat voivat pyytää hankintaviranomaista maksamaan niille suoraan tavarantoimituksista, rakennusurakoista ja palveluista, joita ne ovat toimittaneet päätoimeksisaajalle, kun hankintasopimuksen luonne sen sallii. Tällöin jäsenvaltioiden on otettava käyttöön asianmukaiset mekanismit, joilla

päätoimeksisaaja voi vastustaa perusteettomia maksuja. Maksutapaa koskevat järjestelyt on vahvistettava hankinta-asiakirjoissa.

3. Edellä oleva 1 ja 2 kohta ei rajoita pääasiallisen talouden toimijan vastuuta.

72 artikla

Hankintasopimusten muuttaminen niiden voimassaoloaikana

1. Jos hankintasopimusta muutetaan sen voimassaoloaikana merkittävästi, tämä katsotaan tätä direktiiviä sovellettaessa uudeksi hankinnaksi, joka edellyttää tämän direktiivin mukaista uutta hankintamenettelyä.
2. Hankintasopimukseen sen voimassaoloaikana tehtyä muutosta pidetään 1 kohdassa tarkoitettuna merkittävänä muutoksena, jos hankintasopimus on sen seurauksena huomattavasti erilainen alun perin tehtyyn sopimukseen verrattuna. Rajoittamatta 3 ja 4 kohdan säännösten soveltamista, muutosta pidetään joka tapauksessa merkittävänä, jos yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:
 - a) muutoksella otetaan käyttöön ehtoja, jotka olisivat mahdollistaneet muiden kuin alun perin valittujen hakijoiden valinnan tai hankintasopimuksen tekemisen toisen tarjoajan kanssa, jos ehdot olisivat sisältyneet tarjoukseen alkuperäisessä hankintamenettelyssä;
 - b) toisen tarjoajan tarjouksesta tulee kokonaistaloudellisesti edullisempi hankintasopimuksen muutoksen jälkeen;
 - c) muutos laajentaa hankintasopimusta kattamaan huomattavasti enemmän tavaranhankintoja, palveluja tai rakennusurakoita kuin mitä se alun perin kattoi.
3. Sopimuskumppanin vaihtamista pidetään 1 alakohdassa tarkoitettuna merkittävänä muutoksena.

Ensimmäistä alakohtaa ei kuitenkaan sovelleta siinä tapauksessa, että alkuperäisen toimeksisaajan asema siirtyy yhtiön rakenneuudistusjärjestelyjen tai maksukyvyttömyyden seurauksena kokonaan tai osittain toiselle talouden toimijalle, joka täyttää alun perin vahvistetut laatua koskevat valintaperusteet edellyttäen, ettei tästä aiheudu muita suuria muutoksia hankintasopimukseen eikä tällä pyritä kiertämään tämän direktiivin soveltamista.
4. Jos muutoksen arvo voidaan ilmaista rahallisena, muutosta ei pidetä 1 kohdassa tarkoitettuna merkittävänä muutoksena, jos sen arvo ei ylitä 4 artiklassa vahvistettuja kynnysarvoja ja arvo on vähemmän kuin 5 prosenttia alkuperäisen hankintasopimuksen hinnasta, edellyttäen ettei muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen. Jos muutoksia tehdään peräkkäin useampia, arvo arvioidaan peräkkäisten muutosten kumulatiivisen arvon perusteella.
5. Hankintasopimusten muutoksia ei pidetä 1 alakohdassa tarkoitettuina merkittävinä muutoksina, jos hankinta-asiakirjoissa on niitä koskevat selkeät, täsmälliset ja yksiselitteiset tarkistuslausekkeet tai -vaihtoehdot. Näissä lausekkeissa on ilmoitettava mahdollisten muutosten tai vaihtoehtojen soveltamislaajuus ja luonne

sekä olosuhteet, joissa lausekkeita voidaan käyttää. Ne eivät saa koskea muutoksia tai vaihtoehtoja, jotka muuttaisivat hankintasopimuksen yleistä luonnetta.

6. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, merkittävä muutos ei edellytä uutta hankintamenettelyä, jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:
- a) muutoksen tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintaviranomainen ei voinut ennakoida;
 - b) muutos ei vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen;
 - c) hinta ei nouse enemmän kuin 50 prosenttia alkuperäisen hankintasopimuksen arvosta.

Hankintaviranomaisten on julkaistava *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ilmoitus tällaisista muutoksista. Tällaisissa ilmoituksissa on oltava liitteessä VI olevassa G osassa esitetyt tiedot, ja ne on julkaistava 49 artiklan mukaisesti.

7. Hankintaviranomaiset eivät saa hakea muutosta hankintasopimukseen seuraavissa tapauksissa:
- a) jos muutoksen tarkoituksena on korjata toimeksisaajan suorituksessa esiintyneitä puutteita tai niiden seurauksia, jotka voidaan korjata panemalla sopimusvelvoitteet täytäntöön;
 - b) jos muutoksen tarkoituksena on korvata hinnannousuun liittyviä riskejä, joiden varalta toimeksisaaja on suojautunut.

73 artikla *Irtisanomisoikeus*

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hankintaviranomaisilla on sovellettavan kansallisen sopimuslainsäädännön mukaisin ehdoin mahdollisuus irtisanoa hankintasopimus sen voimassaoloaikana, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- a) edellä olevassa 11 artiklassa säädettyjä poikkeuksia ei enää sovelleta 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti, koska oikeushenkilössä, jonka kanssa hankintasopimus on tehty, on yksityistä osakkuutta;
- b) hankintasopimuksen muutos edellyttää 72 artiklassa tarkoitettua uuden hankintasopimuksen tekemistä;
- c) Euroopan unionin tuomioistuin toteaa perussopimuksen 258 artiklan mukaisessa menettelyssä, ettei jäsenvaltio ole täyttänyt sille perussopimusten mukaan kuuluvia velvoitteita sen vuoksi, että kyseiselle jäsenvaltiolle kuuluva hankintaviranomainen on tehnyt kyseisen hankintasopimuksen noudattamatta perussopimusten ja tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan.

III osasto

Erityiset hankintajärjestelmät

I LUKU

Sosiaalipalvelut ja muut erityiset palvelut

74 artikla

Sosiaalipalveluja ja muita erityisiä palveluja koskevien sopimusten tekeminen

Liitteessä XVI luetellut sosiaalipalveluja ja muita erityisiä palveluja koskevat sopimukset on tehtävä tämän luvun säännösten mukaisesti, jos hankintasopimusten arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin 4 artiklan d kohdassa vahvistettu kynnyсарvo.

75 artikla

Ilmoitusten julkaiseminen

1. Kun hankintaviranomaiset aikovat tehdä hankintasopimuksia 74 artiklassa tarkoitetuista palveluista, niiden on ilmoitettava aikomuksestaan hankintailmoituksella.
2. Kun hankintaviranomaiset ovat tehneet hankintasopimuksen 74 artiklassa tarkoitetuista palveluista, niiden on annettava tulokset tiedoksi jälki-ilmoituksella.
3. Edellä olevassa 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa ilmoituksissa on oltava liitteessä VI olevassa H ja I osassa tarkoitettut tiedot vakiolomakkeiden mukaisesti.

Komissio vahvistaa vakiolomakkeet. Nämä täytäntöönpanosäädökset annetaan 91 artiklassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

4. Edellä olevassa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut ilmoitukset on julkaistava 49 artiklan mukaisesti.

76 artikla

Hankintasopimusten teossa noudatettavat periaatteet

1. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön asianmukaiset menettelyt tämän luvun soveltamisalaan kuuluvien hankintasopimusten tekemiseksi siten, että varmistetaan avoimuuden ja talouden toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden noudattaminen ja annetaan hankintaviranomaisille mahdollisuus ottaa huomioon kyseisiä palveluja koskevat erityispiirteet.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hankintaviranomaiset voivat ottaa huomioon tarpeen varmistaa palvelujen laatu, jatkuvuus, esteettömyys, saatavuus ja kattavuus, eri käyttäjäryhmien erityistarpeet, käyttäjien osallistuminen ja vaikutusvallan

lisääminen sekä innovointi. Jäsenvaltiot voivat myös säätää, ettei palveluntarjoajaa valita pelkästään palvelujen suorittamisen hinnan perusteella.

II LUKU

SUUNNITTELUKILPAILUIHIN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

77 artikla

Yleiset säännökset

1. Suunnittelukilpailun järjestämistä koskevien sääntöjen on oltava tämän luvun säännösten mukaiset, ja ne on annettava suunnittelukilpailuun osallistumisesta kiinnostuneille tiedoksi.
2. Suunnittelukilpailuun osallistumista ei saa rajoittaa
 - a) jäsenvaltion alueeseen tai alueen osaan;
 - b) sillä perusteella, että sen jäsenvaltion lain mukaan, jossa kilpailu järjestetään, osallistujien on oltava joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

78 artikla

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan

- a) suunnittelukilpailuihin, jotka järjestetään julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tekemiseen johtavan menettelyn osana;
- b) suunnittelukilpailuihin, joissa osallistujille suoritetaan palkintoja tai maksuja.

Edellä a alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa 4 artiklassa tarkoitettu kynnysarvo lasketaan sen perusteella, mikä on palveluhankintoja koskevan sopimuksen arvioitu arvo ilman arvonlisäveroa mutta mahdolliset osallistujille suoritettavat palkinnot tai maksut mukaan luettuina.

79 artikla

Ilmoitukset

1. Hankintaviranomaisten, jotka aikovat järjestää suunnittelukilpailun, on julkaistava sitä koskeva ilmoitus.

Niiden on ilmoitettava suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa, aikovatko ne myöhemmin tehdä palveluhankintoja koskevan sopimuksen 30 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
2. Hankintaviranomaisten, jotka ovat järjestäneet suunnittelukilpailun, on lähetettävä ilmoitus kilpailun tuloksista 49 artiklan mukaisesti, ja niiden on pystyttävä osoittamaan, minä päivänä ilmoitukset on lähetetty.

Jos suunnittelukilpailun tuloksia koskevan tiedon julkaiseminen estäisi lain soveltamista, olisi muuten yleisen edun vastaista tai vaarantaisi tietyn julkisen tai yksityisen yrityksen oikeutettuja kaupallisia etuja taikka voisi haitata palvelujen suorittajien välistä rehellistä kilpailua, tällaista tietoa ei tarvitse julkaista.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut ilmoitukset on julkaistava 49 artiklan 2–6 kohdan ja 50 artiklan mukaisesti. Niissä on oltava liitteessä VI olevassa G osassa olevat tiedot vakiolomakkeilla.

Komissio vahvistaa vakiolomakkeet. Nämä täytäntöönpanosäädökset annetaan 91 artiklassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

80 artikla

Suunnittelukilpailujen järjestämistä ja osallistujien valintaa koskevat säännöt

1. Suunnittelukilpailuja järjestäessään hankintaviranomaisten on noudatettava tämän direktiivin säännösten mukaisia menettelyjä.
2. Jos suunnittelukilpailun osallistujien määrä on rajoitettu, hankintaviranomaisten on vahvistettava selvät ja syrjimättömät valintaperusteet. Kaikissa tapauksissa on suunnittelukilpailuun kutsuttava osallistumaan riittävä määrä ehdokkaita todellisen kilpailun varmistamiseksi.

81 artikla

Valintalautakunnan kokoonpano

Valintalautakuntaan voi kuulua vain luonnollisia henkilöitä, jotka ovat riippumattomia suunnittelukilpailuun osallistujista. Jos suunnittelukilpailuun osallistujilta vaaditaan tiettyä ammatillista pätevyyttä, vähintään kolmasosalla valintalautakunnan jäsenistä on oltava sama tai vastaava pätevyys.

82 artikla

Valintalautakunnan päätökset

1. Valintalautakunnan on oltava päätöksissään tai lausunnoissaan riippumaton.
2. Valintalautakunnan on tarkasteltava hakijoiden esittämiä ehdotuksia nimettöminä ja yksinomaan suunnittelukilpailua koskevassa ilmoituksessa esitetyillä perusteilla.
3. Valintalautakunnan on merkittävä määrittelemänsä hankkeiden paremmuusjärjestys pöytäkirjaan, jonka sen jäsenet allekirjoittavat ja joka on laadittu kunkin hankkeen ansioiden perusteella, ja lisättävä siihen huomautuksensa ja mahdolliset selventämistä vaativat seikat.
4. Nimettömyyden suoja on noudatettava siihen asti, kun valintalautakunta on antanut lausuntonsa tai tehnyt päätöksensä.
5. Hakijoita voidaan tarvittaessa pyytää vastaamaan valintalautakunnan pöytäkirjaansa merkitsemiin kysymyksiin hankkeisiin liittyvien näkökohtien selventämiseksi.

6. Valintalautakunnan jäsenten ja hakijoiden välisestä vuoropuhelusta on laadittava täydellinen pöytäkirja.

IV OSA HALLINTOTAPA

83 artikla Täytäntöönpano

Neuvoston direktiivin 89/665/ETY mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava tämän direktiivin asianmukainen soveltaminen tehokkain, helposti saatavilla olevin ja avoimin mekanismein, joilla täydennetään hankintaviranomaisten tekemien päätösten muutoksenhakua varten käytössä olevaa järjestelmää.

84 artikla Julkinen valvonta

1. Jäsenvaltioiden on nimettävä yksi riippumaton elin, joka vastaa täytäntöönpanotoimintojen valvonnasta ja koordinoinnista, jäljempänä 'valvontaelin'. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava nimeämisestä komissiolle.

Tällaisen valvonnan on kohdistuttava kaikkiin hankintaviranomaisiin.

2. Täytäntöönpanotoimintoihin osallistuvat toimivaltaiset viranomaiset on organisoitava niin, että eturistiriidoilta vältytään. Julkisen valvonnan järjestelmän on oltava läpinäkyvä. Tätä varten kaikki ohjeet ja lausunnot sekä vuosikertomus, jossa kuvataan tässä direktiivissä vahvistettujen sääntöjen täytäntöönpanoa ja soveltamista, on julkaistava.

Vuosikertomuksessa on oltava seuraavat tiedot:

- a) viitteellinen tieto pienten ja keskisuurten yritysten saamista julkisista hankinnoista; jos tehdyistä sopimuksista vähemmän kuin 50 prosenttia on tehty pk-yritysten kanssa, kertomuksessa on analysoitava tilanteeseen johtaneita syitä;
 - b) yleiskatsaus kestävien hankintapolitiikkojen täytäntöönpanosta, myös menettelyistä, joissa otetaan huomioon ympäristönsuojeluun, sosiaaliseen osallistamiseen (vammaiskäyttö mukaan luettuna) tai innovoinnin lisäämiseen liittyvät näkökohdat;
 - c) tiedot tämän artiklan 3–5 artiklan mukaisesti unionin talousarvioon vaikuttavien hankintasääntöjen rikkomusten seurannasta ja jatkotoimista;
 - d) keskitetyt tiedot todetuista petos-, lahjonta- ja eturistiriitapauksista sekä muista vakavista julkisista hankintoja koskevista sääntöjenvastaisuuksista, myös unionin talousarviosta yhteisrahoitettaviin hankkeisiin vaikuttavista tapauksista.
3. Valvontaelin vastaa seuraavista tehtävistä:

- a) seuraa, kuinka hankintaviranomaiset ja erityisesti yhteishankintayksiköt soveltavat julkisia hankintoja koskevia sääntöjä ja niihin liittyviä käytäntöjä;
- b) antaa oikeudellista neuvontaa hankintaviranomaisille julkisia hankintoja koskevien sääntöjen ja periaatteiden tulkinnasta sekä julkisia hankintoja koskevien sääntöjen soveltamisesta erityistapauksissa;
- c) antaa omasta aloitteestaan lausuntoja ja ohjeita yleisesti kiinnostavista kysymyksistä, jotka liittyvät julkisia hankintoja koskevien sääntöjen tulkintaan ja soveltamiseen, usein kysytyistä asioista ja systeemisistä vaikeuksista julkisia hankintoja koskevien sääntöjen soveltamisessa tämän direktiivin säännökset ja Euroopan unionin tuomioistuimen asiaa koskeva oikeuskäytäntö huomioon ottaen;
- d) ottaa käyttöön ja soveltaa kattavia ja tehokkaita varoittavien merkkien (red flag) indikaattorijärjestelmiä, joiden tarkoituksena on riittävästi ehkäistä, havaita ja tuoda ilmi hankintoihin liittyviä petos-, lahjonta- ja eturistiriitatapauksia sekä muita vakavia sääntöjenvastaisuuksia;
- e) kiinnittää kansallisten toimivaltaisten laitosten, myös auditointiviranomaisten, huomion todettuihin rikkomuksiin ja systeemiin ongelmiin;
- f) tutkii kansalaisten ja yritysten valitukset julkisia hankintoja koskevien sääntöjen soveltamisesta tietyissä tapauksissa ja toimittaa analyysinsä toimivaltaisille hankintaviranomaisille, jotka ovat velvoitettuja ottamaan sen huomioon päätöksissään tai selittämään, miksi analyysiä ei ole otettu huomioon, jos ne toimivat analyysin vastaisesti;
- g) seuraa, minkälaisia päätöksiä kansalliset tuomioistuimet ja viranomaiset tekevät Euroopan unionin tuomioistuimen perussopimuksen 267 artiklan mukaisesti antamien tuomioiden perusteella tai niiden tarkastushavaintojen perusteella, joita Euroopan tilintarkastustuomioistuin tekee unionin yhteisrahoittamiin hankkeisiin liittyvien julkisia hankintoja koskevien unionin sääntöjen rikkomusten vahvistamisesta; valvontaelimen on aina ilmoitettava Euroopan petostentorjuntavirastolle kaikista julkisia hankintamenettelyjä koskevien unionin sääntöjen rikkomisista, jos nämä liittyvät suoraan tai välillisesti Euroopan unionin rahoittamiin hankintasopimuksiin.

Edellä olevassa e alakohdassa tarkoitetut tehtävät eivät rajoita kansallisen oikeuden tai direktiivin 89/665/ETY perusteella perustetun järjestelmän mukaisen muutoksenhakuoikeuden käyttöä.

Jäsenvaltioiden on annettava valvontaelimelle toimivalta viedä asia sen tuomioistuimen käsiteltäväksi, joka kansallisen lainsäädännön mukaan on hankintaviranomaisten päätösten tarkastelussa toimivaltainen, jos valvontaelin on todennut rikkomuksen hoitaessaan valvontaa ja oikeudellista neuvontaa koskevaa tehtäväänsä.

4. Rajoittamatta yleisiä menettelyjä ja työmenetelmiä, jotka komissio on ottanut käyttöön jäsenvaltioiden kanssa harjoitettavaa viestintää ja yhteydenpitoa varten, valvontaelimen on toimittava komission erityisenä yhteyspisteenä valvoessaan

unionin lainsäädännön soveltamista ja unionin talousarvion toteuttamista Euroopan unionin perustamisesta tehdyn sopimuksen 17 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 317 artiklan perusteella. Sen on raportoitava komissiolle kaikista tämän direktiivin rikkomisista hankintamenettelyissä, jotka koskevat unionin suoraan tai välillisesti rahoittamien hankintasopimusten tekemistä.

Komissio voi erityisesti siirtää valvontaelimelle yksittäistapausten käsittelyn, jos hankintasopimusta ei vielä ole tehty tai muutoksenhakumenettely voidaan vielä toteuttaa. Se voi myös antaa valvontaelimen tehtäväksi seurantatoimet, joita tarvitaan niiden toimenpiteiden täytäntöönpanon varmistamiseen, joihin jäsenvaltio on sitoutunut, jotta komission toteama julkisia hankintoja koskevien unionin sääntöjen ja periaatteiden rikkominen saadaan korjattua.

Komissio voi vaatia, että valvontaelin analysoi oletetut julkisia hankintoja koskevien unionin sääntöjen rikkomiset, jotka vaikuttavat unionin talousarviosta yhteisrahoitettaviin hankkeisiin. Komissio voi antaa valvontaelimen tehtäväksi joidenkin tapausten jatkotoimet ja sen varmistamisen, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, jotka ovat velvoitettuja noudattamaan valvontaelimen ohjeita, toteuttavat tarkoituksenmukaiset seuraukset, kun yhteisrahoitettaviin hankkeisiin vaikuttavia julkisia hankintoja koskevia unionin sääntöjä rikotaan.

5. Valvontaelimen toteuttamat tutkinta- ja täytäntöönpanotoimet sen varmistamiseksi, että hankintaviranomaisten päätökset ovat tämän direktiivin ja perussopimuksen yleisten periaatteiden mukaisia, eivät korvaa eivätkä estä komission institutionaalista asemaa perussopimuksen valvojana. Kun komissio päättää 4 kohdan mukaisesti siirtää yksittäistapausten käsittelyn, se pidättää itselleen myös oikeuden puuttua käsittelyyn perussopimuksella sille annettujen toimivaltuuksien mukaisesti.
6. Hankintaviranomaisten on toimitettava tehtyjen hankintasopimusten koko teksti kansalliselle valvontaelimelle, kun sopimuksen arvo on vähintään
 - a) 1 000 000 euroa julkisissa tavaranhankintasopimuksissa tai palveluhankintasopimuksissa;
 - b) 10 000 000 euroa julkisissa rakennusurakkasopimuksissa.
7. Rajoittamatta tiedonsaantia koskevaa kansallista lainsäädäntöä, valvontaelimen on kansallisen ja EU:n tietosuojalainsäädännön mukaisesti annettava kirjallisesta pyynnöstä rajoituksetta, maksutta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville 6 kohdassa tarkoitettut tehdyt hankintasopimukset. Joidenkin hankintasopimuksen osien saanti voidaan evätä, jos niiden paljastaminen estäisi lain soveltamista tai olisi muuten yleisen edun vastaista, haittaisi julkisten tai yksityisten taloudellisten toimijoiden oikeutettuja kaupallisia etuja taikka voisi haitata niiden välistä rehellistä kilpailua.

Ne osat, jotka voidaan paljastaa, on annettava saataville kohtuullisessa määräajassa, joka on enintään 45 päivää pyynnön esittämispäivästä.

Tietyn hankintasopimuksen saamista pyytävien ei tarvitse osoittaa minkäänlaista suoraan tai välillistä yhteyttä kyseiseen hankkeeseen. Tiedonsaajille olisi annettava mahdollisuus julkistaa tiedot.

8. Edellä olevassa 2 kohdassa tarkoitettuun vuosikertomukseen on liitettävä yhteenveto kaikista toimista, joita valvontaelin on toteuttanut 1–7 kohdan mukaisesti.

85 artikla

Erilliset kertomukset menettelyistä hankintasopimusten tekemisessä

Hankintaviranomaisten on laadittava jokaisesta hankintasopimuksesta tai puitejärjestelystä ja jokaisesta dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta kirjallinen selvitys, josta on ilmettävä ainakin

- a) hankintaviranomaisen nimi ja osoite sekä hankintasopimuksen, puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän kohde ja arvo;
- b) hyväksytyjen ehdokkaiden tai tarjoajien nimet sekä näiden valinnan perustelut;
- c) hylättyjen ehdokkaiden tai tarjoajien nimet sekä näiden hylkäämisen perusteet;
- d) poikkeuksellisen alhaiseksi katsottujen tarjousten hylkäämisen perusteet;
- e) sopimuspuoleksi valitun tarjoajan nimi, tämän tarjouksen valinnan perustelut ja, jos tiedossa, se osuus sopimuksesta tai puitejärjestelystä, jonka sopimuspuoleksi valittu tarjoaja mahdollisesti aikoo antaa alihankintana kolmansille;
- f) neuvottelumenettelyissä, joista ei ilmoiteta ennakolta, 30 artiklassa tarkoitetut olosuhteet, jotka oikeuttavat näiden menettelyjen noudattamisen;
- g) tarvittaessa syyt, joiden perusteella hankintaviranomainen on päättänyt olla tekemättä tarjouskilpailun kohteena ollutta hankintasopimusta tai puitejärjestelyä tai olla perustamatta dynaamista hankintajärjestelmää;
- h) tarvittaessa todetut eturistiriidat ja niiden johdosta toteutetut toimenpiteet.

Hankintaviranomaisten on pidettävä kirjaa kaikkien hankintamenettelyjen edistymisestä, olivat ne sitten sähköisiä tai muita menettelyjä. Tätä varten niiden on pidettävä kirjaa kaikista hankintamenettelyn vaiheista, myös viestinnästä talouden toimijoiden kanssa ja sisäisistä pohdintoista, tarjouskilpailujen valmistelusta, mahdollisesta vuoropuhelusta tai neuvottelusta sekä tarjoajan valinnasta ja hankintasopimuksen tekemisestä.

Kertomus tai sen pääkohdat on annettava tiedoksi komissiolle tai kansalliselle valvontaelimelle niiden pyynnöstä.

86 artikla

Kansalliset kertomukset ja luettelot hankintaviranomaisista

- 1. Elinten, jotka on perustettu tai nimetty 84 artiklan mukaisesti, on toimitettava komissiolle vuosittain vakiolomakkeen mallin mukaan täytäntöönpano- ja tilastokertomus viimeistään seuraavan vuoden 31 päivänä lokakuuta.
- 2. Edellä olevassa 1 kohdassa tarkoitetun kertomuksen on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:

- a) täydellinen ja ajantasainen luettelo kaikista keskushallinnon viranomaisista, keskushallintoa alemmalla tasolla toimivista hankintaviranomaisista ja julkisoikeudellisista laitoksista, hankintasopimuksia tai puitesopimuksia tekevät keskushallintoa alemmalla tasolla toimivat viranomaiset ja hankintaviranomaisten yhteenliittymät mukaan luettuina, sekä kunkin viranomaisen oma tunnistusnumero, jos sellaisesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä; luettelo on ryhmiteltävä viranomaistyypeittäin;
 - b) täydellinen ja ajantasainen luettelo yhteishankintayksiköistä;
 - c) kaikista tämän direktiivin 4 artiklassa säädettyt kynnysarvot ylittävistä hankintasopimuksista:
 - i) tehtyjen hankintasopimusten lukumäärä ja arvo ryhmiteltynä kunkin viranomaistyyppin osalta menettelyn mukaan sekä CPV-nimikkeistön tasoilla määritettyjen rakennusurakka-, tavaranhankinta- ja palvelusopimusten mukaan;
 - ii) jos hankintasopimukset on tehty neuvottelumenettelyllä, josta ei ilmoiteta ennakolta, i alakohdassa tarkoitetut tiedot ryhmitellään lisäksi 30 artiklassa tarkoitettujen olosuhteiden mukaan ja niissä täsmennetään tehtyjen sopimusten lukumäärä ja arvo kunkin jäsenvaltion ja kolmannen maan osalta, josta sopimuksen tehnyt toimeksisaaja on peräisin.
 - d) kaikista tämän direktiivin 4 artiklassa säädettyt kynnysarvot alittavista hankintasopimuksista, jotka kuuluisivat tämän direktiivin soveltamisalaan, jos niiden arvo ylittäisi kynnysarvon, tehtyjen hankintasopimusten lukumäärä ja arvo ryhmiteltynä kunkin viranomaistyyppin osalta.
3. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 98 artiklan mukaisesti liitteen I muuttamiseksi, jotta hankintaviranomaisluettelo saadaan ajantasaistettua jäsenvaltioiden ilmoitusten mukaiseksi, jos tällaiset muutokset ovat tarpeen hankintaviranomaisten tunnistamiseksi.
- Komissio voi *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* määräajoin antaa tiedoksi 2 kohdan a alakohdan mukaisesti toimitetun luettelon julkisoikeudellisista laitoksista.
4. Jäsenvaltioiden on annettava komission käyttöön tiedot institutionaalista järjestelyistään, jotka koskevat tämän direktiivin täytäntöönpanoa, seuranta- ja täytäntöönpanon valvontaa, sekä kansallisista aloitteista, joilla pyritään antamaan ohjeita julkisia hankintoja koskevien unionin sääntöjen täytäntöönpanosta tai avustamaan siinä taikka vastaamaan näiden sääntöjen täytäntöönpanossa esiintyviin ongelmiin.
5. Komissio vahvistaa vakiolomakkeen 1 kohdassa tarkoitettua vuotuista täytäntöönpano- ja tilastokertomusta varten. Nämä täytäntöönpanosäädökset annetaan 91 artiklassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

87 artikla
Tuki hankintaviranomaisille ja yrityksille

1. Jäsenvaltioiden on tarjottava teknisen tuen rakenteet, jotta hankintaviranomaiset saavat oikeudellisia ja taloudellisia neuvoja, ohjeita ja tukea hankintamenettelyjen valmisteluun ja toteuttamiseen. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että jokainen hankintaviranomainen voi saada pätevää tukea ja neuvoja yksittäisissä kysymyksissä.
2. Talouden toimijoiden, etenkin pk-yritysten, julkisten hankintojen markkinoille pääsyn parantamiseksi ja tämän direktiivin säännösten virheettömän ymmärtämisen helpottamiseksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että saatavilla on tarkoituksenmukaista tukea, esimerkiksi sähköisin välinein tai olemassa olevia yritystukiverkostoja käyttäen.
3. Erityistä hallinnollista tukea on oltava saatavilla talouden toimijoille, jotka aikovat osallistua hankintamenettelyyn toisessa jäsenvaltiossa. Tällaisen tuen on katettava vähintään hallinnolliset vaatimukset kyseisessä jäsenvaltiossa ja mahdolliset sähköisiin hankintoihin liittyvät velvoitteet.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kiinnostuneet talouden toimijat saavat helposti asianmukaiset tiedot niistä veroihin, ympäristönsuojeluun sekä sosiaali- ja työlainsäädäntöön liittyvistä velvoitteista, jotka ovat voimassa siinä jäsenvaltiossa, sillä alueella tai sillä paikkakunnalla, jossa/jolla rakennusurakoita suoritetaan tai palveluja tarjotaan, ja joita sovelletaan kyseisessä paikassa suoritettaviin rakennusurakoihin tai tarjottaviin palveluihin hankintasopimuksen toteutuksen aikana.

4. Edellä olevan 1, 2 ja 3 kohdan soveltamiseksi jäsenvaltiot voivat nimetä yhden elimen taikka useamman elimen tai hallintorakenteen. Jäsenvaltioiden on varmistettava riittävä koordinointi näiden elinten ja rakenteiden välillä.

88 artikla
Hallinnollinen yhteistyö

1. Jäsenvaltioiden on annettava toisilleen vastavuoroista apua ja otettava käyttöön toimenpiteet tehokasta keskinäistä yhteistyötä varten, jotta tiedonvaihto 40, 41, 42, 55, 57, 59, 60, 61, 63 ja 69 artiklassa tarkoitetuista asioista varmistetaan. Niiden on taattava vaihdettavien tietojen luottamuksellisuus.
2. Kaiken asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava tietoja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä 95/46/EY⁴² ja 2002/58/EY⁴³ säädetyn tietosuojalainsäädännön mukaisesti.
3. Tämän artiklan soveltamiseksi jäsenvaltioiden on osoitettava yksi tai useampi yhteyspiste, ja ilmoitettava sen tai niiden yhteystiedot muille jäsenvaltioille, valvontaelimille ja komissiolle. Jäsenvaltioiden on julkaistava luettelo yhteyspisteistä

⁴² EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁴³ EYVL L 201, 31.7.2002, s. 37.

ja päivitettävä sitä säännöllisesti. Valvontaelin vastaa näiden yhteyspisteiden koordinoinnista.

4. Tietojenvaihdon on tapahduttava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o XXX/XXXX [ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä (IMI-asetus), KOM(2011) 522]⁴⁴ nojalla perustetussa sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä. Jäsenvaltioiden on annettava toisten jäsenvaltioiden pyytämät tiedot mahdollisimman lyhyessä ajassa.

⁴⁴ EUVL L [...].

V OSASTO

DELEGOITU VALTA, TÄYTÄNTÖÖNPANOVALTA JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

89 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyyn valtaan antaa delegoituja säädöksiä sovelletaan tässä artiklassa asetettuja ehtoja.
2. Siirretään 6, 13, 19, 20, 23, 54, 59, 67 ja 86 artiklassa tarkoitettu valta komissiolle määräämättömäksi ajaksi [tämän direktiivin voimaantulopäivästä].
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 6, 13, 19, 20, 23, 54, 59, 67 ja 86 tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Päätös tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempanä, päätöksessä mainittuna päivänä. Päätös ei vaikuta mahdollisesti aiemmin annettujen delegoitujen säädösten voimassaoloon.
4. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
5. Tämän artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.

90 artikla

Kiireellinen menettely

1. Tämän artiklan mukaisesti annetut delegoidut säännökset tulevat voimaan viipymättä, ja niitä sovelletaan niin kauan kuin niitä ei vastusteta 2 kohdan mukaisesti. Kun delegoitu säädös annetaan tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, esitetään samalla ne perusteet, joiden vuoksi sovelletaan kiireellistä menettelyä.
2. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi 89 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti vastustaa delegoitua säädöstä. Siinä tapauksessa komissio kumoaa säädöksen viipymättä sen jälkeen, kun Euroopan parlamentin tai neuvoston päätös vastustaa sitä on annettu sille tiedoksi.

91 artikla
Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa neuvoston päätöksellä 71/306/ETY⁴⁵ perustettu julkisia hankintoja käsittelevä neuvoa-antava komitea. Kyseinen komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Jos tähän artiklaan viitataan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.

92 artikla
Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014. Niiden on viipymättä toimitettava komissiolle kyseiset säädöstekstit.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

93 artikla
Kumoaminen

Kumotaan direktiivi 2004/18/EY 30 päivästä kesäkuuta 2014 alkaen.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä XVII olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

94 artikla
Uudelleentarkastelu

Komissio tarkastelee uudelleen 4 artiklassa vahvistettujen kynnysarvojen soveltamisesta sisämarkkinoille aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ja laatii niistä kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle 30 päivään kesäkuuta 2017 mennessä.

Jos GPA-sopimuksen mukaisesti sovellettavat kynnysarvot muuttuvat, tämän kertomuksen jälkeen annetaan tarpeen mukaan lainsäädäntöehdotus, jolla tässä direktiivissä vahvistettuja kynnysarvoja muutetaan.

⁴⁵ EYVL L 185, 16.8.1971, s. 15.

95 artikla
Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

96 artikla
Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 20.12.2011

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

LIITE I
KESKUSHALLINNON VIRANOMAISET

Belgia

1. Services publics fédéraux (Ministries):	1. Federale Overheidsdiensten (Ministries):
SPF Chancellerie du Premier Ministre;	FOD Kanselarij van de Eerste Minister;
SPF Personnel et Organisation;	FOD Kanselarij Personeel en Organisatie;
SPF Budget et Contrôle de la Gestion;	FOD Budget en Beheerscontrole;
SPF Technologie de l'Information et de la Communication (Fedict);	FOD Informatie- en Communicatietechnologie (Fedict);
SPF Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au Développement;	FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;
SPF Intérieur;	FOD Binnenlandse Zaken;
SPF Finances;	FOD Financiën;
SPF Mobilité et Transports;	FOD Mobiliteit en Vervoer;
SPF Emploi, Travail et Concertation sociale;	FOD Werkgelegenheid, Arbeid en sociaal overleg
SPF Sécurité Sociale et Institutions publiques de Sécurité Sociale;	FOD Sociale Zekerheid en Openbare Instellingen van sociale Zekerheid
SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement;	FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
SPF Justice;	FOD Justitie;
SPF Economie, PME, Classes moyennes et Energie;	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie;
Ministère de la Défense;	Ministerie van Landsverdediging;
Service public de programmation Intégration sociale, Lutte contre la pauvreté et Economie sociale;	Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedsbestrijding en sociale Economie;
Service public fédéral de Programmation Développement durable;	Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling;
Service public fédéral de Programmation Politique scientifique;	Programmatorische federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid;
2. Régie des Bâtiments;	2. Regie der Gebouwen;

Office national de Sécurité sociale;	Rijksdienst voor sociale Zekerheid;
Institut national d'Assurance sociales pour travailleurs indépendants	Rijksinstituut voor de sociale Verzekeringen der Zelfstandigen;
Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité;	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering;
Office national des Pensions;	Rijksdienst voor Pensioenen;
Caisse auxiliaire d'Assurance Maladie-Invalidité;	Hulpkas voor Ziekte-en Invaliditeitsverzekering;
Fond des Maladies professionnelles;	Fonds voor Beroepsziekten;
Office national de l'Emploi;	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

Bulgaria

- Администрация на Народното събрание
- Администрация на Президента
- Администрация на Министерския съвет
- Конституционен съд
- Българска народна банка
- Министерство на външните работи
- Министерство на вътрешните работи
- Министерство на държавната администрация и административната реформа
- Министерство на извънредните ситуации
- Министерство на земеделието и храните
- Министерство на здравеопазването
- Министерство на икономиката и енергетиката
- Министерство на културата
- Министерство на образованието и науката
- Министерство на околната среда и водите
- Министерство на отбраната
- Министерство на правосъдието

- Министерство на регионалното развитие и благоустройството
- Министерство на транспорта
- Министерство на труда и социалната политика
- Министерство на финансите

Valtion virastot, valtion toimikunnat, toimeenpanovirastot ja muut valtion viranomaiset, jotka on perustettu lailla tai ministerineuvoston määräyksellä ja joilla on täytäntöönpanovallan käyttämiseen liittyvä tehtävä:

- Агенция за ядрено регулиране
- Висшата атестационна комисия
- Държавна комисия за енергийно и водно регулиране
- Държавна комисия по сигурността на информацията
- Комисия за защита на конкуренцията
- Комисия за защита на личните данни
- Комисия за защита от дискриминация
- Комисия за регулиране на съобщенията
- Комисия за финансов надзор
- Патентно ведомство на Република България
- Сметна палата на Република България
- Агенция за приватизация
- Агенция за следприватизационен контрол
- Български институт по метрология
- Държавна агенция ‘Архиви’
- Държавна агенция ‘Държавен резерв и военновременни запаси’
- Държавна агенция ‘Национална сигурност’
- Държавна агенция за бежанците
- Държавна агенция за българите в чужбина
- Държавна агенция за закрила на детето
- Държавна агенция за информационни технологии и съобщения

- Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
- Държавна агенция за младежта и спорта
- Държавна агенция по горите
- Държавна агенция по туризма
- Държавна комисия по стоковите борси и тържища
- Институт по публична администрация и европейска интеграция
- Национален статистически институт
- Национална агенция за оценяване и акредитация
- Националната агенция за професионално образование и обучение
- Национална комисия за борба с трафика на хора
- Агенция ‘Митници’
- Агенция за държавна и финансова инспекция
- Агенция за държавни вземания
- Агенция за социално подпомагане
- Агенция за хората с увреждания
- Агенция по вписванията
- Агенция по геодезия, картография и кадастър
- Агенция по енергийна ефективност
- Агенция по заетостта
- Агенция по обществени поръчки
- Българска агенция за инвестиции
- Главна дирекция ‘Гражданска въздухоплавателна администрация’
- Дирекция ‘Материално-техническо осигуряване и социално обслужване’ на Министерство на вътрешните работи
- Дирекция ‘Оперативно издирване’ на Министерство на вътрешните работи
- Дирекция ‘Финансово-ресурсно осигуряване’ на Министерство на вътрешните работи
- Дирекция за национален строителен контрол

- Държавна комисия по хазарта
- Изпълнителна агенция ‘Автомобилна администрация’
- Изпълнителна агенция ‘Борба с градушките’
- Изпълнителна агенция ‘Българска служба за акредитация’
- Изпълнителна агенция ‘Военни клубове и информация’
- Изпълнителна агенция ‘Главна инспекция по труда’
- Изпълнителна агенция ‘Държавна собственост на Министерството на отбраната’
- Изпълнителна агенция ‘Железопътна администрация’
- Изпълнителна агенция ‘Изпитвания и контролни измервания на въоръжение, техника и имущества’
- Изпълнителна агенция ‘Морска администрация’
- Изпълнителна агенция ‘Национален филмов център’
- Изпълнителна агенция ‘Пристанищна администрация’
- Изпълнителна агенция ‘Проучване и поддържане на река Дунав’
- Изпълнителна агенция ‘Социални дейности на Министерството на отбраната’
- Изпълнителна агенция за икономически анализи и прогнози
- Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средни предприятия
- Изпълнителна агенция по лекарствата
- Изпълнителна агенция по лозата и виното
- Изпълнителна агенция по околна среда
- Изпълнителна агенция по почвените ресурси
- Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
- Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството
- Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол
- Изпълнителна агенция по трансплантация
- Изпълнителна агенция по хидромелиорации
- Комисията за защита на потребителите
- Контролно-техническата инспекция

- Национален център за информация и документация
- Национален център по радиобиология и радиационна защита
- Национална агенция за приходите
- Национална ветеринарномедицинска служба
- Национална служба ‘Полиция’
- Национална служба ‘Пожарна безопасност и защита на населението’
- Национална служба за растителна защита
- Национална служба за съвети в земеделието
- Национална служба по зърното и фуражите
- Служба ‘Военна информация’
- Служба ‘Военна полиция’
- Фонд ‘Републиканска пътна инфраструктура’
- Авиоотряд 28

Tšekki

- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo financí
- Ministerstvo kultury
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo spravedlnosti
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo zahraničních věcí
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo zemědělství

- Ministerstvo životního prostředí
- Poslanecká sněmovna PČR
- Senát PČR
- Kancelář prezidenta
- Český statistický úřad
- Český úřad zeměměřičský a katastrální
- Úřad průmyslového vlastnictví
- Úřad pro ochranu osobních údajů
- Bezpečnostní informační služba
- Národní bezpečnostní úřad
- Česká akademie věd
- Vězeňská služba
- Český báňský úřad
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Správa státních hmotných rezerv
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Česká národní banka
- Energetický regulační úřad
- Úřad vlády České republiky
- Ústavní soud
- Nejvyšší soud
- Nejvyšší správní soud
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Kancelář Veřejného ochránce práv
- Grantová agentura České republiky
- Státní úřad inspekce práce

- Český telekomunikační úřad

Tanska

- Folketinget

Rigsrevisionen

- Statsministeriet
- Udenrigsministeriet
- Beskæftigelsesministeriet

5 styrelser og institutioner (5 virastoa ja laitosta)

- Domstolsstyrelsen
- Finansministeriet

5 styrelser og institutioner (5 virastoa ja laitosta)

- Forsvarsministeriet

5 styrelser og institutioner (5 virastoa ja laitosta)

- Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Adskillige styrelser og institutioner, herunder Statens Serum Institut (Useita virastoja ja laitoksia, muun muassa valtion seerumi-instituutti)

- Justitsministeriet

Rigspolitchefen, anklagemyndigheden samt 1 direktorat og et antal styrelser (Poliisiylijohtaja, yleinen syyttäjä, 1 keskusvirasto sekä joukko muita virastoja)

- Kirkeministeriet

10 stiftsøvrigheder (10 hiippakuntaviranomaista)

- Kulturministeriet — Kulttuuriministeriö

4 styrelser samt et antal statsinstitutioner (4 virastoa ja joukko valtionlaitoksia)

- Miljøministeriet

5 styrelser (5 virastoa)

- Ministeriet for Flygtninge, Invandrere og Integration

1 styrelse (1 virasto)

- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

4 direktater og institutioner (4 keskusvirastoa ja laitosta)

- Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Adskillige styrelser og institutioner, Forskningscenter Risø og Statens uddannelsesbygninger (Useita virastoja ja laitoksia, muun muassa Risø'n tutkimuskeskus sekä Tanskan valtion tutkimus- ja koulutuslaitoksia)

- Skatteministeriet

1 styrelser og institutioner (1 virasto ja useita laitoksia)

- Velfærdsministeriet

3 styrelser og institutioner (3 virastoa ja useita laitoksia)

- Transportministeriet

7 styrelser og institutioner, herunder Øresundsbrosortiet (7 virastoa ja useita laitoksia muun muassa Øresundsbrosortiet)

- Undervisningsministeriet

3 styrelser, 4 undervisningsinstitutioner og 5 andre institutioner (3 virastoa, 4 oppilaitosta ja 5 muuta laitosta)

- Økonomi- og Erhvervsministeriet

Adskilligestyrelser og institutioner (useita virastoja ja laitoksia)

- Klima- og Energiministeriet

3 styrelser og institutioner (3 virastoa ja laitosta)

Saksa

- Auswärtiges Amt

- Bundeskanzleramt

- Bundesministerium für Arbeit und Soziales

- Bundesministerium für Bildung und Forschung

- Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz

- Bundesministerium der Finanzen

- Bundesministerium des Innern (ainoastaan siviilitarvikkeet)

- Bundesministerium für Gesundheit

- Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend

- Bundesministerium der Justiz
- Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung
- Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie
- Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung
- Bundesministerium der Verteidigung (muut kuin sotatarvikkeet)
- Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit

Viro

- Vabariigi Presidendi Kantselei;
- Eesti Vabariigi Riigikogu;
- Eesti Vabariigi Riigikohus;
- Riigikontroll;
- Õiguskantsler;
- Riigikantselei;
- Rahvusarhiiv;
- Haridus- ja Teadusministeerium;
- Justiitsministeerium;
- Kaitseministeerium;
- Keskkonnaministeerium;
- Kultuuriministeerium;
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium;
- Põllumajandusministeerium;
- Rahandusministeerium;
- Siseministeerium;
- Sotsiaalministeerium;
- Välisministeerium;
- Keeleinspektsioon;
- Riigiprokuratuur;

- Teabeamet;
- Maa-amet;
- Keskkonnainspeksioon;
- Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus;
- Muinsuskaitseamet;
- Patendiamet;
- Tarbijakaitseamet;
- Riigihangete Amet;
- Taimetoodangu Inspeksioon;
- Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet;
- Veterinaar- ja Toiduamet
- Konkurentsiamet;
- Maksu –ja Tolliamet;
- Statistikaamet;
- Kaitsepolitseiamet;
- Kodakondsus- ja Migratsiooniamet;
- Piirivalveamet;
- Politseiamet;
- Eesti Kohtuekspertiisi Instituut;
- Keskkriminaalpolitsei;
- Päästeamet;
- Andmekaitse Inspeksioon;
- Ravimiamet;
- Sotsiaalkindlustusamet;
- Tööturuamet;
- Tervishoiuamet;
- Tervisekaitseinspeksioon;

- Tööinspektsioon;
- Lennuamet;
- Maanteeamet;
- Veeteede Amet;
- Julgestuspolitsei;
- Kaitseressursside Amet;
- Kaitseväe Logistikakeskus;
- Tehnilise Järelevalve Amet.

Irlanti

- President's Establishment
- Houses of the Oireachtas — [Parlamentti]
- Department of the Taoiseach — [Pääministeri]
- Central Statistics Office
- Department of Finance
- Office of the Comptroller and Auditor General
- Office of the Revenue Commissioners
- Office of Public Works
- State Laboratory
- Office of the Attorney General
- Office of the Director of Public Prosecutions
- Valuation Office
- Office of the Commission for Public Service Appointments
- Public Appointments Service
- Office of the Ombudsman
- Chief State Solicitor's Office
- Department of Justice, Equality and Law Reform
- Courts Service

- Prisons Service
- Office of the Commissioners of Charitable Donations and Bequests
- Department of the Environment, Heritage and Local Government
- Department of Education and Science
- Department of Communications, Energy and Natural Resources
- Department of Agriculture, Fisheries and Food
- Department of Transport
- Department of Health and Children
- Department of Enterprise, Trade and Employment
- Department of Arts, Sports and Tourism
- Department of Defence
- Department of Foreign Affairs
- Department of Social and Family Affairs
- Department of Community, Rural and Gaeltacht — [iirinkielisten alueiden] Affairs
- Arts Council
- National Gallery.

Kreikka

- Υπουργείο Εσωτερικών;
- Υπουργείο Εξωτερικών;
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών;
- Υπουργείο Ανάπτυξης;
- Υπουργείο Δικαιοσύνης;
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων;
- Υπουργείο Πολιτισμού;
- Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης;
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων;
- Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας;

- Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών;
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων;
- Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής;
- Υπουργείο Μακεδονίας- Θράκης;
- Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας;
- Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης;
- Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς;
- Γενική Γραμματεία Ισότητας;
- Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων;
- Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού;
- Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας;
- Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας;
- Γενική Γραμματεία Αθλητισμού;
- Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων;
- Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος;
- Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας;
- Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας;
- Εθνικό Τυπογραφείο;
- Γενικό Χημείο του Κράτους;
- Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας;
- Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών;
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης;
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης;
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου;
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων;
- Πανεπιστήμιο Πατρών;
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας;

- Πολυτεχνείο Κρήτης;
- Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων;
- Αιγινήτειο Νοσοκομείο;
- Αρεταίειο Νοσοκομείο;
- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης;
- Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού;
- Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων;
- Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων;
- Γενικό Επιτελείο Στρατού;
- Γενικό Επιτελείο Ναυτικού;
- Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας;
- Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας;
- Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων;
- Υπουργείο Εθνικής Άμυνας;
- Γενική Γραμματεία Εμπορίου.

Espanja

- Presidencia de Gobierno
- Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación
- Ministerio de Justicia
- Ministerio de Defensa
- Ministerio de Economía y Hacienda
- Ministerio del Interior
- Ministerio de Fomento
- Ministerio de Educación, Política Social y Deportes
- Ministerio de Industria, Turismo y Comercio
- Ministerio de Trabajo e Inmigración
- Ministerio de la Presidencia

- Ministerio de Administraciones Públicas
- Ministerio de Cultura
- Ministerio de Sanidad y Consumo
- Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino
- Ministerio de Vivienda
- Ministerio de Ciencia e Innovación
- Ministerio de Igualdad

Ranska

1. Ministeriöt

- Services du Premier ministre
- Ministère chargé de la santé, de la jeunesse et des sports
- Ministère chargé de l'intérieur, de l'outre-mer et des collectivités territoriales
- Ministère chargé de la justice
- Ministère chargé de la défense
- Ministère chargé des affaires étrangères et européennes
- Ministère chargé de l'éducation nationale
- Ministère chargé de l'économie, des finances et de l'emploi
- Secrétariat d'Etat aux transports
- Secrétariat d'Etat aux entreprises et au commerce extérieur
- Ministère chargé du travail, des relations sociales et de la solidarité
- Ministère chargé de la culture et de la communication
- Ministère chargé du budget, des comptes publics et de la fonction publique
- Ministère chargé de l'agriculture et de la pêche
- Ministère chargé de l'enseignement supérieur et de la recherche
- Ministère chargé de l'écologie, du développement et de l'aménagement durables
- Secrétariat d'Etat à la fonction publique
- Ministère chargé du logement et de la ville

- Secrétariat d’Etat à la coopération et à la francophonie
- Secrétariat d’Etat à l’outre-mer
- Secrétariat d’Etat à la jeunesse, des sports et de la vie associative
- Secrétariat d’Etat aux anciens combattants
- Ministère chargé de l’immigration, de l’intégration, de l’identité nationale et du co-développement
- Secrétariat d’Etat en charge de la prospective et de l’évaluation des politiques publiques
- Secrétariat d’Etat aux affaires européennes,
- Secrétariat d’Etat aux affaires étrangères et aux droits de l’homme
- Secrétariat d’Etat à la consommation et au tourisme
- Secrétariat d’Etat à la politique de la ville
- Secrétariat d’Etat à la solidarité
- Secrétariat d’Etat en charge de l’industrie et de la consommation
- Secrétariat d’Etat en charge de l’emploi
- Secrétariat d’Etat en charge du commerce, de l’artisanat, des PME, du tourisme et des services
- Secrétariat d’Etat en charge de l’écologie
- Secrétariat d’Etat en charge du développement de la région-capitale
- Secrétariat d’Etat en charge de l’aménagement du territoire

2. Laitokset, riippumattomat viranomaiset ja tuomioistuimet

- Présidence de la République
- Assemblée Nationale
- Sénat
- Conseil constitutionnel
- Conseil économique et social
- Conseil supérieur de la magistrature
- Agence française contre le dopage
- Autorité de contrôle des assurances et des mutuelles

- Autorité de contrôle des nuisances sonores aéroportuaires
- Autorité de régulation des communications électroniques et des postes
- Autorité de sûreté nucléaire
- Autorité indépendante des marchés financiers
- Comité national d'évaluation des établissements publics à caractère scientifique, culturel et professionnel
- Commission d'accès aux documents administratifs
- Commission consultative du secret de la défense nationale
- Commission nationale des comptes de campagne et des financements politiques
- Commission nationale de contrôle des interceptions de sécurité
- Commission nationale de déontologie de la sécurité
- Commission nationale du débat public
- Commission nationale de l'informatique et des libertés
- Commission des participations et des transferts
- Commission de régulation de l'énergie
- Commission de la sécurité des consommateurs
- Commission des sondages
- Commission de la transparence financière de la vie politique
- Conseil de la concurrence
- Conseil des ventes volontaires de meubles aux enchères publiques
- Conseil supérieur de l'audiovisuel
- Défenseur des enfants
- Haute autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité
- Haute autorité de santé
- Médiateur de la République
- Cour de justice de la République
- Tribunal des Conflits
- Conseil d'Etat

- Cours administratives d'appel
- Tribunaux administratifs
- Cour des Comptes
- Chambres régionales des Comptes
- Cours et tribunaux de l'ordre judiciaire (Cour de Cassation, Cours d'Appel, Tribunaux d'instance et Tribunaux de grande instance)

3. Kansalliset julkiset laitokset

- Académie de France à Rome
- Académie de marine
- Académie des sciences d'outre-mer
- Académie des technologies
- Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)
- Agence de biomédecine
- Agence pour l'enseignement du français à l'étranger
- Agence française de sécurité sanitaire des aliments
- Agence française de sécurité sanitaire de l'environnement et du travail
- Agence Nationale pour la cohésion sociale et l'égalité des chances
- Agence nationale pour la garantie des droits des mineurs
- Agences de l'eau
- Agence Nationale de l'Accueil des Etrangers et des migrations
- Agence nationale pour l'amélioration des conditions de travail (ANACT)
- Agence nationale pour l'amélioration de l'habitat (ANAH)
- Agence Nationale pour la Cohésion Sociale et l'Egalité des Chances
- Agence nationale pour l'indemnisation des français d'outre-mer (ANIFOM)
- Assemblée permanente des chambres d'agriculture (APCA)
- Bibliothèque publique d'information
- Bibliothèque nationale de France
- Bibliothèque nationale et universitaire de Strasbourg

- Caisse des Dépôts et Consignations
- Caisse nationale des autoroutes (CNA)
- Caisse nationale militaire de sécurité sociale (CNMSS)
- Caisse de garantie du logement locatif social
- Casa de Velasquez
- Centre d'enseignement zootechnique
- Centre d'études de l'emploi
- Centre d'études supérieures de la sécurité sociale
- Centres de formation professionnelle et de promotion agricole
- Centre hospitalier des Quinze-Vingts
- Centre international d'études supérieures en sciences agronomiques (Montpellier Sup Agro)
- Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale
- Centre des Monuments Nationaux
- Centre national d'art et de culture Georges Pompidou
- Centre national des arts plastiques
- Centre national de la cinématographie
- Centre National d'Etudes et d'expérimentation du machinisme agricole, du génie rural, des eaux et des forêts (CEMAGREF)
- Centre national du livre
- Centre national de documentation pédagogique
- Centre national des œuvres universitaires et scolaires (CNOUS)
- Centre national professionnel de la propriété forestière
- Centre National de la Recherche Scientifique (C.N.R.S)
- Centres d'éducation populaire et de sport (CREPS)
- Centres régionaux des œuvres universitaires (CROUS)
- Collège de France
- Conservatoire de l'espace littoral et des rivages lacustres

- Conservatoire National des Arts et Métiers
- Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris
- Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Lyon
- Conservatoire national supérieur d’art dramatique
- Ecole centrale de Lille
- Ecole centrale de Lyon
- École centrale des arts et manufactures
- École française d’archéologie d’Athènes
- École française d’Extrême-Orient
- École française de Rome
- École des hautes études en sciences sociales
- Ecole du Louvre
- École nationale d’administration
- École nationale de l’aviation civile (ENAC)
- École nationale des Chartes
- École nationale d’équitation
- Ecole Nationale du Génie de l’Eau et de l’environnement de Strasbourg
- Écoles nationales d’ingénieurs
- Ecole nationale d’ingénieurs des industries des techniques agricoles et alimentaires de Nantes
- Écoles nationales d’ingénieurs des travaux agricoles
- École nationale de la magistrature
- Écoles nationales de la marine marchande
- École nationale de la santé publique (ENSP)
- École nationale de ski et d’alpinisme
- École nationale supérieure des arts décoratifs
- École nationale supérieure des arts et techniques du théâtre
- École nationale supérieure des arts et industries textiles Roubaix

- Écoles nationales supérieures d'arts et métiers
- École nationale supérieure des beaux-arts
- École nationale supérieure de céramique industrielle
- École nationale supérieure de l'électronique et de ses applications (ENSEA)
- Ecole nationale supérieure du paysage de Versailles
- Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'information et des bibliothécaires
- Ecole nationale supérieure de la sécurité sociale
- Écoles nationales vétérinaires
- École nationale de voile
- Écoles normales supérieures
- École polytechnique
- École technique professionnelle agricole et forestière de Meymac (Corrèze)
- École de sylviculture Crogny (Aube)
- École de viticulture et d'œnologie de la Tour- Blanche (Gironde)
- École de viticulture — Avize (Marne)
- Etablissement national d'enseignement agronomique de Dijon
- Établissement national des invalides de la marine (ENIM)
- Établissement national de bienfaisance Koenigswarter
- Établissement public du musée et du domaine national de Versailles
- Fondation Carnegie
- Fondation Singer-Polignac
- Haras nationaux
- Hôpital national de Saint-Maurice
- Institut des hautes études pour la science et la technologie
- Institut français d'archéologie orientale du Caire
- Institut géographique national
- Institut National de l'origine et de la qualité

- Institut national des hautes études de sécurité
- Institut de veille sanitaire
- Institut National d’enseignement supérieur et de recherche agronomique et agroalimentaire de Rennes
- Institut National d’Etudes Démographiques (I.N.E.D)
- Institut National d’Horticulture
- Institut National de la jeunesse et de l’éducation populaire
- Institut national des jeunes aveugles — Paris
- Institut national des jeunes sourds — Bordeaux
- Institut national des jeunes sourds — Chambéry
- Institut national des jeunes sourds — Metz
- Institut national des jeunes sourds — Paris
- Institut national de physique nucléaire et de physique des particules (I.N.P.N.P.P)
- Institut national de la propriété industrielle
- Institut National de la Recherche Agronomique (I.N.R.A)
- Institut National de la Recherche Pédagogique (I.N.R.P)
- Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale (I.N.S.E.R.M)
- Institut national d’histoire de l’art (I.N.H.A.)
- Institut national de recherches archéologiques préventives
- Institut National des Sciences de l’Univers
- Institut National des Sports et de l’Education Physique
- Institut national supérieur de formation et de recherche pour l’éducation des jeunes handicapés et les enseignements inadaptés
- Instituts nationaux polytechniques
- Instituts nationaux des sciences appliquées
- Institut national de recherche en informatique et en automatique (INRIA)
- Institut national de recherche sur les transports et leur sécurité (INRETS)
- Institut de Recherche pour le Développement

- Instituts régionaux d’administration
 - Institut des Sciences et des Industries du vivant et de l’environnement (Agro Paris Tech)
 - Institut supérieur de mécanique de Paris
 - Institut Universitaires de Formation des Maîtres
 - Musée de l’armée
 - Musée Gustave-Moreau
 - Musée national de la marine
 - Musée national J.-J.-Henner
 - Musée du Louvre
 - Musée du Quai Branly
 - Muséum National d’Histoire Naturelle
 - Musée Auguste-Rodin
 - Observatoire de Paris
 - Office français de protection des réfugiés et apatrides
 - Office National des Anciens Combattants et des Victimes de Guerre (ONAC)
 - Office national de la chasse et de la faune sauvage
 - Office National de l’eau et des milieux aquatiques
 - Office national d’information sur les enseignements et les professions (ONISEP)
 - Office universitaire et culturel français pour l’Algérie
 - Ordre national de la Légion d’honneur
 - Palais de la découverte
 - Parcs nationaux
 - Universités
4. Muut kansalliset julkiset elimet
- Union des groupements d’achats publics (UGAP)
 - Agence Nationale pour l’emploi (A.N.P.E)
 - Caisse Nationale des Allocations Familiales (CNAF)

- Caisse Nationale d'Assurance Maladie des Travailleurs Salariés (CNAMS)
- Caisse Nationale d'Assurance-Vieillesse des Travailleurs Salariés (CNAVTS)

Italia

- Hankintayksiköt
- Presidenza del Consiglio dei Ministri
- Ministero degli Affari Esteri
- Ministero dell'Interno
- Ministero della Giustizia e Uffici giudiziari (esclusi i giudici di pace)
- Ministero della Difesa
- Ministero dell'Economia e delle Finanze
- Ministero dello Sviluppo Economico
- Ministero delle Politiche Agricole, Alimentari e Forestali
- Ministero dell'Ambiente — Tutela del Territorio e del Mare
- Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti
- Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali
- Ministero dell'Istruzione, Università e Ricerca
- Ministero per i Beni e le Attività culturali, comprensivo delle sue articolazioni periferiche
- Muut kansalliset julkiset elimet:
- CONSIP (Concessionaria Servizi Informatici Pubblici)

Kypros

- Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο
 - Γραφείο Συντονιστή Εναρμόνισης
- Υπουργικό Συμβούλιο
- Βουλή των Αντιπροσώπων
- Δικαστική Υπηρεσία
- Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας
- Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

- Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας
- Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας
- Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως
- Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού
- Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου
- Γραφείο Προγραμματισμού
- Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας
- Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
- Γραφείο Εφόρου Δημοσίων Ενισχύσεων
- Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών
- Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών
- Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων
- Υπουργείο Άμυνας
- Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
 - Τμήμα Γεωργίας
 - Κτηνιατρικές Υπηρεσίες
 - Τμήμα Δασών
 - Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
 - Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
 - Μετεωρολογική Υπηρεσία
 - Τμήμα Αναδασμού
 - Υπηρεσία Μεταλλείων
 - Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών
 - Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών
- Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
 - Αστυνομία
 - Πυροσβεστική Υπηρεσία Κύπρου

- Τμήμα Φυλακών
- Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
 - Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
 - Τμήμα Εργασίας
 - Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
 - Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας
 - Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου
 - Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου
 - Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο
 - Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
 - Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων
- Υπουργείο Εσωτερικών
 - Επαρχιακές Διοικήσεις
 - Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
 - Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μεταναστεύσεως
 - Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας
 - Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
 - Πολιτική Άμυνα
 - Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεων Εκτοπισθέντων
 - Υπηρεσία Ασύλου
- Υπουργείο Εξωτερικών
- Υπουργείο Οικονομικών
 - Τελωνεία
 - Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων
 - Στατιστική Υπηρεσία
 - Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών

- Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού
- Κυβερνητικό Τυπογραφείο
- Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
- Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων
 - Τμήμα Δημοσίων Έργων
 - Τμήμα Αρχαιοτήτων
 - Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας
 - Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας
 - Τμήμα Οδικών Μεταφορών
 - Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών
 - Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών
- Υπουργείο Υγείας
 - Φαρμακευτικές Υπηρεσίες
 - Γενικό Χημείο
 - Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας
 - Οδοντιατρικές Υπηρεσίες
 - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Latvia

- Ministeriöt, erityistoimeksiannoista huolehtivat virastot ja niiden alaisuudessa toimivat laitokset
- Aizsardzības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Ārlietu ministrija un tas padotībā esošās iestādes
- Bērnu un ģimenes lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Ekonomikas ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Finanšu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Iekšlietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Izglītības un zinātnes ministrija un tās padotībā esošās iestādes

- Kultūras ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Labklājības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Satiksmes ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Tieslietu ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Veselības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Vides ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Zemkopības ministrija un tās padotībā esošās iestādes
- Īpašu uzdevumu ministra sekretariāti un to padotībā esošās iestādes
- Satversmes aizsardzības birojs
- Muut valtion laitokset
 - Augstākā tiesa
 - Centrālā vēlēšanu komisija
 - Finanšu un kapitāla tirgus komisija
 - Latvijas Banka
 - Prokuratūra un tās pārraudzībā esošās iestādes
 - Saeimas kanceleja un tās padotībā esošās iestādes
 - Satversmes tiesa
 - Valsts kanceleja un tās padotībā esošās iestādes
 - Valsts kontrole
 - Valsts prezidenta kanceleja
 - Tiesībsarga birojs
 - Nacionālā radio un televīzijas padome
 - Citas valsts iestādes, kuras nav ministriju padotībā (Muut valtion laitokset, jotka eivät toimi ministeriöiden alaisuudessa)

Liettua

- Prezidentūros kanceliarija
- Seimo kanceliarija

- Parlamentille (Seimas) vastuussa olevat laitokset:
 - Lietuvos mokslo taryba;
 - Seimo kontrolierių įstaiga;
 - Valstybės kontrolė;
 - Specialiųjų tyrimų tarnyba;
 - Valstybės saugumo departamentas;
 - Konkurencijos taryba;
 - Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras;
 - Vertybinių popierių komisija;
 - Ryšių reguliavimo tarnyba;
 - Nacionalinė sveikatos taryba;
 - Etninės kultūros globos taryba;
 - Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba;
 - Valstybinė kultūros paveldo komisija;
 - Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga;
 - Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija;
 - Valstybinė lietuvių kalbos komisija;
 - Vyriausioji rinkimų komisija;
 - Vyriausioji tarnybinės etikos komisija;
 - Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba.
- Vyriausybės kanceliarija
- Hallitukselle (Vyriausybės) vastuussa olevat laitokset:
 - Ginklų fondas;
 - Informacinės visuomenės plėtros komitetas;
 - Kūno kultūros ir sporto departamentas;
 - Lietuvos archyvų departamentas;
 - Mokestinių ginčų komisija;

- Statistikos departamentas;
- Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas;
- Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba;
- Viešųjų pirkimų tarnyba;
- Narkotikų kontrolės departamentas;
- Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija;
- Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija;
- Valstybinė lošimų priežiūros komisija;
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba;
- Vyriausioji administracinių ginčų komisija;
- Draudimo priežiūros komisija;
- Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas;
- Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras
- Konstitucinis Teismas
- Lietuvos bankas
- Aplinkos ministerija
- Ympäristöministeriön (Aplinkos ministerija) alaiset laitokset:
 - Generalinė miškų urėdija;
 - Lietuvos geologijos tarnyba;
 - Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba;
 - Lietuvos standartizacijos departamentas;
 - Nacionalinis akreditacijos biuras;
 - Valstybinė metrologijos tarnyba;
 - Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba;
 - Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija.
- Finansų ministerija
- Valtiovarainministeriön (Finansų ministerija) alaiset laitokset:

- Muitinės departamentas;
- Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba;
- Valstybinė mokesčių inspekcija;
- Finansų ministerijos mokymo centras.
- Krašto apsaugos ministerija
- Puolustusministeriön (Krašto apsaugos ministerijos) alaiset laitokset:
 - Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas;
 - Centralizuota finansų ir turto tarnyba;
 - Karo prievolės administravimo tarnyba;
 - Krašto apsaugos archyvas;
 - Krizių valdymo centras;
 - Mobilizacijos departamentas;
 - Ryšių ir informacinių sistemų tarnyba;
 - Infrastruktūros plėtros departamentas;
 - Valstybinis pilietinio pasipriešinimo rengimo centras.
- Lietuvos kariuomenė
- Krašto apsaugos sistemos kariniai vienetai ir tarnybos
- Kultūros ministerija
- Kulttuuriministeriön (Kultūros ministerijos) alaiset laitokset:
 - Kultūros paveldo departamentas;
 - Valstybinė kalbos inspekcija.
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Terveys- ja työvoimaministeriön (Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) alaiset laitokset:
 - Garantinio fondo administracija;
 - Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba;
 - Lietuvos darbo birža;
 - Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba;

- Trišalės tarybos sekretoriatas;
- Socialinių paslaugų priežiūros departamentas;
- Darbo inspekcija;
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba;
- Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba;
- Ginčų komisija;
- Techninės pagalbos neįgaliesiems centras;
- Neįgaliųjų reikalų departamentas.
- Susisiekimo ministerija
- Liikenne- ja viestintäministeriön (Susisiekimo ministerijos) alaiset laitokset:
 - Lietuvos automobilių kelių direkcija;
 - Valstybinė geležinkelio inspekcija;
 - Valstybinė kelių transporto inspekcija;
 - Pasienio kontrolės punktų direkcija.
- Sveikatos apsaugos ministerija
- Terveysministeriön (Sveikatos apsaugos ministerijos) alaiset laitokset:
 - Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba;
 - Valstybinė ligonių kasa;
 - Valstybinė medicininio audito inspekcija;
 - Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba;
 - Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba;
 - Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba;
 - Farmacijos departamentas;
 - Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras;
 - Lietuvos bioetikos komitetas;
 - Radiacinės saugos centras.
- Švietimo ir mokslo ministerija

- Opetus- ja tiedeministeriön (Švietimo ir mokslo ministerijos) alaiset laitokset:
 - Nacionalinis egzaminų centras;
 - Studijų kokybės vertinimo centras.
- Teisingumo ministerija
- Oikeusministeriön (Teisingumo ministerijos) alaiset laitokset:
 - Kalėjų departamentas;
 - Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba;
 - Europos teisės departamentas
- Ūkio ministerija
- Talousministeriön (Ūkio ministerijos) alaiset laitokset:
 - Įmonių bankroto valdymo departamentas;
 - Valstybinė energetikos inspekcija;
 - Valstybinė ne maisto produktų inspekcija;
 - Valstybinis turizmo departamentas
- Užsienio reikalų ministerija
- Diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos užsienyje bei atstovybės prie tarptautinių organizacijų
- Vidaus reikalų ministerija
- Sisäasianministeriön (Vidaus reikalų ministerijos) alaiset laitokset:
 - Asmens dokumentų išrašymo centras;
 - Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba;
 - Gyventojų registro tarnyba;
 - Policijos departamentas;
 - Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas;
 - Turto valdymo ir ūkio departamentas;
 - Vadovybės apsaugos departamentas;
 - Valstybės sienos apsaugos tarnyba;
 - Valstybės tarnybos departamentas;

- Informatikos ir ryšių departamentas;
- Migracijos departamentas;
- Sveikatos priežiūros tarnyba;
- Bendrasis pagalbos centras.
- Žemės ūkio ministerija
- Maatalousministeriön (Žemės ūkio ministerijos) alaiset laitokset:
 - Nacionalinė mokėjimo agentūra;
 - Nacionalinė žemės tarnyba;
 - Valstybinė augalų apsaugos tarnyba;
 - Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba;
 - Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba;
 - Žuvininkystės departamentas
- Teismai (Tuomioistuimet):
 - Lietuvos Aukščiausiasis Teismas;
 - Lietuvos apeliacinis teismas;
 - Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas;
 - apygardų teismai;
 - apygardų administraciniai teismai;
 - apylinkių teismai;
 - Nacionalinė teismų administracija
- Generalinė prokuratūra
- Muut keskushallinnon yksiköt (institucijos [laitokset], įstaigos [laitokset], tarnybos [virastot])
 - Aplinkos apsaugos agentūra;
 - Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija;
 - Aplinkos projektų valdymo agentūra;
 - Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnyba;
 - Miško sanitarinės apsaugos tarnyba;

- Valstybinė miškotvarkos tarnyba;
- Nacionalinis visuomenės sveikatos tyrimų centras;
- Lietuvos AIDS centras;
- Nacionalinis organų transplantacijos biuras;
- Valstybinis patologijos centras;
- Valstybinis psichikos sveikatos centras;
- Lietuvos sveikatos informacijos centras;
- Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras;
- Valstybinis aplinkos sveikatos centras;
- Respublikinis mitybos centras;
- Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centras;
- Trakų visuomenės sveikatos priežiūros ir specialistų tobulinimosi centras;
- Visuomenės sveikatos ugdymo centras;
- Muitinės kriminalinė tarnyba;
- Muitinės informacinių sistemų centras;
- Muitinės laboratorija;
- Muitinės mokymo centras;
- Valstybinis patentų biuras;
- Lietuvos teismo ekspertizės centras;
- Centrinė hipotekos įstaiga;
- Lietuvos metrologijos inspekcija;
- Civilinės aviacijos administracija;
- Lietuvos saugios laivybos administracija;
- Transporto investicijų direkcija;
- Valstybinė vidaus vandenų laivybos inspekcija;
- Pabėgėlių priėmimo centras

Luxemburg

- Ministère d’Etat
- Ministère des Affaires Etrangères et de l’Immigration
- Ministère de l’Agriculture, de la Viticulture et du Développement Rural
- Ministère des Classes moyennes, du Tourisme et du Logement
- Ministère de la Culture, de l’Enseignement Supérieur et de la Recherche
- Ministère de l’Economie et du Commerce extérieur
- Ministère de l’Education nationale et de la Formation professionnelle
- Ministère de l’Egalité des chances
- Ministère de l’Environnement
- Ministère de la Famille et de l’Intégration
- Ministère des Finances
- Ministère de la Fonction publique et de la Réforme administrative
- Ministère de l’Intérieur et de l’Aménagement du territoire
- Ministère de la Justice
- Ministère de la Santé
- Ministère de la Sécurité sociale
- Ministère des Transports
- Ministère du Travail et de l’Emploi
- Ministère des Travaux publics

Unkari

- Egészségügyi Minisztérium
- Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
- Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
- Honvédelmi Minisztérium
- Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
- Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
- Külügyminisztérium

- Miniszterelnöki Hivatal
- Oktatási és Kulturális Minisztérium
- Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium
- Pénzügyminisztérium
- Szociális és Munkaügyi Minisztérium
- Központi Szolgáltatási Főigazgatóság

Malta

- Uffiċċju tal-Prim Ministru (Office of the Prime Minister)
- Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali (Ministry for the Family and Social Solidarity)
- Ministeru ta' l-Edukazzjoni Zghazagh u Impjieg (Ministry for Education Youth and Employment)
- Ministeru tal-Finanzi (Ministry of Finance)
- Ministeru tar-Riżorsi u l-Infrastruttura (Ministry for Resources and Infrastructure)
- Ministeru tat-Turiżmu u Kultura (Ministry for Tourism and Culture)
- Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern (Ministry for Justice and Home Affairs)
- Ministeru għall-Affarijiet Rurali u l-Ambjent (Ministry for Rural Affairs and the Environment)
- Ministeru għal Għawdex (Ministry for Gozo)
- Ministeru tas-Saħħa, l-Anzjani u Kura fil-Kommunita' (Ministry of Health, the Elderly and Community Care)
- Ministeru ta' l-Affarijiet Barranin (Ministry of Foreign Affairs)
- Ministeru għall-Investimenti, Industrija u Teknologija ta' Informazzjoni (Ministry for Investment, Industry and Information Technology)
- Ministeru għall-Kompetittivà u Komunikazzjoni (Ministry for Competitiveness and Communications)
- Ministeru għall-Iżvilupp Urban u Toroq (Ministry for Urban Development and Roads)

Alankomaat

- Ministerie van Algemene Zaken
 - Bestuursdepartement

- Bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
- Rijksvoorlichtingsdienst
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 - Bestuursdepartement
 - Centrale Archiefselectiedienst (CAS)
 - Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)
 - Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)
 - Agentschap Korps Landelijke Politiediensten
- Ministerie van Buitenlandse Zaken
 - Directoraat-generaal Regiobeleid en Consulaire Zaken (DGRC)
 - Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ)
 - Directoraat-generaal Internationale Samenwerking (DGIS)
 - Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES)
 - Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden (CBI)
 - Centrale diensten ressorterend onder S/PlvS (Pääsihteerin ja apulaispääsihteerin alaisuuteen kuuluvat tukipalvelut)
 - Buitenlandse Posten (ieder afzonderlijk)
- Ministerie van Defensie (Puolustusministeriö)
 - Bestuursdepartement
 - Commando Diensten Centra (CDC)
 - Defensie Telematica Organisatie (DTO)
 - Centrale directie van de Defensie Vastgoed Dienst
 - De afzonderlijke regionale directies van de Defensie Vastgoed Dienst
 - Defensie Materieel Organisatie (DMO)
 - Landelijk Bevoorradingsbedrijf van de Defensie Materieel Organisatie
 - Logistiek Centrum van de Defensie Materieel Organisatie
 - Marinebedrijf van de Defensie Materieel Organisatie
 - Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO)

- Ministerie van Economische Zaken
 - Bestuursdepartement
 - Centraal Planbureau (CPB)
 - SenterNovem
 - Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)
 - Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa)
 - Economische Voorlichtingsdienst (EVD)
 - Agentschap Telecom
 - Kenniscentrum Professioneel & Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers (PIANOo)
 - Regiebureau Inkoop Rijksoverheid
 - Octrooicentrum Nederland
 - Consumentenautoriteit
- Ministerie van Financiën
 - Bestuursdepartement
 - Belastingdienst Automatiseringscentrum
 - Belastingdienst
 - de afzonderlijke Directies der Rijksbelastingen (tulli- ja verohallinnon eri jaostot eri puolilla Alankomaita)
 - Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (incl. Economische Controle dienst (ECD))
 - Belastingdienst Opleidingen
 - Dienst der Domeinen
- Ministerie van Justitie
 - Bestuursdepartement
 - Dienst Justitiële Inrichtingen
 - Raad voor de Kinderbescherming
 - Centraal Justitie Incasso Bureau

- Openbaar Ministerie
- Immigratie en Naturalisatiedienst
- Nederlands Forensisch Instituut
- Dienst Terugkeer & Vertrek
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 - Bestuursdepartement
 - Dienst Regelingen (DR)
 - Agentschap Plantenziektenkundige Dienst (PD)
 - Algemene Inspectiedienst (AID)
 - Dienst Landelijk Gebied (DLG)
 - Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
 - Bestuursdepartement
 - Inspectie van het Onderwijs
 - Erfgoedinspectie
 - Centrale Financiën Instellingen
 - Nationaal Archief
 - Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid
 - Onderwijsraad
 - Raad voor Cultuur
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
 - Bestuursdepartement
 - Inspectie Werk en Inkomen
 - Agentschap SZW
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat
 - Bestuursdepartement
 - Directoraat-Generaal Transport en Luchtvaart

- Directoraat-generaal Personenvervoer
- Directoraat-generaal Water
- Centrale diensten (Keskustoimisto)
- Shared services Organisatie Verkeer en Watersaat
- Koninklijke Nederlandse Meteorologisch Instituut KNMI
- Rijkswaterstaat, Bestuur
- De afzonderlijke regionale Diensten van Rijkswaterstaat (Julkisten töiden ja vesihuollon osaston erilliset alueyksiköt)
- De afzonderlijke specialistische diensten van Rijkswaterstaat (Julkisten töiden ja vesihuollon osaston erityisyksiköt)
- Adviesdienst Geo-Informatie en ICT
- Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV)
- Bouwdienst
- Corporate Dienst
- Data ICT Dienst
- Dienst Verkeer en Scheepvaart
- Dienst Weg- en Waterbouwkunde (DWW)
- Rijksinstituut voor Kunst en Zee (RIKZ)
- Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA)
- Waterdienst
- Inspectie Verkeer en Waterstaat, Hoofddirectie
- Port state Control
- Directie Toezichtontwikkeling Communicatie en Onderzoek (TCO)
- Toezichthouder Beheer Eenheid Lucht
- Toezichthouder Beheer Eenheid Water
- Toezichthouder Beheer Eenheid Land
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
 - Bestuursdepartement

- Directoraat-generaal Wonen, Wijken en Integratie
- Directoraat-generaal Ruimte
- Directoraat-generaal Milieubeheer
- Rijksgebouwendienst
- VROM Inspectie
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 - Bestuursdepartement
 - Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken
 - Inspectie Gezondheidszorg
 - Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming
 - Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
 - Sociaal en Cultureel Planbureau
 - Agentschap t.b.v. het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen
- Tweede Kamer der Staten-Generaal
- Eerste Kamer der Staten-Generaal
- Raad van State
- Algemene Rekenkamer
- Nationale Ombudsman
- Kanselarij der Nederlandse Orden
- Kabinet der Koningin
- Raad voor de rechtspraak en de Rechtbanken

Itävalta

- Bundeskanzleramt
- Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten
- Bundesministerium für Finanzen
- Bundesministerium für Gesundheit, Familie und Jugend
- Bundesministerium für Inneres

- Bundesministerium für Justiz
- Bundesministerium für Landesverteidigung
- Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft
- Bundesministerium für Soziales und Konsumentenschutz
- Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur
- Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie
- Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit
- Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung
- Österreichische Forschungs- und Prüfzentrum Arsenal Gesellschaft m.b.H
- Bundesbeschaffung G.m.b.H
- Bundesrechenzentrum G.m.b.H

Puola

- Kancelaria Prezydenta RP
- Kancelaria Sejmu RP
- Kancelaria Senatu RP
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
- Sąd Najwyższy
- Naczelny Sąd Administracyjny
- Wojewódzkie sądy administracyjne
- Sądy powszechne — rejonowe, okręgowe i apelacyjne
- Trybunał Konstytucyjny
- Najwyższa Izba Kontroli
- Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
- Biuro Rzecznika Praw Dziecka
- Biuro Ochrony Rządu
- Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
- Centralne Biuro Antykorupcyjne

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- Ministerstwo Finansów
- Ministerstwo Gospodarki
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Ministerstwo Edukacji Narodowej
- Ministerstwo Obrony Narodowej
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Ministerstwo Skarbu Państwa
- Ministerstwo Sprawiedliwości
- Ministerstwo Infrastruktury
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Ministerstwo Środowiska
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- Ministerstwo Zdrowia
- Ministerstwo Sportu i Turystyki
- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
- Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
- Urząd Regulacji Energetyki
- Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
- Urząd Transportu Kolejowego
- Urząd Dozoru Technicznego
- Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych
- Urząd do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców
- Urząd Zamówień Publicznych
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

- Urząd Lotnictwa Cywilnego
- Urząd Komunikacji Elektronicznej
- Wyższy Urząd Górniczy
- Główny Urząd Miar
- Główny Urząd Geodezji i Kartografii
- Główny Urząd Nadzoru Budowlanego
- Główny Urząd Statystyczny
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
- Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
- Państwowa Komisja Wyborcza
- Państwowa Inspekcja Pracy
- Rządowe Centrum Legislacji
- Narodowy Fundusz Zdrowia
- Polska Akademia Nauk
- Polskie Centrum Akredytacji
- Polskie Centrum Badań i Certyfikacji
- Polska Organizacja Turystyczna
- Polski Komitet Normalizacyjny
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- Komisja Nadzoru Finansowego
- Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
- Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
- Komenda Główna Policji
- Komenda Główna Straży Granicznej

- Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- Główny Inspektorat Transportu Drogowego
- Główny Inspektorat Farmaceutyczny
- Główny Inspektorat Sanitarny
- Główny Inspektorat Weterynarii
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- Agencja Wywiadu
- Agencja Mienia Wojskowego
- Wojskowa Agencja Mieszkaniowa
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Agencja Rynku Rolnego
- Agencja Nieruchomości Rolnych
- Państwowa Agencja Atomistyki
- Polska Agencja Żeglugi Powietrznej
- Polska Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Agencja Rezerw Materiałowych
- Narodowy Bank Polski
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Instytut Pamięci Narodowej — Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu
- Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa
- Służba Celną Rzeczypospolitej Polskiej
- Państwowe Gospodarstwo Leśne ‘Lasy Państwowe’
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
- Urzędy wojewódzkie
- Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, jeśli ich organem założycielskim jest minister, centralny organ administracji rządowej lub wojewoda

Portugali

- Presidência do Conselho de Ministros
- Ministério das Finanças e da Administração Pública
- Ministério da Defesa Nacional
- Ministério dos Negócios Estrangeiros
- Ministério da Administração Interna
- Ministério da Justiça
- Ministério da Economia e da Inovação
- Ministério da Agricultura, Desenvolvimento Rural e Pescas
- Ministério da Educação
- Ministério da Ciência, Tecnologia e do Ensino Superior
- Ministério da Cultura
- Ministério da Saúde
- Ministério do Trabalho e da Solidariedade Social
- Ministério das Obras Públicas, Transportes e Comunicações
- Ministério do Ambiente, do Ordenamento do Território e do Desenvolvimento Regional
- Presidência da República
- Tribunal Constitucional
- Tribunal de Contas
- Provedoria de Justiça

Romania

- Administrația Prezidențială
- Senatul României
- Camera Deputaților
- Înalta Curte de Casație și Justiție
- Curtea Constituțională
- Consiliul Legislativ

- Curtea de Conturi
- Consiliul Superior al Magistraturii
- Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție
- Secretariatul General al Guvernului
- Cancelaria primului ministru
- Ministerul Afacerilor Externe
- Ministerul Economiei și Finanțelor
- Ministerul Justiției
- Ministerul Apărării
- Ministerul Internelor și Reformei Administrative
- Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Sanse
- Ministerul pentru Intreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
- Ministerul Transporturilor
- Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței
- Ministerul Educației Cercetării și Tineretului
- Ministerul Sănătății Publice
- Ministerul Culturii și Cultelor
- Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației
- Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile
- Serviciul Român de Informații
- Serviciul de Informații Externe
- Serviciul de Protecție și Pază
- Serviciul de Telecomunicații Speciale
- Consiliul Național al Audiovizualului
- Consiliul Concurenței (CC)
- Direcția Națională Anticorupție

- Inspectoratul General de Poliție
- Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice
- Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor
- Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice(ANRSC)
- Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor
- Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor
- Autoritatea Navală Română
- Autoritatea Feroviară Română
- Autoritatea Rutieră Română
- Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului
- Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap
- Autoritatea Națională pentru Turism
- Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților
- Autoritatea Națională pentru Tineret
- Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică
- Autoritatea Națională pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației
- Autoritatea Națională pentru Serviciile Societății Informaționale
- Autoritatea Electorală Permanente
- Agenția pentru Strategii Guvernamentale
- Agenția Națională a Medicamentului
- Agenția Națională pentru Sport
- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
- Agenția Națională de Reglementare în Domeniul Energiei
- Agenția Română pentru Conservarea Energiei
- Agenția Națională pentru Resurse Minerale
- Agenția Română pentru Investiții Străine
- Agenția Națională pentru Intreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie

- Agenția Națională a Funcționarilor Publici
- Agenția Națională de Administrare Fiscală
- Agenția de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială
- Agenția Națională Anti-doping
- Agenția Nucleară
- Agenția Națională pentru Protecția Familiei
- Agenția Națională pentru Egalitatea de Sanse între Bărbați și Femei
- Agenția Națională pentru Protecția Mediului
- Agenția națională Antidrog

Slovenia

- Predsednik Republike Slovenije
- Državni zbor Republike Slovenije
- Državni svet Republike Slovenije
- Varuh človekovih pravic
- Ustavno sodišče Republike Slovenije
- Računsko sodišče Republike Slovenije
- Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil
- Slovenska akademija znanosti in umetnosti
- Vladne službe
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Ministrstvo za zunanje zadeve
- Ministrstvo za obrambo
- Ministrstvo za pravosodje
- Ministrstvo za gospodarstvo
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Ministrstvo za promet

- Ministrstvo za okolje in, prostor
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za javno upravo
- Ministrstvo za šolstvo in šport
- Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo
- Ministrstvo za kulturo
- Vrhovno sodišče Republike Slovenije
- višja sodišča
- okrožna sodišča
- okrajna sodišča
- Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
- Okrožna državna tožilstva
- Državno pravobranilstvo
- Upravno sodišče Republike Slovenije
- Višje delovno in socialno sodišče
- delovna sodišča
- Davčna uprava Republike Slovenije
- Carinska uprava Republike Slovenije
- Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja
- Urad Republike Slovenije za nadzor prirejanja iger na srečo
- Uprava Republike Slovenije za javna plačila
- Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna
- Policija
- Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve
- General štab Slovenske vojske
- Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje

- Inšpektorat Republike Slovenije za obrambo
- Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
- Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij
- Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence
- Urad Republike Slovenije za varstvo potrošnikov
- Tržni inšpektorat Republike Slovenije
- Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
- Inšpektorat Republike Slovenije za elektronske komunikacije, elektronsko podpisovanje in pošto
- Inšpektorat za energetiko in rudarstvo
- Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano
- Fitosanitarna uprava Republike Slovenije
- Veterinarska uprava Republike Slovenije
- Uprava Republike Slovenije za pomorstvo
- Direkcija Republike Slovenije za caste
- Prometni inšpektorat Republike Slovenije
- Direkcija za vodenje investicij v javno železniško infrastrukturo
- Agencija Republike Slovenije za okolje
- Geodetska uprava Republike Slovenije
- Uprava Republike Slovenije za jedrsko varstvo
- Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
- Inšpektorat Republike Slovenije za delo
- Zdravstveni inšpektorat
- Urad Republike Slovenije za kemikalije
- Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji
- Urad Republike Slovenije za meroslovje
- Urad za visoko šolstvo

- Urad Republike Slovenije za mladino
- Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
- Arhiv Republike Slovenije
- Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije
- Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije
- Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije
- Služba vlade za zakonodajo
- Služba vlade za evropske zadeve
- Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko
- Urad vlade za komuniciranje
- Urad za enake možnosti
- Urad za verske skupnosti
- Urad za narodnosti
- Urad za makroekonomske analize in razvoj
- Statistični urad Republike Slovenije
- Slovenska obveščevalno-varnostna agencija
- Protokol Republike Slovenije
- Urad za varovanje tajnih podatkov
- Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj
- Informacijski pooblaščenec
- Državna volilna komisija

Slovakia

Hallituksen ja keskushallinnon viranomaisten toiminnan rakenteesta annetussa laissa 575/2001 tarkoitettut ministeriöt ja muut keskushallinnon viranomaiset, sellaisena kuin sanamuoto esitetään myöhemmissä säädöksissä:

- Kancelária Prezidenta Slovenskej republiky
- Národná rada Slovenskej republiky

- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
- Ministerstvo financií Slovenskej republiky
- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky
- Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
- Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
- Úrad vlády Slovenskej republiky
- Protimonopolný úrad Slovenskej republiky
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
- Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky
- Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky
- Úrad pre verejné obstarávanie
- Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
- Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky
- Národný bezpečnostný úrad
- Ústavný súd Slovenskej republiky
- Najvyšší súd Slovenskej republiky
- Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

- Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
- Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky
- Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky
- Úrad pre finančný trh
- Úrad na ochranu osobných údajov
- Kancelária verejného ochrany práv

Suomi

- Oikeuskanslerinvirasto — Justitiekanslersämbetet
- Liikenne- ja viestintäministeriö — Kommunikationsministeriet
 - Ajoneuvohallintokeskus AKE — Fordonsförvaltningscentralen AKE
 - Ilmailuhallinto — Luftfartsförvaltningen
 - Ilmatieteen laitos — Meteorologiska institutet
 - Merenkulkulaitos — Sjöfartsverket
 - Merentutkimuslaitos — Havsforskningsinstitutet
 - Ratahallintokeskus RHK — Banförvaltningscentralen RHK
 - Rautatievirasto — Järnvägsverket
 - Tiehallinto — Vägförvaltningen
 - Viestintävirasto — Kommunikationsverket
- Maa- ja metsätalousministeriö — Jord- och skogsbruksministeriet
 - Elintarviketurvallisuusvirasto — Livsmedelssäkerhetsverket
 - Maanmittauslaitos — Lantmäteriverket
 - Maaseutuvirasto — Landsbygdsverket
- Oikeusministeriö — Justitieministeriet
 - Tietosuojavaltuutetun toimisto — Dataombudsmannens byrå
 - Tuomioistuimet — domstolar
 - Korkein oikeus — Högsta domstolen
 - Korkein hallinto-oikeus — Högsta förvaltningsdomstolen

- Hovioikeudet — hovrätter
- Käräjäoikeudet — tingsrätter
- Hallinto-oikeudet — förvaltningsdomstolar
- Markkinaoikeus — Marknadsdomstolen
- Työtuomioistuin — Arbetsdomstolen
- Vakuutusoiikeus — Försäkringsdomstolen
- Kuluttajariitalautakunta — Konsumenttvistenämnden
- Vankeinhoitolaitos — Fångvårdsväsendet
- HEUNI — Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti — HEUNI — Europeiska institutet för kriminalpolitik, verksamt i anslutning till Förenta Nationerna
- Konkurssiasiamiehen toimisto — Konkursombudsmannens byrå
- Kuluttajariitalautakunta — Konsumenttvistenämnden
- Oikeushallinnon palvelukeskus — Justitieförvaltningens servicecentral
- Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus — Justitieförvaltningens datateknikcentral
- Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (Optula) — Rättspolitiska forskningsinstitutet
- Oikeusrekisterikeskus — Rättsregistercentralen
- Onnettomuustutkintakeskus — Centralen för undersökning av olyckor
- Rikosseuraamusvirasto — Brottspåföljdsverket
- Rikosseuraamusalan koulutuskeskus — Brottspåföljdsområdets utbildningscentral
- Rikoksentorjuntaneuvosto Rådet för brottsförebyggande
- Saamelaiskäräjät — Sametinget
- Valtakunnansyyttäjänvirasto — Riksåklagarämbetet
- Vankeinhoitolaitos — Fångvårdsväsendet
- Opetusministeriö — Undervisningsministeriet
 - Opetushallitus — Utbildningsstyrelsen
 - Valtion elokuvatarkastamo — Statens filmgranskningsbyrå
- Puolustusministeriö — Försvarsministeriet

- Puolustusvoimat — Försvarsmakten
- Sisäasiainministeriö — Inrikesministeriet
 - Västöresterikeskus — Befolkningsregistercentralen
 - Keskusrikospoliisi — Centralkriminalpolisen
 - Liikkuva poliisi — Rörliga polisen
 - Rajavartiolaitos — Gränsbevakningsväsendet
 - Lääninhallitukset — Länstyrelserna
 - Suojelupoliisi — Skyddspolisen
 - Poliisiammattikorkeakoulu — Polisyrkeshögskolan
 - Poliisin tekniikkakeskus — Polisens teknikcentral
 - Poliisin tietohallintokeskus — Polisens datacentral
 - Helsingin kihlakunnan poliisilaitos — Polisnrättningen i Helsingfors
 - Pelastusopisto — Räddningsverket
 - Häätäkeskuslaitos — Nödcentralverket
 - Maahanmuuttovirasto — Migrationsverket
 - Sisäasiainhallinnon palvelukeskus — Inrikesförvaltningens servicecentral
 - Sosiaali- ja terveysministeriö — Social- och hälsovårdsministeriet
 - Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta — Besvärnämnden för utkomstskyddsärenden
 - Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta — Besvärnämnden för socialtrygghet
 - Lääkelaitos — Läkemedelsverket
 - Terveysthuollon oikeusturvakeskus — Rättsskyddscentralen för hälsovården
 - Säteilyturvakeskus — Strålsäkerhetscentralen
 - Kansanterveyslaitos — Folkhälsoinstitutet
 - Lääkehoidon kehittämiskeskus ROHTO — Utvecklingscentralen för läkemedelsbehandling
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus — Social- och hälsovårdens produktillsynscentral

- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes — Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes
- Vakuutusvalvontavirasto — Försäkringsinspektionen
- Työ- ja elinkeinoministeriö — Arbets- och näringsministeriet
- Kuluttajavirasto — Konsumentverket
- Kilpailuvirasto — Konkurrensverket
- Patentti- ja rekisterihallitus — Patent- och registerstyrelsen
- Valtakunnansovittelijain toimisto — Riksförlikningsmännens byrå
- Valtion turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset — Statliga förläggningar för asylsökande
- Energi- ja markkinavirasto — Energimarknadsverket
- Geologian tutkimuskeskus — Geologiska forskningscentralen
- Huoltovarmuuskeskus — Försörjningsberedskapscentralen
- Kuluttajatutkimuskeskus — Konsumentforskningscentralen
- Matkailun edistämiskeskus (MEK) — Centralen för turistfrämjande
- Mittatekniikan keskus (MIKES) — Mätteknikcentralen
- Tekes — teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus — Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- Turvatekniikan keskus (TUKES) — Säkerhetsteknikcentralen
- Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) — Statens tekniska forskningscentral
- Syrjintälautakunta — Nationella diskrimineringsnämnden
- Työneuvosto — Arbetsrådet
- Vähemmistövaltuutetun toimisto — Minoritetsombudsmännens byrå
- Ulkoasiainministeriö — Utrikesministeriet
- Valtioneuvoston kanslia — Statsrådets Kansli
- Valtiovarainministeriö — Finansministeriet
 - Valtiokonttori — Statskontoret
 - Verohallinto — Skatteförvaltningen

- Tullilaitos — Tullverket
- Tilastokeskus — Statistikcentralen
- Valtiontaloudellinen tutkimuskeskus — Statens ekonomiska forskningscentral
- Ympäristöministeriö — Miljöministeriet
 - Suomen ympäristökeskus — Finlands miljöcentral
 - Asumisen rahoitus- ja kehityskeskus — Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet
- Valtiontalouden tarkastusvirasto — Statens Revisionsverk

Ruotsi

A

- Affärsverket svenska kraftnät
- Akademien för de fria konsterna
- Alkohol- och läkemedelssortiments-nämnden
- Allmänna pensionsfonden
- Allmänna reklamationsnämnden
- Ambassader
- Ansvarsnämnd, statens
- Arbetsdomstolen
- Arbetsförmedlingen
- Arbetsgivarverk, statens
- Arbetslivsinstitutet
- Arbetsmiljöverket
- Arkitekturmuseet
- Arrendenämnder
- Arvsfondsdelegationen
- Arvsfondsdelegationen

B

- Banverket
- Barnombudsmannen
- Beredning för utvärdering av medicinsk metodik, statens
- Bergsstaten
- Biografbyrå, statens
- Biografiskt lexikon, svenskt
- Birgittaskolan
- Blekinge tekniska högskola
- Bokföringsnämnden
- Bolagsverket
- Bostadsnämnd, statens
- Bostadskreditnämnd, statens
- Boverket
- Brottsförebyggande rådet
- Brottsoffermyndigheten

C

- Centrala studiestödsnämnden

D

- Danshögskolan
- Datainspektionen
- Departementen
- Domstolsverket
- Dramatiska institutet

E

- Ekeskolan
- Ekobrottsmyndigheten

- Ekonomistyrningsverket
- Ekonomiska rådet
- Elsäkerhetsverket
- Energimarknadsinspektionen
- Energimyndighet, statens
- EU/FoU-rådet
- Exportkreditnämnden
- Exportråd, Sveriges

F

- Fastighetsmäklarnämnden
- Fastighetsverk, statens
- Fideikommissnämnden
- Finansinspektionen
- Finanspolitiska rådet
- Finsk-svenska gränsälvscommissionen
- Fiskeriverket
- Flygmedicincentrum
- Folkhälsoinstitut, statens
- Fonden för fukt- och mögelskador
- Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas
- Folke Bernadotte Akademin
- Forskarskattenämnden
- Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap
- Fortifikationsverket
- Forum för levande historia
- Försvarets materielverk
- Försvarets radioanstalt

- Försvarets underrättelsenämnd
- Försvarshistoriska museer, statens
- Försvarshögskolan
- Försvarsmakten
- Försäkringskassan

G

- Gentekniknämnden
- Geologiska undersökning
- Geotekniska institut, statens
- Giftinformationscentralen
- Glesbygdsverket
- Grafiska institutet och institutet för högre kommunikation- och reklamutbildning
- Granskningsnämnden för radio och TV
- Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar
- Gymnastik- och Idrottshögskolan
- Göteborgs universitet

H

- Handelsflottans kultur- och fritidsråd
- Handelsflottans pensionsanstalt
- Handelssekreterare
- Handelskamrar, auktoriserade
- Handikappombudsmannen
- Handikappråd, statens
- Harpsundsnämnden
- Haverikommission, statens
- Historiska museer, statens
- Hjälpmedelsinstitutet

- Hovrätterna
- Hyresnämnder
- Häktena
- Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd
- Högskolan Dalarna
- Högskolan i Borås
- Högskolan i Gävle
- Högskolan i Halmstad
- Högskolan i Kalmar
- Högskolan i Karlskrona/Ronneby
- Högskolan i Kristianstad
- Högskolan i Skövde
- Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
- Högskolan på Gotland
- Högskolans avskiljandenämnd
- Högskoleverket
- Högsta domstolen

I

- ILO kommittén
- Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
- Inspektionen för strategiska produkter
- Institut för kommunikationsanalys, statens
- Institut för psykosocial medicin, statens
- Institut för särskilt utbildningsstöd, statens
- Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
- Institutet för rymdfysik
- Institutet för tillväxtpolitiska studier

- Institutionsstyrelse, statens
- Insättningsgarantinämnden
- Integrationsverket
- Internationella programkontoret för utbildningsområdet

J

- Jordbruksverk, statens
- Justitiekanslern
- Jämställdhetsombudsmannen
- Jämställdhetsnämnden
- Järnvägar, statens
- Järnvägsstyrelsen

K

- Kammarkollegiet
- Kammarrätterna
- Karlstads universitet
- Karolinska Institutet
- Kemikalieinspektionen
- Kommerskollegium
- Konjunkturinstitutet
- Konkurrensverket
- Konstfack
- Konsthögskolan
- Konstnärsnämnden
- Konstråd, statens
- Konsulat
- Konsumentverket
- Krigsvetenskapsakademin

- Krigsförsäkringsnämnden
- Kriminaltekniska laboratorium, statens
- Kriminalvården
- Krisberedskapsmyndigheten
- Kristinaskolan
- Kronofogdemyndigheten
- Kulturråd, statens
- Kungl. Biblioteket
- Kungl. Konsthögskolan
- Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
- Kungl. Tekniska högskolan
- Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien
- Kungl Vetenskapsakademin
- Kustbevakningen
- Kvalitets- och kompetensråd, statens
- Kärnavfallsfondens styrelse

L

- Lagrådet
- Lantbruksuniversitet, Sveriges
- Lantmäteriverket
- Linköpings universitet
- Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet
- Livsmedelsverk, statens
- Livsmedelsekonomiska institutet
- Ljud- och bildarkiv, statens
- Lokala säkerhetsnämnderna vid kärnkraftverk
- Lotteriinspektionen

- Luftfartsverket
- Luftfartsstyrelsen
- Luleå tekniska universitet
- Lunds universitet
- Läkemedelsverket
- Läkemedelsförmånsnämnden
- Länsrätterna
- Länsstyrelserna
- Lärarhögskolan i Stockholm

M

- Malmö högskola
- Manillaskolan
- Maritima muséer, statens
- Marknadsdomstolen
- Medlingsinstitutet
- Meteorologiska och hydrologiska institut, Sveriges
- Migrationsverket
- Militärhögskolor
- Mittuniversitetet
- Moderna museet
- Museer för världskultur, statens
- Musikaliska Akademien
- Musiksamlingar, statens
- Myndigheten för handikappolitisk samordning
- Myndigheten för internationella adoptionsfrågor
- Myndigheten för skolutveckling
- Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning

- Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning
- Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
- Myndigheten för utländska investeringar i Sverige
- Mälardalens högskola

N

- Nationalmuseum
- Nationellt centrum för flexibelt lärande
- Naturhistoriska riksmuseet
- Naturvårdsverket
- Nordiska Afrikainstitutet
- Notarienämnden
- Nämnd för arbetstagares uppfinningar, statens
- Nämnden för statligt stöd till trossamfund
- Nämnden för styrelserepresentationsfrågor
- Nämnden mot diskriminering
- Nämnden för elektronisk förvaltning
- Nämnden för RH anpassad utbildning
- Nämnden för hemslöjdsfrågor

O

- Oljekrisnämnden
- Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning
- Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
- Operahögskolan i Stockholm

P

- Patent- och registreringsverket
- Patentbesvärsrätten
- Pensionsverk, statens

- Personregisternämnd statens, SPAR-nämnden
- Pliktverk, Totalförsvarets
- Polarforskningssekretariatet
- Post- och telestyrelsen
- Premiepensionsmyndigheten
- Presstödsnämnden

R

- Radio- och TV-verket
- Rederinämnden
- Regeringskansliet
- Regeringsrätten
- Resegarantinämnden
- Registernämnden
- Revisorsnämnden
- Riksantikvarieämbetet
- Riksarkivet
- Riksbanken
- Riksdagsförvaltningen
- Riksdagens ombudsmän
- Riksdagens revisorer
- Riksgäldskontoret
- Rikshemvärnsrådet
- Rikspolisstyrelsen
- Riksrevisionen
- Rikstrafiken
- Riksutställningar, Stiftelsen
- Riksvärderingsnämnden

- Rymdstyrelsen
- Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
- Räddningsverk, statens
- Rättshjälpsmyndigheten
- Rättshjälpsnämnden
- Rättsmedicinalverket

S

- Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund
- Sameskolstyrelsen och sameskolor
- Sametinget
- SIS, Standardiseringen i Sverige
- Sjöfartsverket
- Skatterättsnämnden
- Skatteverket
- Skaderegleringsnämnd, statens
- Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor
- Skogsstyrelsen
- Skogsvårdsstyrelserna
- Skogs och lantbruksakademien
- Skolverk, statens
- Skolväsendets överklagandenämnd
- Smittskyddsinstitutet
- Socialstyrelsen
- Specialpedagogiska institutet
- Specialskolemyndigheten
- Språk- och folkminnesinstitutet
- Sprängämnesinspektionen

- Statistiska centralbyrån
- Statskontoret
- Stockholms universitet
- Stockholms internationella miljöinstitut
- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
- Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, SIDA
- Styrelsen för Samefonden
- Styrelsen för psykologiskt försvar
- Stängselnämnden
- Svenska institutet
- Svenska institutet för europapolitiska studier
- Svenska ESF rådet
- Svenska Unescorådet
- Svenska FAO kommittén
- Svenska Språknämnden
- Svenska Skeppshypotekskassan
- Svenska institutet i Alexandria
- Sveriges författarfond
- Säkerhetspolisen
- Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
- Södertörns högskola

T

- Taltidningsnämnden
- Talboks- och punktskriftsbiblioteket
- Teaterhögskolan i Stockholm
- Tingsrätterna

- Tjänstepensions och grupplivnämnd, statens
- Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet
- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Totalförsvarets pliktverk
- Tullverket
- Turistdelegationen

U

- Umeå universitet
- Ungdomsstyrelsen
- Uppsala universitet
- Utlandslönenämnd, statens
- Utlänningsnämnden
- Utrikesförvaltningens antagningsnämnd
- Utrikesnämnden
- Utsädeskontroll, statens

V

- Valideringsdelegationen
- Valmyndigheten
- Vatten- och avloppsnämnd, statens
- Vattenöverdomstolen
- Verket för förvaltningsutveckling
- Verket för högskoleservice
- Verket för innovationssystem (VINNOVA)
- Verket för näringslivsutveckling (NUTEK)
- Vetenskapsrådet
- Veterinärmedicinska anstalt, statens
- Veterinära ansvarsnämnden

- Väg- och transportforskningsinstitut, statens
- Vägverket
- Vänerskolan
- Växjö universitet
- Växsortnämnd, statens

Å

- Åklagarmyndigheten
- Åsbackaskolan

Ö

- Örebro universitet
- Örlogsmannasällskapet
- Östervångsskolan
- Överbefälhavaren
- Överklagandenämnden för högskolan
- Överklagandenämnden för nämndemanna-uppdrag
- Överklagandenämnden för studiestöd
- Överklagandenämnden för totalförsvaret

Yhdistynyt kuningaskunta

- Cabinet Office
 - Office of the Parliamentary Counsel
- Central Office of Information
- Charity Commission
- Crown Estate Commissioners (Vote Expenditure Only)
- Crown Prosecution Service
- Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform
 - Competition Commission
 - Gas and Electricity Consumers' Council

- Office of Manpower Economics
- Department for Children, Schools and Families
- Department of Communities and Local Government
 - Rent Assessment Panels
- Department for Culture, Media and Sport
 - British Library
 - British Museum
 - Commission for Architecture and the Built Environment
 - The Gambling Commission
 - Historic Buildings and Monuments Commission for England (English Heritage)
 - Imperial War Museum
 - Museums, Libraries and Archives Council
 - National Gallery
 - National Maritime Museum
 - National Portrait Gallery
 - Natural History Museum
 - Science Museum
 - Tate Gallery
 - Victoria and Albert Museum
 - Wallace Collection
- Department for Environment, Food and Rural Affairs
 - Agricultural Dwelling House Advisory Committees
 - Agricultural Land Tribunals
 - Agricultural Wages Board and Committees
 - Cattle Breeding Centre
 - Countryside Agency
 - Plant Variety Rights Office

- Royal Botanic Gardens, Kew
 - Royal Commission on Environmental Pollution
- Department of Health
 - Dental Practice Board
 - National Health Service Strategic Health Authorities
 - NHS Trusts
 - Prescription Pricing Authority
- Department for Innovation, Universities and Skills
 - Higher Education Funding Council for England
 - National Weights and Measures Laboratory
 - Patent Office
- Department for International Development
- Department of the Procurator General and Treasury Solicitor
 - Legal Secretariat to the Law Officers
- Department for Transport
 - Maritime and Coastguard Agency
- Department for Work and Pensions
 - Disability Living Allowance Advisory Board
 - Independent Tribunal Service
 - Medical Boards and Examining Medical Officers (War Pensions)
 - Occupational Pensions Regulatory Authority
 - Regional Medical Service
 - Social Security Advisory Committee
- Export Credits Guarantee Department
- Foreign and Commonwealth Office
 - Wilton Park Conference Centre
- Government Actuary's Department

- Government Communications Headquarters
- Home Office
 - HM Inspectorate of Constabulary
- House of Commons
- House of Lords
- Ministry of Defence
 - Defence Equipment & Support
 - Meteorological Office
- Ministry of Justice
 - Boundary Commission for England
 - Combined Tax Tribunal
 - Council on Tribunals
 - Court of Appeal — Criminal
 - Employment Appeals Tribunal
 - Employment Tribunals
 - HMCS Regions, Crown, County and Combined Courts (England and Wales)
 - Immigration Appellate Authorities
 - Immigration Adjudicators
 - Immigration Appeals Tribunal
 - Lands Tribunal
 - Law Commission
 - Legal Aid Fund (England and Wales)
 - Office of the Social Security Commissioners
 - Parole Board and Local Review Committees
 - Pensions Appeal Tribunals
 - Public Trust Office
 - Supreme Court Group (England and Wales)

- Transport Tribunal
- The National Archives
- National Audit Office
- National Savings and Investments
- National School of Government
- Northern Ireland Assembly Commission
- Northern Ireland Court Service
 - Coroners Courts
 - County Courts
 - Court of Appeal and High Court of Justice in Northern Ireland
 - Crown Court
 - Enforcement of Judgements Office
 - Legal Aid Fund
 - Magistrates’ Courts
 - Pensions Appeals Tribunals
- Northern Ireland, Department for Employment and Learning
- Northern Ireland, Department for Regional Development
- Northern Ireland, Department for Social Development
- Northern Ireland, Department of Agriculture and Rural Development
- Northern Ireland, Department of Culture, Arts and Leisure
- Northern Ireland, Department of Education
- Northern Ireland, Department of Enterprise, Trade and Investment
- Northern Ireland, Department of the Environment
- Northern Ireland, Department of Finance and Personnel
- Northern Ireland, Department of Health, Social Services and Public Safety
- Northern Ireland, Office of the First Minister and Deputy First Minister
- Northern Ireland Office

- Crown Solicitor’s Office
- Department of the Director of Public Prosecutions for Northern Ireland
- Forensic Science Laboratory of Northern Ireland
- Office of the Chief Electoral Officer for Northern Ireland
- Police Service of Northern Ireland
- Probation Board for Northern Ireland
- State Pathologist Service
- Office of Fair Trading
- Office for National Statistics
 - National Health Service Central Register
- Office of the Parliamentary Commissioner for Administration and Health Service Commissioners
- Paymaster General’s Office
- Postal Business of the Post Office
- Privy Council Office
- Public Record Office
- HM Revenue and Customs
 - The Revenue and Customs Prosecutions Office
- Royal Hospital, Chelsea
- Royal Mint
- Rural Payments Agency
- Scotland, Auditor-General
- Scotland, Crown Office and Procurator Fiscal Service
- Scotland, General Register Office
- Scotland, Queen’s and Lord Treasurer’s Remembrancer
- Scotland, Registers of Scotland
- The Scotland Office
- The Scottish Ministers

- Architecture and Design Scotland
- Crofters Commission
- Deer Commission for Scotland
- Lands Tribunal for Scotland
- National Galleries of Scotland
- National Library of Scotland
- National Museums of Scotland
- Royal Botanic Garden, Edinburgh
- Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland
- Scottish Further and Higher Education Funding Council
- Scottish Law Commission
- Community Health Partnerships
- Special Health Boards
- Health Boards
- The Office of the Accountant of Court
- High Court of Justiciary
- Court of Session
- HM Inspectorate of Constabulary
- Parole Board for Scotland
- Pensions Appeal Tribunals
- Scottish Land Court
- Sheriff Courts
- Scottish Police Services Authority
- Office of the Social Security Commissioners
- The Private Rented Housing Panel and Private Rented Housing Committees
- Keeper of the Records of Scotland
- The Scottish Parliamentary Body Corporate

- HM Treasury
 - Office of Government Commerce
 - United Kingdom Debt Management Office
- The Wales Office (Office of the Secretary of State for Wales)
- The Welsh Ministers
 - Higher Education Funding Council for Wales
 - Local Government Boundary Commission for Wales
 - The Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Wales
 - Valuation Tribunals (Wales)
 - Welsh National Health Service Trusts and Local Health Boards
 - Welsh Rent Assessment Panels

LIITE II
LUETTELO 2 ARTIKLAN 8 KOHDAN a ALAKOHDASSA TARKOITETUISTA TOIMINNOISTA

Jos CPV:n ja NACE:n välillä esiintyy tulkintaeroja, sovelletaan CPV-nimikkeistöä.

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV-koodi
PÄÄLUOKKA F			RAKENTAMINEN		
2-numero taso	3-numero taso	4-numero taso	Kuvaus	Huomautukset	
45			Rakentaminen	Tälle kaksinumerotasolle kuuluu: – uudisrakentaminen, entisöinti ja tavanomainen korjaaminen	45000000
	45.1		Rakennusalueen pohjarakentaminen		45100000
		45.11	Rakennusten purku ja raivaus; maansiirto	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – rakennusten ja muiden rakenteiden purku – rakennusalueen raivaus – maansiirto: rakennusalueen maankaivuu, täyttö- ja tasaustyöt, ojankaivu, louhintatyöt, räjäytystyöt jne. – maanperän rakentaminen kaivostoimintaa varten: – irtomaan poisto ja muut kaivosten ja kaivosalueiden perustyöt ja esirakentaminen Tälle nelinumerotasolle kuuluu myös: – rakennusalueen salaojitustyöt – maa- tai metsätalousmaan ojitus	45110000

		45.12	Koeporaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – koeporaus, koekairaus ja näytteenotto rakennus-, geofysikaalisiin, geologisiin tai vastaaviin tarkoituksiin Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – öljy- tai kaasulähteiden poraus, vrt. 11.20 – vesikaivon poraus, vrt. 45.25 – kuilun syvennys, vrt. 45.25 – öljy- ja kaasukenttien tutkimus, geofysikaalinen, geologinen ja seisminen tutkimus, vrt. 74.20	45120000
	45.2		Rakennusten tai niiden osien rakentaminen; maa- ja vesirakentaminen		45200000
		45.21	Yleiset talonrakennustyöt sekä maa- ja vesirakennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – kaikenlaisten rakennusten rakentaminen; maa- ja vesirakennustyöt – siltojen, myös eritasoteiden, maasiltojen, tunneleiden ja metrotunneleiden rakentaminen – putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kaukoverkostojen rakentaminen – putkijohtojen, tietoliikennekaapelien ja voimalinjojen kunnallisverkostojen rakentaminen – tähän liittyvät asennustyöt – tehdasvalmisteisten rakennusten kokoaminen ja	45210000 Paitsi: - 45213316 45220000 45231000 45232000

				pystyttäminen rakennuspaikalla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – öljyn ja kaasun tuotantoon liittyvät palvelut, vrt. 11.20 – itsevalmistetuista, muista kuin betonisista osista koostuvien kokonaisten valmiiden rakenteiden pystyttäminen, vrt. 20, 26, 28 – urheilukenttien, uima-altaiden, urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä, vrt. 45.23 – rakennusasennus, vrt. 45.3 – rakennusten viimeistely, vrt. 45.4 – arkkitehti- ja insinööripalvelut, vrt. 74.20 – rakentamisen projektihallinta, vrt. 74.20	
		45.22	Kattorakenteiden pystyttäminen ja kattaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – kattorakenteiden asennustyöt – katteiden asennustyöt – vesitiivistystyöt	45261000
		45.23	Moottoriteiden, katujen, lentokenttien ja urheilualueiden rakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – moottoriteiden, katujen, muiden ajoneuvoille ja jalankulkijoille tarkoitettujen liikenneväylien rakentaminen – rautateiden rakentaminen – kiitoratojen rakentaminen – urheilukenttien, uima-altaiden,	45212212 ja DA03 45230000 paitsi: - 45231000 - 45232000

				urheilusalien, tenniskenttien, golfratojen ja muiden urheilualueiden rakentaminen lukuun ottamatta rakennusten pystyttämistä – ajoratamerkkien maalaustyöt teillä ja paikoitusalueilla Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – alustavat maansiirtotyöt, vrt. 45.11	45234115
		45.24	Vesirakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – Seuraavat rakennustyöt: – vesiväylien, satamien ja jokien, huvivenesatamien, sulkujen jne. rakentaminen – padot ja aallonmurtajat – ruoppaustyöt – vedenalaiset rakennustyöt	45240000
		45.25	Muu erikoisalarakentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – erilaisille rakenteille yhteiseen piirteeseen erikoistunut rakentaminen, joka edellyttää erityistaitoja tai -laitteita – perustuksien rakentaminen, mukaan lukien paalutustyöt – kaivojen poraus ja rakentaminen, kuilun syvennys – muiden kuin itsevalmistettujen teräsrunkorakenteiden pystyttäminen – teräksen taivuttaminen – muuraustyöt ja katukiveyksen laskeminen	45250000 45262000

				– rakennustelineiden ja työtasojen asentaminen ja purku, mukaan lukien telineiden ja tasojen vuokraus – savupiippujen ja teollisuusuunien pystytys Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – rakennustelineiden vuokraus ilman asennusta ja purkamista, vrt. 71.32	
	45.3		Rakennusasennus		45300000
		45.31	Sähköjohtojen ja -laitteiden asennus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: Seuraavien laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: – sähköjohdot ja -laitteet – tietoliikennejärjestelmät – sähkölämmitysjärjestelmät – taloantennit – palohälyttimet – varashälyttimet – hissit ja liukuportaat – ukkosenjohdattimet jne.	45213316 45310000 Paitsi: – 45316000
		45.32	Eristystyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – lämpö-, ääni- tai värinäeristeiden rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – vesitiivistystyöt, vrt. 45.22	45320000
		45.33	Putkityöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – Seuraavien laitteistojen	45330000

				rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen: – vesi- ja viemärilaitteet ja -kalusteet – kaasulaitteet – lämmitys-, tuuletus-, jäähdytys- tai ilmastointilaitteet ja -putket – palosammutusjärjestelmät Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – sähkölämmitysjärjestelmien asennus, vrt. 45.31	
		45.34	Muu rakennusasentaminen	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – valaistus- ja merkinantolaitteistojen asennus teille, rautateille, lentokentille ja satamiin – muualla luokittelemattomien laitteiden ja laitteistojen rakennusasennus tai niiden muu rakentaminen	45234115 45316000 45340000
	45.4		Rakennusten viimeistely		45400000
		45.41	Rappaus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – rakennusten tai muiden rakenteiden sisä- tai ulkopintojen rappaukset laastilla tai stukilla sekä vastaavilla rappausaineilla	45410000
		45.42	Rakennuspuusepän asennustyöt	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – muiden kuin itsevalmistettujen, puusta tai muista aineista valmistettujen ovien, ikkunoiden, oven- ja ikkunankarmien, sovitettujen keittiöiden, portaikkojen, myymäläkalusteiden ja	45420000

				vastaavien asennus – sisätilojen viimeistelytyöt kuten sisäkattojen päällystys, seinien panelointi, siirrettävien väliseinien asennus jne. Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – parketin ja muiden puisten lattiapäällysteiden asennus, vrt. 45.43	
		45.43	Lattianpäällystys ja seinien verhoilu	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – rakennusten tai muiden rakenteiden päällystäminen tai laatoittaminen — – keraamisilla, betonisilla tai kivisillä seinä- tai lattiatiilillä tai -kivillä – parketilla tai muulla puisella lattiapäällysteellä taikka kokolattiamatoilla tai linoleumilla – myös kumisella tai muovisella lattiapäällysteellä – mosaiikkisilla, marmorisilla, graniittisilla tai liuskekivisillä seinä- tai lattiapäällysteillä – tapetilla	45430000
		45.44	Maalaus ja lasitus	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – rakennusten sisä- ja ulkomaalaus – muiden rakenteiden ulkomaalaus – lasien, peilien jne. asennus Tälle nelinumerotasolle ei kuulu:	45440000

				– ikkunoiden asennus, vrt. 45.42	
		45.45	Muu rakennusten viimeistely	Tälle nelinumerotasolle kuuluu: – yksityisten uima-altaiden rakentaminen – rakennusten ulkopintojen puhdistaminen höyryllä, hiekkapuhaltamalla ja vastaavalla tavalla – muut muualla luokittelemattomat rakennusten viimeistelytyöt Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – rakennusten ja muiden rakenteiden siivous, vrt. 74.70	45212212 ja DA04 45450000
	45.5		Rakennus-purkulaitteiden vuokraus käyttäjiin tai		45500000
		45.50	Rakennus-purkulaitteiden vuokraus käyttäjiin tai	Tälle nelinumerotasolle ei kuulu: – rakennus- tai purkukoneiden ja -laitteiden vuokraus ilman käyttäjää, vrt. 71.32	45500000
(1) Neuvoston asetus (ETY) N:o 3037/90, annettu 9 päivänä lokakuuta 1990, Euroopan yhteisön tilastollisesta toimialaluokituksesta (EYVL L 293, 24.10.1990, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (ETY) N:o 761/93 (EYVL L 83, 3.4.1993, s. 1).					

LIITE III
LUETTELO PUOLUSTUSALAN HANKINTAVIRANOMAISTEN TEKEMIIN
HANKINTASOPIMUKSIIN KUULUVISTA 4 ARTIKLAN 6 ALAKOHDASSA
TARJOITETUISTA TUOTTEISTA

Ainoa tämän direktiivin kannalta sitova teksti on julkisia hankintoja koskevan Maailman kauppajärjestön sopimuksen liitteessä I olevassa 3 kohdassa esiintyvä luettelo, johon seuraava ohjeellinen tuoteluettelo perustuu:

25 ryhmä:	Suola, rikki, maa- ja kivilajit, kipsi, kalkki ja sementti
26 ryhmä:	Malmit, kuona ja tuhka
27 ryhmä:	Kivennäispolttoaineet, kivennäisöljyt ja niiden tislauustuotteet, bitumiset aineet, kivennäisvahat paitsi: ex 27.10: erikoispolttoaineet
28 ryhmä:	alkuaineet ja epäorgaaniset yhdisteet, jalometallien, harvinaisten maametallien, sen alkuaineiden ja isotooppien orgaaniset ja epäorgaaniset yhdisteet paitsi: ex 28.09: räjähdysaineet ex 28.13: räjähdysaineet ex 28.14: kyynelkaasu ex 28.28: räjähdysaineet ex 28.32: räjähdysaineet ex 28.39: räjähdysaineet ex 28.50: myrkkytuotteet ex 28.51: myrkkytuotteet ex 28.54: räjähdysaineet
29 ryhmä:	Orgaaniset kemialliset yhdisteet paitsi: ex 29.03: räjähdysaineet ex 29.04: räjähdysaineet

	ex 29.07: räjähdysaineet ex 29.08: räjähdysaineet ex 29.11: räjähdysaineet ex 29.12: räjähdysaineet ex 29.13: myrkkytuotteet ex 29.14: myrkkytuotteet ex 29.15: myrkkytuotteet ex 29.21: myrkkytuotteet ex 29.22: myrkkytuotteet ex 29.23: myrkkytuotteet ex 29.26: räjähdysaineet ex 29.27: myrkkytuotteet ex 29.29: räjähdysaineet
30 ryhmä:	Farmaseuttiset tuotteet
31 ryhmä:	Lannoitteet
32 ryhmä:	Parkitus- ja väriaineet, tanniinit ja niiden johdannaiset, värit, pigmentit ja muut väriaineet, maalit ja lakat, kitti sekä muut täyte- ja tiivistystahnat, painovärit, muste ja tussi
33 ryhmä:	Haihtuvat öljyt ja resinoidit, hajustevalmisteet, kosmeettiset ja toalettiaineet
34 ryhmä:	Saippua ja suopa, orgaaniset pinta-aktiiviset aineet, pesuvalmisteet, voiteluvalmisteet, tekovahat, valmistetut vahat, kiillotus- hankaus- ja puhdistusvalmisteet, kynttilät ja niiden kaltaiset tuotteet, muovailumassat, ”hammasvahat” ja kipsiin perustuvat hammaslääkinnässä käytettävät valmisteet
35 ryhmä:	Valkuaisaineet, modifioituneet tärkkelykset, liimat ja liisterit, entsyymit
37 ryhmä:	Valokuvaus- ja elokuvausvalmisteet
38 ryhmä:	Erinäiset kemialliset tuotteet paitsi:

	ex 38.19: myrkkytuotteet
39 ryhmä:	Muovit, myös tekohartsit, selluloosaesterit ja -eetterit sekä näistä valmistetut tavarat paitsi: ex 39.03: räjähdysaineet
40 ryhmä:	Luonnonkumi, synteettinen kumi ja faktis sekä niistä valmistetut tavarat paitsi: ex 40.11: luodinkestävät renkaat
41 ryhmä:	Raakavuodat ja -nahat (muut kuin turkisinahat) sekä muokattu nahka
42 ryhmä:	Nahkatavarat, satula- ja valjasteokset, matkatarvikkeet, käsilaukut ja niiden kaltaiset säilytysesineet, suolesta valmistetut tavarat
43 ryhmä:	Turkisinahat ja tekoturkikset, niistä valmistetut tavarat
44 ryhmä:	Puu ja puusta valmistetut tavarat, puuhiili
45 ryhmä:	Korkki ja korkkitavarat
46 ryhmä:	Oljesta, espartosta tai muista punonta- tai palmikointiaineista valmistetut tavarat; kori- ja punontateokset
47 ryhmä:	Paperinvalmistusaineet
48 ryhmä:	Paperi, kartonki ja pahvi, paperimassa-, paperi- ja kartonki- ja pahvitavarat
49 ryhmä:	Kirjat, sanomalehdet, kuvat ja muut painotuotteet; käsikirjoitukset, konekirjoitukset ja työpiirustukset
65 ryhmä:	Päähineet ja niiden osat
66 ryhmä:	Sateenvarjot ja päivänvarjot, kävelykepit, istuinkepit, ruoskat, ratsupiiskat sekä niiden osat
67 ryhmä:	Valmistetut höyhenet ja untuvat sekä höyhenistä tai untuvista valmistetut tavarat, tekokukat, hiuksista valmistetut tavarat
68 ryhmä:	Kivestä, kipsistä, sementistä, asbestista, kiilteestä tai niiden kaltaisesta aineesta valmistetut tavarat

69 ryhmä:	Keraamiset tuotteet
70 ryhmä:	Lasi ja lasitavarat
71 ryhmä:	Luonnonhelmet ja viljeltyt helmet, jalo- ja puolijalokivet, jalometallit, jalometallilla pteteroidut metallit ja näistä valmistetut tavarat; epäaidot korut
73 ryhmä:	Rauta- ja terästavarat
74 ryhmä:	Kupari ja kuparitavarat
75 ryhmä:	Nikkeli ja nikkelitavarat
76 ryhmä:	Alumiini ja alumiinitavarat
77 ryhmä:	Magnesium ja beryllium
78 ryhmä:	Lyijy ja lyijytavarat
79 ryhmä:	Sinkki ja sinkkitavarat
80 ryhmä:	Tina ja tinatavarat
81 ryhmä:	Muut epäjalot metallit, niistä valmistetut tavarat
82 ryhmä:	Työkalut ja -välineet, veitset, lusikat ja haarukat, epäjaloa metallia; paitsi: ex 82.05: paitsi: ex 82.07: työkalut, osat
83 ryhmä:	Erinäiset epäjalosta metallista valmistetut tavarat
84 ryhmä:	Höyrykattilat, koneet ja mekaaniset laitteet, niiden osat paitsi: ex 84.06: moottorit ex 84.08: muut moottorit ex 84.45: koneet ex 84.53: automaattiset tietojenkäsittelylaitteet

	ex 84.55: nimikkeeseen 84.53 kuuluvien koneiden osat ex 84.59: ydinreaktorit
85 ryhmä:	Sähkökoneet ja laitteet, niiden osat paitsi: ex 85.13: teleliikennelaitteet ex 85.15: lähettimet
86 ryhmä:	Rautatieveturit, raitiomootorivaunut ja muu liikkuva kalusto sekä niiden osat, rautatie- ja raitiotieradan varusteet ja kiinteät laitteet sekä niiden osat; kaikenlaiset mekaaniset liikennemerkinantolaitteet paitsi: ex 86.02: panssaroidut sähköveturit ex 86.03: muut panssaroidut veturit ex 86.05: panssaroidut vaunut ex 86.06: huoltovaunut ex 86.07: vaunut
87 ryhmä:	Kuljetusvälineet ja kulkuneuvot, muut kuin rauta- tai raitioteiden liikkuvaan kalustoon kuuluvat, sekä niiden osat ja tarvikkeet paitsi: ex 87.08: tankit ja muut panssariajoneuvot ex 87.01: traktorit ex 87.02: sotilasajoneuvot ex 87.03: huoltoautot ex 87.09: moottoripyörät ex 87.14: perävaunut
89 ryhmä:	Alukset ja uivat rakenteet paitsi: ex 89.01A: sotalaivat

90 ryhmä:	Optiset, valokuvaus-, elokuva-, mittaus-, tarkistus-, tarkkuus-, lääketieteelliset tai kirurgiset kojeet ja laitteet, niiden osat ja tarvikkeet paitsi: ex 90.05: kiikarit ex 90.13: erinäiset kojeet, laserit ex 90.14: etäisyysmittarit ex 90.28: sähköiset ja elektroniset mittauskojeet ex 90.11: mikroskoopit ex 90.17: lääketieteelliset kojeet ex 90.18: hoitomekaaniset laitteet ex 90.19: ortopediset laitteet ex 90.20: röntgenlaitteet
91 ryhmä:	Kellot ja niiden osat
92 ryhmä:	äänien talteenotto- tai toistolaitteet; televisiokuvan ja -äänien talteenotto- tai toistolaitteet, niiden osat ja tarvikkeet
94 ryhmä:	Huonekalut, vuoteiden joustinpohjat ja vuodevarusteet, kuten patjat ja tyynyt, sekä niiden kaltaiset pehmustetut sisustustavarat paitsi: ex 94.01A: ilma-alusten istuimet
95 ryhmä:	Veisto- ja muovailuaineesta valmistetut teokset
96 ryhmä:	Luudat, harjat, puuterihuiskut ja -tyynyt sekä seulat
98 ryhmä:	Erinäiset tavarat

LIITE IV
TARJOUSTEN, OSALLISTUMISHAKEMUSTEN TAI
SUUNNITTELUKILPAILUIHIN TOIMITETTAVIEN SUUNNITELMIEN JA
HANKKEIDEN SÄHKÖISIÄ VASTAANOTTOMENETELMIÄ KOSKEVAT
VAATIMUKSET

Tarjousten, osallistumishakemusten, suunnitelmien ja hankkeiden sähköisillä vastaanottomenetelmillä on tarkoituksenmukaisia teknisiä keinoja ja menettelytapoja käyttäen varmistettava ainakin että

- a) tarjousten, osallistumishakemusten, suunnitelmien ja hankkeiden täsmällinen jättöpäivämäärä ja -aika käyvät tarkasti ilmi;
- b) voidaan kohtuudella varmistaa, että näiden vaatimusten nojalla toimitettuihin tietoihin ei ole pääsyä ennen vahvistettuja määräaikoja;
- c) jos tätä pääsyn estämistä koskevaa kieltoa rikotaan, voidaan kohtuudella varmistaa, että rikkominen on selkeästi havaittavissa;
- d) ainoastaan valtuutetut henkilöt voivat vahvistaa tai muuttaa toimitettujen tietojen avaamista koskevia päivämääriä;
- e) valtuutetut henkilöt voivat ainoastaan samanaikaisesti toimimalla sallia pääsyn kaikkiin toimitettuihin tietoihin tai osaan niistä hankintamenettelyn tai suunnittelukilpailun eri vaiheissa;
- f) valtuutetut henkilöt voivat samanaikaisesti toimimalla sallia pääsyn toimitettuihin tietoihin vasta määrätyn päivämäärän jälkeen;
- g) näiden vaatimusten mukaisesti vastaanotettuihin ja avattuihin tietoihin on pääsy ainoastaan niihin perehtymiseen valtuutetuilla henkilöillä ja
- h) tarjousten todentamisen on tapahduttava tässä liitteessä vahvistettujen vaatimusten mukaisesti.

LIITE V
LUETTELO 23 ARTIKLASSA TARKOITETUSTA KANSAINVÄLISISTÄ
SOPIMUKSISTA

Sopimuksia on tehty seuraavien maiden tai maaryhmien kanssa:

- Albania (EUVL L 107, 28.4.2009)
- Entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia (EUVL L 87, 20.3.2004)
- CARIFORUM (EUVL L 289, 30.10.2008)
- Chile (EYVL L 352, 30.12.2002)
- Kroatia (EUVL L 26, 28.1.2005)
- Meksiko (EYVL L 276, 28.10.2000, L 157, 30.6.2000)
- Montenegro (EUVL L 345, 28.12.2007)
- Etelä-Korea (EUVL L 127, 14.5.2011)
- Sveitsi (EYVL L 300, 31.12.1972)

LIITE VI
ILMOITUKSIIN SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT

A OSA
TIEDOT, JOTKA ON SISÄLLYTETTÄVÄ ILMOITUKSIIN
ENNAKKOILMOITUKSEN JULKAISEMISESTA HANKKIJAPROFIILISSA
(46 artiklan 1 kohta)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.
2. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.
3. Tapauksen mukaan maininta siitä, että hankintaviranomainen on keskitetty hankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
4. CPV-nimikkeistön viitenumero(t).
5. Hankkijaprofiilin internet-osoite (URL).
6. Päivä, jona ilmoitus ennakkoilmoituksen julkaisemisesta hankkijaprofiilissa on lähetetty.

B OSA
ENNAKKOILMOITUKSIIN SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT
(46 artikla)

I KAIKISSA TAPAUKSISSA TÄYTETTÄVÄT TIEDOT

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.
2. Sähköposti- tai internetosoite, josta eritelvät ja niitä täydentävät asiakirjat ovat vapaasti, suoraan, kokonaan ja maksutta kaikkien saatavilla.
3. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.
4. Tapauksen mukaan maininta siitä, että hankintaviranomainen on keskitetty hankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
5. CPV-nimikkeistön viitenumero(t). Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
6. Kun kyseessä ovat rakennusurakkasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan rakennustöiden pääasiallinen suorituspaikka, ja kun kyseessä ovat tavara- ja palveluhankintasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen toimitus- tai suorituspaikka. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.

7. Hankkeen lyhyt kuvaus: rakennusurakan luonne ja laajuus, tavaratoimitusten luonne ja määrä tai arvo, palveluiden luonne ja laajuus.
8. Jos ilmoituksella ei kutsuta tarjouskilpailuun, arvioitu päivämäärä / arvioidut päivämäärät, jona/joina julkaistaan yksi tai useampi hankintailmoitus, joka liittyy ennakoilmoituksessa tarkoitettuun yhteen tai useampaan hankintasopimukseen.
9. Päivä, jona ilmoitus on lähetetty.
10. Muut tiedot.
11. Tieto siitä, sovelletaanko hankintasopimukseen GPA-sopimusta.

II LISÄTIEDOT, JOTKA ON ESITETTÄVÄ SILLOIN, KUN ILMOITUKSELLA KUTSUTAAN TARJOUSKILPAILUUN (46 ARTIKLAN 2 KOHTA)

1. Maininta siitä, että asiasta kiinnostuneiden talouden toimijoiden on ilmoitettava hankintaviranomaiselle kiinnostuksestaan hankintasopimusta tai -sopimuksia kohtaan.
2. Hankintasopimuksen tekomenettelyn laji (rajoitettu menettely tai tarjousperusteinen neuvottelumenettely, dynaaminen hankintajärjestelmä, kilpailullinen neuvottelumenettely tai innovaatiokumppanuus).
3. Tapauksen mukaan maininta seuraavista:
 - a) liittyykö asiaan puitejärjestely;
 - b) liittyykö asiaan dynaaminen hankintajärjestelmä.
4. Sikäli kuin jo tiedossa, tavaroiden toimituksen, rakennusurakoiden toteutuksen tai palvelujen tarjoamisen määräaika sekä hankintasopimuksen kesto.
5. Sikäli kuin jo tiedossa, osallistumisedellytykset, mukaan lukien seuraavat tiedot:
 - a) tapauksen mukaan maininta siitä, onko kyseinen julkista hankintaa koskeva sopimus varattu suojatyökeskuksille tai onko sen toteuttaminen varattu suojatyöohjelmien yhteyteen;
 - b) tapauksen mukaan maininta siitä, onko palvelun suorittaminen lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten nojalla varattu tietylle ammattikunnalle;
 - c) valintaperusteiden lyhyt kuvaus.
6. Sikäli kuin jo tiedossa, hankintasopimuksen tekoperusteiden lyhyt kuvaus: ”alhaisin hinta” tai ”kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous”.
7. Sikäli kuin jo tiedossa, hankintasopimuksen tai -sopimusten arvioitu kokonaisarvo. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
8. Määräaika kiinnostuksen osoitusten vastaanottamiselle.
9. Osoite, johon kiinnostuksen osoitukset on toimitettava.

10. Kieli tai kielet, jolla tai joilla hakemukset tai tarjoukset on laadittava.
11. Tapauksen mukaan maininta seuraavista:
 - a) Tarjousten tai hakemusten sähköistä esittämistä vaaditaan tai se hyväksytään.
 - b) Sähköisiä tilauksia käytetään.
 - c) Sähköistä laskutusta käytetään.
 - d) Sähköiset maksut hyväksytään.
12. Tieto siitä, liittyykö hankintasopimus Euroopan unionin varoilla rahoitettuun hankkeeseen ja/tai ohjelmaan.
13. Valvontaelimen, muutoksenhakuelimen ja mahdollisen välityselimen nimi ja osoite. Muutoksenhaun jättämisen määräaikoja koskevat tarkat tiedot tai tarvittaessa sen yksikön nimi, osoite, puhelin- ja faksinumero sekä sähköpostiosoite, josta nämä tiedot voidaan saada.

C OSA
HANKINTAILMOITUKSIIN SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT
(47 artikla)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetiosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.
2. Sähköposti- tai internetiosoite, josta eritelvät ja niitä täydentävät asiakirjat ovat vapaasti, suoraan, kokonaan ja maksutta kaikkien saatavilla.
3. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.
4. Tapauksen mukaan maininta siitä, että hankintaviranomainen on yhteishankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
5. CPV-nimikkeistön viitenumero(t). Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
6. Kun kyseessä ovat rakennusurakkasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan rakennustöiden pääasiallinen suorituspaikka, ja kun kyseessä ovat tavara- ja palveluhankintasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen toimitus- tai suorituspaikka. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
7. Hankkeen kuvaus: rakennusurakan luonne ja laajuus, tavaratoimitusten luonne ja määrä tai arvo, palveluiden luonne ja laajuus. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta. Tapauksen mukaan mahdollisten vaihtoehtojen kuvaus.

8. Hankintasopimuksen tai -sopimusten arvioitu kokonaisarvo. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
9. Mahdollisuus tai kielto esittää vaihtoehtoja.
10. Tavaroiden toimituksen, rakennusurakoiden toteutuksen tai palvelujen tarjoamisen määräaika ja, sikäli kuin mahdollista, hankintasopimuksen kesto.
 - a) Jos kyseessä on puitejärjestely, maininta sen suunnitellusta kestosta ja tarvittaessa perustelut yli nelivuotiselle järjestelylle. Sikäli kuin mahdollista, maininta tehtävien hankintasopimusten arvosta ja siitä, kuinka usein hankintasopimuksia tehdään, sekä osallistumaan valittavien talouden toimijoiden määrästä ja mahdollisesta ehdotetusta enimmäismäärästä.
 - b) Jos kyseessä on dynaaminen hankintajärjestelmä, maininta sen suunnitellusta kestosta. Sikäli kuin mahdollista, maininta tehtävien hankintasopimusten arvosta ja kuinka usein hankintasopimuksia tehdään.
11. Osallistumisedellytykset, mukaan lukien seuraavat tiedot:
 - a) tapauksen mukaan maininta siitä, onko kyseinen julkista hankintaa koskeva sopimus varattu suojatyökeskuksille tai onko sen toteuttaminen varattu suojatyöohjelmien yhteyteen;
 - b) tapauksen mukaan maininta siitä, onko palvelun suorittaminen lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten nojalla varattu tietylle ammattikunnalle. Viittaus kyseiseen lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen;
 - c) luettelo ja lyhyt kuvaus talouden toimijan omaa asemaa koskevista perusteista, joiden pohjalta tämä voidaan sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle, ja valintaperusteista; mahdollisesti vaadittava(t) suorituskypvyn vähimmäistaso(t); maininta vaadituista tiedoista (omat lausunnot, asiakirjat).
12. Hankintasopimuksen tekomenettelyn laji. Mahdollisen nopeutetun menettelyn perustelut (avoimessa ja rajoitetussa menettelyssä sekä tarjousperusteisessa neuvottelumenettelyssä).
13. Tapauksen mukaan maininta seuraavista:
 - a) liittykö asiaan puitejärjestely;
 - b) liittykö asiaan dynaaminen hankintajärjestelmä;
 - c) liittykö asiaan sähköinen huutokauppa (jos kyseessä avoin tai rajoitettu menettely tai tarjousperusteinen neuvottelumenettely).
14. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, maininta siitä, voiko tarjouksen tehdä yhdestä, useammasta tai kaikista osista. Maininta siitä, onko osien, jotka voidaan myöntää yhdelle tarjoajalle, määrää mahdollisesti rajoitettu. Jos hankintasopimusta ei ole jaettu osiin, perustelut tälle.

15. Jos rajoitetussa menettelyssä, tarjousperusteisessa neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä tai innovaatiokumppanuudessa käytetään mahdollisuutta rajoittaa niiden ehdokkaiden määrää, joita pyydetään jättämään tarjous tai jotka pyydetään neuvotteluun tai vuoropuheluun: ehdokkaiden vähimmäismäärä ja tarvittaessa ehdotettu enimmäismäärä sekä ehdokkaiden valinnassa sovellettavat puolueettomat perusteet.
16. Tarjousperusteisessa neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa tarvittaessa maininta vaiheittaisesta menettelystä, jolla neuvoteltavien tarjousten tai käsiteltävien ratkaisujen määrää rajoitetaan asteittain.
17. Hankintasopimuksen täytäntöönpanolle asetetut mahdolliset erityiset edellytykset.
18. Hankintasopimuksen tai -sopimusten tekoperusteet: ”alhaisin hinta” tai ”kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous”. Perusteet, joilla valitaan kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous, ja niiden painotus on mainittava, jos niitä ei ole ilmoitettu eritelmissä tai, jos on kyse kilpailullisesta neuvottelumenettelystä, hankekuvauksessa.
19. Määräaika vastaanottaa tarjoukset (avoimet menettelyt) tai osallistumispyynnöt (rajoitetut menettelyt, tarjousperusteiset neuvottelumenettelyt, dynaamiset hankintajärjestelmät, kilpailulliset neuvottelumenettelyt, innovaatiokumppanuudet).
20. Osoite, johon tarjoukset tai osallistumishakemukset on toimitettava.
21. Avoimissa menettelyissä
 - a) aika, joka tarjoajan on pidettävä tarjouksensa voimassa;
 - b) tarjousten avaustilaisuuden päivä, kellonaika ja osoite;
 - c) henkilöt, jotka saavat olla läsnä tarjousten avaustilaisuudessa.
22. Kieli tai kielet, jolla tai joilla tarjoukset tai osallistumishakemukset on laadittava.
23. Tapauksen mukaan maininta seuraavista:
 - a) Tarjousten tai hakemusten sähköinen esittäminen hyväksytään.
 - b) Sähköisiä tilauksia käytetään.
 - c) Sähköinen laskutus hyväksytään.
 - d) Sähköisiä maksuja käytetään.
24. Tieto siitä, liittyykö hankintasopimus Euroopan unionin varoilla rahoitettuun hankkeeseen ja/tai ohjelmaan.
25. Valvontaelimen, muutoksenhakuelimen ja mahdollisen välityselimen nimi ja osoite. Muutoksenhaun määräaikoja koskevat tarkat tiedot tai tarvittaessa sen yksikön nimi, osoite, puhelin- ja faksinumero sekä sähköpostiosoite, josta nämä tiedot voi saada.

26. Ilmoituksen kohteena olevan yhden tai useamman hankintasopimuksen kannalta merkityksellisten, *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* aiemmin esitettyjen julkaisujen päivämäärät ja viitteet.
27. Jos kyseessä on toistuva hankinta, tulevien ilmoitusten arvioitu julkaisuajankohta.
28. Päivä, jona ilmoitus on lähetetty.
29. Tieto siitä, sovelletaanko hankintasopimukseen GPA-sopimusta.
30. Muut tiedot.

D OSA
JÄLKI-ILMOITUKSIIN SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT
(48 artikla)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.
2. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.
3. Tapauksen mukaan maininta siitä, onko hankintaviranomainen yhteishankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
4. CPV-nimikkeistön viitenumero(t).
5. Kun kyseessä ovat rakennusurakkasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan rakennustöiden pääasiallinen suorituspaikka, ja kun kyseessä ovat tavara- ja palveluhankintasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen toimitus- tai suorituspaikka.
6. Hankkeen kuvaus: rakennusurakan luonne ja laajuus, tavarantoimitusten luonne ja määrä tai arvo, palveluiden luonne ja laajuus. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta. Tapauksen mukaan mahdollisten vaihtoehtojen kuvaus.
7. Hankintasopimuksen tekomenettelyn laji. Perustelut mahdolliselle neuvottelumenettelylle, josta ei ilmoiteta ennakolta (30 artikla).
8. Tapauksen mukaan maininta seuraavista:
 - a) asiaan liittyi puitejärjestely;
 - b) asiaan liittyi dynaaminen hankintajärjestelmä.
9. Direktiivin 66 artiklan mukaiset hankintasopimuksen tai -sopimusten tekoperusteet. Tapauksen mukaan maininta siitä, pidettiinkö sähköinen huutokauppa (avoimissa tai rajoitetuissa menettelyissä taikka tarjousperusteisissa neuvottelumenettelyissä).

10. Päivä, jona hankintasopimus tai -sopimukset on tehty.
11. Kutakin sopimusta tehtäessä vastaanotettujen tarjousten määrä, myös seuraavat tiedot:
 - a) kuinka monta tarjousta saatiin talouden toimijoilta, jotka ovat pieniä ja keskisuuria yrityksiä;
 - b) ulkomailta vastaanotettujen tarjousten lukumäärä;
 - c) sähköisesti vastaanotettujen tarjousten lukumäärä.
12. Kunkin tehdyn hankintasopimuksen osalta kunkin valitun tarjoajan nimi, osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite, mukaan lukien seuraavat:
 - a) tieto siitä, kuuluuko valittu tarjoaja pieniin ja keskisuriin yrityksiin;
 - b) tieto siitä, tehtiinkö hankintasopimus yritysryhmittymän kanssa.
13. Valitun (yhden tai useamman) tarjouksen arvo(t) tai kallein ja halvin tarjous, jotka on otettu hankintasopimuksen tai -sopimusten teossa huomioon.
14. Kunkin tehdyn hankintasopimuksen osalta todennäköisesti alihankintana kolmansille osapuolille annettava sopimuksen arvo ja sopimusosuus.
15. Tieto siitä, liittyykö hankintasopimus Euroopan unionin varoilla rahoitettuun hankkeeseen ja/tai ohjelmaan.
16. Valvontaelimen, muutoksenhakuelimen ja mahdollisen välityselimen nimi ja osoite. Muutoksenhaun määräaikoja koskevat tarkat tiedot tai tarvittaessa sen yksikön nimi, osoite, puhelin- ja faksinumero sekä sähköpostiosoite, josta nämä tiedot voi saada.
17. Ilmoituksen kohteena olevan yhden tai useamman hankintasopimuksen kannalta merkityksellisten, *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* aiemmin esitettyjen julkaisujen päivämäärät ja viitteet.
18. Päivä, jona ilmoitus on lähetetty.
19. Muut tiedot.

E OSA
SUUNNITTELUKILPAILUA KOSKEVIIN ILMOITUKSIIN SISÄLLYTETTÄVÄT
TIEDOT
(79 artiklan 1 kohta)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.

2. Sähköposti- tai internetosoite, josta eritelvät ja niitä täydentävät asiakirjat ovat vapaasti, suoraan, kokonaan ja maksutta kaikkien saatavilla.
3. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.
4. Tapauksen mukaan maininta siitä, onko hankintaviranomainen yhteishankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
5. CPV-nimikkeistön viitenumero(t). Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
6. Hankkeen keskeisten ominaisuuksien kuvaus.
7. Mahdollisten palkintojen lukumäärä ja arvo.
8. Suunnittelukilpailun laji (avoin tai rajoitettu).
9. Jos kyseessä on avoin suunnittelukilpailu, hankkeiden esittämisen määräaika.
10. Rajoitetussa kilpailussa
 - a) suunniteltu osallistujamäärä;
 - b) mahdollisesti jo valittujen osallistujien nimet;
 - c) osallistujien valintaperusteet;
 - d) määräaika osallistumishakemusten esittämiselle.
11. Mahdollinen maininta siitä, että osallistuminen on varattu tietylle ammattikunnalle.
12. Hankkeiden arviointiperusteet.
13. Mahdollisesti jo valittujen tuomariston jäsenten nimet.
14. Maininta, jos tuomariston päätös on hankintaviranomaista sitova.
15. Maininta mahdollisista kaikille osallistujille maksettavista maksuista.
16. Maininta siitä, tehdäänkö suunnittelukilpailun tuloksena tehtävät hankintasopimukset suunnittelukilpailun voittajan tai voittajien kanssa vai ei.
17. Päivä, jona ilmoitus on lähetetty.
18. Muut tiedot.

F OSA
SUUNNITTELUKILPAILUN TULOKSIA KOSKEVAAN ILMOITUKSEEN
SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT
(79 artiklan 2 kohta)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.
2. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.
3. Tapauksen mukaan maininta siitä, onko hankintaviranomainen yhteishankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
4. CPV-nimikkeistön viitenumero(t).
5. Hankkeen keskeisten ominaisuuksien kuvaus.
6. Palkintojen arvo.
7. Suunnittelukilpailun laji (avoin tai rajoitettu).
8. Hankkeiden arviointiperusteet.
9. Päivä, jona tuomaristo teki päätöksensä.
10. Osallistujien lukumäärä.
 - a) Kuinka moni osallistuja kuului pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.
 - b) Ulkomaalaisten osallistujien lukumäärä.
11. Suunnittelukilpailun voittajan tai voittajien nimi, osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite sekä maininta siitä, kuuluvatko voittajat pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.
12. Tieto siitä, liittyykö suunnittelukilpailu unionin varoilla rahoitettuun hankkeeseen ja/tai ohjelmaan.
13. Ilmoituksen kohteena olevan yhden tai useamman hankkeen kannalta merkityksellisten, *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* aiemmin esitettyjen julkaisujen päivämäärät ja viitteet.
14. Päivä, jona ilmoitus on lähetetty.
15. Muut tiedot.

G OSA

HANKINTASOPIMUKSEEN SEN TOTEUTUKSEN AIKANA TEHTÄVIÄ MUUTOKSIA KOSKEVIIN ILMOITUKSIIN SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT (72 artiklan 6 kohta)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.

2. CPV-nimikkeistön viitenumero(t).
3. Kun kyseessä ovat rakennusurakkasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan rakennustöiden pääasiallinen suorituspaikka, ja kun kyseessä ovat tavara- ja palveluhankintasopimukset, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen toimitus- tai suorituspaikka.
4. Kuvaus hankinnasta ennen ja jälkeen muutoksen: rakennusurakan luonne ja laajuus, tavarantoimitusten luonne ja määrä tai arvo, palveluiden luonne ja laajuus.
5. Muutoksesta aiheutuva mahdollinen hinnankorotus.
6. Kuvaus olosuhteista, joiden vuoksi muutos on tarpeen tehdä.
7. Päivä, jona hankintasopimus on tehty.
8. Mahdollisen yhden tai useamman uuden talouden toimijan nimi, osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite.
9. Tieto siitä, liittyykö hankintasopimus Euroopan unionin varoilla rahoitettuun hankkeeseen ja/tai ohjelmaan.
10. Valvontaelimen, muutoksenhakuelimen ja mahdollisen välityselimen nimi ja osoite. Muutoksenhaun määräaikoja koskevat tarkat tiedot tai tarvittaessa sen yksikön nimi, osoite, puhelinnumero, faksinumero ja sähköpostiosoite, josta nämä tiedot voi saada.
11. Ilmoituksen kohteena olevan yhden tai useamman hankintasopimuksen kannalta merkityksellisten, *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* aiemmin esitettyjen julkaisujen päivämäärät ja viitteet.
12. Päivä, jona ilmoitus on lähetetty.
13. Muut tiedot.

H O S A
SOSIAALIPALVELUISTA JA MUISTA ERITYISISTÄ PALVELUISTA TEHTÄVIÄ
HANKINTASOPIMUKSIA KOSKEVIIN HANKINTAILMOITUKSIIN
SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT
(75 artiklan 1 kohta)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.
2. Tapauksen mukaan sähköposti- tai internetosoite, josta eritelmät ja täydentävät asiakirjat voi hankkia.
3. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.

4. Tapauksen mukaan maininta siitä, onko hankintaviranomainen yhteishankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
5. CPV-nimikkeistön viitenumero(t). Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
6. Kun kyseessä ovat rakennusurakat, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen suorituspaikka, ja kun kyseessä ovat tavarat ja palvelut, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen toimitus- tai suorituspaikka.
7. Palvelujen kuvaus ja mahdolliset ohessa hankittavat rakennustyöt ja tavarat.
8. Hankintasopimuksen tai -sopimusten arvioitu kokonaisarvo. Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.
9. Osallistumisedellytykset, mukaan lukien seuraavat tiedot:
 - a) tapauksen mukaan maininta siitä, onko kyseinen hankintasopimus varattu suojatyökeskuksille tai onko sen toteuttaminen varattu suojatyöohjelmien yhteyteen;
 - b) tapauksen mukaan maininta siitä, onko palvelun suorittaminen lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten nojalla varattu tietylle ammattikunnalle.
10. Määräaika/-ajat yhteyden ottamiseksi hankintaviranomaiseen.
11. Lyhyt kuvaus hankintasopimukseen sovellettavan tekomenettelyn keskeisistä ominaisuuksista.
12. Muut tiedot.

I OSA
SOSIAALIPALVELUISTA JA MUISTA ERITYISISTÄ PALVELUISTA TEHTÄVIÄ
HANKINTASOPIMUKSIA KOSKEVIIN JÄLKI-ILMOITUKSIIN
SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT (75 artiklan 2 kohta)

1. Hankintaviranomaisen nimi, tunnistenumero (jos tästä säädetään kansallisessa lainsäädännössä), osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite. Jos lisätietoja antaa jokin toinen yksikkö, tämän yksikön vastaavat tiedot.
2. Hankintaviranomaisen tyyppi ja pääasiallinen toiminta-ala.
3. Tapauksen mukaan maininta siitä, onko hankintaviranomainen yhteishankintayksikkö, tai siitä, että asiaan liittyy jonkin muun muotoista yhteishankintaa.
4. CPV-nimikkeistön viitenumero(t). Jos hankintasopimus on jaettu osiin, nämä tiedot on esitettävä kustakin osasta.

5. Kun kyseessä ovat rakennusurakat, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen suorituspaikka, ja kun kyseessä ovat tavarat ja palvelut, NUTS-koodi, jolla ilmaistaan pääasiallinen toimitus- tai suorituspaikka.
6. Palvelujen lyhyt kuvaus ja mahdolliset ohessa hankitut rakennustyöt ja tavarat.
7. Vastaanotettujen tarjousten lukumäärä.
8. Maksettu hinta tai hinnan ala- ja yläraja.
9. Kunkin tehdyn hankintasopimuksen osalta valitun talouden toimijan tai valittujen talouden toimijoiden nimi, osoite, myös NUTS-koodi, puhelin- ja faksinumero sekä sähköposti- ja internetosoite.
10. Muut tiedot.

LIITE VII
ERITELMIIN SÄHKÖISISSÄ HUUTOKAUPPOISSA SISÄLLYTETTÄVÄT TIEDOT
(33 artiklan 4 kohta)

Jos hankintaviranomaiset ovat päättäneet järjestää sähköisen huutokaupan, eritelmien on sisällettävä ainakin seuraavat tiedot:

- a) tekijät, joiden arvot ovat sähköisen huutokaupan kohteena, siltä osin kuin nämä tekijät ovat määrällisesti ilmaistavissa lukuina tai prosenttimäärinä;
- b) niiden arvojen mahdolliset rajat, jotka voidaan esittää, sellaisina kuin ne ovat hankintasopimuksen kohdetta koskevien eritelmien perusteella;
- c) tiedot, jotka annetaan tarvittaessa tarjoajien käyttöön sähköisen huutokaupan aikana, sekä tapauksen mukaan tietojen antamisen ajankohta;
- d) tarvittavat tiedot sähköisen huutokaupan kulusta;
- e) edellytykset, joiden mukaisesti tarjoajat voivat tehdä tarjouksen, ja erityisesti tarjouksen tekemiseen tarvittaessa vaadittavat tarjousten väliset vähimmäiserot;
- f) tarvittavat tiedot käytettävästä sähköisestä järjestelmästä sekä viestintäyhteyttä koskevista yksityiskohdista ja teknisistä eritelmistä.

LIITE VIII

TIETTYJEN TEKNISTEN ERITELMIEN MÄÄRITELMÄT

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- 1) 'teknisellä eritelmällä' yhtä seuraavista:
 - a) julkista rakennusurakkaa koskevan sopimusten osalta kaikkia teknisiä määräyksiä, jotka sisältyvät erityisesti hankinta-asiakirjoihin ja joissa määritellään materiaalilta, tuotteelta tai hankinnalta vaadittavat ominaisuudet, jotta kyseinen materiaali, tuote tai hankinta täyttää hankintaviranomaisen tarkoittaman käytön vaatimukset. Näihin ominaisuuksiin on sisällyttävä ympäristö- ja ilmastomyönteisyyden taso, kaikki vaatimukset täyttävä suunnittelu (mukaan luettuna vammaiskäyttö), vaatimustenmukaisuuden arviointi, suorituskyky, turvallisuus tai mitat, mukaan lukien menettelyt, jotka koskevat laadunvarmistusta, termistöä, tunnuksia, testausta ja testausmenetelmiä, pakkausta, merkitsemistä, etiketöintiä ja käyttöohjeita sekä tuotantoprosesseja ja -menetelmiä kaikissa rakennustyön elinkaaren vaiheissa. Näiden ominaisuuksien on sisällettävä myös säännöt, jotka liittyvät suunnitteluun ja kustannuslaskentaan, testaukseen ja tarkastukseen, sekä työn hyväksymisehdot, rakennusmenetelmät ja -tekniikat sekä kaikki muut tekniset edellytykset, jotka hankintaviranomaisen on mahdollista määrätä yleisen tai erityisen sääntelyn puitteissa ja jotka liittyvät valmiiseen työhön ja materiaaleihin tai näiden osiin;
 - b) julkista tavara- tai palveluhankintaa koskevien sopimusten osalta tuotteelta tai palvelulta edellytetyt ominaisuudet määrittelevässä asiakirjassa olevaa eritelmää. Näihin ominaisuuksiin kuuluvat laadun taso, ympäristö- ja ilmastomyönteisyyden taso, kaikki vaatimukset täyttävä suunnittelu (mukaan luettuna vammaiskäyttö), vaatimustenmukaisuuden arviointi, suorituskyky, tuotteen käyttö, turvallisuus tai mitat, mukaan lukien tuotteeseen kohdistuvat vaatimukset myyntinimityksen, termistön, tunnusten, testauksen ja testausmenetelmien, pakkauksen, merkitsemisen, etiketöinnin, käyttöohjeiden sekä tuotantoprosessien ja -menetelmien osalta kaikissa tavara- tai palveluhankinnan elinkaaren vaiheissa sekä vaatimustenmukaisuuden arviointimenetelmät;
- 2) 'standardilla' tunnustetun standardointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä eritelmää, jonka noudattaminen ei ole pakollista ja joka kuuluu yhteen seuraavista luokista:
 - a) kansainvälinen standardi: kansainvälisen standardointijärjestön hyväksymä standardi, joka on yleisesti saatavilla;
 - b) eurooppalainen standardi: eurooppalaisen standardointijärjestön hyväksymä standardi, joka on yleisesti saatavilla;
 - c) kansallinen standardi: kansallisen standardointijärjestön hyväksymä standardi, joka on yleisesti saatavilla;

- 3) 'eurooppalaisella teknisellä hyväksynnällä' rakennustuotteelle annettua myönteistä teknistä arviointia tiettyyn tarkoitukseen tarkoitettun rakennustuotteen sopivuudesta tarkoitettuun käyttöön; hyväksyntä perustuu niiden rakennuskohdetta koskevien olennaisten vaatimusten täyttymiseen, joiden pohjalta tuotteelle ominaiset ominaisuudet on määrätty, sekä käyttöolosuhteiden määrittelyyn. Eurooppalaisen teknisen hyväksynnän myöntää jäsenvaltion nimeämä hyväksyntälaitos;
- 4) 'yhteisellä teknisellä eritelmällä' teknistä eritelmää, joka on vahvistettu jäsenvaltioiden tunnustaman menettelyn tai eurooppalaisesta standardoinnista [ja neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/EY, 94/25/EY, 95/16/EY, 97/23/EY, 98/34/EY, 2004/22/EY, 2007/23/EY, 2009/105/EY ja 2009/23/EY muuttamisesta] annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen [XXX] 9 ja 10 artiklan mukaisesti ja joka on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*;
- 5) 'teknisellä viitteellä' mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardointielimen markkinoiden tarpeet huomioon ottavien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin eurooppalaista standardia.

LIITE IX
JULKAISEMISTA KOSKEVAT TIEDOT

1. Ilmoitusten julkaiseminen

Hankintaviranomaisten on lähetettävä 46, 47, 48, 75 ja 79 artiklassa tarkoitetut ilmoitukset Euroopan unionin julkaisutoimistoon, ja ilmoitukset julkaistaan seuraavien sääntöjen mukaisesti:

Euroopan unionin julkaisutoimisto julkaisee 46, 47, 48, 75 ja 79 artiklassa tarkoitetut ilmoitukset, tai kun kyseessä on 46 artiklan 1 kohdan mukainen ennakkoilmoitusten julkaiseminen hankkijaprofiilissa, hankintaviranomaisten on julkaistava ilmoitus.

Hankintaviranomaiset voivat lisäksi julkaista nämä tiedot internetissä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetussa ”hankkijaprofiilissa”.

Euroopan unionin julkaisutoimisto lähettää hankintaviranomaiselle 49 artiklan 5 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun julkaisemista koskevan vahvistuksen.

2. Täydentävien tai lisätietojen julkaiseminen

a) Hankintaviranomaisten on julkaistava eritelmät ja täydentävät asiakirjat kokonaisuudessaan internetissä.

b) Hankkijaprofiili voi sisältää 46 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ennakkoilmoituksia, tietoja meneillään olevista tarjouspyynnöistä, suunnitelluista ostoista, tehdyistä hankintasopimuksista, peruutetuista menettelyistä sekä muuta hyödyllistä yleistietoa, kuten yhteyspiste, puhelin- ja faksinumero sekä postiosoite ja sähköpostiosoite.

3. Lähetysmuodot ja menettelytavat, kun ilmoitukset lähetetään sähköisesti.

Ilmoitusten sähköisessä lähettämisessä sovellettavat komission vahvistamat lähetysmuodot ja menettelytavat ovat saatavilla seuraavassa internetosoitteessa: ”<http://simap.europa.eu>”.

LIITE X
52 ARTIKLAN MUKAISEN TARJOUSPYYNNÖN, VUOROPUHELUUN
OSALLISTUMISTA KOSKEVAN KUTSUN TAI VAHVISTUSPYYNNÖN SISÄLTÖ

1. Edellä olevan 52 artiklan mukaisen tarjouspyynnön tai vuoropuheluun osallistumista koskevan kutsun on sisällettävä ainakin seuraavat seikat:
 - a) viittaus julkaistuun tarjouskilpailuun;
 - b) määräaika tarjousten vastaanottamiselle, osoite, johon tarjoukset on toimitettava, sekä kieli tai kielet, joilla ne on laadittava;
 - c) kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä kuulemisvaiheen alkamispäivä ja osoite sekä käytettävä kieli tai kielet;
 - d) maininta mahdollisesti toimitettavista asiakirjoista, joko tarjoajan 59 ja 60 artiklan tai tapauksen mukaan 61 artiklan mukaisesti esittämien todennettavissa olevien tietojen tueksi tai mainituissa artikloissa tarkoitettujen tietojen täydennykseksi sekä 59, 60 ja 61 artiklassa säädetyin edellytyksin;
 - e) sopimuksentekoperusteiden suhteellinen painotus tai tarvittaessa näiden perusteiden soveltamisen aleneva tärkeysjärjestys, jos ne eivät ilmene hankintailmoituksesta, kiinnostuksen vahvistamista koskevasta pyynnöstä, eritelmistä eivätkä hankekuvauksesta.

Jos kuitenkin on kyse kilpailullisen neuvottelumenettelyn tai innovaatiokumppanuuden mukaisesti tehdyistä hankintasopimuksista, b alakohdassa tarkoitettuja tietoja ei ilmoiteta vuoropuheluun tai neuvotteluun osallistumista koskevassa kutsussa vaan ne ilmoitetaan tarjouspyynnössä.

2. Kun tarjouskilpailuun kutsutaan ennakkoilmoituksella, hankintaviranomaisten on pyydettävä myöhemmin, mutta ennen kuin tarjoajien tai neuvottelukumppanien valinta aloitetaan, kaikkia ehdokkaita vahvistamaan kiinnostuksensa, kun ne ovat saaneet kyseistä hankintasopimusta koskevat yksityiskohtaiset tiedot.

Tällaisessa pyynnössä on oltava vähintään seuraavat tiedot:

- a) luonne ja määrä, mukaan lukien kaikki mahdollisuudet lisähankintasopimuksiin ja mahdollisuuksien mukaan arvio ajasta, jona kyseisiä lisähankintamahdollisuuksia voidaan käyttää; uusittavien hankintasopimusten osalta niiden luonne ja määrä sekä mahdollisuuksien mukaan arvio ajankohdasta, jona myöhemmin hankittavien rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen tarjouskilpailuilmoituksia julkaistaan;
- b) menettelyn luonne: rajoitettu menettely tai tarjousperusteinen neuvottelumenettely;
- c) tarvittaessa ajankohta, jona tavarantoimitus tai rakennusurakan tai palvelujen suorittaminen alkaa tai päättyy;

- d) osoite ja määräpäivä, jona hankinta-asiakirjoja koskevat hakemukset on viimeistään jätettävä, sekä kieli tai kielet, joilla ne on laadittava;
- e) sen yksikön osoite, joka tekee hankintasopimuksen, ja tiedot, jotka on toimitettava eritelmien ja muiden asiakirjojen saamiseksi;
- f) talouden toimijoilta vaadittavat taloudelliset ja tekniset edellytykset, rahoitustakuut ja muut tiedot;
- g) hankinta-asiakirjoista perittävien maksujen määrä ja maksuehdot;
- h) tarjouskilpailun kohteena olevan hankintasopimuksen laji: osto, liisaus, vuokraus tai osamaksukauppa tai useampi näistä; ja
- i) hankintasopimuksen tekoperusteet ja niiden painotus tai tarvittaessa niiden tärkeysjärjestys, jos kyseisiä tietoja ei mainita ennakoilmoituksessa tai eritelmissä taikka tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa.

LIITE XI
LUETTELO 54 ARTIKLAN 2 KOHDASSA, 55 ARTIKLAN 3 KOHDAN a
ALAKOHDASSA SEKÄ 69 ARTIKLAN 4 KOHDASSA TARKOITETUISTA
KANSAINVÄLISISTÄ SOSIAALI- JA YMPÄRISTÖALOJEN SOPIMUKSISTA

- Yleissopimus nro 87, joka koskee järjestäytymisvapautta ja järjestäytymisoikeuden suojelua.
- Yleissopimus nro 98, joka koskee järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvotteluoikeutta.
- Yleissopimus nro 29, joka koskee pakkotyötä.
- Yleissopimus nro 105, joka koskee pakkotyön poistamista.
- Yleissopimus nro 138, joka koskee vähimmäisikää.
- Yleissopimus nro 111, joka koskee työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää.
- Yleissopimus nro 100, joka koskee samanarvoisesta työstä maksettavaa samaa palkkaa.
- Yleissopimus nro 182, joka koskee lapsityövoiman käytön pahimpia muotoja.
- Otsonikerroksen suojelua koskeva Wienin yleissopimus ja siihen liittyvä Montrealin pöytäkirja otsonikerrosta heikentävistä aineista.
- Vaarallisten jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskeva Baselin yleissopimus (Baselin yleissopimus).
- Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva Tukholman yleissopimus (Tukholman yleissopimus).
- Kansainvälisen kaupan kohteina olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä tehty Rotterdamin yleissopimus (UNEP/FAO) (PIC-yleissopimus), Rotterdam, 10.9.1998, ja siihen liittyvät kolme alueellista pöytäkirjaa.

LIITE XII REKISTERIT⁴⁶

Kunkin jäsenvaltion ammatti- tai toimialarekisterit sekä vastaavat ilmoitukset ja todistukset ovat seuraavat:

- Belgiassa ”Registre du Commerce”/”Handelsregister” ja **palveluhankintasopimusten osalta** ”Ordres professionnels/Beroepsorden”,
- Bulgariassa ”Търговски регистър”,
- Tšekissä ”obchodní rejstřík”,
- Tanskassa ”Erhvervs- og Selskabsstyrelsen”,
- Saksassa ”Handelsregister”, ”Handwerksrolle” ja **palveluhankintasopimusten osalta** ”Vereinsregister”, ”Partnerschaftsregister” ja ”Mitgliedsverzeichnisse der Berufskammern der Länder”,
- Virossa ”Registrite ja Infosüsteemide Keskus”,
- Irlannissa talouden toimijaa voidaan vaatia esittämään todistus joko ”Registrar of Companies”- tai ”Registrar of Friendly Societies” -rekisteriin merkinnästä taikka tällaisen todistuksen puuttuessa todistus tämän valaehetoisesta ilmoituksesta, jonka mukaan tämä harjoittaa kyseistä ammattia tietyllä paikkakunnalla ja tietyllä toiminimellä sijoittautumisvaltiossaan,
- Kreikassa ympäristö-, aluesuunnittelu- ja julkisten rakennustöiden ministeriön (Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε) urakoitsijoiden yritysrekisteri (Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων — ΜΕΕΠ) **rakennusurakkasopimusten osalta**; ”Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο” ja ”Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού” **tavarahankintasopimusten osalta**; **palveluhankintasopimusten osalta** palvelujen suorittajaa voidaan vaatia antamaan notaarille kyseisen ammatin harjoittamista koskeva valaehetoinen ilmoitus; voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä tarkoitetuissa tapauksissa suoritettaessa liitteessä I mainittuja tutkimuspalveluja ammattirekisteri ”Μητρώο Μελετητών” ja ”Μητρώο Γραφείων Μελετών”,
- Espanjassa **rakennusurakka- ja palveluhankintasopimusten osalta** ”Registro Oficial de Licitadores y Empresas Clasificadas del Estado” ja **tavarahankintasopimusten osalta** ”Registro Mercantil” tai rekisteriin kuulumattoman yksityishenkilön osalta todistus tämän valaehetoisesta ilmoituksesta, jonka mukaan tämä harjoittaa kyseistä ammattia,
- Ranskassa ”Registre du commerce et des sociétés” ja ”Répertoire des métiers”,
- Italiassa ”Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato”; **tavara- ja palveluhankintasopimusten osalta** myös ”Registro delle commissioni

⁴⁶ Direktiivin 56 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa ’ammatti- tai toimialarekistereillä’ tarkoitetaan tässä liitteessä olevia rekistereitä ja, jos niitä on kansallisella tasolla muutettu, niitä korvaavia rekistereitä.

provinciali per l'artigianato” tai **palveluhankintasopimusten osalta** edellä jo mainittujen rekistereiden lisäksi ”Consiglio nazionale degli ordini professionali”,

- Kyproksessa **rakennusurakkasopimusten osalta** urakoitsijaa voidaan vaatia esittämään Insinööri- ja rakennusurakoitsijoiden rekisteröinti- ja lupaneuvoston (Συμβούλιο Εγγράφηςκαι Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων) antama todistus insinööri- ja rakennusurakoitsijoiden rekisteröintiä ja lupia koskevan lain mukaisesti; **tavara- ja palveluhankintasopimusten osalta** tavarantoimittajaa tai palvelujen suorittajaa voidaan vaatia esittämään todistus yhtiö- ja yritysrekisteriin (Εφορος Εταιρειών και ΕπίσημοςΠαραλήπτης) merkinnästä tai tällaisen todistuksen puuttuessa todistus tämän valaehetoisesta ilmoituksesta, jonka mukaan tämä harjoittaa kyseistä ammattia tietyllä paikkakunnalla ja tietyllä toiminimellä sijoittautumisvaltiossaan,
- Latviassa ”Uzņēmumu reģistrs”,
- Liettuassa ”Juridinių asmenų registras”,
- Luxemburgissa ”Registre aux firmes” ja ”Rôle de la Chambre des métiers”,
- Unkarissa ”Cégnyilvántartás”, ”egyéni vállalkozók jegyzői nyilvántartása” ja **palveluhankintasopimusten osalta** tietty ”szakmai kamarák nyilvántartása” tai tiettyjen toimintojen osalta todistus, josta käy ilmi, että asianomainen henkilö on oikeutettu harjoittamaan kyseistä liiketoimintaa tai ammattia,
- Maltassa talouden toimijan on ilmoitettava ”numru ta’ registrazzjoni tat-Taxxa tal-Valur Miżjud (VAT) u n-numru tal-licenzja ta’ kummerc” ja, jos kyseessä on kumppanuus tai yhtiönä toimiminen, Maltan finanssipalveluviranomaisen (Financial Services Authority) antama asianomainen rekisterinumero,
- Alankomaissa ”Handelsregister”,
- Itävallassa ”Firmenbuch”, ”Gewerberegister” ja ”Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern”,
- Puolassa ”Krajowy Rejestr Sądowy”
- Portugalissa ”Instituto da Construção e do Imobiliário” (INCI) **rakennusurakkasopimusten osalta**; ”Registro Nacional das Pessoas Colectivas” **tavara- ja palveluhankintasopimusten osalta**,
- Romaniassa ”Registrul Comerţului”,
- Sloveniassa ”Sodni register” ja ”obrtni register”,
- Slovakiassa ”Obchodný register”,
- Suomessa ”kaupparekisteri”/”handelsregistret”,
- Ruotsissa ”aktiebolagsregistren”, ”handelsregistren” tai ”föreningsregistren”,

- Yhdistyneessä kuningaskunnassa talouden toimijaa voidaan vaatia esittämään todistus ”Registrar of Companies” -rekisteriin merkinnästä yhtiöitynä tai rekisteröitynä taikka tällaisen todistuksen puuttuessa todistus tämän valaehoisesta ilmoituksesta, jonka mukaan tämä harjoittaa kyseistä ammattia tietyllä paikkakunnalla ja tietyllä toiminimellä.

LIITE XIII
EUROOPAN HANKINTAPASSIN SISÄLTÖ

Euroopan hankintapassi sisältää seuraavat tiedot:

- a) Talouden toimijan tunnistetiedot.
- b) Vahvistus siitä, ettei talouden toimijan osalta ole annettu lopullista tuomiota jostakin 55 artiklan 1 kohdassa luetellusta syystä.
- c) Vahvistus siitä, ettei talouden toimijan osalta ole käynnistetty 55 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja maksukyvyttömyys- tai likvidaatiomenettelyjä.
- d) Tarvittaessa vahvistus merkinnästä sijoittautumisjäsenvaltiossa säädettyyn ammatti- tai toimialarekisteriin 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.
- e) Tarvittaessa vahvistus siitä, että talouden toimijalla on erityinen lupa tai se on tietyn järjestön jäsen 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.
- f) Passin voimassaoloaika, jonka on oltava vähintään 6 kuukautta.

LIITE XIV
VALINTAPERUSTEIDEN TÄYTTÄMISEN TODISTUSKEINOT

I osa: Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne

Osoituksena talouden toimijan taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta voidaan yleensä käyttää yhtä tai useampaa seuraavista asiakirjoista:

- a) pankkien antamat asianmukaiset lausunnot tai tarvittaessa todiste asianmukaisesta ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta;
- b) taseet tai otteet niistä, jos sen valtion lainsäädännössä, johon talouden toimija on sijoittautunut, edellytetään taseen julkistamista;
- c) todistus yrityksen kokonaisliikevaihdosta ja tarvittaessa liikevaihdosta hankintasopimuksen kohteena olevalta toimialalta enintään kolmelta viimeiseltä kuluneelta tilikaudelta sen mukaan, milloin yritys on perustettu tai aloittanut toimintansa, jos liikevaihtoa koskevat tiedot ovat saatavilla.

II osa: Tekninen suorituskyyky

Keinot, joilla voidaan todistaa talouden toimijoiden 56 artiklassa tarkoitettu tekninen suorituskyyky:

- a) seuraavat luettelot:
 - i) luettelo toteutetuista rakennusurakoista enintään viimeksi kuluneiden viiden vuoden ajalta ja sen tueksi todistukset merkittävimpien rakennusurakoiden asianmukaisesta toteuttamisesta; jos se on tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi, hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa, että huomioon otetaan todisteet merkityksellisistä rakennusurakoista, jotka on toteutettu yli viisi vuotta sitten;
 - ii) luettelo merkittävimmistä suoritetuista tavarantoimituksista tai palveluista enintään viimeksi kuluneiden kolmen vuoden ajalta ja tiedot niiden arvosta, ajankohdasta sekä julkisesta tai yksityisestä vastaanottajasta. Jos se on tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi, hankintaviranomaiset voivat ilmoittaa, että huomioon otetaan todisteet merkityksellisistä tavarantoimituksista tai palvelusuorituksista, jotka on tehty yli kolme vuotta sitten;
- b) selvitys asianomaisista talouden toimijan yritykseen suoraan kuuluvista tai kuulumattomista teknisistä asiantuntijoista tai teknisistä laitoksista, erityisesti niistä, jotka vastaavat laadunvalvonnasta, ja, kun kyseessä ovat julkisia rakennusurakoita koskevat sopimukset, niistä, jotka ovat urakoitsijan käytettävissä urakan toteuttamista varten;
- c) kuvaus talouden toimijan laadunvarmistukseen käyttämistä teknisistä välineistä ja toimenpiteistä sekä yrityksen tutkimus- ja kokeilujärjestelmistä;
- d) jos toimitettavat tuotteet tai palvelut ovat monimutkaisia tai niitä tarvitaan poikkeuksellisesti vain tiettyä tarkoitusta varten, tarkastus, jonka suorittaa

hankintaviranomainen tai tämän puolesta suostumuksellaan sen maan toimivaltainen virallinen laitos, johon tavarantoimittaja tai palvelujen tarjoaja on sijoittautunut; tarkastus koskee tavarantoimittajan tuotantokapasiteettia tai palvelujen tarjoajan teknistä suorituskkyä ja tarvittaessa tämän käytössä olevia tutkimus- ja kokeilujärjestelmiä sekä laadunvalvontatoimenpiteitä;

- e) palvelujen tarjoajan tai urakoitsijan taikka yrityksen johtohenkilöiden koulutus ja ammatillinen pätevyys;
- f) selvitys ympäristöhoitotoimenpiteistä, jotka talouden toimija toteuttaa hankintasopimuksen toteuttamisen yhteydessä;
- g) ilmoitus palvelujen suorittajan tai urakoitsijan työvoiman vuotuisesta keskimäärästä ja johtohenkilöiden lukumäärästä kolmelta viimeksi kuluneelta vuodelta;
- h) selvitys työvälineistä, kalustosta tai teknisistä laitteista, jotka ovat palvelujen suorittajan tai urakoitsijan käytettävissä hankintasopimuksen toteuttamiseksi;
- i) ilmoitus hankintasopimuksen osasta, jonka talouden toimija aikoo mahdollisesti antaa alihankkijoille;
- j) toimitettavien tuotteiden osalta
 - i) näytteet, kuvaukset tai valokuvat, joiden aitous on voitava hankintaviranomaisen pyynnöstä todistaa;
 - ii) virallisten laadunvalvontaelinten tai toimivaltaisiksi tunnustettujen laitosten laatimat todistukset, jotka eritelmiin tai standardeihin viittaamalla osoittavat määriteltyjen tavaroiden todetun vaatimustenmukaisuuden.

LIITE XV
LUETTELO 67 ARTIKLAN 3 KOHDASSA TARKOITETUSTA EU:N
LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

Direktiivi 2009/33/EY⁴⁷.

⁴⁷ EUVL L 120, 15.5.2009, s. 5.

LIITE XVI
74 ARTIKLASSA TARKOITETUT PALVELUT

CPV-koodi	Kuvaus
79611000-0 ja 85000000-9 – 85323000-9 (paitsi 85321000-5 ja 85322000-2)	Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; 79995000-5 – 79995200-7; 80100000-5 – 80660000-8 (paitsi 80533000-9, 80533100-0, 80533200-1); 92000000-1 – 92700000-8 (paitsi 92230000-2, 92231000-9, 92232000- 6)	Koulutuksen, terveydenhuollon ja kulttuurin hallintopalvelut
75300000-9	Pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Sosiaalietuuspalvelut
98000000-3	Muut yhteiskuntaan liittyvät, sosiaaliset ja henkilökohtaiset palvelut
98120000-0	Ammattiyhdistysten tarjoamat palvelut
98131000-0	Uskontoon liittyvät palvelut

LIITE XVII
VASTAAVUUSTAULUKKO⁴⁸

Tämä direktiivi	Direktiivi 2004/18/EY	
1 artikla		uusi
2 artiklan 1 kohta	1 artiklan 9 kohdan ensimmäinen alakohta	=
2 artiklan 2 kohta	7 artiklan a alakohta	mukautettu
2 artiklan 3 kohta		uusi
2 artiklan 4 kohta		uusi
2 artiklan 5 kohta		uusi
2 artiklan 6 kohdan a alakohdan ensimmäinen osa	1 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan a alakohta	=
2 artiklan 6 kohdan a alakohdan toinen osa		uusi
2 artiklan 6 kohdan b alakohta	1 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan b alakohta	=
2 artiklan 6 kohdan c alakohta	1 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan c alakohta	=
2 artiklan 7 kohta	1 artiklan 2 kohdan a alakohta	=
2 artiklan 8 kohta	1 artiklan 2 kohdan b alakohdan ensimmäinen virke	muutettu
2 artiklan 9 kohta	1 artiklan 2 kohdan b alakohdan toinen virke	=
2 artiklan 10 kohta	1 artiklan 2 kohdan c alakohta	mukautettu
2 artiklan 11 kohta	1 artiklan 2 kohdan d alakohta	muutettu
2 artiklan 12 kohta	1 artiklan 8 kohdan toinen	mukautettu

⁴⁸ Maininta ”mukautettu” tarkoittaa sitä, että tekstin sanamuotoa on muutettu, mutta kumottujen direktiivien merkitykseen ei ole tehty muutoksia. Kumotun direktiivin säännösten merkitykseen tehdyt muutokset on merkitty maininnalla ”muutettu”.

	alakohta	
2 artiklan 13 kohta	1 artiklan 8 kohdan kolmas alakohta	mukautettu
2 artiklan 14 kohta	1 artiklan 8 kohdan kolmas alakohta	muutettu
2 artiklan 15 kohta	23 artiklan 1 kohta	muutettu
2 artiklan 16 kohta	1 artiklan 10 kohta	muutettu
2 artiklan 17 kohta		uusi
2 artiklan 18 kohta	1 artiklan 10 kohta	muutettu
2 artiklan 19 kohta		uusi
2 artiklan 20 kohta	1 artiklan 12 kohta	=
2 artiklan 21 kohta	1 artiklan 13 kohta	=
2 artiklan 22 kohta		uusi
2 artiklan 23 kohta	1 artiklan 11 kohdan e alakohta	=
3 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta		uusi
3 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	1 artiklan 2 kohdan d alakohta	muutettu
3 artiklan 2 kohta		uusi
4 artikla	7 ja 67 artikla	muutettu
5 artiklan 1 kohta	9 artiklan 1 kohta	mukautettu
5 artiklan 2 kohta	9 artiklan 3 kohta ja 7 kohdan toinen alakohta	muutettu
5 artiklan 3 kohta	9 artiklan 2 kohta	muutettu
5 artiklan 4 kohta	9 artiklan 9 kohta	=
5 artiklan 5 kohta		uusi
5 artiklan 6 kohta	9 artiklan 4 kohta	muutettu
5 artiklan 7 kohta	9 artiklan 5 kohdan a alakohdan ensimmäinen ja	=

	toinen alakohta	
5 artiklan 8 kohta	9 artiklan 5 kohdan b alakohtan ensimmäinen ja toinen alakohta	=
5 artiklan 9 kohta	9 artiklan 5 kohdan a alakohtan kolmas alakohta 9 artiklan 5 kohdan b alakohtan kolmas alakohta	mukautettu
5 artiklan 10 kohta	9 artiklan 7 kohta	=
5 artiklan 11 kohta	9 artiklan 6 kohta	=
5 artiklan 12 kohta	9 artiklan 8 kohdan a alakohta	=
5 artiklan 13 kohta	9 artiklan 8 kohdan b alakohta	=
6 artikla	78 artikla ja 79 artiklan 2 kohdan a alakohta	mukautettu
7 artikla	12 artikla	muutettu
8 artiklan ensimmäinen alakohta	13 artikla	muutettu
8 artiklan toinen alakohta	1 artiklan 15 kohta	muutettu
9 artiklan a alakohta	15 artiklan a alakohta	mukautettu
9 artiklan b alakohta	15 artiklan b alakohta	=
9 artiklan c alakohta	15 artiklan c alakohta	=
9 artiklan d alakohta		uusi
10 artiklan a alakohta	16 artiklan a alakohta	=
10 artiklan b alakohta	16 artiklan b alakohta	mukautettu
10 artiklan c alakohta	16 artiklan c alakohta	=
10 artiklan d alakohta	16 artiklan d alakohta	muutettu
10 artiklan e alakohta	16 artiklan e alakohta	=
10 artiklan f alakohta		uusi

11 artikla		uusi
12 artikla	8 artikla	mukautettu
13 artiklan 1 kohta	16 artiklan f alakohta	mukautettu
13 artiklan 2 kohta	79 artiklan 2 kohdan f alakohta	mukautettu
14 artikla	10 artikla	muutettu
15 artikla	2 artikla	muutettu
16 artiklan 1 kohta	4 artiklan 1 kohta	mukautettu
16 artiklan 2 kohta	4 artiklan 2 kohta	muutettu
17 artikla	19 artikla	muutettu
18 artiklan 1 kohta	6 artikla	mukautettu
18 artiklan 2 kohta		uusi
19 artiklan 1 kohta	42 artiklan 1 kohta ja 71 artiklan 1 kohta	muutettu
19 artiklan 2 kohta	42 artiklan 2 ja 3 kohta ja 71 artiklan 1 kohta	mukautettu
19 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta	42 artiklan 4 kohta ja 71 artiklan 1 kohta	muutettu
19 artiklan 3 kohdan toinen alakohta	79 artiklan 2 kohdan g alakohta	=
19 artiklan 3 kohdan kolmas alakohta		uusi
19 artiklan 4 kohta		uusi
19 artiklan 5 kohta	42 artiklan 5 kohta ja 71 artiklan 3 kohta	muutettu
19 artiklan 6 kohta	42 artiklan 6 kohta	mukautettu
19 artiklan 7 kohta		uusi
19 artiklan 8 kohta		uusi
20 artiklan 1 kohta	1 artiklan 14 kohta	mukautettu

20 artiklan 2 kohta	79 artiklan 2 kohdan e ja f alakohta	mukautettu
21 artikla		uusi
22 artikla		uusi
23 artiklan 1 kohta	5 artikla	muutettu
23 artiklan 2 kohta		uusi
24 artikla	28 artikla ja 30 artiklan 1 kohta	muutettu
25 artiklan 1 kohta	38 artiklan 2 kohta ja 1 artiklan 11 kohdan a alakohta	muutettu
25 artiklan 2 kohta	38 artiklan 4 kohta	muutettu
25 artiklan 3 kohta	[ks. 38 artiklan 8 kohta]	uusi
25 artiklan 4 kohta		uusi
26 artiklan 1 kohta	38 artiklan 3 kohta ja 1 artiklan 11 kohdan b alakohta	muutettu
26 artiklan 2 kohta	38 artiklan 3 kohta	muutettu
26 artiklan 3 kohta	38 artiklan 4 kohta	muutettu
26 artiklan 4 kohta		uusi
26 artiklan 5 kohta		uusi
26 artiklan 6 kohta	38 artiklan 8 kohta	muutettu
27 artiklan 1 kohta		uusi
27 artiklan 2 kohta	1 artiklan 11 kohdan d alakohta	muutettu
27 artiklan 3 kohta	30 artiklan 2 kohta	muutettu
27 artiklan 4 kohta	30 artiklan 3 kohta	muutettu
27 artiklan 5 kohta	30 artiklan 4 kohta	mukautettu
27 artiklan 6 kohta	30 artiklan 2 kohta	muutettu

28 artiklan 1 kohta	38 artiklan 3 kohta ja 1 artiklan 11 kohdan c alakohta	muutettu
28 artiklan 2 kohta	29 artiklan 2 ja 7 kohta	mukautettu
28 artiklan 3 kohta	29 artiklan 3 kohta ja 1 artiklan 11 kohdan c alakohta	muutettu
28 artiklan 4 kohta	29 artiklan 4 kohta	mukautettu
28 artiklan 5 kohta	29 artiklan 5 kohta	mukautettu
28 artiklan 6 kohta	29 artiklan 6 kohta	muutettu
28 artiklan 7 kohta	29 artiklan 7 kohta	muutettu
28 artiklan 8 kohta	29 artiklan 8 kohta	=
29 artikla		uusi
30 artiklan 1 kohta	31 artiklan johdantokappale	muutettu
30 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohta	31 artiklan 1 kohdan a alakohta	muutettu
30 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohta	31 artiklan 1 kohdan b alakohta	muutettu
30 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohta	31 artiklan 1 kohdan b alakohta	muutettu
30 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohta	31 artiklan 1 kohdan c alakohta	mukautettu
30 artiklan 2 kohdan toinen, kolmas ja neljäs alakohta		uusi
30 artiklan 3 kohdan a alakohta	31 artiklan 2 kohdan a alakohta	=
30 artiklan 3 kohdan b alakohta	31 artiklan 2 kohdan b alakohta	=
30 artiklan 3 kohdan c alakohta	31 artiklan 2 kohdan c alakohta	muutettu

30 artiklan 3 kohdan d alakohta	31 artiklan 2 kohdan d alakohta	mukautettu
30 artiklan 4 kohta	31 artiklan 3 kohta	mukautettu
30 artiklan 5 kohta	31 artiklan 4 kohdan b alakohta	mukautettu
31 artiklan 1 kohta	32 artiklan 1 kohta ja 1 artiklan 5 kohta	muutettu
31 artiklan 2 kohta	32 artiklan 2 kohta	mukautettu
31 artiklan 3 kohta	32 artiklan 3 kohta	=
31 artiklan 4 kohta	32 artiklan 4 kohta	mukautettu
31 artiklan 5 kohta	32 artiklan 4 kohta	mukautettu
32 artiklan 1 kohta	33 artiklan 1 kohta ja 1 artiklan 6 kohta	muutettu
32 artiklan 2 kohta	33 artiklan 2 kohta	muutettu
32 artiklan 3 kohta	33 artiklan 3 kohta	mukautettu
32 artiklan 4 kohta	33 artiklan 4 kohta	muutettu
32 artiklan 5 kohta	33 artiklan 6 kohta	muutettu
32 artiklan 6 kohta		uusi
32 artiklan 7 kohta	33 artiklan 7 kohdan kolmas alakohta	=
33 artiklan 1 kohta	54 artiklan 1 kohta ja 1 artiklan 7 kohta	muutettu
33 artiklan 2 kohta	54 artiklan 2 kohta	mukautettu
33 artiklan 3 kohta	54 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta	mukautettu
33 artiklan 4 kohta	54 artiklan 3 kohta	mukautettu
33 artiklan 5 kohta	54 artiklan 4 kohta	mukautettu
33 artiklan 6 kohta	54 artiklan 5 kohta	mukautettu
33 artiklan 7 kohta	54 artiklan 6 kohta	=

33 artiklan 8 kohta	54 artiklan 7 kohta	mukautettu
33 artiklan 9 kohta	54 artiklan 8 kohdan ensimmäinen alakohta	=
34 artikla		uusi
35 artiklan 1 kohta	11 artiklan 1 kohta	muutettu
35 artiklan 2 kohta		uusi
35 artiklan 3 kohta	11 artiklan 2 kohta	muutettu
35 artiklan 4 kohta		uusi
35 artiklan 5 kohta	11 artiklan 2 kohta	muutettu
35 artiklan 6 kohta		uusi
36 artikla		uusi
37 artikla		uusi
38 artikla		uusi
39 artiklan 1 kohta	johdanto-osan 8 kappale	muutettu
39 artiklan 2 kohta		uusi
40 artiklan 1 kohta	23 artiklan 1 kohta	muutettu
40 artiklan 2 kohta	23 artiklan 2 kohta	mukautettu
40 artiklan 3 kohta	23 artiklan 3 kohta	mukautettu
40 artiklan 4 kohta	23 artiklan 8 kohta	=
40 artiklan 5 kohta	23 artiklan 4 kohta	mukautettu
40 artiklan 6 kohta	23 artiklan 5 kohta	muutettu
41 artiklan 1 kohta	23 artiklan 6 kohta	muutettu
41 artiklan 2 kohta	23 artiklan 6 kohta	mukautettu
41 artiklan 3 kohta		uusi
42 artiklan 1 kohta	23 artiklan 4, 5, 6 ja 7 kohta	muutettu
42 artiklan 2 kohta	23 artiklan 4, 5 ja 6 kohta	muutettu
42 artiklan 3 kohta	23 artiklan 7 kohta	mukautettu

42 artiklan 4 kohta		uusi
43 artiklan 1 kohta	24 artiklan 1 ja 2 kohta	muutettu
43 artiklan 2 kohta	24 artiklan 3 kohta	mukautettu
43 artiklan 3 kohta	24 artiklan 4 kohta	mukautettu
44 artikla		uusi
45 artiklan 1 kohta	38 artiklan 1 kohta	mukautettu
45 artiklan 2 kohta	38 artiklan 7 kohta	muutettu
46 artiklan 1 kohta	35 artiklan 1 kohta	mukautettu
46 artiklan 2 kohta		uusi
47 artikla	35 artiklan 2 kohta ja 36 artiklan 1 kohta	mukautettu
48 artikla	35 artiklan 4 kohta	muutettu
49 artiklan 1 kohta	36 artiklan 1 kohta ja 79 artiklan 1 kohdan a alakohta	muutettu
49 artiklan 2 kohta	36 artiklan 2 ja 3 kohta ja 4 kohdan toinen alakohta	muutettu
49 artiklan 3 kohta	36 artiklan 4 kohta	mukautettu
49 artiklan 4 kohta		uusi
49 artiklan 5 kohta	36 artiklan 7 ja 8 kohta	muutettu
49 artiklan 6 kohta	37 artikla	muutettu
50 artiklan 1 kohta	36 artiklan 5 kohdan ensimmäinen alakohta	muutettu
50 artiklan 2 ja 3 kohta	36 artiklan 5 kohdan toinen ja kolmas alakohta	mukautettu
51 artikla	38 artiklan 6 kohta ja 39 artiklan 2 kohta	muutettu
52 artikla	40 artiklan 1 ja 2 kohta	mukautettu
53 artiklan 1 kohta	41 artiklan 1 kohta	mukautettu

53 artiklan 2 kohta	41 artiklan 2 kohta	mukautettu
53 artiklan 3 kohta	41 artiklan 3 kohta	=
54 artiklan 1 kohta	44 artiklan 1 kohta	mukautettu
54 artiklan 2 kohta		uusi
54 artiklan 3 kohta		uusi
54 artiklan 4 kohta		uusi
55 artiklan 1 kohta	45 artiklan 1 kohta	muutettu
55 artiklan 2 kohta	45 artiklan 2 kohdan e ja f alakohta	muutettu
55 artiklan 3 kohta	45 artiklan 2 kohta	muutettu
55 artiklan 4 kohta		uusi
55 artiklan 5 ja 6 kohta	45 artiklan 4 kohta	muutettu
56 artiklan 1 kohta	44 artiklan 1 ja 2 kohta	muutettu
56 artiklan 2 kohta	46 artikla	mukautettu
56 artiklan 3 kohta	47 artikla	muutettu
56 artiklan 4 kohta	48 artikla	muutettu
56 artiklan 5 kohta	44 artiklan 2 kohta	mukautettu
57 artikla		uusi
58 artikla		uusi
59 artikla		uusi
60 artiklan 1 kohta	45 artiklan 3 kohta	mukautettu
60 artiklan 2 kohta	47 artikla	mukautettu
60 artiklan 3 kohta	48 artikla	mukautettu
60 artiklan 4 kohta		uusi
61 artiklan 1 kohta	49 artikla	muutettu
61 artiklan 2 kohta	50 artikla	muutettu
61 artiklan 3 kohta		uusi

62 artiklan 1 kohta	47 artiklan 2 ja 3 kohta ja 48 artiklan 3 ja 4 kohta	mukautettu
62 artiklan 2 kohta		uusi
63 artiklan 1 kohta	52 artiklan 1 ja 7 kohta	mukautettu
63 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta	52 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	muutettu
63 artiklan 2 kohdan toinen alakohta	52 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta	=
63 artiklan 3 kohta	52 artiklan 2 kohta	=
63 artiklan 4 kohta	52 artiklan 3 kohta	muutettu
63 artiklan 5 kohdan ensimmäinen alakohta	52 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohta	mukautettu
63 artiklan 5 kohdan toinen alakohta	52 artiklan 4 kohdan toinen alakohta	=
63 artiklan 6 kohdan ensimmäinen alakohta	52 artiklan 5 kohdan ensimmäinen alakohta	mukautettu
63 artiklan 6 kohdan toinen alakohta	52 artiklan 6 kohta	=
63 artiklan 7 kohta	52 artiklan 5 kohdan toinen alakohta	=
63 artiklan 8 kohdan ensimmäinen alakohta	52 artiklan 8 kohta	=
63 artiklan 8 kohdan toinen alakohta		uusi
64 artikla	44 artiklan 3 kohta	mukautettu
65 artikla	44 artiklan 4 kohta	=
66 artiklan 1 kohta	53 artiklan 1 kohta	muutettu
66 artiklan 2 kohta	53 artiklan 1 kohdan a alakohta	muutettu
66 artiklan 3 kohta		uusi
66 artiklan 4 kohta	johdanto-osan 1 kappale ja 46 kappaleen kolmas kohta	muutettu

66 artiklan 5 kohta	53 artiklan 2 kohta	muutettu
67 artikla		uusi
68 artikla		uusi
69 artiklan 1 kohta	55 artiklan 1 kohta	muutettu
69 artiklan 2 kohta	55 artiklan 1 kohta	mukautettu
69 artiklan 3 kohdan a alakohta	55 artiklan a alakohta	=
69 artiklan 3 kohdan b alakohta	55 artiklan b alakohta	=
69 artiklan 3 kohdan c alakohta	55 artiklan c alakohta	=
69 artiklan 3 kohdan d alakohta	55 artiklan d alakohta	muutettu
69 artiklan 3 kohdan e alakohta	55 artiklan e alakohta	=
69 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohta	55 artiklan 2 kohta	muutettu
69 artiklan 4 kohdan toinen alakohta		uusi
69 artiklan 5 kohta	55 artiklan 3 kohta	mukautettu
69 artiklan 6 kohta		uusi
70 artikla	26 artikla	muutettu
71 artiklan 1 kohta	25 artiklan ensimmäinen alakohta	=
71 artiklan 2 kohta		uusi
71 artiklan 3 kohta	25 artiklan toinen alakohta	mukautettu
72 artiklan 1–4 kohta ja 5 ja 7 kohta		uusi
72 artiklan 6 kohta	31 artiklan 4 kohdan a alakohta	muutettu
72 artiklan 7 kohta		uusi

73 artikla		uusi
74 artikla		uusi
75 artikla		uusi
76 artikla		uusi
77 artikla	66 artikla	=
78 artikla	67 artikla	mukautettu
79 artiklan 1 ja 2 kohta	69 artikla	mukautettu
79 artiklan 3 kohta	70 artikla ja 79 artiklan 1 kohdan a alakohta	mukautettu
80 artiklan 1 kohta		uusi
80 artiklan 2 kohta	72 artikla	=
81 artikla	73 artikla	=
82 artikla	74 artikla	=
83 artikla	81 artiklan ensimmäinen alakohta	mukautettu
84 artiklan 1 kohta	81 artiklan toinen alakohta	muutettu
84 artiklan 2–8 kohta		uusi
85 artikla	43 artikla	muutettu
86 artiklan 1 kohta	75 artikla	mukautettu
86 artiklan 2 kohta	76 artikla	muutettu
86 artiklan 3 kohta		uusi
86 artiklan 4 kohta		uusi
86 artiklan 5 kohta	79 artiklan 1 kohdan a alakohta	mukautettu
87 artikla		uusi
88 artikla		uusi
89 artikla	77 artiklan 3 ja 4 kohta	muutettu
90 artikla	77 artiklan 5 kohta	muutettu

91 artikla	77 artiklan 1 ja 2 kohta	mukautettu
92 artikla	80 artikla	mukautettu
93 artikla	82 artikla	mukautettu
94 artikla		uusi
95 artikla	83 artikla	muutettu
96 artikla	84 artikla	=
liite I	liite IV	=
liite II	liite I	=; paitsi ensimmäinen virke (muutettu)
liite III	liite V	=
liitteessä IV olevat a–g kohta	liitteessä X olevat b–h kohta	=
liitteessä IV oleva h kohta		uusi
liite V		uusi
liite VI	liite VII	muutettu
liite VII	54 artiklan 3 kohdan a–f alakohta	=
liite VIII	liite VI	mukautettu (paitsi 4 kohta muutettu)
liite IX	liite VIII	mukautettu
liitteessä X oleva 1 kohta	40 artiklan 5 kohta	mukautettu
liitteessä X oleva 2 kohta		uusi
liite XI		uusi
liite XII	liite IX	mukautettu
liite XIII		uusi
liite XIV, 1 osa	47 artiklan 1 kohta	=
liite XIV, 2 osa	48 artiklan 2 kohta	=; a, e ja f alakohta muutettu
liite XV		uusi

liite XVI	liite II	muutettu
liite XVII	liite XII	muutettu